

CARTEA
DE

CARTEA
DE
VACANȚĂ

ștefan berciu

MARTOR
OCULAR

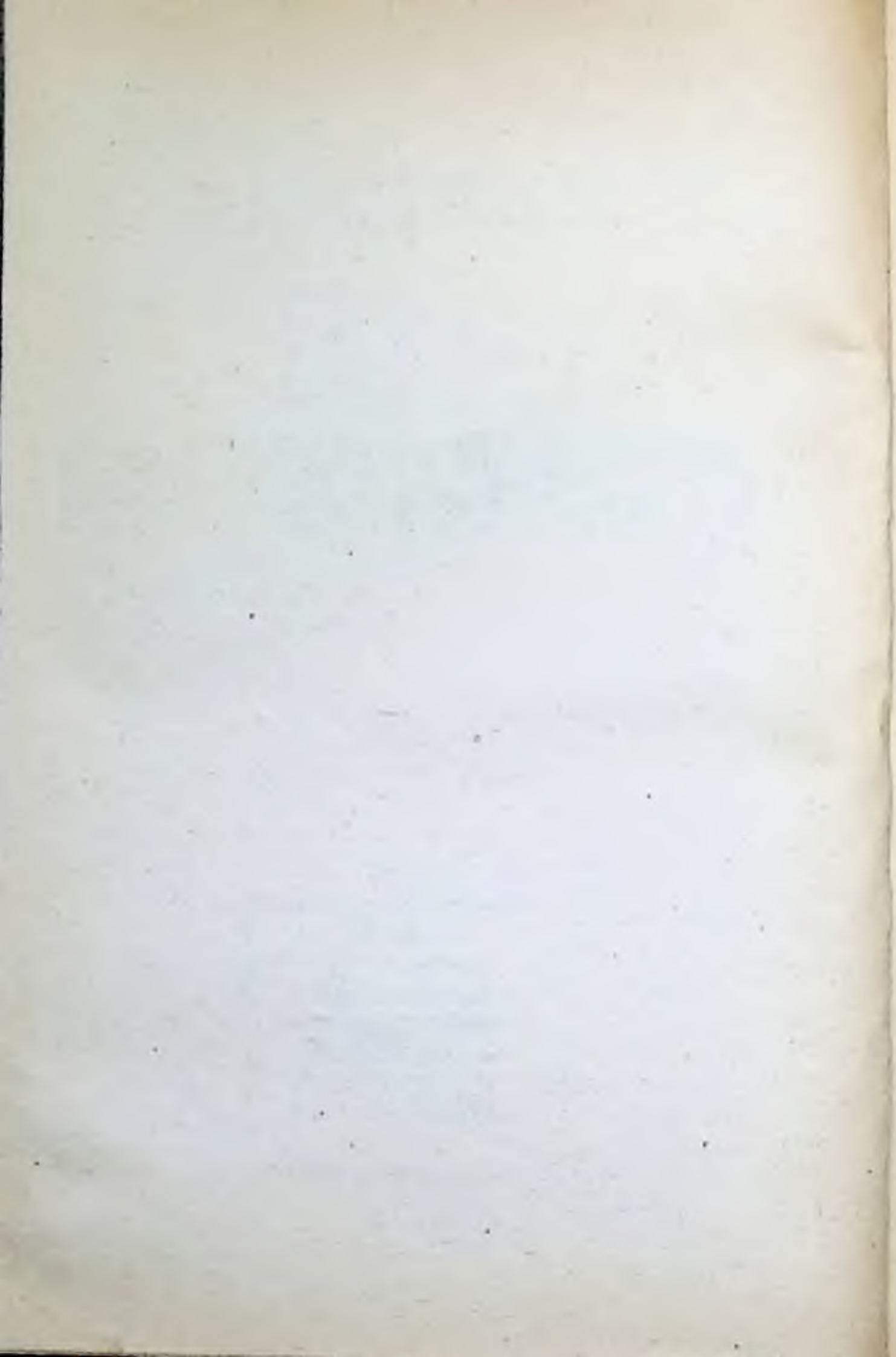
Coperta de ILIE VICTOR

ștefan berciu

MARTOR OCULAR

București - 1982

Martor ocular

Marin Zarnea fusese administratorul imobilului care adăpostea o fabrică de scule fine. Înalt, robust, se apropia de vîrsta pensionării fără ca cei din jur să-l considere bătrîn și, mai ales, fără ca nimeni să-i fi aflat insuficiența cardiacă ce-l chinuia de multă vreme. Rămas văduv de pe la patruzeci de ani, nu se recăsătorise, dedicîndu-se creșterii lui Dan, unicul său copil, căruia nu dorea să-i aducă o mamă vitregă. „La ce bun să mă însor cu cine știe ce fel de femeie ?, că oricîtă dreptate ar avea, dacă aș vedea-o, ridicînd mîna asupra băiatului, aș fărîma-o“, explica el prietenilor. Boala de inimă i se agravase în ultimele trei-patru luni, cînd află că Dan era suspectat de o maladie incurabilă. Cu vreo două săptămîni, mai înainte ca Zarnea să-și afle sfîrșitul, la îndemnul oamenilor, feciorul lui se internă pentru a se supune unor analize. Băiatul zăcuse acasă mult timp, îngrijit de Zarnea și, mai ales, de „tușa“ Aglaia, care nu le era nici un fel de rudă, ci doar vecină.

În ziua aceea, Zarnea, după o vizită la Dan la spital, găsindu-l într-o bună dispoziție, își chemă doi prieteni acasă dorind să joace rummy ; de-a patra mînă era sigur : Aglaia Bibanu nelipsită din casa lui.

Dar, în afară de magazionerul Emil Șotropa și achizitorul Onea Lică, se pomeni cu un tânăr șofer, Nelu Popeea, adus de Onea. Îl știa bine pe acesta din urmă, și poate că l-ar fi invitat la partidele lui însă, datorită diferenței de vîrstă, se temuse a nu-l sili să îndure o după amiază plicticoasă. Acum îi părea bine văzîndu-l în casa lui și-l întîmpină bucuros.

Aglaia Bibanu îi cedă locul la masa de joc, iar noul venit discuta cu ea ca între vechi cunoștințe.

Jocul începu la cîteva minute după sosirea oaspeților.

Vreme îndelungată nu se auzi decît zgomotul înfundat al pietrelor. La un moment dat, Onea prinse a-și răsuci mustața, protestînd enervat :

— Nu-i rîndul meu. Marin trebuie să le amestece și să le dea.

Zarnea îl dojeni blînd :

— Ascultă, nea Lică ! Profiți de faptul că eu sînt gazdă și că ești mai bătrîn ca mine cu cîțiva ani ?

Aglaia Bibanu interveni cu prefăcută supărare :

— Ia te uită la cocoșii ăștia cum se mai încaieră ! Ce ? V-ați săturat de joc ? Și eu, biata de mine, stau pe margine și chibițesc, tot așteptînd să prind un scaun liber. Ei, comedie !

Nelu Popeea dădu să se ridice, dar Lică Onea, și mai înverșunat, strigă la el :

— Gata ? Ți-ai umplut buzunarele cu banii noștri și acuma te-a pălit cavalerismul ?

Emil Șotropa se arată mîhnit de purtarea lui Onea, și-i spuse că a ajuns de nerecunoscut prin meschinăria probată.

Marin Zarnea se năpusti și el asupra bătrînului :

— Chiar așa, frate dragă ; întîi, te legi de mine, obligîndu-mă să dau pietrele, deși este rîndul duminică, apoi... zici ce nu se cuvine despre băiatul ăsta

care-mi este oaspete, la fel ca și voi, ceilalți. Uite, cedează eu locul tușei Aglaia. Așa îți convine ?

— Nu cumva... joci în tovărășie cu afurisitul ăsta de Nelu Popcea ?

— Ți-ai pierdut mințile ! strigă femeia, achizitorului.

Cu tact, magazionerul încercă să destindă atmosfera care amenința să devină din ce în ce mai încordată și, zîmbind, se adresează lui Onea :

— Drept să-ți spun, eu credeam că dumneata joci împreună cu Nelu. De ! Lucrați pe-aceeași mașină... el — șofer, matale — achizitor...

— Chiar așa ! îl susținu bătrîna pe Emil. Și, frecîndu-și mîinile, adăugă : Vorba aia „O mîină spală pe alta“.

Lică Onea sări ca ars.

— Adică... eu și Nelu facem afaceri ?

Din nou interveni Șotropa, dornic să-i împace :

— Ia lăsați prostile ! Ce ? Oamenii noștri fac afaceri ?

Dar în locul celor care se luară la harță, răspunse Marin Zarnea :

— Afaceri... nu ! Însă... de furat, se fură din fabrică.

— Ei ! se fură, murmură Șotropa, la fel de împăciuitor ca înainte.

Gazda ripostă imediat :

— Doar tu mi-ai spus, și încă de multe ori, că îți lipsesc din magazie truse de scule fine... saci cu policolor...

— Lasă, Marinică ! Poate că le-oi fi rătăcit eu.

— Ia ascultă ! se răsti Lică Onea. Cîta vreme ai de gînd să mai plătești furtișagurile altora ?

— Măi, să fie ! exclamă șoferul, ca și cum abia în clipa aceea auzea pentru prima dată că Emil Șotropa

tot achita lipsa de piese și materiale, aproape lună de lună.

Zarnea preciză oarecum mîndru :

— O să mai fie... încă o zi-două, pînă cînd pun eu mîna pe toți.

— Cum adică ? întrebă Nelu Popeea.

— Se vede că pe unii i-a și dibăcit, spuse șeful magazioner.

— Pe unul ! explică Marin Zarnea.

Emil Șotropa izbi cu pumnul în masă și strigă :

— Trebuia să-l înhați !

— Da, da, nene Marinică, interveni Popeea, așa trebuia să faci.

Marin Zarnea își clătină capul, semn că nu împărțase părerea lor.

— Ar fi prins ăilalți de veste, se arată Lică Onea de acord cu tactica lui Zarnea.

— Să cadă el în ghiarele mele, se grozăvi Aglaia, și să vedeți voi ce panaramă aș face.

— De panaramă, nu scapă ăla, chiar de mi-ar fi frate, o asigură gazda.

— Așa să faci, Marine ! îl susținu Emil Șotropa.

Lică Onea se arată supărat față de încurajările magazionerului :

— Dacă tu ești păgubașul, de ce nu te pui de strajă pe tine, și-l îndemni pe el la asta ? Apoi îl preveni pe Zarnea : Măi băiete, fă cum crezi, dar tare mă tem să nu te încarci cu „doamne-ajută“.

Încrezător în puterile sale, Marin Zarnea rîse zgomotos.

— Eu, nea Lică ?

— Păi dacă-i scapă nea Marin o leapșa peste ochi, se lasă ăla de hoție, pentru tot restul vieții ! își mărturisi Nelu Popeea admirația față de Zarnea.

Achizitorul nu întârzie să-și arate îngrijorarea :

— Ei, nu-i chiar așa, băi puștiule ! Că unde-i hoție... e și viclenie, și dacă-i pe asta, atunci nu mai poate fi vorba de o luptă bărbătească.

Spre hazul tuturor, Aglaia Bibanu îi sugeră lui Marin :

— Știi ce ? De-ndată ce-l afli, provoacă-l pe hoț la duel ! Sau la trîntă !

— Încă o zi-două, și-ți scot paguba, îl asigură Zarnea pe Șotropa, că tare mi se frînge inima cînd aud că tot plătești fără vină. Oftă prelung și apoi începu să amestece pietrele.

— Nu știu cum să-ți mulțumesc, spuse Șotropa.

Furios că nimeni nu ținea seama de avertismentul său, Lică Onea izbucni :

— Ba, să nu-i mulțumești de loc. Du-te de-i prinde tu pe hoți, dacă ai chef de cucuie, și lasă omul în pace. Nu-l mai întărîta, că cine știe în ce belea îl arunci. Iar tu, Marine, bagă la cap ce-ți spun : nu știi cine sînt ăia și mai ales cîți or fi, așa că n-ai cum să afli... nici cînd... și nici de unde s-o abate răzbunarea lor asupra ta.

— Să-i prinzi ! strigă Aglaia Bibanu.

— Să-i prinzi, nea Marinică ! spuse Nelu Popeea. Și, dacă ai nevoie, viu să te ajut.

— Și eu ! se decise Emil Șotropa să intre în acțiune.

Zarnea era încîntat de încrederea prietenilor în forțele lui, de grija ce i-o purtau, dar mai ales pentru solidaritatea lor cu ceea ce el dorea să realizeze, însă vru să se arate dîrz în hotărîrea de a rezolva de unul singur și se prefăcu întristat că partenerii uitaseră de joc.

— Ei ! dar pietrele astea stau... și nimeni nu le poartă de grijă.

Începu să le amestece din nou și cine știe cât ar fi continuat să facă asta, dacă Lică Onea nu s-ar fi năpustit iar asupra șoferului.

— Măi, puștiule ! Cît ai cîștigat pînă acum ?

— Chiar așa ! spuse Aglaia Bibanu. Cît ?

Surprins, șoferul răspunse :

— Vreo trei lei...

Toți izbucniră într-un hohot de rîs.

Popeea, oarecum stingherit de atitudinea celorlalți, cedă locul bătrînei Aglaia.

Zarnea începu să împartă pietrele, în timp ce Aglaia Bibanu șopti ceva lui Nelu Popeea. Șoferul trecu în camera alăturată, apucă receptorul telefonului și apoi vorbi cu cineva, însă spusele lui nu se făcură bine auzite în odaia unde rămăseseră toți ceilalți. După cîteva minute, șoferul se adresă interlocutorului său la telefon, pe un ton mai ridicat, de parcă nu s-ar fi putut împiedica să facă altfel. „Atunci e vai de el... Fii pe pace !... Nu suflu nimic“. Apoi închise aparatul și reveni lîngă bătrîna Aglaia, urmărindu-i jocul.

.

Procurorul șef Vlad Găvan se sluzea, în cariera lui, de o armă pe care el o considera deosebit de eficace : răbdarea ! Acum, se străduia din răsputeri cu Ion Țonea, repartizat ca stagiar în subordinea lui, să-l învețe a mînuî „unealta“, aidoma unui bumerang care, dacă e bine folosit, revine mereu în mîna luptătorului. Dar Ion Țonea, foarte tînăr și tot pe atît de temperamental, emitea ipoteze perfect construite, fără însă a ține seamă de toate elementele știute, iar pripeala judecăților sale părea de neînfrînt. Îl asculta, îl incita, îi verifica cunoștințele și, întotdeauna, sfîrșea prin a-l considera bine pregătit, cult, inteligent,

dar tumultuos, dincolo de orice așteptare. Se hotărî să-l prezinte, ca cel mai apropiat colaborator al său, tuturor celor care-i treceau pragul biroului.

De vreo cîteva zile, îi dădea impresia că rezolvarea cazului Marin Zarnea îl privește personal, el, Găvan, rezervîndu-și numai dreptul de supraveghetor al modului în care decurgeau cercetările, obligat la asta prin calitatea lui de șef.

Efectul răspunderii nu se lăsă așteptat. Chiar a doua zi, tînărul procuror nu mai afișa păreri personale prea categorice și venea în biroul lui Vlad Găvan cam la două ore, mărturisindu-i îndoieli, ori prezentîndu-i „simple presupuneri“, neavînd parcă destul curaj să le numească ipoteze.

Găvan se bucura nespus de noua atitudine a tînărului său coleg în formare, dar începu a se teme ca nu care cumva modestia și prudența exagerată să substituie personalitatea și inițiativa subalternului. Așa că, dorind să evite, din timp, asemenea pericole, angajă cu el o discuție, sugerîndu-i curaj, inițiativă și un ritm de lucru mai susținut, asigurîndu-l că este mulțumit de felul în care se descurcase pînă în clipa aceea în cazul Zarnea...

Procurorul șef Vlad Găvan și tînărul stagiar Ion Țonea priveau de multă vreme o planșă pe care se înșirau, aidoma unei scheme de organizare, toate relațiile lui Marin Zarnea. Acesta murise la scurtă vreme după plecarea musafirilor ce-i avusese în seara aceea cînd anunțase că a dat de urma hoților care prădau avutul fabricii. Cauza morții : infarct miocardic ! Data morții : o oră-două după ce Lică Onea, Emil Șotropa, Aglaia Bibanu și Nelu Popea îl părăsiseră.

Ion Țonea susținea că e vorba de o moarte naturală, dat fiind faptul că examenul necroscopic reve-

lase alte două infarcturi de care suferise Marin Zarnea.

— Alții isprăvesc de la primul, foarte puțini îl mai apucă pe cel de al doilea. Omul acesta a fost de o rezistență formidabilă, dacă, abia la al treilea infarct, a cedat ! declară sigur de el tânărul procuror.

Dar Vlad Găvan părea că se încăpățânează să creadă că lui Zarnea i se întâmplase ceva care se putea așeza exact între moarte naturală și crimă. Lui Țonea nu-i era pe plac nehotărîrea șefului său, care, pentru el, căpăta dimensiunea unei oscilații fără de sfârșit, între o ipoteză și alta. Dar, ce-l supăra cel mai mult pe tânărul stagiar, se afla în biletul acela stupid, pe care chiar el îl găsisese lângă cadavrul lui Zarnea. Și-apoi, ce fel de bilet era acela și, mai ales, dacă-l putea numi astfel, pentru că mesajul „*Fiul dvs. este bolnav de cancer. Un salariat din spital*” era alcătuit din litere tăiate dintr-o gazetă și lipite pe o coală de hîrtie.

— De ce asociați această comunicare cu o intenție criminală ? întrebă Țonea, dornic să-l convingă pe șef că era posibil ca Marin Zarnea să fi încetat din viață de pe urma acelei triste vești, dar mesagerul putea fi de bună credință.

— Accept ! răspunse procurorul șef fără pic de convingere. Dar cu o singură condiție : să-mi explici, de ce „binevoitorul” i-a comunicat nefericitului tată o știre atît de îngrozitoare aproape imediat după ce acela a declarat că într-o zi-două avea să dea în vileag pe cei care furau din avutul fabricii ?

— Chiar nu puteți înțelege că pe lume se întâmplă și unele coincidențe ?

— Ba da, însă... cum se face că „scriptorul” nu a semnat și, mai ales, nu a scris comunicarea cu mîna lui ?

— De teamă că ar putea suporta consecințe pentru divulgarea secretului profesional, replică prompt Ion Țonea.

— Să zicem că motivarea pe care i-o acorzi rezistă. Totuși, coala de hîrtie, pe care s-au lipit literele, nu poartă nici o impresiune digitală. Sigur, poți aduce același argument — „teamă“ —, dar te fac atent : asemenea prudență face parte din arsenalul măsurilor folosite de cineva care acționează criminal, în mod deliberat, și nu oameni care, fără să urmărească vreun folos anume, comit o indiscreție, gravă ce-i drept, însă nimic mai mult decît o abatere.

— Vorbiți de urmărirea unui folos și pe de-asupra... implicați și intenția, cînd spuneți „deliberat“. Evident, scuzînd pe cel ipotetic nevinovat, dar, din cîte vă cunosc, acest fel de a pune problema la dumneavoastră devine egal cu o acuzare directă.

Vlad Găvan zîmbi încurajator :

— Continuă ! Începi să-mi placî. Trebuie să mărturisesc, ai izbutit să mă cunoști atît de bine, încît aş dori să te ascult raționînd, în cazul Marin Zarnea, cum aş face-o eu. Hai, încearcă ! La urma urmei, dincolo de aspectul amuzant, m-aş putea controla ca într-o oglindă, ascultîndu-te.

Tînărul stagiar îl privi lung și apoi consimți :

— Fie ! Oricum, jaloanele mi le-ați dat chiar dumneavoastră, așa că, tot ce voi dezvolta, vă aparține. Bineînțeles, mă voi strădui la o deducție concisă și, fără supărare, voi folosi și ticurile dumneavoastră verbale ca : „S-o lăsăm baltă !“, „S-ar putea, dar nu se poate“, „Minte de pisică“... Nu de alta, ci ca să vă oglindiți cît mai bine.

Găvan rîse din toată inima,

— Hai ! Te-ascult !

— Nu ! N-am să vă bucur, imitîndu-vă. O să vă întristez prin elucidarea acestui caz, fie doar în linii generale, dar veți avea revelația a ceea ce numiți „esențialul“. Ei bine, mi-a devenit cît se poate de limpede că mesagerul trebuie să facă parte dintre cei mai apropiați prieteni ai victimei.

— O clipă ! se arată procurorul șef foarte interesat. Ai spus victimă, da ?

— Exact ! Din moment ce m-am hotărît să accept ca reală presupunerea dumneavoastră în legătură cu acțiunea deliberat criminală a celui care l-a informat pe Zarnea despre natura suferinței fiului său și, mai ales, că a urmărit un scop precis, indiscreția lui nefiind formală, Marin Zarnea îmi apare ca victimă a unui omor premeditat. Mai mult, asasinul nu-i un oarecare, ci un individ abil, inteligent, perfid și deosebit de bine informat.

— Ia stai ! îl întrerupse din nou Găvan. De ce spui despre virtualul asasin că este deosebit de bine informat ? Trebuie să înțeleg că știe cum să-și culeagă informațiile ?

— Întocmai, îl aprobă tînărul procuror, pe un ton ex-cataedra. Să nu uităm că pentru verificarea diagnosticului din acel bilet, noi, în calitate pe care o avem, a trebuit să ne adresăm spitalului cu adresă scrisă, ștampilată... parafată... în timp ce mesagerul...

— Uite, și mie mi-a trecut prin minte o asemenea abilitate a „binevoitorului“ autor de scrisori cu litere decupate, dar m-am limitat să cred că omul despre care vorbim ar fi mai înclinat spre sursă, decît spre informația propriu-zisă.

Țonea tresări.

— Da, poate, poate că așa e mai bine spus, încercă el să nu se dea bătut, arătînd că fondul discuției ar fi fost același, numai formulările difereau.

Procurorul șef se prefăcu a fi de acord cu explicația echivocă a stagiaryului și, dornic să-i afle raționamentul pînă la capăt, îl întrebă :

— Te-ai gîndit cumva și la mobilul acestui omor ?

— Da. Reducerea la tăcere a martorului, singurul care dăduse de urma răufăcătorilor, după cum el însuși anunțase.

— Pe cine ?

— Pe... Și Ion Țonea încremeni cu răspunsul pe buze. După cîteva clipe, murmură : Sigur... pe musafirii din seara aceea : Nelu Popeea... Lică Onea... Emil Șotropa și Aglaia Bibanu. Aceștia patru... Oare vreunul dintre ei să fi recurs la actul acela odios... informînd un om bolnav de inimă...

— O clipă ! interveni procurorul șef. Zarnea păstrase un secret desăvîrșit asupra suferinței sale.

Tînărul stagiary făcu pasul înapoi, elanul său inițial pîrînd a fi dispărut.

— Atunci... mesagerul a pus bază doar pe faptul că... victimei... aflînd o asemenea veste, nu-i va mai fi mintea la darea în vileag a hoșilor, ci se va lăsa absorbit de propriul său necaz.

— Posibil.

— Puteți fi sigur de asta, își susținu Ion Țonea deducția. Și, ca suprem argument, adăugă : Tovarășe procuror șef, la evrei, există un blestem formidabil ! Cînd au un potrivnic, ei nu-i doresc aceluia... să-i ardă casa, să-i moară copiii sau mai știu eu ce. Dimpotrivă ! Împreună mîinile, îngenunchează, ridică ochii spre cer și, pomenindu-l pe cel de care se simt amenințați, spun : „Doamne ! Dă-i toate averile pămîntului, dă-i sănătate, dar... dă-i și griji !” Puteți fi sigur că acela nu se mai poate bucura de nimic.

Găvan rîse din toată inima, exclamînd :

— Rafinat blestem ! N-am ce zice... Bineînțeles, cel care se simțea incomodat de Marin Zarnea a dorit să-l înlăture din calea lui, dar procedeul folosit de el depășește limitele pildei tale de mai înainte prin aspectul esențial al concretului. Ioane ! Înscrisul acela este ceva material, și nu vorbe azvîrlite într-o doară. Vestea misterioasă, insinuînd ce mult riscă anonimul binevoitor numai pentru că inima nu-l mai răbda să tăinuiască nefericitului tată apropiatul sfîrșit al unicului său copil, este o bombă construită perfect, cu aspectul de unicat, pentru că asemenea nenorociri sînt unicate în fiecare familie, iar cînd dispui de o singură torpilă n-o arunci la întîmplare. De aceea, socot eu, ticălosul care niciodată nu va putea fi tras la răspundere ca asasin a folosit vestea-bombă, știind sigur că Zarnea era bolnav de cord. Apoi, surprinzînd deruta pe care chipul lui Țonea o trăda, continuă, firesc : Vezi ? Te-ai descurcat foarte bine. Atîta doar, nu te grăbi cînd finalizezi o ipoteză. Înțelegi ? O asemenea încheiere trebuie să fie la fel cu o reconstituire. Asta-i tot. Chiar îți mulțumesc, fiindcă... trebuie să-ți mărturisesc... mi-a fost ușor să trag o concluzie din moment ce raționamentul l-ai făcut tu. Sînt foarte, foarte mulțumit de felul în care colaborăm. Da, da. Și asta... pentru că ne completăm de minune. Acuma, ce facem ? Plecăm acasă... ori mergem mai departe ?

Ion Țonea își ridică brațele, în semn de supunere, Era încă prea emoționat de aprecierile făcute de șeful său. Într-un tîrziu, izbuti să răspundă :

— Cred că ar trebui să ne ocupăm de sursa informațiilor.

— Aa ! Bine zici ! se entuziasmă Găvan, de parcă nu el avusese acea idee. Chiar ! Ia să vedem de unde

ar fi putut afla mesagerul că băiatul lui Zarnea suferea de cancer ?

Țonea șopti timid :

— Nu vă supărați, dar important este să descoperim persoana care l-a informat pe acela că Marin Zarnea era bolnav de inimă.

Procurorul zîmbi îngăduitor, iar stagiarul își dădu seama că șeful lui se manifesta astfel doar cînd nu voia să-și declare compasiunea pentru judecata săracă a interlocutorului, și se grăbi să revină asupra părerii rostite cu cîteva clipe mai înainte.

— Așadar, să începem cu sursa informațiilor asupra fiului victimei.

Celălalt ezită, apoi spuse :

— Numai dacă ești convins că așa este bine. Altminteri, procedăm cum ai spus tu. Dar și într-un caz, și în celălalt, argumentează. După o vreme, văzîndu-și colaboratorul în încurcătură, Vlad Găvan zîmbi. Sigur că tot ce este evident, nu are nevoie de susținere. Firesc ! Trebuie să începem cu băiatul lui Zarnea, pentru că... tot așa a procedat și făptașul. Numai după aceea, aflînd de boala administratorului, s-a folosit de prima informație, spre a-l doborî.

— Logic ! spuse Țonea, de parcă voia să-l încurajeze pe șef la continuarea expunerii. Însă, cum procurorul șef tăcea, privindu-l cu insistență, Ion Țonea își dădu seama că era rîndul lui să vorbească. Părerea mea este că nu avem de-a face cu două izvoare de informații, ci doar cu unul singur, iar acela trebuie să fi fost prietenul cel mai de nădejde al victimei.

— Posibil.

Tînărul procuror observă că Vlad Găvan nu se arăta prea convins de presupunerea lui și nu se sfii să-l întrebe :

— Ce vi se pare nefiresc în spusele mele ?

Găvan surise prietenos, ceea ce însemna că îi împărtășea ipoteza, dar numai pe jumătate.

— Considerați că sursa de bază e un intim prieten al lui Marin Zarnea, dar n-ar fi una singură ?

— Invers! exclamă șeful. Putem avea de-a face cu o mică sursă, care să nu fie prietenul de căpătii al lui Zarnea, iar filiera informației, în acest caz, apare mai complicată.

— Posibil ! declară Ion Țonea, pe tonul folosit adineaori de Vlad Găvan.

Și, de-ndată ce privirile lor se întâlneau, pufniră în râs.

Sonerie interfonului îi făcu atenți. Procurorul de serviciu anunță venirea martorului Emil Șotropa.

— Să poștească ! spuse Găvan, și prinse a reciti verificările în legătură cu magazionerul pe care nu-l cunoscuse personal, fiindcă primele cercetări le făcuse Țonea.

Emil Șotropa apărură în pragul ușii, arborînd un zîmbet trist. Era atîta silnicie în atitudinea lui, că procurorul șef abia se stăpîni să-l întîmpine cu : „Nu-i nevoie de-atîta strădanie pentru a ne arăta cît de mult v-a afectat moartea colegului dumneavoastră“.

Magazionerul Șotropa era un bărbat frumos, de statură potrivită, blond, cu tenul mat, fără nici o zbîrcitură, în ciuda celor cincizeci de ani pe care-i avea. Ochii săi de un verde închis, încadrați de gene lungi, care păreau desenate, chiar cînd priveau spre interlocutor, dădeau impresia că țintesc undeva, dincolo de acela, creînd o senzație de mare derută. Nu era îmbrăcat cu lucruri scumpe, însă avea acea știință de a purta o haină, și asta îi dădea o notă de ele-

ganță, de distincție. Întreaga sa atitudine arăta pe omul care, oriunde s-ar afla, se simte ca la el acasă. Sobru, reținut, lăsa impresia unei severe stăpîniri a nervilor, ceea ce asigura pe cei din preajma lui că n-avea să-și iasă din fire, cu nici un preț. Studiase trei ani la Academia de științe economice, de unde fusese exmatriculat pentru falsificarea unei note care nu i-a convenit, și de-atunci avusese numeroase slujbe pe diferite mari șantiere, lucrînd numai ca magazioner. Fusese căsătorit de cinci ori. Acuma trăia singur, mîncă la cantina fabricii, rare ori mergea la spectacole, iar despre vreun viciu, nimeni nu aflase că ar fi fost stăpînit de așa ceva. Muncitor, amabil față de toți cei cu care venea în contact, bun coleg, se făcuse apreciat și chiar îndrăgit de toată lumea. Adesea îi ajuta pe cei de la expediții, iar în perioadele de bilanț lucra nopți de-a rîndul alături de contabili, notabilul său aport fiind mereu evidențiat în dările de seamă ale întreprinderii. „Pe mine nu mă așteaptă nimeni, spunea el. Aproape că nu știu pentru ce mai plătesc chirie, și, drept să spun, nici nu prea îmi vine să mă duc acasă“. Dar, în ciuda singurătății lui afișate, Emil Șotropa nu se arăta niciodată covîrșit din pricina asta, recunoscînd că moralul îi este susținut de forța colectivului, de prietenia adevărată a celor din jur. Refuzase de cîteva ori promovarea într-un post mai bine remunerat, spunînd că lui îi ajunge cît cîștigă, și, nu odată, cei recoman-dați de el pentru ocuparea acelor posturi fuseseră acceptați. Generos, modest, înconjurat cu dragoste și recunoștință, Șotropa se arăta mulțumit de traiul său, ceea ce îl făcea să crească în stima tuturor.

Toate aceste date se perindară cu iuțeală fulgerului prin mintea lui Găvan și, drept urmare, încercă un sentiment de profund regret pentru antipatia ce-l

cuprinsese la vederea magazionerului. Așa încît, îl invită să se apropie, întinzîndu-i mîna.

Șotropa se așază pe un fotoliu de lîngă birou, fără să fie poftit. Își puse un picior peste celălalt, suspină, făcu un gest cu brațele de parcă ar fi vrut să spună : „Asta e ! Iată-mă ajuns și aici !“ și zîmbi trist, resemnat.

Singura atitudine, care-l putea mînia nespus pe procuror, era aroganța, sfidarea. Îl iritase felul în care magazionerul ocupase fotoliul, aerul său de ostentativă capitulare în fața unui destin care nu făcea decît să-l umilească, de cînd se știa pe lume, poza aceea de victimă. Și din nou își aminti calitățile omului din fața sa, sfîrșind prin a-și spune că, poate, avea de-a face cu un timid care brava.

Ion Țonea aștepta cu nerăbdare începerea interogatoriului, frămîntînd stiloul între degete ; era pregătit să noteze absolut totul, ca apoi să se confrunte cu părerea pe care Găvan avea să și-o facă asupra lui Emil Șotropa.

— Numele și profesia dumneavoastră ! spuse procurorul șef, într-un tîrziu.

Fără să-și întoarcă privirea din punctul unde și-o fixase, martorul răspunse :

— Emil Șotropa... magazioner.

— În ce relații erați cu Marin Zarnea ?

Martorul continua să rămînă în aceeași atitudine, însă tonul, de data asta, deveni mai hotărît.

— O ! Cu domnul Marin ? Excelente ! Raporturi excelente !

— Îl cunoșteți de multă vreme ?

Cel întrebat ezită cîteva clipe, ca după aceea să se arate nesigur.

— Și da... și nu... dacă trei-patru ani pot alcătui un timp suficient pentru cunoașterea cuiva.

Vlad Găvan se sili să zîmbească.

— Uneori, ajunge și mai puțin.

Martorul se răsuci cu fața spre procurorul șef, apoi către Ion Țonea.

— Sigur... însă pentru asta... vedeți dumneavoastră... oamenii ar trebui să comunice perfect între ei. Apoi făcu o lungă pauză, la capătul căreia își aținti privirea undeva, dincolo de plafonul încăperii, și adăugă : Bietul Marin era deschis... foarte deschis... așa cum sînt, în general, oamenii simpli...

Insinuantul dispreț al magazionerului față de cel care-l socotea prieten avu darul să-l irite pe procurorul șef, care se strădui să afle ce urmărea Emil Șotropa prin asta. Voia să arate că între el și Zarnea domnea lipsa de comunicare despre care tocmai vorbise ? La ce bun ? Doar ca anchetatorii să rețină că Marin Zarnea nu însemnase pentru el decît o relație oarecare, fără implicații de afect și confesiune ? Da, da, afectul trebuia înlăturat din calculele procurorilor, fiindcă asta presupunea ori dragoste, ori ură. Sigur, neutralitatea era calea cea mai sigură de situare la periferia cercetărilor. Dacă Vlad Găvan se grăbea în judecata lui, abandonîndu-se unei impresii, proaste, ce-i drept, însă numai unei impresii ? Apoi, mai era și solidaritatea aceea, nemărturisită în gura mare, dar simțită pînă la senzația fizică, pe care procurorul o trăia cu cei simpli, adică cinstiți, și nu se putea elibera nici cum de gîndul că martorul jignise tocmai ceea ce el considera că ar fi mai bun într-un om. De-ndată ce izbuti să se elibereze de subiectivitatea acestor considerente, Găvan încercă să recîntărească sensurile celor declarate, pînă atunci, de Șotropa. Într-un tîrziu, își spuse că trebuia să fie sigur dacă cel din fața lui dorea cu-adevărat să se detașeze de moartea lui Zarnea sau, ros de complexe, voise a-și face remarcată

personalitatea, diferită prin complexitate, de aceea a victimei. Așa încît, insistă :

— Marin Zarnea v-a vorbit vreodată de un posibil dușman ?

— Nuu... niciodată. Oamenii simpli își declară fățiș sentimentele. Spun asta... pentru că... în naivitatea lui, Zarnea, evident, făcînd parte din această categorie, considera că toți cei care vin în contact cu el procedează identic. Hm! Într-un cuvînt... dacă nimeni nu i-a declarat război, nefericitul se credea în pace cu toată lumea.

Hotărît lucru, magazionerul dorea cu orice preț să nu fie amestecat în cazul defunctului său coleg, pentru că, invocînd naivitatea lui Marin Zarnea, și mai ales că datorită acestei lacune victima trăise cu capul în sac, el — Emil Șotropa — cu atît mai mult n-avea cum să-i cunoască vrăjmașii. Aparenta claritate a răspunsului era menită să înlăture orice suspiciune de rea credință și, dacă n-ar fi fost acel instinct pe care rutina îl transformă într-un adevărat seismograf. Viad Găvan ar fi socotit firești tonul și spusele martorului. Abilitatea lui trebuia să facă obiectul atenției lui Găvan, de-acum-nainte, pentru că, nu atît vorbele se dovedeau importante, ci formulările care ascundeau, deformau și sugerau înțelesuri deosebit de interesante.

Faptul că Emil Șotropa nici nu bănuia că Zarnea ar fi avut vreun dușman îl incită însă pe tînărul procuror Ion Țonea care, făcînd impresia că și-ar pierde răbdarea, spuse :

— Într-adevăr, naivitatea asta l-a pierdut.

Găvan aruncă colaboratorului său o privire încărcată de reproș, socotind că aprecierea făcută avea să denatureze linia discuției, dar, curînd, își dădu

seama că intervenția lui Ion Țonea urma să dea roade, pentru că martorul preciză :

— Ce vreți să spuneți cu acel „l-a pierdut !“ ? Doar vorbim despre un om care a fost victima unei morți naturale și nu a unui asasinat !

— Perfect ! replică tînărul stagiar. Eu... mă referisem la inconștiența lui Zarnea în legătură cu virtualul dușman. Chiar dumneavoastră ați spus că se credea în pace cu toată lumea și, fără să doresc a-mi face un merit pentru perspicacitate, am înțeles că lucrurile stăteau exact pe dos.

— Da, se grăbi magazionerul să recunoască. De altfel, v-am declarat că Marin Zarnea se înșelase asupra liniștei în care credea că trăiește.

— Adevărat, însă nu ați motivat această afirmație.

Vlad Găvan era încîntat de calmul și precizia cu care lucra stagiarul, descoperind că, pe lîngă celelalte calități, deja cunoscute, Țonea era de o tenacitate demnă de un vechi profesionist. Cîntărea cu privirea fețele celor doi bărbați angajați în dispută și nu se putu abține să nu se bucure, văzîndu-l pe cel care disprețuia simplitatea în mare încurcătură. Era oare, magazionerul, îngrijorat de ceea ce urma să răspundă, ori pentru precizarea de mai înainte : „Doar vorbim despre un om care a fost victima unei morți naturale, și nu a unui asasinat !“ ? Poate că și una și alta ; poate că acuma se străduia în aflarea unei motivări față de spusele lui anterioare. Oricum, reacția martorului, cînd Țonea afirmase despre Marin Zarnea : „Naivitatea asta l-a pierdut“, asociată cu îndelungata tăcere în care se cufundase de-atîta vreme nu se explicau decît prin aceea că trecea printr-o grea încercare.

— Deci, Zarnea avea dușmani ! spuse procurorul șef, dorind să continue interogatoriul.

Șotropa tresări.

— Probabil... logic, îngăimă el.

— Colegul meu v-a cerut să motivați afirmarea.

— A ! Sigur ! E lesne de înțeles, dacă vă gândiți la faptul că nea Marin ne-a anunțat, pe toți cei care l-am văzut ultima dată, că a dat de firul unei afaceri judiciare, de interes obștesc.

Vlad Găvan zîmbi amuzat, iar magazionerul se arătă nedumerit :

— Am spus ceva nelalocul său ?

— Dimpotrivă ! îl liniști procurorul șef. Chiar mi-a plăcut calificarea pe care ați dat-o faptei, dar aș dori o explicație.

— De pildă ?

— Să zicem...,despre ce fel de infracțiune este vorba ?

Emil Șotropa îl măsură cu o privire timpă. Apoi murmură :

— Furt... sustragere... În sfîrșit, încadrarea în texte de legi vă aparține. Mie, știu sigur, îmi revine doar paguba. De luni de-a rîndul plătesc, oameni buni, că abia dacă îmi mai rămîn bani pentru cantină. Cum văd că îmi lipsește ceva din magazie, gata... informez conducerea întreprinderii Eu nu sînt ca alții care așteaptă să vadă dacă vreun controlor le descoperă lipsurile, ori nu. Raportez imediat. Făcu o pauză și, surîzînd amar, continuă : Bietul șef contabil... îmi face formele de imputare cu-atîta bucurie că, zău, mă-ntreb de unde s-a ivit atîta bunătate pe pămînt ? Suspină profund, după care adăugă : La început... mi-am zis că ar putea fi vorba de propria mea neglijență. Mai tîrziu, însă... mi-a fost teamă.

— Teamă ! exclamă Găvan. De cine ?

Și magazionerul răspunse în șoaptă.

— De hoți ! Pe urmă, trăgându-și fotoliul mai aproape de birou, explică, tot pe un ton coborât : Cînd nea Marin a spus că descoperise un element din banda răufăcătorilor... eu l-am felicitat... ba chiar l-am încurajat să-și continue investigațiile. Asta — se scuză Șotropa — fiindcă eram direct interesat în aflarea grupului de hoți.

De ce spusese martorul că l-a cuprins teama cînd Zarnea a anunțat depistarea unui singur *element* din grupul răufăcătorilor ? se întrebă procurorul șef. Nu era firesc să-l înfricoșeze mai mult banda ? Să fi fost oare o afirmație nedorită sau, prin ceea ce urma să mai declare, dorea să fixeze atenția procurorilor asupra unei persoane anume ? Dealtfel, cu puțin mai înainte, Emil Șotropa arătase că Marin Zarnea, în simplitatea lui, nu realizase amenințarea unui dușman, dar afirmația aceea, luată în sine, n-avea nici o valoare, pentru că se referea la o considerare de principiu și se situa într-o epocă incertă. Acuma, însă, enunțarea virtualului dușman era condiționată de existența unui individ pe care victima îl aflase, dar a cărui identitate n-o mărturisise niciunuia dintre ultimii săi vizitatori. Dorea oare magazionerul Șotropa să canalizeze atenția anchetatorilor către această pistă, sau, pur și simplu, relatase o stare de fapt ? Și, în timp ce Găvan continua să analizeze situația, tînărul stagiar interveni, adresîndu-se lui Șotropa, cu o naivitate demnă de cel mai desăvîrșit înapoiat mintal :

— Spuneți-mi, la ce rezultat a ajuns Marin Zarnea după ce l-ați îndemnat să-și continue investigațiile ?

Emil Șotropa pufni în rîs :

— Păi... cînd să le mai continue, dacă a murit chiar în seara aia ?

Țonea se lovi cu palma peste frunte, mărturisind :
— Așa-i ! Aveți dreptate.

Vlad Găvan urmărea îngrijorat demersul stagiarului, nebănuind unde dorea s-ajungă acesta, prin jocul său neclar, dar îl lăsa să continue.

— Poate că n-ar fi fost rău ca cineva, sigur, nu vorbesc despre dumneavoastră care erați interesat în aflarea hoților, dar altul, dintre musafiri, să-l îndemne la renunțare...

— Da, măcar de formă ! se precipită Șotropa să-l completeze. Și adăugă : Asta puteam s-o fac și eu. Uitați ! se arată el că încearcă o revelație. Lică ! Da da, trebuia să fi adoptat și eu poziția lui nea Lică.

— Ce i-a spus bătrînul achizitor ? întrebă Găvan, nerăbdător să fie, în sfîrșit, omul asupra căruia martorul părea că dorește să îndrepte cercetările.

— Ce să-i spună ? Ca om trecut prin viață... „Măi, Marine, lasă-te păgubaș ! Că ăia or fi mulți și nu știi de unde te lovește răzbunarea lor“. Mă rog ! De-alde astea... Oftă prelung și prinse a se căina : Cine naiba m-a pus să-l îndemn pe bietul Marin ?

— Vorbiți, de parcă mărturisirea aia i-ar fi pricinuit moartea ! observă Găvan.

Martorul păli.

— Adică...

Și, pentru că buzele lui păreau să refuze articularea vreunui cuvînt, ori glasul să-l rostească. Vlad Găvan îi explică :

— Adică pricina sfîrșitului să nu fi fost o moarte prea naturală.

Magazionerul își reveni. Sigur de el, ripostă zîmbind :

— Credeți că infarctul i-a fost provocat de hoțul care se temea că-i aflase urma ?

Cei doi procurori se priviră lung. Apoi, Ion Țonea declară :

— Eu, unul, recunosc, la asta nu m-am gîndit, dar, într-un sens anume, cred că supoziția dumneavoastră este perfect plauzibilă.

— Probațiunea însă, într-un astfel de caz, ar deveni, pe lîngă aspectul de imposibil, un adevărat blestem ! se arată Vlad Găvan deprimat, gata să nu accepte o asemenea ipoteză.

Poziția procurorului șef păru să-l încînte pe martor care se grăbi să profite de liniștea ce se așternuse :

— Apoi, nu numai eu l-am sfătuit să continue aflarea hoților...

— Cine altul ? întrebă Țonea.

— Nelu Popeea ! răspunse prompt martorul. Nelu Popeea ! repetă el, văzînd că procurorul șef îl privea nedumerit. E șoferul care lucrează pe mașina fabricii, împreună cu achizitorul Lică Onea.

— Aha ! făcu Găvan, semn că pricepuse relația dintre cei doi. Ce i-a spus Nelu Popeea ?

— O ! Puștiul acela a mers pînă într-acolo... că s-a oferit chiar să-l însoțească la prinderea răufăcătorilor. Ce să-i faci ? Cînd ești tînăr... te crezi în stare de orice bravură, dar, în clipa următoare promisiunii, uiți la fel de repede, cum te-ai și avîntat. De ! Zici tinerețe, zici foc de paie ! mai spuse el și rîse silit.

Deci, nu mai era vorba de un singur individ ; erau doi, cu toate că primul îndemnase victima la reținere, iar celălalt o incitase la prinderea hoților, spunînd că e gata să-l ajute. Să fi relatat asta martorul cu intenția semănării unei derute, ori așa se petrecuseră lucrurile ? ar fi dorit procurorul șef să afle.

— Este un băiat serios șoferul ? întrebă Găvan.

Emil Șotropa schiță un gest de nehotărîre, apoi spuse :

— Nu-l prea cunosc. Dacă doriți relații cu-adevărat sigure despre el, numai Lică Onea vi le-ar putea furniza. Ei lucrează împreună și, la drum, înțelegeți dumneavoastră... oamenii își mai deschid sufletul și... mai ales, gura... că doar nu toți dintre ei s-or fi lăsat influențați de Talleyrand care spune că : „Dumnezeu a dat omului o limbă ca să ascundă ce gîndește“.

Anchetatorii îl priviră cu ostentativă admirație pentru cunoștințele sale, gîndind, în același timp, că în fața lor se afla un discipol al celui citat.

— Printre ultimii vizitatori ai lui Zarnea se afla și o femeie. Vorbiți-ne despre ea, ceru Găvan.

— Da, întocmai ! Tușa Aglaia ! Așa i se spune doamnei Aglaia Bibanu, preciză Emil Șotropa, părăind că se scuză pentru modul familiar în care o pomenise la început. Este o veche prietenă a lui nea Marinică. Locuia de multă vreme la el, mai spuse martorul și mimă oarecare jenă.

— Nu cred, ripostă Ion Țonea, supărat de însinuarea lui Șotropa. Noi știm că a locuit acolo numai două-trei luni, de cînd fiul lui Zarnea s-a îmbolnăvit. Și asta... numai spre a-l îngriji.

Vlad Găvan sesiză indignarea tînărului stagiar și, cu toate că îi împărtășea mînia, interveni, spre a nu lăsa ca discuția să alunece pe un făgaș nedorit.

— Va să zică... Aglaia Bibanu l-a îngrijit pe băiatul lui Marin Zarnea.

— Exact !

— Buun ! Ce face acum acest băiat ? S-a însănătoșit ?

Emil Șotropa chibzui cîteva clipe și numai după aceea răspunse :

— Ce să zic ? Poate că s-o simți mai bine. Chiar în seara aceea... tat'su spunea că e la spital. Și martorul adăugă grăbit : Pentru niște analize !

— Care a fost rezultatul analizelor ?

— Nu știu. Că nici nea Marin nu știa. Așa că... eu cu-atîta mai puțin... De unde să știu ?... Că nici la ce spital se internase nu știu.

Prea multe explicații și, mai ales, insistența aceea plicticoasă, prin repetarea care părea fără de sfîrșit „Nea Marin nu știa... Eu de unde să știu... Nu știu“, îl făcură pe Vlad Găvan și mai neîncrezător în privința lui Emil Șotropa.

Dar gîndurile îi fură curmate de glasul martorului, care parcă se simțea dator să se despovăreze dinaintea propriei sale conștiințe :

— Noi căutam să-l consolăm pe nea Marin, îi ocupam timpul... neglijam propriile noastre interese... El însă a ascultat doar pe tușa Aglaia care izbutise să țină loc de... mamă, zîmbi el insinuant... Cel puțin în ochii lui nea Marin care, ce să ne mințim... Mă rog, poate că mi s-a părut... Nuu ! Să nu țineți seama de impresia mea. Chiar vă rog să nu puneți bază pe asta, se arătă el că regretă aluziile făcute la adresa Aglaiei Bibanu. Și-apoi... nu cred... nu văd ce legătură ar putea avea asta cu... în sfîrșit, cu moartea lui nea Marin.

Găvan era cuprins de furie. Magazionerul, de data asta, întrecuse orice măsură în a-l trata drept imbecil. Prea îi vîra pe gît suspectii, unul după altul, ambalați în gogoși gata mestecați. Începuse prin a-l lansa pe Lică Onea, apoi pe Nelu Popeea și sfîrși prin a o amesteca și pe Aglaia Bibanu.

Ținea intui starea de surescitare a șefului său și, riscînd o severă admonestare, luă inițiativa rezolvării situației :

— Audierea ă luat sfîrșit ! Vă puteți retrage, îi spuse el magazionerului, pe un ton poruncitor.

Vlad Găvan tresări.

Ion Țonea se uită la el, speriat, dar, cînd îi întîlni privirea, văzu că ochii șefului său nu exprimau decît o caldă recunoștință. Îi zîmbi complice.

Magazionerul se ridicase de la locul său și încremenise lîngă birou, rezemîndu-se, cu o mîină, de spătarul fotoliului pe care șezuse. Neștiind dacă trebuia să țină seama de hotărîrea tînărului procuror sau să aștepte încuviințarea șefului său, se porni să sporovăiască :

— Poate că am vorbit mai mult decît era necesar. Știți... vecinătatea... relația de fiecare zi cu oamenii simpli m-a influențat... se vede... într-atîta, că... probabil... am spus și lucruri care v-au plictisit...

Găvan, redevinînd stăpîn pe sine, îl asigură că tot ceea ce relatase a fost deosebit de interesant, ba chiar îi și mulțumi.

— Oricînd, gata să fiu de folos justiției ! replică Emil Șotropa.

Se înclină, în semn de salut și părăsi biroul.

Cei doi procurori tăcură vreme îndelungată, fiecare urmărindu-și propriile sale gînduri. Într-un tîrziu, Țonea exclamă :

— Un individ execrabil ! Insinuează...

Vlad Găvan își îndreptă privirea spre el, întrebîndu-l :

— Despre cine vorbești ?

— Despre Emil Șotropa.

Celălalt suspină și spuse, cu oarecare resemnare în glas :

— Sînt alții și mai răi. Crede-mă... pînă te vei convinge. Nici mie nu-mi place.

Ion Țonea porni spre fereastră.

Afară începuse să plouă torențial.

După cîteva minute, timp în care își derulase, pe dinaintea ochilor minții, „filmul” și ordinea întîmplărilor privind cazul Marin Zarnea, stagiarul explodă :

— Eu nu cred că Șotropa a fost cu-adevărat bucuros, cînd victima a anunțat că descoperise pe unul dintre cei care furau din fabrică.

— Adică ?

— Poate că a făcut asta doar ca să adoarmă vigilența lui Marin Zarnea.

Procurorul șef își părăsi locul, venind lîngă tînărul său colaborator.

— Așadar, Emil Șotropa este hoțul principal ?

În loc de răspuns, Ion Țonea își continuă raționamentul :

— Aflînd că Zarnea a descoperit pe cineva din banda lui, el a brădat, felicitîndu-l, încurajîndu-l și mulțumindu-i pentru că avea să-l scape de viitoare lipsuri din magazie. Da, da, l-a încurajat să continue urmărirea răufăcătorilor...

— Stai ! îl întrerupse șeful. Ține seamă că și Nelu Popeea l-a încurajat pe Zarnea, în acțiunea lui. Ba mai mult, șoferul s-a oferit chiar să-l întovărășească la prinderea hoților.

— Complice ! preciză Țonea. Popeea este complice !

— Cu cine ?

— Cu Emil Șotropa... evident !

Găvan prinse a măsura încăperea, cu pași rari, murmurînd ca pentru sine :

— Sau... poate chiar complicele victimei.

Ion Țonea îi tăie calea, căutîndu-i privirea și, cînd i-o întîlni, întrebă, cu oarecare neliniște în glas :

— Cu victima ? Popeea... complicele lui Zarnea ?
Vlad Găvan se întoarse spre celălalt capăt al biroului, răspunzînd :

— Am enunţat o ipoteză... nimic altceva.

Covîrşit de presupunerea lui Găvan, stagiarul recunoscuse oarecum jenat :

— La asta nu m-am gîndit.

— În stadiul actual, totul este posibil, la toate trebuie să ne gîndim... chiar cele mai îndepărtate relaţii ale victimei pot face obiectul unui studiu.

— Asta explică totul, se precipită stagiarul. Marin Zarnea era în bandă cu Nelu Popeea. Emil Şotropa — victima furtişagurilor — trebuia amăgit că, în curînd, hoţii aveau să fie prinşi. Apoi, Nelu Popeea, pentru a profita singur de pradă, confecţionează acel mesaj din litere decupate şi-l informează pe administrator : *Fiul dvs. este bolnav de cancer. Un salariat din spital*“, iar vestea — aşa cum premeditează şoferul — loveşte de moarte pe nefericitul tată.

— Perfect ! Perfect logic ! se declară procurorul şef de acord cu ipotetica rezolvare a cazului, expusă pe nerăsuflăte de tînărul stagiar. Apoi, adăugă : Sigur... asta presupune că Nelu Popeea ştia că Zarnea era suferind de insuficienţă cardiacă, la fel de bine cum era firesc să fi aflat şi de cancerul care-l afectase pe băiatul victimei. Nu ?

Ion Ţonea şovăi cîteva clipe, după care răspunse :

— M'daa, aşa s-ar cuveni... însă... de unde să-şi fi procurat el aceste informaţii. Mai mult, Popeea nu făcea parte dintre prietenii mai vechi ai lui Marin Zarnea şi-apoi nici chiar aceia nu aveau cunoştinţă de boala lui de inimă.

— Ei ! Dacă erau complici, ştiau ei destule unul despre celălalt ! insinuă procurorul şef.

— Nu cred ! Nu știu de ce, dar nu cred că Zarnea s-ar fi plîns fie chiar și unui partener de hoție. Din cercetările mele reiese că nu era omul care să se jeliască... Mă rog, poate ! se arată Ion Țonea gata să capituleze, parcă de teamă că, procedînd altfel avea să năruie acel eșafodaj atît de bine încheiat, amînînd rezolvarea dosarului pentru cine știe cînd.

Dar Găvan îl lăsase să evolueze în voie, atît pentru a-i cunoaște capacitatea de analiză a faptelor, intuiția, forța discernării evenimentelor care alcătuiau cazul, ca după aceea, răsturnîndu-i castelul de cărți, cu o singură suflare, să-l învețe că la construirea unei case trebuie plecat de la temelie și nu de la etajul care oferă perspectiva cea mai frumoasă. Și spuse într-o doară :

— Cine știe ? ! Se poate ca Nelu Popeea să-l fi ucis pe Zarnea, cu mîna lui ori... prin acel mesaj confectionat din litere decupate sau... tot atîta de bine... să fi anunțat pe cineva din bandă — evident — dacă nu era complice cu victima, și acela să-l fi ucis.

Țonea se holbă la Vlad Găvan, bîiguind :

— Cine este acela ? Acela... pe care Nelu Popeea să-l fi anunțat ? Eu vreau să știu ! Vreau ! strigă tînrul, pe un ton înfundat.

— Ce ? îl ironiză șeful.

Tînrul stagiari își prinse palmele, una într-alta, strîngîndu-le, gata parcă să le fărîme, și ripostă, disperat :

— Vreau să știu dacă dumneavoastră doriți, cu adevărat, ca eu să-nnebunesc !

Găvan îi puse o mîna pe umăr și, privindu-l drept în ochi, preciză :

— Ioane ! Dacă vreau, cu adevărat, ceva de la tine, este să înveți cel mai de preț lucru din meseria noastră.

— Știu ! Și Țonea silabisi : Răb-da-re !

— Da, băiete ! Nu te lăsa furat de false impresii... de aparențe. Așteaptă... caută... ascultă. Și numai după ce datele aflate te năpădesc, așa... că le simți revărsându-se din tine, atunci de-abia fă primii pași în selectarea faptelor, dar cât mai chibzuit. Apoi, când bobul începe să se-aleagă din neghină, poți trece la aprecieri... și mai târziu, la concluzii. Da ?

— Da ! Da ! Da ! Promit !

— Și încă ceva, Ioane ! Noi sîntem obligați să verificăm totul și pe toți cei legați de cazul aflat în cercetare, dar niciodată nu trebuie să declarăm pe cineva suspect apriori. Evident, cercul de bănuți îl alcătuim din suspecti, însă asta după minuțioase verificări, și când faptele și datele stabilite ne îndreptățesc s-o facem. Iată ce trebuie să ai în vedere ! Ține seamă de toate astea !

Impresionat, tînărul procuror murmură, asigurîndu-l :

— Promit ! Promit..?

Celelalte audieri și interogatorii arătară că Țonea își ținuse promisiunea făcută.

Acuma, dinaintea celor doi procurori, se afla achizitorul Lică Onea, un bărbat scund, robust, chel și cu niște obraji ce păreau ai unui copil bine hrănit, în ciuda celor șaizeci și unu de ani, cîți împlinise cu numai o lună mai înainte.

Anchetatorii stabiliseră că asupra cinstei bătrînului nici nu planase măcar o umbră de îndoială.

Rezervat în relațiile cu oamenii, sărac la vorbă, irascibil la cea mai mică incorectitudine, fie ea produsă numai în închipuirea lui, Onea era considerat

ca o instanță de nepărtinire și, nu de puține ori, solicitat ca arbitru în măruntele neînțelegeri ale colegilor săi. Tatăl a patru copii, toți în rîndul lumii, așezați pe la casele lor, el continua să le poarte de grijă, vizitîndu-i în fiecare lună, dojenindu-i pentru ceea ce considera greșit, dar și ajutîndu-i, fie cu unele tîrguieli, fie chiar în treburile gospodărești.

Toate aceste date sporeau considerația procurorilor față de acest martor, amîndoi fiind încredințați că audierea lui avea să fie doar o chestiune de simplă formalitate.

Discuția o începu Ion Țonea, care-l cunoscuse în timpul primelor cercetări.

— Iertați-mă ! Să fac prezentările.

Găvan îl salută pe achizitor, spunîndu-și numele și funcția.

Bătrînul se arată impresionat de procedeul întîlnit și, după ce se recomandă, zise :

— Îmi place cum vă purtați cu lumea. Eu n-am călcat niciodată într-o asemenea instituție, și îmi închipuiam că... mai întîi, cineva te percheziționează pînă și în găurile măselelor, apoi te ține în picioare pînă nu mai poți și după aia te plouă cu întrebări despre ce nu gîndești.

— Cum vedeți, percheziție nu vi s-a făcut, în picioare n-ați rămas... iar cît privesc întrebările... vă asigur că nu vor fi prea multe și... și se vor referi numai la Marin Zarnea, îi zîmbi prietenos Vlad Găvan.

Martorul își șterse, pe furiș, o lacrimă și spuse :

— Atunci e bine, că eu nu vorbesc prea mult.

— Cînd l-ați cunoscut pe Zarnea ?

Onea suspină trist.

— Acum nouă sau zece ani.

- Erați prieten cu el ?
- Da. Foarte bun prieten.
- Asta înseamnă că știți multe despre el.
- Păi... la Marinică era destul să i te uiți în ochi, că și aflai ce fel de om este.
- Ne-ați ajutat foarte mult, vorbindu-ne despre supărările lui.

Achizitorul ridică din umeri.

— Drept să vă spun... afară de necazul ce-l avea cu feciorul său, nu știu nimic.

— Dar ce necazuri îi făcuse băiatul ?

— Boală ! dom'le ! Boală ! Că ce e mai rău decât să-ți vezi odrasla zăcînd și să rămîi neputincios dinaintea ei ? O-ți avea și 'mneavoastră copii.. Înțelegeți, nu ?

— E vorba despre ceva grav ?

— Habar n-am ! Că pînă-n seara aia, nici Marinică nu aflase. Flăcăiașul era în spital, taman pentru ca să vază ce fel de boală îl pusese la pat... de luni de zile. Slăbea, da mîncarea de-o parte, dar dureri n-avea. Că l-am întrebat și eu : „Te-nțeapă ? Te arde ? Te taie ?“ Nimic !

— Zarnea era sănătos ?

— Ca piatra. Nici că l-am auzit vreodată tînguindu-se de ceva.

Tresări și-i privi încordat, ca și cum ar fi fost săgetat de un gînd rău : „Nu cumva, avea și el boala lui fiu-su ?“

Procurorii schimbă o privire, apoi se uitară la martor cu multă luare aminte, dorind să fie siguri dacă spusele achizitorului trebuiau interpretate ca o consecință a pierderii controlului sau o exprimare firească a unei temeri. Era, oare, formularea acelei întrebări ambiguă, ori sensul ei exprimase tocmai adevărul, negat cu o clipă mai înainte ? Știa sau nu știa

martorul că fiul victimei avea cancer ? Și, cum Vlad Găvan nu era omul care să lase măcar o umbră de neclaritate, întrebă :

— De ce credeți că Marin Zarnea putea suferi de aceeași boală ca și băiatul lui ? Doar nu slăbise, în ultima vreme, poftă de mâncare, avea...

— Adevărat ! Însă, cum ați văzut și dumneavoastră, a închis ochii, fără să se vaite, dar tot răpus de o boală.

— Care ? interveni Țonea, neputîndu-și înfrîna nerăbdarea ce pusese stăpînire pe el.

Lică Onea se arătă fîstîcit ; bîigui ceva neînțeles, iar mîinile începură să-i tremure ușor. Într-un tîrziu izbuti să răspundă :

— Oamenilor ! Doar știm cu toții, Marinică a murit de inimă rea.

Pentru Ion Țonea nu mai rămînea nici o îndoială : chiar dacă achizitorul nu știuse, pînă la decesul lui Zarnea, că acesta suferea de cord, pricina morții îi era limpede. Căci, ce altceva putea să însemne „inimă rea“ decît supărare ? Și, într-adevăr, pe Marin Zarnea, supărarea îl răpusese. În situația în care martorul cunoscuse, dinaintea morții lui Zarnea, boala lui de inimă, cu siguranță că se folosisese de asta pentru a-l răpune, dîndu-i „vestea-bombă“, cum numea Găvan acel mesaj criminal, prin care nefericitului părinte i se comunica : „*Fiul dvs. este bolnav de cancer*“. Deci, Onea era hoțul la care făcuse aluzie victima.

La rîndul său, Vlad Găvan căzu pradă aceluiaș raționament, însă zbuciumul lui căpătă o mult mai mare amploare, pentru că, în hățișul judecăților pe care le făcea, se prinsese bănuiala unei derute unde martorul dorea să-i tîrască. Procurorului șef îi era necesar să știe cu precizie dacă Lică Onea era doar un individ

din ale cărui vorbe puteai înțelege totul oricum, sau făcea parte din categoria aceea de oameni foarte abili care, la adăpostul unei naivități și mai ales a naturaleții perfect jucate, te puteau duce acolo unde voiau ei. Dar, pentru asta era nevoie să se lămurească asupra unui singur aspect : Pe cine apăra Onea ? Pe sine ori pe altul ? Pe el însuși ? Pentru ce ? Se știa vinovat ? În ce calitate ? Hoț ? Hoț și autor al mesajului aducător de moarte ? Poate ! Însă din felul în care discutase pînă atunci, presărîndu-și răspunsurile cu acele „scăpări“, nu făcea decît să se acuze. Ori, Vlad Găvan acceptase, măcar pentru moment, că Lică Onea era un abil. Trebuia atunci să excludă această posibilitate și să mediteze la calitatea lui de complice al principalului făptaș. Așadar, achizitorul încercă să-l apere pe acela. Nu ! Imposibil ! Onea nu încerca să apere pe nimeni, ci doar să sugereze vinovăția cuiva, să incite anchetatorii la a-l cerceta cu grijă și, abia în cele din urmă, „la limita rezistenței“, el să cedeze, numindu-l pe omul care trebuia să ispășească pentru ceea ce el făptuise, ori măcar inițiasse : moartea lui Marin Zarnea ! Deocamdată, achizitorul se impunea ca suspect, iar noua sa calitate obliga la multă prudență. Discuția trebuia reluată, fără ca interesul pentru cauza morții lui Zarnea să mai fie pe primul plan, cel puțin în aparență. Poate că, procedîndu-se astfel. Lică Onea va insista, implicînd acest aspect cînd anchetatorii penali aveau să se aștepte cel mai puțin.

— Ce știți despre furturile de materiale din magazia lui Emil Șotropa ? întrebă procurorul șef.

— Ce ne-a spus el ! preciză martorul. Că e om cinstit. De cîte ori vedea că-i lipsește cîte ceva, sesiza conducerea întreprinderii și imediat i se făceau acte de imputație, iar el plătea... plătea... Vai de capul lui !

Și, după ce suspină adânc, vrînd parcă să sublinieze cît de mult îl compătimea pe magazioner, adăugă : Săracu' Emil ! Dacă l-ați fi văzut cum îi străluceau ochii de bucurie, în seara aceea, cînd Marinică ne-a anunțat că dăduse de urma hoților...

— Zarnea aflate de multă vreme cine erau aceia ?

— Pînă în seara aceea, cînd l-am văzut ultima dată, n-a pomenit nimic despre ei. De-atunci... mă tot întreb, ce l-o fi apucat să se laude că... a descoperit pe unul care fura din întreprindere, că... într-o zi-două o să afle toată banda... și cîte altele. Ce-a mai izbucnit, atunci, bietul Șotropa, ce s-a mai văicărit că se tot spetește plătind ! De ce naiba l-o fi îndemnat el pe Marinică cu-atîta rîvnă ?

— Dar dumneavoastră l-ați încurajat să prindă hoții cît mai degrabă ? forță puțin discuția Găvan, dorind să afle dacă Emil Șotropa era persoana asupra căreia Onea dorea să atragă atenția.

— Păi, ca să zic așa... cui nu-i pare bine cînd sînt prinși asemenea ticăloși ?

— Bineînțeles, dar vreau să știu exact, ce atitudine ați luat dumneavoastră față de acțiunea pe care Zarnea era în curs s-o înfăptuiască ?

Achizitorul își aplecă privirea, arătîndu-se, deopotrivă, jenat și încurcat.

— Știți... ca mai bătrîn... l-am sfătuit pe Marinică să vorbească mai puțin pe seama nelegiuirilor ăloră. Și, în continuare, preciză grăbit : A ! Să nu vă închi-puiți cine știe ce ! I-am dat povața asta, nu de alt-ceva... ci... doar de teamă că, pînă la prinderea hoților, aceia s-ar putea răzbuna pe el.

— Ei... n-ați spus chiar așa, interveni Țonea.

Supărat, bătrînul ripostă :

— Poate... dar asta am gîndit.

— Vorbiți-ne și despre ceilalți prieteni ai lui Zarnea, ceru tânărul procuror.

Bucuros că scăpase de dojeni pentru că nu redase ceva cu exactitate, Onea se precipită să răspundă :

— Sigur ! Chiar așa ! Cum era să uit ? De pildă, tușa Aglaia ! O cheamă Aglaia Bibanu, dar băiatul lui Marinică îi spune tușa Aglaia. Noi,ăștia mai bătrâni,... ne-am luat după el, și așa i-a rămas numele. Păi, ce-a făcut bătrâna asta pentru feciorul lui Marin, e greu de închipuit. Că, mamă dacă i-ar fi fost, și nu se zbugiuma atîta. Acuma, de ! Poate că toate astea le face și în amintirea copilului ei care a murit... de-aproape treizeci de ani. Emil zice că s-a scrîntit la cap, dar, cred că în situația ei, unul ca mine făcea și mai rău.

Ion Țonea își privi șeful și înțelese că n-avea rost să insiste asupra femeii. Atunci îl întrebă pe achizitor dacă plecaseră cu toții, împreună, de la Zarnea, în seara aceea.

— Da... Mai întotdeauna plecam toți, deodată. Așa am făcut și-atunci. Emil a luat-o spre Grivița, tușa Aglaia s-a dus către Ferentari... și eu am pornit-o spre centru cu Nelu Popeea — băiatul care lucrează cu mine pe aceeași mașină.

Găvan începu să se neliniștească, văzînd că Ion Țonea nu-l lăsase pe martor să continue relatările despre ceilalți prieteni ai victimei ba, mai mult, acum îl și abătea de la linia firească a discuției, impunîndu-i un alt traseu decît acela pe care Lică Onea arătase că-l dorește. Dar procurorul șef n-avea s-aștepte prea multă vreme, fiindcă următoarea întrebare a tânărului stagiar urma să releve ceva cu totul și cu totul neașteptat.

— Spuneți-mi, pînă cînd ați părăsit locuința lui Zarnea, toți musafirii... ați stat împreună ? întrebă el.

Lică Onea părea să dea o importanță deosebită acestui moment al discuției, fiindcă răspunse abia după o îndelungată chibzuință :

— Nu ! Dacă îmi amintesc bine, în timpul jocului... șoferul s-a ridicat de pe scaun și a trecut în camera alăturată de cea în care rămăseserăm noi,ăștialalți. Făcu un vădit efort de rememorare a situației de-atunci, apoi murmură : Parcă a telefonat cuiva... Da, da, l-am văzut prin ușa de sticlă care desparte cele două încăperi.

Stagiarul privi spre șeful său, iar acesta îi făcu semn să-și urmeze interogarea martorului.

— Poate că ați auzit ceva din cele discutate de Popeea.

Lică Onea părea că se străduie să-și amintească. După o vreme, exclamă :

— Tiii ! Fir-ar să fie ! De auzit... am auzit, dar ce dracu' zicea el acolo, habar n-am. Pe urmă, întrebă : Era nevoie să fi ținut minte chiar tot ce-a vorbit Nelu sau... merge și mai puțin ?

Procurorul șef chibzui la atitudinea achizitorului, vrînd să înțeleagă dacă acela îi batjocorea prin insinuarea care aducea a tocmeală, sau, pur și simplu, bunacredință a bătrînului îl îndemna să nu țină seamă de formularea ambiguă a frazei. Încercă să nu-i facă vreo vină, deocamdată, și-l încurajă :

— Pentru noi este important chiar și puținul pe care îl rețineți. Vă ascultăm.

Onea își dresă glasul, își frecă palmele, de parcă s-ar fi aflat dinaintea unui mare efort, apoi spuse :

— Ce mai ? Nelu zicea cuiva, la telefon, că... o să păstreze tăcere de mormînt asupra unei chestii, însă... despre ce vorbeau nu știu. Credeți-mă !

Țonea interveni grăbit :

— Precizați ! Această convorbire telefonică a avut loc înainte sau după ce Marin Zarnea v-a anunțat că descoperise pe unul din banda hoților ?

De data asta, martorul se arată de-a dreptul năucit.

— Dom'le, ce să vă încurc ? Am să vă răspund exact... Nu țin minte. Na ! Se ridică de pe scaun și adăugă : Altceva, chiar nu mai am ce spune...

Găvan se ridică la rîndul său, zîmbind :

— Poate... cîteva cuvinte despre Nelu Popeea.

— M'daa ! Băiat bun... inimos... Știți, el l-a sfătuit pe Marin în legătură cu internarea băiatului în spitalul acela. Eu cred că l-a ajutat chiar să urgenteze treaba asta ; șoferul are un văr... care este un fel de soră medicală, sau așa ceva, acolo... la spital.

Cei doi procurori tresăriră. Ultima relatare a bătrînului părea să capete dimensiunea luminii în hățișul întunecos al ipostazelor de pînă atunci. Va să zică... făcuse el, Onea, pe prostul, dar tot îi dusesese acolo unde voia, adică să le îndrepte atenția spre un aparent vinovat. Și acela era Nelu Popeea, pentru că apărea ca singurul prieten al victimei care putea ști natura suferinței copilului. Dar dacă nu Popeea era autorul mesajului, ci doar unealta celui care l-a confecționat ? În acest caz, șoferul ocupa o poziție de complice al principalului făptaș. Ori, dacă achizitorul ar fi fost șeful „afacerii“ n-ar fi avut nici un interes să atragă atenția justiției asupra celui care-l putea implica în calitate de coînculpat. Acest ultim aspect al lucrurilor prăbușea pînă și ultima fărîmă de bănuială privind vinovăția lui Onea. Acuma era vorba de un fir cu-adevărat prețios, care lega direct moartea lui Zarnea de cauza care o produsese : reducerea sa la tăcere. Autorul ? Cel sau cei care se temeau că vor fi demascați. Popeea se înscria în centrul atenției procurorilor.

— Cum a reacționat șoferul, când Marin Zarnea v-a anunțat descoperirea unuia dintre hoți ? întrebă tânărul stagiar.

Achizitorul zîmbi îngăduitor.

— S-a și repezit să-l ajute la prinderea ăloră. Apoi suspină, arborînd un aer de teribilă compasiune: De ! Tinerețea, dom'le ! Parcă 'mneavoastră... nu tot așa ați fi făcut ?

— Ba da, mărturisi Țonea, și-i întinse mîna.

Bătrînul îl salută și pe Găvan, apoi plecă.

Rămași singuri, cei doi se priviră multă vreme, în tăcere. La un moment dat, procurorul șef spuse :

— Ce-ar fi să ieșim la aer. S-a făcut destul de tîrziu.

Dar, tocmai în clipa cînd să părăsească încăperea, procurorul de serviciu anunță prin interfon că sosise Nelu Popeea.

Găvan și Țonea tresăriră, fulgerați de același gînd: De ce nu pomenise Emil Șotropa nimic în legătură cu discuția telefonică purtată de șofer ?

Șeful ceru colaboratorului său să nu pună vreo întrebare legată de convorbirea telefonică, pe urmă comunică prin interfon că martorul putea fi trimis la el.

Nelu Popeea era un bărbat de douăzeci și opt de ani, înalt, slab, viguros, dar toată înfățișarea lui, și mai ales ochii, îl arăta ca pe un adolescent zburdalnic. Intră în birou, cu un zîmbet atît de larg, de parcă era gata să izbucnească în rîs. Își salută interlocutorii cu un : „Să trăiți !”, firesc, sincer, ca și cum i-ar fi cunoscut dintotdeauna. Pe chipul său nu se putea desluși nici măcar o umbră de răutate sau violenție.

Plăcut impresionat de apariția lui, Găvan îl invită să ia loc, în timp ce el își trase un scaun aproape de martor, vrînd să-i facă impresia că întrevederea avea să decurgă într-o atmosferă prietenoasă, nicidecum într-un cadru rigid, oficial.

Șoferul nu se arată stingherit de apropierea procurorului șef. Își desfăcu brațele, semn că era gata să răspundă la orice, cu o sinceritate absolută, și-i privi, pe rînd, încurajîndu-i cu un probabil : „Hai să începem ! Nu vă sfiiți !“

— Va să zică... dumneavoastră sînteți Nelu Popea ! exclamă Vlad Găvan.

— Categoria, șofer !

Procurorul șef zîmbi.

— Asta-i o categorie de oameni aparte ?

Cel întreat, răspunse de parcă s-ar fi adresat unui copil care confundă literele alfabetului.

— Vai de mine ! Încă n-ați aflat că lumea se împarte în trei categorii ?

— Nu ! preciză Vlad Găvan, angajîndu-se în gluma martorului, dorind să-i dea satisfacție. Care sînt acelea ?

— Păi... una este „oameni buni“ a doua... „oameni răi“ și a treia „șoferi“.

Procurorul șef rîse din toată inima.

— Așadar, dumneavoastră nu sînteți... nici rău, dar nici bun.

— Asta-i rău ? își mărturisi Popea nedumerirea.

— Nu, dar nici bine.

Oarecum încurcat de afirmație, Nelu Popea suspină și apoi, cu un aer nostalgic, se porni să-și depene o amintire.

— Cînd am plecat de-acasă, mama, săraca, mi-a zis : „Neluță, puiule, să nu te grozăvești niciodată, nici cu prea bine... dar nici cu prea mult rău. Că dacă

pui mult suflet în ce faci, te ia lumea de prost, iar dacă nu pui deloc, te ia tot de prost." Dar eu n-am ascultat-o și, pe unde-a fost necazul mai mare, hop și eu !

Dorea, cumva, acest tânăr să asigure ancheta penală că cinstea și dăruirea sa față de ceilalți nu puteau fi puse la îndoială ? Dacă asta era vrerea lui, atunci trebuia căutată explicația, fiindcă oamenii de bună credință nu-și țin afișate pe piept și nu declară imediat ce te-au cunoscut : „Eu sînt cinstit !" Totul părea că sună a dezvinovățire, ori nimeni nu recurge la o asemenea atitudine, fără ca măcar să afle că cineva l-ar putea bănui de săvîrșirea unei fapte reprobabile. Ros de acest gînd, care i se cuibărise în minte, Găvan hotărî să meargă pe linia dorită de martor ; îl asigură că despre el se vorbea numai de bine spunîndu-i :

— Din cîte am aflat, sînteți bun și... curajos.

Se vede că lauda indirectă rostită de procurorul șef îl puse într-o oarecare încurcătură pe șofer. Răspunse puțin jenat :

— Drept să vă spun... mi-e tare milă cînd văd un om năpăstuit. Că... știți și dumneavoastră, boala... și moartea... și nedreptatea nu aleg nici pe ăi frumoși, nici pe ăi tineri, ci... cum se întîmplă. Și de cîini mi-e milă ; de tot ce-i suflare, viață... Ei, cît despre curaj... nu mi-e teamă de nimeni și de nimic ! Apoi, de-a dreptul rușinat, adăugă : N-am cum să vă încredințez că nu știu ce-i frica, pentru că... pînă acuma... n-am cu ce mă făli.

Ion Țonea, intuind perfect orientarea interogatoriului, început de Vlad Găvan, ripostă :

— Dar cum puteți spune una ca asta ? Nu mai departe... în seara cînd Marin Zarnea a anunțat că va

prinde pe cei care furau din fabrică, dumneavoastră v-ați și oferit să-l ajutați.

— Păi da, mai ales cînd l-am auzit pe nea Lică spunînd cîte în lună și-n soare...

— Ce anume i-a spus ? insistă Țonea.

— Ba... că ăia o să se răzbune... ba..., că nu știu ce-o să-i facă, mă rog, de-alde astea, să ți se facă pielea ca de găină. Se plesni cu amîndouă palmele peste genunchi, obrazii i se îmbujorară, iar ochii prinseră a-i scăpăra de mînie. Atunci m-au apucat toți dracii ! tună el, furios. Mi-am zis că nu se cade ca unul singur să se dea de izbeliște pentru toți, iar noi, ăilalți, să ne uităm la el ca la „Sfîntul“. Ce mai tura-vura ? I-am cerut să mă ia cu 'mnealui. După o scurtă pauză, mai spuse, cu năduf: Mamă ! Dacă-mi cădea ăia în mîină, jur, na ! că fiecare dintre ei s-ar fi rugat să facă mă-sa altul în locul lui. Eu nu sînt mardciaș, nu ! Dar pentru hoție, rup carnea de pe om. Ehei ! Trebuia să-l vedeți pe amărîtul ăla de nea Emil, magazionerul de la fabrica noastră, spetindu-se plătind furtișagurile altora... i-ați fi dat și dumneavoastră ceva ajutor, măcar să-și cumpere bonuri de masă la cantină... că și eu... și nea Marin... și nea Lică așa făceam. Ce dracu ? Să lași omul fără crăpelniță ? Păi, ăia, sînt sigur, ăia care fură dintr-o fabrică, sînt în stare să jupoaie un om de viu, și să-i vîndă pielea, că... la urma urmei, prin ce fac ei, noi, ăștilalți, tot acolo ajungem. Adică... am ajunge dacă nu-i înhățam.

Tensiunea nervoasă trădată de martor, tonul său, pe cît de vehement, pe-atîta de sincer, încruntarea sprîncenelor, gesticulația violentă, valul de sînge care-i năpădise obrazii, indignarea aceea care răzbată parcă din străfundurile conștiinței sale, toate acestea la un loc erau menite să asigure pe oricine

de absoluta lui sinceritate. Dar să fi fost oare numai aparențe ? Asta ar fi presupus o deosebită măiestrie în ale prefăcătoriei, ori asemenea lucruri nu le poți pune în valoare, atît de convingător, decît în urma unei îndelungate experiențe. Dar în ciuda faptului că, cel puțin pînă în acea clipă, devenise elementul cu adevărat suspect pentru moartea lui Zarnea, șoferul nu părea un mare „actor“, ci mai degrabă deosebit de sincer.

— Cînd l-ați cunoscut pe Marin Zarnea ? întrebă tînărul procuror, într-un tîrziu, mai mult spre a se sustrage ultimei sale îndoieli.

— Păi... de un an-doi, cam așa ceva...

— Dacă am înțeles bine, dumneavoastră l-ați îndemnat să-și interneze băiatul sau... chiar l-ați ajutat...

Popeea se prinse de brațele scaunului, de parcă s-ar fi simțit amenințat ca nu cumva să se răstoarne. Apoi răspunse, pe un ton sec, hotărît :

— Am răspuns la toate. La asta vreau să tac !

Surprins de neașteptata atitudine refractară a martorului, Țonea interveni :

— De ce ?

Șoferul zîmbi trist și preciză :

— Dacă zic de ce, e ca și cum n-am tăcut. Și eu vreau să tac. Înțelegeți ? Vreau să tac !

— Foarte bine, încuviință Găvan. E dreptul dumneavoastră.

Știa el că în asemenea situații, insistența putea deveni un zăgaz de netrecut, ambiționîndu-l pe interlocutor, ba, și mai rău, trezindu-i chiar suspiciuni față de interesul deosebit pe care anchetatorul îl manifestă pentru o dată, o faptă ori chiar un element de minimă importanță. Dar acceptarea situației, legală, ce-i drept, martorul avînd voie să răspundă ori

nu la ceea ce este întrebare, nu-l putea împiedica pe Țonea să considere că cercetările de pînă atunci se aflau într-un mare impas. Ce ascundea oare tăcerea declarată ? Sigur, martorul nu se pretase la eludarea problemei prin vreun răspuns ambiguu și nici nu mințise, așa încît nu-l putea învinui de rea credință. Pur și simplu, refuzase să dea o explicație în legătură cu ceva neconvenabil sau chiar primejdios. Dar pe cine afecta lămurirea acelui aspect, privind internarea fiului victimei într-un spital ? Pe Nelu Popeea sau altcineva ? Dacă șoferul ar fi fost autorul mesajului aducător de moarte pentru Zarnea, atunci șoferul se temea direct, iar dacă altcineva confecționase acea perfidă veste-bombă, Popeea apărea ca un veritabil complice al răufăcătorului care dorise suprimarea lui Zarnea.

Aparent, oricare dintre aceste presupuneri rezista, fiindcă șoferul era cel care putea cunoaște natura bolii de care fusese afectat copilul lui Zarnea. Deci Nelu Popeea putea fi la fel de bine principalul făptaș ori numai complice al aceluia, furnizîndu-i informația. Și, totuși, ceva clătina din temelii ambele ipoteze : refuzul net al martorului de a răspunde. O clipă, Vlad Găvan fu ispitit să creadă că șoferul făcuse o indiscreție neintenționată față de asasinul moral al lui Zarnea și că obstrucția lui de-acuma se datoră numai faptului că realizase urmarea tragică a necugetatei sale sporovăieli.

Deodată își auzi colaboratorul întrebînd :

— Puteți preciza ordinea în care l-ați părăsit pe Marin Zarnea în seara aceea ?

— Am plecat toți odată.

— Dar în timpul jocului... a ieșit cineva din cameră ?

Vlad Găvan tresări. Își privi subalternul cu un vădit aer de nemulțumire ; îl prevenise doar să nu pună vreo întrebare legată de convorbirea telefonică a șoferului, iar acum el îi nesocotea, fățiș, ordinul.

Popeea răspunse după o lungă ezitare, cu glas nesigur.

— Nu... În timpul jocului... nu cred că vreunul dintre noi a plecat de lângă ceilalți.

— Nici chiar dumneavoastră ? insistă Țonea, spre disperarea procurorului șef care, înfuriat, își părăsi scaunul și porni la fereastră.

De data asta, Nelu Popeea se arătă de-a dreptul speriat.

— Păi... mai știu eu ? Poate că oi fi ieșit... poate... așa... așa ca omul, sau pentru o cană cu apă... da-n-colo... nu.

— Mulțumesc ! exclamă Ion Țonea, binevoitor.

Martorul părăsi încăperea murmurînd ceva nețeles.

Găvan se întoarse spre tînărul său colaborator, dojenindu-l, fără prea mare convingere :

— Ei ! Nu te-ai putut stăpîni.

— Nu.

— Și ce-ai realizat ?

— Oricum, l-am pus pe gînduri.

— Poate, și pentru asta te iert.

Așadar, furtuna trecuse. Odată cu reconcilierea, Țonea prinse curaj, desfășurîndu-se :

— Știu, risc să par un îngîmfat în ochii dumneavoastră, dar nu-mi ajunge doar o banală iertare.

Amuzat, șeful replică :

— Dorești chiar felicitări ?

— A ! Nu imediat, dar le aștept.

— Hm ! făcu Găvan. Să știi că pentru asta nu-î destul ceea ce crezi că ai obținut.

Tînărul ripostă dur :

— Vă cer scuze, dar părerea mea este că dumneavoastră n-ați reținut destul !

Găvan hohoti în rîs.

— Bravo ! Cum văd, cobor din ce în ce mai mult în considerația ta. Mă rog, ce trebuia să rețin ?

— Simplul fapt că magazinierul Emil Șotropa n-a pomenit nimic, dar absolut nimic despre convorbirea telefonică a lui Nelu Popeea.

— Pardon ! se prefăcu șeful supărat. Nu uita că eu am remarcat cel dintîi.

— Da, însă eu sînt cel care face demonstrația că această taină este dovada complicității celor doi martori nesinceri.

— Te ascult ! îl îndemnă procurorul șef să continue, văzînd că tînărul său coleg încerca un moment de ezitare.

— Nu cumva, izbucni Țonea, de-ndată ce a aflat că victima descoperise pe unul din bandă, șoferul s-a grăbit să-l anunțe pe marele răufăcător ? Nu cumva, din cauza complicității cu Popeea și ceilalți hoți, domnul magazinier s-a lăsat cuprins de amnezie totală în legătură cu discuția telefonică purtată de șofer în ultima seară a vieții lui Zarnea ?

Procurorul șef nu-l mai putea urmări. Era tulburat din cale-afară de pe urma pripelii afișate de subaltern fără nici cea mai mică umbră de îndoială, pentru că, din tonul stagiarului, întrebările tipice unei ipoteze în curs de elaborare căpătau sensul unor afirmări categorice și dimensiunile celor mai cumplite acuzații fără acoperire. Și asta-l îngrijora pînă aproape de încercarea unei dureri fizice, temîndu-se că o asemenea atitudine, din partea unui procuror aflat în instanță, ar putea influența foarte mult în săși hotărîrea completului de judecată.

„Mai avem încă de trudit cu băiatul acesta deștept, fermecător, dar teribil de grăbit, pînă să-l vedem ținîndu-și pornirile bine strunite“, gîndi el.

Într-un tîrziu, redeveni atent și-l auzi pe Țonea perorînd, în continuarea unei fraze :

— ...nu-mi place Emil Șotropa. Acuma pot spune că această complicitate în tănuirea unui element prețios, poate cel mai important în cazul nostru, cu Nelu Popeea, ni-l prezintă în adevărata lui postură și pe șofer. Să nu uităm aparenta candoare a acestuia din urmă care, sub masca unei compasiuni firești, ne-a silit să-l considerăm pe magazinier victimă a hoților, și asta... numai spre a nu-și trăda complicele. Și merse mai departe în etalarea unor presupuneri, ambalîndu-le în veșmîntul certitudinii de netăgăduit. Căci ce altceva a însemnat oferta făcută de șofer victimei pentru prinderea hoților, decît atragerea lui Marin Zarnea într-o cursă, așa cum dealtfel a procedat magazinierul. Dar văzînd că niciunul dintre ei n-a izbutit să-i devină victimei partener de luptă în apărarea avutului obștesc, șoferul a anunțat pe ceilalți infractori că situația lor era grav amenințată.

— Și... întregul tău raționament se bazează pe faptul că Emil Șotropa n-a declarat că șoferul a vorbit la telefon ? se arată cu ostentație mirat Găvan.

Puțin derutat din pricina lipsei de participare a procurorului șef, la ceea ce el considera elucidarea cazului Zarnea, tînărul stagiar întrebă, la rîndul său:

— De ce n-a declarat ? De ce ?

Șeful ridică din umeri, în semn de nedumerire.

— Nu știu. Ce-ar fi să-l întrebăm chiar pe el.

— Perfect ! se arată celălalt entuziasmat. Tare sînt curios cum o să motiveze, cînd o să-l întrebați...

— A ! Nici nu mă gîndesc să fac eu asta, îl întrepruse Găvan. E problema ta și te rog să ți-o rezolvi. Atîta doar, ți-aș sugera să procedezi repede, amabil, însă direct. Da, da, cît mai direct ! Și se grăbi să adauge : La urma urmei, faci cum crezi. Ți-am spus doar părerea mea.

Această ultimă precizare avu darul să-i dea de gîndit lui Țonea. Reușise el să-l cunoască pe Găvan, atît cît să-și dea seama dacă e sigur ori mai bîjbîie într-o problemă. Ori libertatea asta totală, acel „Faci cum crezi“, părea să spună : „Pentru mine totul e limpede. Hai să te văd cum te-ncurci, găgăuță !“ Și, totuși, parcă nu-i venea să creadă că pentru celălalt totul devenise perfect limpede. Chibzui încă o vreme, apoi propuse chemarea de urgență a martorului Emil Șotropa.

Procurorul șef se arătă mirat, și-i răspunse :

— De ce ? Hai să mergem noi la el. Își privi ceasul și murmură ca pentru sine : Cred că acuma este acasă.

Afară, ziua se arăta pe sfîrșite.

O vreme, cei doi procurori meraseră tăcuți. Odată ajunși la prima intersecție, se răsuciră brusc, unul către celălalt, dîndu-și seama că apucaseră pe un drum greșit.

Vlad Găvan opri un taximetru care tocmai trecea pe lîngă ei. După aproape un sfert de oră, ajunseră într-un cartier de locuințe noi, cele mai multe în curs de finisare.

Ion Țonea se grăbi să achite cursa. Șeful nu protestă pe moment. Însă după ce coborîră îi dădu banii, spunîndu-i :

— În primul rînd, eu sînt mai bătrîn, în al doilea rînd, eu am angajat mașina... am salariul mai mare ca al tău... Apoi adăugă, pe un ton jos, vibrînd du-

rereros : Am fost atîta de sărac, în copilăria mea, că mi-am jurat : „Cînd oi fi mare și mi-oi cîștiga singur pîinea, nimeni n-o să-mi plătească nimic, niciodată“. Și, ca o scuză în plus, îl asigură : Mă poți verifica ; întreabă pe oricare dintre prietenii mei, oricare îți poate mărturisi că n-a apucat să-mi plătească măcar o halbă de bere... un pahar cu sifon. Pe urmă, murmură : Dacă poți... înțelege mîndria unui copil de la țară... primul care s-a văzut cu încălțări de oraș în picioare... primul care a făcut o facultate. Dacă poți... înțelege.

Tînărul îi prinse amîndouă mîinile și-l țintui cu privirea ; era atîta de covîrșit de mărturisirea lui Găvan, că se pomeni bîlguind :

— Înțeleg și... dacă... dacă pînă acuma v-am stimat, de azi-ncolo vă și iubesc.

Procurorul șef își smulse mîinile dintr-ale lui Țonea, replicînd :

— Of ! Și eu te-aș iubi, dacă n-ai fi atîta de grăbit. Da, da, mai totdeauna te pripești... Ce naiba ! Chiar nu te poți stăpîni niciodată ?

Stagiarul pricepu că simulacrul acela de dojană însemna mai mult decît afecțiunea pe care Găvan nu i-o putea declara, tot din pricina acelei timidități generate de pudoarea excesivă a copilului de la țară. Zîmbi, înclină ușor capul, semn că își recunoștea greșeala.

Porniră în căutarea blocului unde locuia magazionerul. Șotropa se afla acasă. Stătea singur, într-un apartament aranjat într-un chip cel puțin bizar. Pereții dormitorului erau dublați cu o butaforie de un gust îndoielnic, vopsită într-un roșu vișiniu, amestecat cu gri închis care, la lumina crudă a unei lămpi cu neon, făcea impresia de zid al ruinelor unei caze-mate de pe vremea Mariei Tereza. Camera de zi era

zugrăvită în mov deschis. Din cuiul situat în centrul tavanului cobora o funie groasă, la capătul căreia se aflau o mitralieră-jucărie și copertile unei cărți în care era vorba despre niște pirați foarte aventuroși. Mobilierul acelei încăperi era alcătuit din cîteva buturugi care țineau loc de taburete, pe deasupra cărora fuseseră așezate pernițe din pînză de sac, umplute cu paie. În rest, corpuri de bibliotecă — de diferite modele — pline de cărți.

Emil Șotropa se grăbi să le prepare o cafea. Găvan refuză, motivînd că timpul îi presa și că se aflau doar într-o fugară trecere.

— Colegul meu ține, neapărat, să facă lumină asupra unui detaliu care, drept să vă spun, pe mine... mă interesează mai puțin, explică el motivul vizitei.

— Aș fi încîntat să vă pot ajuta.

— Nu ! ripostă Ion Țonea, continuînd să privească straniul decor în care-l purtaseră pașii. Cel care trebuie ajutat sînteți dumneavoastră.

Lui Găvan nu-i plăcu tonul stagiatarului și, temîndu-se ca nu cumva martorul să adopte o poziție refractară, interveni, zîmbind :

— Adică... să vă aducem aminte că... desigur... ați uitat să ne vorbiți și despre aceia care au lipsit de la masa de joc... fie chiar pentru cîteva minute.

Magazionerul se arată de-a dreptul speriat. Ezită o vreme, privindu-i pe rînd, ca în cele din urmă să răspundă lui Găvan „Da !”, iar lui Țonea, „Nu“ !

Răbdător, procurorul șef îl întrebă :

— Da sau nu ?

Iar Emil Șotropa, parcă și mai înfricoșat, preciză:

— Și da... și nu. Apoi se grăbi să explice : Da, pentru că nu am uitat.

Mărturisirea eludării aspectului atît de important avu darul să-l deruteze pe tînărul procuror și, dornic să lămurească lucrurile, puse problema fățiș :

— Va să zică, ați omis în mod voit ! ?

— Vedeți... cu toate astea, eu nu sînt mincinos. Nu pot... O asemenea atitudine te situează dincolo de condiția umană, adăugă el, cu prețiozitate.

— Ce ne-ați ascuns ?

Răspunsul veni imediat, însă nu la obiect.

— Mi-e frică ! declară martorul.

Găvan surise pe ascuns, înțelegînd că Emil Șotropa nu dorise altceva decît ocazia pe care tînărul procuror i-o oferea acuma, ca el să cedeze „în sfîrșit“, dar numai în urma insistențelor acestuia.

— Frică ? întrebă Țonea. De cine ?

Șotropa își cuprinse fața în palme, murmurînd :

— De Lică Onea !

— Și el a părăsit camera în care se juca rummy ?

Acel „și“ rostit de stagiar putea irita magazine-rul care, într-o asemenea situație, văzîndu-se luat la sigur, n-avea decît să se răzbune, obstrucționînd ancheta, prin a preciza : „Numai Onea a plecat de lîngă noi“, bazîndu-se pe faptul că nu declarase altfel. Găvan întîlnise asemenea situații în lunga sa carieră și experiența îl făcuse, uneori, chiar exagerat de prudent. Dar, spre mirarea lui, Emil Șotropa se arătă încurcat :

— Cum adică și el ? Nu ! El — Lică Onea — a ră-mas tot timpul împreună cu noi. Cel care a plecat de la masă a fost Nelu Popeea.

Vlad Găvan socoti că e de datoria lui să intervină, spre a repune discuția pe făgașul unui dialog firesc, și-l întrebă pe Șotropa :

— Spuneți-mi, cîtă vreme a lipsit șoferul de la joc?

— A ! Cîteva minute... Doar cîteva minute, se arată martorul îndatorat față de tonul blînd al procurorului șef.

Mai mult, oferi chiar explicația întîmplării, precizînd că Popeea cedase locul bătrînei Aglaia Bibanu.

— A părăsit locuința lui Zarnea ? reluă Ion Țonea șirul întrebărilor.

— Nu, doar camera ! Apoi martorul izbucni într-un reproș disperat : De ce nu-l întrebați pe el ?

Vlad Găvan urmărea disputa, încordat. Momentul era deosebit de important și, dacă el s-ar fi aflat în jocul acelei clipe, cu siguranță că n-ar fi acționat ca tînărul subaltern.

Țonea se prefăcu încurcat, și numai după o lungă ezitare insinuă că cedează, neavînd altă scăpare :

— Vă declar, cu toată sinceritatea, că l-am întrebat, însă... Popeea refuză să răspundă.

Magazionerul afișă un zîmbet larg, exprimînd o oarecare bucurie.

— Așadar... și eu pot refuza ?

Găvan era aproape sigur că Țonea eșuase în fața unui actor mult mai rutinat, mai prompt, capabil oricînd să-și doboare partenerul, rostind o replică ce nu se află în textul piesei care se reprezintă.

Însă, din nou surpriză, pentru că Țonea, departe de a-și închipui pierderea partidei, explică :

— Recunosc, aveți dreptul să refuzați a răspunde, însă... prin asta... s-ar putea să vă atrageți bănuieli pe care nu le meritați. Și-apoi, gîndiți-vă, s-ar putea ivi altcineva care să răspundă în locul dumneavoastră, ori într-o asemenea situație... ne-am vedea obligați să vă considerăm răuvoitor față de justiție, dacă nu chiar... un element de sprijin al celor despre care vă plîngeți că v-au jefuit. Cred că m-am înșelat, afirmînd că mai înainte... erați gata să mărturisiți

întreg adevărul. Ce naiba ? Puțin curaj ! exclamă Ion Tonea, arătându-se chiar prietenos.

Procurorul șef era mândru de tînărul său colaborator, însă ceva îl făcu să considere că impasul atît de mult dorit de magazioner, trebuia depășit, nu prin continuarea unor insistențe directe, ci împingînd discuția spre un element invocat precis, de martor : Lică Onca ! Doar despre el spusese Șotropa că este acela de care se teme în declararea adevărului. Și-l întrebă pe magazioner :

— Nu cumva, achizitorul l-a îndemnat pe șofer să plece din camera unde se juca rummy ?

Presupunerea lui Vlad Găvan îi conveni de minune martorului, care se și grăbi să răspundă aproape vesel :

— Da' de unde ? Tușa Aglaia !

— Bătrîna ? se arătă mirat Tonea.

— Sigur ! Ea l-a trimis pe Nelu la telefon.

— Și... cu cine a vorbit Popeea ?

Emil Șotropa își ridică brațele, murmurînd :

— Nu știu. Jur !

— Poate ați auzit ce a discutat.

— M'daa... destul de vag... Parcă asigura pe cineva că va păstra o taină... Oricum, despre așa ceva era vorba. Asta am auzit fără să vreau. Eu sînt un om discret.

Considerînd că magazionerul nu avea să mai relateze nimic important, procurorul șef ceru să-i explice motivul temerii sale față de achizitor.

— Cred că îl influențează prost pe Nelu Popeea. Îl duce la pierzanie. Apoi imploră : Să nu puneți bază pe simpla mea părere. N-am dovezi.

— Totuși, afirmația dumneavoastră pare că se bazează pe oarecare observații.

Descumpănit, Șotropa bîigui :

— Așa... în general... Știți. Nelu Popeea îl citează ori de câte ori i se ivește prilejul... După orele de program se duc împreună la băutură... Sigur, pentru asemenea cheltuieli trebuie bani, iar când escapadele se înmulțesc, ajunge omul să-și procure fondurile din... te miri ce.

Procurorul gîndi că insinuarea friza acuzarea directă a celor doi de furtişagurile reclamate și plătite de Șotropa și, temîndu-se că Țonea putea reacționa neconvenabil pentru planurile sale, se arată dornic să afle dacă șoferul purtase discuția telefonică înainte sau după ce Zarnea anunțase descoperirea unuia dintre hoți.

— După ! răspunse martorul, prompt, spre deosebire de Onea, care se arătase nesigur asupra momentului convorbirii telefonice a șoferului. Și, deodată se arată înspăimîntat, murmurînd : Ce-am făcut ? Ce-am spus ?

Procurorul șef încercă să-l liniștească :

— Dacă în prezența noastră sînteți atît de speriat, mă întreb ce-ați face la o eventuală confruntare cu Nelu Popeea.

— Confruntare ? strigă Șotropa, disperat.

— Nu putem renunța la această procedură, în cazul cînd șoferul se va încăpățîna să păstreze taina convorbirii sale telefonice. Vom fi nevoiți... În sfîrșit, poate va ceda, și-atunci... evident, scăpați de susținerea declarației în fața lui.

— Și dacă nici atunci nu va recunoaște ?

— Noi vom fi mulțumiți că dumneavoastră i-ați amintit.

Emil Șotropa se năpusti asupra celor doi procurori, implorînd :

— Vă cer protecție ! Mă constitui prizonierul dumneavoastră. Nu mă lăsați pradă unor indivizi ca-

pabili de orice. N-aveți dreptul să mă expuneți bunului plac al unor infractori !

Procurorul șef se întrebă dacă deznădejdea aceea, sinceră ori jucată, nu viza unul și același lucru : atragerea atenției asupra lui Popeea și Onea, ca hoți și, implicit, autorii morali ai morții lui Zarnea. Oricare ar fi fost situația, magazionerul trebuia să simtă că legea e gata să-l ocrotească, așa încît Găvan, spre a-l liniști, îi spuse :

— Din clipa asta, vă puteți duce în biroul procurorului de serviciu. Noi mai avem de făcut două drumuri : la șofer și la Aglaia Bibanu.

Magazionerul le mulțumi, iar ceilalți îl văzură părăsindu-și locuința, imediat după plecarea lor.

Se înserase.

Străzile erau înțesate de oamenii aflați la plimbare, ori după cumpărături.

Începuse să bată un vînt rece.

— Chiar mergem la Popeea ? întrebă Țonea, după o vreme.

— Nici nu mă gîndesc ! răspunse Găvan.

— Atunci, la „tușa“ Aglaia ?

— O vom găsi la procuratură. A cerut să vină la noi.

Aglaia Bibanu era de statură mică, slabă, cu chipul brăzdat de șanțuri adînci, care porneau de la coada ochilor și mergeau aproape vertical spre bărbie, așa cum le săpaseră lacrimile celor treizeci de ani de durere.

Cînd apăru în pragul biroului, cei doi procurori se ridicară, muți, covîrșiți de impresia produsă de acel spectru al neființei îmbrăcat în negru, aidoma umbrei unei statui a disperării.

Găvan se dezmetici primul și-i veni în întâmpinare.
— Vă mulțumim că ați venit...

Țonea, revenindu-și, la rîndul său, interveni :

— Eu i-am propus tovarășului procuror șef să vă audieze acasă... dar...

— Dar eu am cerut să vin aici, răspunse bătrîna. Și, îndreptîndu-și privirea spre Găvan, îi explică, pe un ton trist : Dragul mamei, știi... la mine e nepotrivit. Poate că tocmai atunci cînd veniți dumneavoastră... trece băiatul meu pe acasă... și dacă vrea să se odihnească în drumurile lui, iar noi vorbim, i-ar fi greu. Sigur, pînă acum n-a catadicsit să mă viziteze, c-așa sînt copiii ! Știu ei că tot bătrînii vin să-i vadă, și se lasă pe tînjală. Uite, dumneata, ia spune, de cînd n-ai mai trecut să-ți vezi mama ?

Ochii lui Găvan, jucau în lacrimi, cînd îi răspunse :

— De o lună... o lună și jumătate.

— Aha ! făcu bătrîna. Asta ți se pare puțin, hai ? Păi știți voi, copii, ce-nseamnă o lună întreagă pentru o mamă ? Îi prinse un braț, cu amîndouă mîinile, și, lipindu-și capul de el, îi sărută mîneca hainei, rugîndu-l : Du-te mai des la ea. Ascultă-mă ! Chiar după ce termini de vorbit cu mine să te duci la ea. Îmi promiți ?

Procurorul șef nu mai era în stare să răspundă. Buzele i se mișcară în gol și, pentru a suplini cuvintele nerostite, își înclină capul de cîteva ori. Apoi descrie un gest larg spre un fotoliu, îndemnînd-o să se așeze.

Aglaia Bibanu se supuse, resemnată, dar imediat după aceea își desfăcu geanta și scoase din ea bomboane, țigări „Mărășești“ și lame de ras, oferindu-le :

— Luați, băieți, cîte două de fiecare.

Pentru a satisface dorința bătrînei, Țonea luă o bomboană începînd chiar să o ronțăie.

Din rapoartele de verificare, Vlad Găvan aflase că bătrîna de aproape treizeci de ani, de cînd îi murise singurul băiat, n-avea alt drum decît la cimitir. Nu lepădase niciodată doliul, cu toate că vorbea despre feciorul-mort, ca și cum ar fi trăit. Orice bărbat în jurul vîrstei de douăzeci de ani, întîlnit pe aleile cimitirului, primea de la Aglaia Bibanu o lamă de bărbierit, două țigări „Mărășești“ și două bomboane. Cum și le procura ? De unde ? Cu ce bani ? Nimeni nu știa, și nimeni nu îndrăznea nici s-o întrebe asta, dar nici să refuze darul ei. Administratorul cimitirului i-a dat o cheie de la poartă, fiindcă ea venea foarte devreme, și pleca seara, tîrziu, chiar spre miezul nopții, pentru că mai avea cîte ceva de făcut pentru copil. „E bolnav, răspundea ea necunoscuților. Băiatul e cam suferind. Trebuie să-l îngrijesc. Mă duc. Sînt grăbită. Dacă vrei, hai cu mine la el. Te pricepi la săpat ? A ! Să nu-i aduci begonii ! Alea se pun la mort !“

— Ei, gemu Aglaia Bibanu, într-un tîrziu. Acum o să-mi pierd și ultima alinare... o să moară și băiatul lui Marinică. Apoi preciză în șoaptă : Are cancer ! Am aflat asta chiar în seara cînd am jucat pietre cu Marin, ultima dată. Să fi fost ceasurile opt, opt fără un minut.

— Ține-ți minte această oră cu exactitate ? întrebă Ion Țonea.

— De mult nu mai țin minte nimic altceva decît să-i duc flori băiatului, dar ora asta nu pot s-o uit, fiindcă Nelu mă rugase să-i spun cînd e opt... Știți... el n-are ceas... că și l-a vîndut luna trecută... să-l mai ajute pe amărîtul ăla de Emil care, de cînd tot îl fură hoții, nu mai are bani nici de pîine.

Bărbații se priviră lung, consternați de cele aflate. Așadar, șoferul îl ajuta pe Șotropa, făcând chiar sacrificii. Dar compasiunea aceea de „om simplu“ cum îl categorisea Emil, materializată în bani, era oare un gest real, prietenesc, sau jocul unui complice dornic să alunge orice bănuială de pe capul hoțului șef ?

— De ce v-a cerut să-i spuneți când avea să fie ora opt ? izbuti Vlad să articuleze. Și mai adăugă : Dorea să plece undeva ?

Femeia își frecă ochii, după care răspunse :

— Un' să se ducă ? Un amărît ! N-are pe nimeni. Singurele case în care intra erau la Onea și la Zarnea, dar acuma... de ! Marinică s-a dus... Dac-o vrea, să treacă și pe la mine...

— Atunci, pentru ce dorea să știe când e ora opt ? interveni Țonea.

— Păi... trebuia să telefoneze la spital, ca să aflu eu dacă baiatul lui Marinică are sau nu... boala aia...

— Deci pentru informația asta a telefonat Nelu Popeea la spital !

Bătrîna tresări și ripostă prompt :

— Nu cumva s-o fi apucat să spună că a vorbit în altă parte ! ? Dacă a făcut asta, să știți că a mințit.

— Dacă vreți să cunoașteți adevărul, vi-l spun eu. Popeea n-a spus nimic, ba chiar a refuzat să declare ceva în legătură cu discuția lui telefonică.

Aglaia Bibanu zîmbi trist, murmurînd ca pentru sine :

— Săracu' ! Nu vrea să-i facă rău lui văru-su. Și se grăbi să le explice ; Vărul lui Nelu e felcer la spitalul unde a fost internat copilul lui Marinică. Apoi, pe un ton confidențial, adăugă : Dacă se află că i-a spus șoferului ce boală are băiatul ăla, și-ar putea pierde pîinea ! Își privi ceasul. Mi s-a cam dus vremea ! Uite, s-a făcut de șapte și eu nu sînt acasă...

Se ridică de pe fotoliu.

Cei doi procurori o însoțiră pînă la ușă, iar bătrîna, înainte să-i părăsească, le spuse :

— Chemați-mă, oricînd... O să vin. De-acum... voi rămîne tare singură și nici unde mă duce n-o să mai am. Chemați-mă...

Țonea rămase cu privirea ațintită spre ușa pe care bătrîna o lăsase întredeschisă, de parcă ar fi așteptat reîntoarcerea ei, poate să-i mai pună o întrebare, ori să-i spună că avea să treacă pe la ea, din cînd în cînd.

Într-un tîrziu, reveni cu fața spre șeful său, zicîndu-i :

— Dacă tot ce-a declarat Aglaia Bibanu este adevărat, Emil Șotropa, individul acesta care trăiește într-un interior cel puțin straniu, a scăpat de confruntare.

— Crezi ? șopti Găvan, insinuînd că era cuprins de o mare îndoială.

— Speram că v-ați dat seama de rostul prieteniei șoferului cu bătrînul achizitor. Doar n-aveți de gînd să expuneți viața lui Șotropa unor indivizi primejdioși, numai de dragul unei formalități, cum ar fi confruntarea lui cu Popeea. Gîndiți-vă ! Șoferul ar putea fi un tip primejdios. Și-apoi, complicele lui, Onea...

— Ioane ! Nu uita că asupra fiecărei persoane audiate în cazul furturilor din acea fabrică și, implicit pentru moartea lui Zarnea, planează unele suspiciuni, fie pentru că ne-a ascuns cîte ceva, fie pentru că a refuzat să răspundă la vreo întrebare.

Și, cum tînărul procuror nu se arăta dispus măcar să chibzuiască la alte ipoteze decît la cea care i se năzărise în ultima clipă, Găvan hotărî să-i dea o lecție

care să-i rămână ca îndemn la răbdare și atentă cumpănire a lucrurilor pentru tot restul vieții, mai ales când îl auzi exclamînd, oarecum zeflemitor:

— Așadar, tot la confruntări vom recurge.

— Nu la mai multe, ci doar la una singură.

— Vreți să spuneți că veți face o confruntare generală... cu toată lumea? se arată stagiarul foarte contrariat.

— Exact, însă... fără participarea noastră.

— Și cine v-a conduce interogatoriul? Măcar... cine va pune întrebările?

Ion Țonea scutură capul, năucit de intențiile șefului său, pe care de altfel nici nu le pricepea.

Procurorul șef ceru prin interfon să-i fie trimis magazionerul.

Cînd Emil Șotropa apăru în birou, Găvan duse receptorul telefonului la ureche, ca și cum gestul său urma unui apel insistent, consumat pînă la venirea martorului. Zîmbi încurajator lui Șotropa, făcîndu-i semn să se apropie, și răspunse la telefon:

— Allo, da! Rîse zgomotos și continuă: Dar știu că ai răbdare să insiști! Cred că ai sunat vreo două-trei minute în șir.

Țonea îl privea cu o neliniște care amenința să se transforme în disperare, părăind că începe a pune la îndoială sănătatea mentală a superiorului său.

Găvan nu-l luă în seamă, urmărindu-și convorbirea telefonică:

— Grozav! Bine, bine! Uite, ascult și notez. Apucă zorit un creion, se aplecă asupra unei foi de hîrtie și, murmurînd ceea ce i se comunica, începu să scrie: Ce tot spui? Va să zică a recunoscut? Așaa... Stai-stai! Ciulama? Rîse din nou și reluă notarea, repetînd spusele interlocutorului: Bică... zis

Ciulama... spărgător... Cît ? Patru zeci de lei și un salam ? Puse creionul pe birou și comentă : Cum ? Chiar la Zarnea ? Dar cînd a intrat ? Formidabil ! Depărtă receptorul de gură și, adresîndu-se tînăru-lui stagiar, îi comunică, șoptind grav : Hoțul s-a strecurat în casa lui Zarnea, cînd l-a văzut ieșind să-și conducă musafirii și a asistat la primirea mesajului prin care i se comunica administratorului că feciorul său era bolnav de cancer. E un tip tare, Bică ăsta... dacă a fost capabil să mai fure după ce l-a văzut pe Zarnea murind. După aceea reluu discuția la telefon, exclamînd : Grozav ! Avem un martor ocular ! A ! Încă o clipă ! Cum ? Nu, mulțumesc, dă-mi adresa, că mă descurc eu. Și prinse a nota, murmurînd : Strada Vișinei... cinci. Sigur ?... Bine ! Mîine în zori vom fi acolo. Puse receptorul pe furcă, se ridică, își frecă palmele mulțumit, în timp ce Țonea se retrăgea pas cu pas, din calea lui.

Emil Șotropa se holba la procurorul șef, neîndrăznind să rostească măcar o vorbă, dar acela se grăbi să-l scoată din impas :

— Din clipa asta, vă puteți considera în deplină siguranță, chiar și în afara protecției noastre. Și, pe un ton confidențial, îi explică : În sfîrșit, netrebnicul de Popeea a făcut mărturisiri complete. Nu veți mai fi confruntat cu el.

Magazionerul blîgii un „mulțumesc“ abia perceptibil și plecă.

După o vreme, Țonea întrebă, timid :

— Vă simțiți bine ?

Găvan surîse blînd.

— Ți-e teamă că am înnebunit ?

— Nu... dar... se vede că n-am prea înțeles ce se petrece cu dumneavoastră.

— Hm ! Ce-i așa greu ? Am pregătit confruntarea celor pe care, pînă acuma, i-am audiat separat.

Răspunsul atît de precis al șefului său păru să-l neliniștească și mai mult pe tînăr, fiindcă i se adresă ca unui copil pe care nu dorești să-l superi :

— Și... pentru ce dată... ați binevoit să fixați confruntarea despre care aveți amabilitatea să-mi vorbiți ?

Găvan abia își stăpînea hohotul de rîs, în care era gata să izbucnească, și răspunse în maniera întrebării :

— Am binevoit să fixez confruntarea chiar în seara asta, dar nu dispun de amabilitatea precizării orei, întrucît nici măcar eu n-am avut gentilețea s-o aflu.

Derutat complet, stagiarul murmură :

— Unde ? Unde va avea loc ?

— Strada Vișinei, numărul cinci ! îi răspunse în șoaptă, ca și cum s-ar fi temut de cineva ! Dacă nu crezi, du-te acolo... să zicem... peste o oră, și te vei convinge. Apoi, preciză grav : Dar îți ordon să nu întreprinzi nimic. Participarea noastră, directă, ar putea strica totul. Ține seamă de asta. Pîndești, observi, ascuți ! Nimic altceva.

După mai bine de două ore de la năucitoarea scenă pe care o trăise în biroul șefului, Ion Țonea se postase într-un colț mai întunecat al străzii Vișinei, la o distanță nu prea mare de imobilul cu numărul cinci.

Vîntul se întetise și tînărului procuror i se făcu frig. Își ridică gulerul pardesiului, își acoperi deschi-zătura de la piept, așezîndu-și reverele unul peste

celălalt, și își vîrî mîinile în buzunar. Aștepta să vadă minunea — confruntarea fără omul legii, care apoi să fie utilă la probațiunea faptelor — cînd, deodată, văzu umbra siluetei unui bărbat care se apropia, mergînd încet, spre casa cu numărul cinci. Țonea Ion văzuse la poarta acelui imobil, chiar de cînd sosise acolo, un bătrîn care se străduia să repare gradul. Nu-i putu distinge trăsăturile, pentru că strada, pe acea porțiune, era slab luminată, însă, judecînd după mișcările lui încete, își făcu impresia că omul era bine împovărat de ani.

Prin conul de lumină al unui felinar, Țonea recunoscu la un moment dat pe Nelu Popeea, îndreptîndu-se către bătrîn.

Șoferul îl salută, iar acela, fără să-l privească pe noul sosit, răspunse :

— Bună seara !

— Aici e numărul cinci ?

— Aici !

— Îl caut pe dom' Bică.

— Mîine, bodogăni celălalt, și își duse un deget la gură, semn că se lovise cu ciocanul. Pe urmă își reluă truda, întrebînd cu un glas puțin răgușit : Să-i zic cin' l-a cătat ?

Popeea ezită o clipă, apoi răspunse, hotărît :

— Las' că-i zic eu.

— Dă-mi adresa, și cine ești 'mneata, sugeră moșneagul.

— Asta-i bine ! acceptă Nelu Popeea. Scoase din buzunar un carnețel, o rămășiță de creion, scrise ceva în grabă, rupse foaia și i-o dădu bătrînului, împreună cu o bancnotă. Ține și de-o țuiculiță ! Dar să mi-l trimiți imediat ce dai cu ochii de el.

Și dispăru în noapte.

Întîmplarea aceasta îl făcu pe Ion Țonea să gîndească la perspicacitatea șefului. Va să zică, Popeea dorește să ia legătura cît mai degrabă cu cel pe care-l consideră martor ocular la predarea mesajului aducător de moarte pentru Zarnea. Oare șoferul să i-l fi adus ?

Șirul gîndurilor îi fu curmat repede de apariția lui Lică Onea, la celălalt capăt al străzii.

Achizitorul se apropie de casă fără nici o șovăire. Se opri lîngă bătrîn, îi urmări lucrul și, după o vreme, spuse :

— Greu, ai ?

— Șipca e prea uscată și... cum bat cuiul în ea, plesnește. Asta-i ! plesnește imediat...

Lică Onea rîse silit.

— Dar Ciulamaua aia de nepot... sau ce ți-o fi, nu te ajută la treburi din acestea ?

— Bică ? Ei, săracu' ! Abia mîine vine.

— A ! exclamă Onea, arătîndu-se indignat. Care va să zică... boierul trebuie să găsească gardul reparat ? !

— Musai ! Că are el destule pe cap.

— Auzi ? strigă achizitorul, cu glasul înfundat. Fii atent ! De data asta a încurcat-o !

Moșneagul îl liniști, în timp ce fixa o scîndură la capătul unui bulumac.

— Nu-i purta 'mneata de grijă. Se descurcă el.

— Mai bine l-ai chema, să-i dau de veste ce-l așteaptă...

— Ți-am spus doar că abia mîine vine, se arătă supărat bătrînul, văzînd că celălalt pune la îndoială sinceritatea sa. Dacă ții atît de mult să-l vezi, lasă-mi adresa și ți-l trimit eu.

Lică Onea manifestă o mare bucurie față de propunerea moșneagului și îi promise :

— Dacă vine, îți trimit un kil de vin, cum n-ai mai băut de cînd ești. Al dracu' să fiu, dacă nu-ți trimit.

— Atunci... scrie-mi un' te găsește.

Achizitorul se conformă de-ndată, notîndu-și adresa pe un petec de hîrtie, găsit la întîmplare, într-un buzunar. Dădu biletul bătrînului și-l părăsi fără măcar să-și ia rămas bun de la el.

Tulburat, Ion Țonea se simțea mîndru de sine, gîndind că ipoteza lui, în legătură cu complicitatea dintre Onea și Popeea se confirmase pe deplin ; doar amîndoi îl căutau pe Bică vrînd să-i cumpere tăcerea ori chiar să-l suprime, încredințați de primejdia pe care domnul Ciulama o reprezenta pentru ei. Apoi tresări, întrebîndu-se de ce Lică Onea și Nelu Popeea nu veniseră împreună la unchiul lui Bică, dacă erau complici. Și, pe cînd încerca să găsească un răspuns la această nouă problemă, observă că la bătrîn venise și Aglaia Bibanu. În mintea tînărului procuror se produse un vîrtej de gînduri, tîrîndu-i judecata într-un vălmășag vecin cu cel mai desăvîrșit haos. Dacă pînă atunci refuza a se dezice de vreuna dintre ipotezele sale, admițînd cu greu chiar și eventuale modificări, în clipa aceea era gata să pună la îndoială însăși propria sa existență în acel loc și, poate că ar fi ajuns pînă acolo, dacă glasul femeii nu l-ar fi adus la realitate.

— Să trăiești, omule bun !

Moșneagul îi răspunse, continuînd să aleagă niște cuie dintr-o lădiță în care-și ținea cîteva scule :

— Bună seara !

— Uite... nu știu dacă, în supărarea mea, pașii m-au adus unde trebuie... așa că... fii bun și spune-mi, aici e strada Vișinei, numărul cinci ?

— Aici.

— Auzi dumneata, îl făcu atent bătrîna. Am un nepot de cuscru care stă la mine în gazdă și... de vreo două zile... mi-a spus că se duce la un prieten de-al său... Bică !

Bătrînul găsisese un cui pe măsură și acuma încerca să-i bată, cu mare grijă, într-o șipcă.

— Da, aici stă Bică, dar nu-i acasă.

Aglaia Bibanu oftă adînc și prinse a se văita :

— Omule bun, vai de picioarele mele ! Vin tocmai de la celălalt capăt al orașului și încă un drum ca ăsta... mă dă gata de tot. Vine tîrziu, Bică ?

— Mîine ! Mîine, în zori.

— Tocmai atunci ! se arătă femeia îngrijorată. Apoi îl rugă : Să-mi dea și mie de veste cînd vine, trebuie să-i spun o mare taină.

Moșneagul măsura distanța dintre două scînduri și, aplecat cum era, o asigură :

— Ți-l trimit, însă dacă n-o vrea el să vină, oi veni eu.

— Cu Bică aș dori să vorbesc, insistă Aglaia Bibanu.

— Bine ! Bine ! Zi, unde stai ?

— Livada cu duzi, optă'spe. Ții minte ?

— Țin.

— Rămîi sănătos ! mai spuse bătrîna și plecă.

Tînărul procuror încercă să-și pună gîndurile în ordine, dar în depărtare zări silueta unui bărbat, desprinzîndu-se de zidul unei case. Avusese el și mai înainte impresia asta, dar voi să creadă că i se păruse. Acuma era sigur că cineva se găsea acolo, la pîndă, urmărind venirea și plecarea persoanelor audiate în cazul lui Marin Zarnea. Dar cine putea face asta, dacă nu chiar Vlad Găvan, interesat, desigur, să vadă cum se desfășurau lucrurile ? Se grozăvise șeful că totul va decurge ca pe roate, trimi-

ținându-l pe el, stagiarul, să se convingă, dar teama insuccesului îl făcuse mai prevăzător, și acuma supraveghea totul de departe, evident, jenat să se înfățișeze subordonatului său îngrijorat de nereușită.

Bătrînul începu să-și strîngă uneltele, adună cu grijă cuiele, mai privi o dată lucrul terminat și, părăind mulțumit de sine, își luă lădița și porni spre fundul curții, unde dispăru, înghițit parcă de întuneric.

Țonea se întrebă dacă avea vreun rost să mai rămînă în preajma aceluia loc, dar deodată se simți asaltat de gîndul : „Ce-o fi căutat Aglaia Bibanu pe urmele lui Bică ?“ Deci femeia asta, atît de nefericită, nu era străină de coruperea ori suprimarea celui considerat a-l fi văzut pe aducătorul mesajului care provocase moartea lui Zarnea. Așadar, pentru a rămîne cît mai mult în apropierea victimei, i-a îngrijit bătrîna băiatul, cu-atîta prefăcut devotament. Covîrșit de revelația momentului, porni spre casă dar, după numai cîțiva pași, se auzi strigat, din urmă.

Se opri brusc și se-ntoarse, descoperindu-l pe Găvan.

— Ți-o închipui chiar atît de ticăloasă pe nefericita aia ? îl dojeni șeful, de parcă Țonea i-ar fi mărturisit deja tot zbuciumul său.

— Nu știu. Nu mai știu ce să cred. Oricum... toți au venit să-l caute pe Bică, toți doresc să-l reducă la tăcere, toți par a fi vinovați...

Vlad Găvan îl bătu pe umăr.

— Chiar toți ?

Ion Țonea tresări ; încercă să reconstituie ceea ce se petrecuse din clipa sosirii lui acolo.

A doua zi magazionerul se înfățișă celor doi procurori, reproșîndu-le :

— Domnilor ! Dacă aseară ați fi avut curiozitatea să supravegheați locuința lui Bică... martorul... martorul ocular despre care vorbeați... ați fi avut o surpriză pe cinste.

Găvan se arată surprins.

— Ce tot vorbești ? Despre ce martor ?

Șotropa, sigur pe el, continuă :

— Martorul ! Bică ! Cel de pe strada Vișinilor..

— Aa ! făcu procurorul șef. Dar ce s-a întâmplat ?

— Prea bine nu știu. Atîta doar, l-au întrebat pe bătrînul de la adresa aceea despre un anume Bică.

— Interesant ! De unde știți toate astea ?

Emil Șotropa, ca și cum n-ar fi auzit întrebarea, continuă :

— Nelu Popeea s-a dus acolo cel dintîi, să se intereseze de Bică. De ce a făcut asta ? Și-apoi numai la cîteva clipe după el, complicele său, Lică Onea, face același lucru ! Chiar și Aglaia, Aglaia Bibanu, bătrîna despre care, la insistențele dumneavoastră, v-am declarat că l-a îndemnat pe șofer să telefoneze hoților că bietul Marin se afla pe urmele lor.

Procurorul șef ripostă violent :

— Nu-i adevărat ! Bătrîna dorea să afle dacă fiul lui Zarnea era bolnav ori nu de cancer.

Intimidat, derutat de brusca schimbare a procurorului, magazinierul reacționează, pierzîndu-și controlul :

— Asta o știți de la vărul lui Popeea, licheaua aia care fură medicamente din spital, hoțul ăla ordinar care-i ducea lui Marin apă distilată, încasînd prețul unui medicament pentru boli de inimă !

Vlad Găvan ridică din umeri, semn de nehotărîre, ca apoi să vorbească fără prea mare interes.

— La urma urmei, căutarea aceluia individ de către ei poate însemna ceva... dar... cine este Bică ?

În secunda următoare, Țonea simți că i se taie respirația. Îl mai văzuse el pe Găvan la lucru, dar acum îi întrecea nu numai așteptările, ci chiar închipuirile. Candoarea tonului pe care întrebuse. „Cine este Bică“ putea înnebuni, dacă nu chiar ucide un om cu nervii ceva mai subrezi ca ai magazionerului.

Emil Șotropa, însă, răspunse firesc :

— Bică este martorul care l-a văzut pe aducătorul acelei triste vești în legătură cu fiul lui Marin.

— Așa-i ! se arată Găvan că și-a reamintit despre cine era vorba. După aceea întrebă : Domnule Șotropa, cum de-or fi aflat ei, Nelu Popeea... Onea... Aglaia Bibanu despre existența acestui martor ? Tăcu o vreme, apoi izbucni, pradă parcă unei revelații : Ia stai ! Când mi s-a comunicat identificarea lui Bică, zis Ciulama, în birou se afla tânărul meu coleg și dumneata.

Emil Șotropa izbucni într-un hohot de râs silit.

— Credeam că v-ați dat seama. Oricum, sper să vă fi făcut un real serviciu, pentru că... informându-i despre existența unui martor ocular, v-am oferit un bun prilej de verificare. Ați văzut doar cum s-au năpustit pe urmele lui, în dorința lor de a-l corupe sau chiar a-l suprima.

Găvan replică ferm :

— Nu, domnule ! Din calculele răufăcătorului lipsește principalul element, și anume cinstea ! Popeea, Onea și bătrîna Aglaia Bibanu fac parte din acea categorie de oameni simpli, atît de mult disprețuită de dumneata, pentru care cinstea și omenia nu sînt niște abstracțiuni, ci un mod corect de a gândi și a trăi. Acești oameni au riscat să înfrunte primejdia, în credința lor că astfel vor contribui la aflarea celui care le-a jefuit ce-i al lor și le-a ucis, indirect,

prietenul, gata la orice sacrificiu pentru apărarea a tot ce este al tuturor, dar și ca să vină în ajutorul celui pe care-l credea intimul său prieten.

Magazionerul se arată blazat.

— Aș ! Marin a fost victima propriei sale nechibzuințe.

— Recunosc, dacă n-ar fi acționat de unul singur, alta ar fi fost situația, mărturisi Găvan.

— Bineînțeles ! se avîntă Emil Șotropa. Numai el amenința soarta răufăcătorilor.

— Dar dumneata, semnalînd mereu lipsurile din magazie, nu stîrneai toată lumea la vigilență sporită ?

Remarca procurorului șef îl bucură nespus pe magazioner, care nu întîrzie să-l completeze :

— Eu, unul, am considerat că trebuia să raportez lipsurile ce le constatam în propria mea gestiune.

Vlad Găvan clătină capul în semn de nemulțumire. Apoi preciză :

— Nu-i chiar așa ; dacă lipsurile declarate de dumneata erau cele reale, nimeni n-ar fi fost interesat pentru suprimarea, ce-i drept, indirectă a lui Zarnea.

Șotropa se încruntă.

— Ce vreți să spuneți ?

— Din verificările noastre, valoarea lipsurilor din magazia dumată se cifrează la peste o sută de mii lei, și nu la sumele pe care le-ai declarat.

— Formidabil ! Înseamnă că mai am de plată... domnilor ! Și asta numai după urma unor ticăloși.

— Despre care ticăloși vorbiți ? se arată Vlad Găvan nedumerit.

— Păi... și Nelu Popeea.. și Lică Onea, ba chiar și Aglaia Bibanu, toți cei care gonesc să-i lăcă de pe-

treceanie lui Bică. Închipuiți-vă, în nebunia lor, și-au lăsat adresele...

— Cui ?

— Bătrînului...

— N-am auzit vreodată că asasinii să-și lase adresele.

Impresionat de tonul rece, ostentativ al procurorului șef, Emil Șotropa încercă să aducă noi argumente, spre a-l convinge :

— Ei toți l-au descusut pe bătrîn, în fel și chip, dorind să afle cît mai exact ora la care Bică va sosi acasă. Eu singur nu m-am interesat de acest martor ocular. Pentru mine, el nu reprezenta un pericol și deci nu aveam pentru ce să-l corup ori să-l suprim.

— Adevărat ! spuse Găvan. Dumneata nu ai luat legătura cu bătrînul acela. Dumneata ai supravegheat venirea lor de departe. Și știi de ce ? Pentru că dumneata ești principalul răufăcător ! Cine altul era mai interesat în reducerea la tăcere a lui Zarnea decît hoțul ? Cine avea cunoștință că Zarnea suferea de inimă, iar fiul acestuia de cancer, dacă nu dumneata, omul în care Zarnea a crezut cel mai mult ? Dumneata ai confecționat acel mesaj criminal contînd pe efectul său aducător de moarte, cum dealtfel s-a și întîmplat ! Iată pentru ce n-ai luat legătura cu bătrînul. În calculele dumitale, important era ca ceilalți să facă asta, ca vinovăția să cadă asupra lor.

Ținea urmărea cu atenție scena, sigur că rechizitoriul atît de argumentat al șefului se va repercuta cu efect zdrobitor asupra lui Șotropa. Dar, ceca ce urmă, avea să însemne pentru el penultima parte a unei mari lecții profesionale.

Departa de a se arăta înfrînt, ori măcar derutat, magazinierul zîmbi nepăsător și apoi ripostă pe tonul cel mai calm cu putință :

— Domnule procuror, mă tem că în secunda următoare vă veți găsi într-o postură, pe cât de ridicolă, pe-atât de jalnică, tronînd pe ruinele propriului dumneavoastră raționament.

— Interesant ! Ascult...

Aceste vorbe, rostite cu siguranța omului care plusează, avînd cartea cea mai mare cu putință, îl neliniștiră profund pe tînărul procuror care aștepta cu nerăbdare să afle contraargumentul celui dovedit ca hoț și autor moral al morții unui om.

Șotropa nu se lăsă deloc așteptat.

— Rețineți, vă rog : cel dintîi care l-a descusut pe bătrînul acela, de-a fir-a păr, despre Bică am fost eu ! Făcu o pauză bine jucată și întrebă : Ei ! Ce mai puteți spune ?

— Imposibil ! răspunse Vlad, zîmbind. Bătrînul acela eram eu !

Șotropa se arătă stăpîn pe sine, izbutind chiar să zîmbească și ripostă pe un ton firesc, de parcă ar fi regretat că interlocutorul său nu gustase „gluma” de mai înainte.

— Hm ! Mă rog, n-aveam de unde să știu ! Chiar așa stînd lucrurile, consider că vă este cît se poate de limpede cu eu n-am manifestat nici cel mai mic interes pentru Bică, pe care, eu cel dintîi, l-aș fi putut suprima.

Procurorul șef îl privi lung, apoi răspunse :

— Cum poți ucide un om... care nu există ? și preciză : Pe Bică, eu l-am inventat !

Șotropa se aplecă de parcă ar fi primit o puternică lovitură în plexul solar.

Această revelație era ultima parte a lecției, poate cea mai importantă din ceea ce tînărul procuror Ion Țonea avea să învețe în toată cariera lui.

Persoană dispărută

Tudor Șomotecan nu punea la îndoială seriozitatea lui Radu Costescu pe care-l cunoștea încă din vremea adolescenței. Și-apoi, orașul vorbea foarte frumos despre arhitect, unii însă, compătimentu-l din pricina frivolității soției sale.

Nu se văzuseră aproape zece ani, când, într-o zi mohorâtă de toamnă, cineva îl strigă :

— Tudore !

Se opri din mers și, întorcându-și privirea spre cel care-l chemase atît de familiar, descoperi un bărbat frumos, îmbrăcat elegant, poate cu puțină excentricitate în ceea ce priveau culorile vestimentației.

— Nu ești Tudor Șomotecan ?

— Ba da... iar tu ești... Radu Costescu !

Își strînseră mîinile și se îmbrățișară.

— Unde naiba ai dispărut atîta vreme ? Era cît pe-aci să nu te recunosc.

— În schimb, tu ești neschimbat, replică Costescu. Aceeași ținută impunătoare, același mers demn... Ha, ha, ha ! Mă ! Tu nici nu puteai deveni altceva decît procuror.

— Așadar, știi cu ce mă ocup ! ? se arată surprins Tudor.

— Bineînțeles.

— Dar tu ?

— Fiți liniștit, tovarășe autoritate ! zîmbi Radu. Sînt arhitect, și încă unul bine cotate. Pot prezenta chiar dovezi în legătură cu prețuirea ce mi se acordă; doi ani am lucrat pentru ONU, am proiectat și construit în cinci țări africane. Ce mai ! Profesional, sînt mulțumit.

Tudor îi prinse mîinile.

— Bravo ! Mă bucur. Mă bucur foarte mult. Eu... nu prea am cu ce mă lăuda... După unii... fac o muncă de rutină. Uite, chiar nevastă-mea, care este contabilă la țesătoria din cartierul gării, spune la fel, deși părerea mea este că meseria ei nu-i altceva decît repetarea la nesfîrșit a unor operațiuni, care sînt mereu aceleași.

— Asta nu-i bine... Vreau să spun că disprețul soților, între ei, poate ajunge... poate degenera în tragic.

Șomotecan rîse cu poftă, asigurîndu-l :

— Dar nici pe departe nu-i vorba de asemenea relații între mine și Sofica, așa o chema pe nevastă-mea. Ei, dar sensibil ai devenit ! Ia te uită la el, grijuliul pentru buna înțelegere matrimonială ! Măăă ! Păi tachinările astea, între mine și ea, fac parte din joaca noastră de fiecare zi. Și-apoi... m-am însurat cu o femeie deșteaptă, caustică... Ehe ! Ca să fiu sincer, am învățat multe de la ea.

Își luă prietenul de braț, îndemnîndu-l să-l urmeze.

— Unde mă duci ?

— Să-ți vindec temerile. Dăm o raită prin parcul de pe deal. E-atîta de frumos, acum toamna. Și-apoi, nici că se poate ceva mai deconectant ca mersul printre frunzele căzute, cu grijă, să nu calci vreuna.

Auzi, Răducule ? Parcă așa-ți spuneam la școală. Dar ce te-ai întristat ?

Costescu își smulse brațul de sub cel al lui Șomotecan și se opri din mers.

— N-am timp.

Procurorul îi ceru iertare :

— Sigur ! Se cuvenea să te întreb. Dacă ești ocupat...

— Nu, nu sînt ocupat. Am terminat slujba acum o jumătate de oră.

— Lucrezi aici, în oraș ? Aici ! ? se arată bucuros Șomotecan.

— De... alaltăieri...

— Păi, asta-i grozav, bădie ! Înseamnă că ne vom putea vedea mereu. Cred că o să vii și pe la noi. Fii atent însă să nu te arăți atît de susceptibil că decazi și în ochii Soficăi.

Celălalt își clătină capul, semn că lucrurile nu stăteau chiar așa cum își închipuia prietenul său.

După o lungă tăcere, neîndrăznind să-și privească interlocutorul, procurorul întrebă :

— Ai necazuri ?

— Unul singur, oftă arhitectul.

— Păcat !

— Da, mare păcat, pentru că eu o mai iubesc încă... Și-apoi avem un copil. Măcar la asta ar fi trebuit să se gîndească.

Șomotecan îi prinse umerii, strigîndu-i șoptit :

— Formidabil ! Să ai un copil, este formidabil ! Sînt sigur că asta va rezolva totul. Uite ! Eu sînt tare nefericit din pricină că n-am copii. A ! Să nu-ți închipui că mă plîng oricui, dar... vreau să-ți arăt că sînt alții și mai necăjiți decît tine. Bineînțeles, pentru fiecare dintre oameni... necazul său este cel mai mare, însă... dacă ai vedea camera pe care

am aranjat-o... în așteptarea copilului pe care-l doresc. Leagăn, clopoței japonezi, din aceia care se atîrnă de crenguțele pomilor ca să sune la cea mai slabă adiere de vînt... păpuși vorbitoare, balansoar... Și știi cine se joacă cu toate astea ? Puși ! Cîinele meu, pe care l-am cules acum trei-patru ani de pe un maidan de gunoi. Oricum, mi-am aflat un mod în care mă defulez. Sigur, nu-i același lucru cu a avea un copil, dar eu și Puși ne iubim atît de mult...

— Asta-i ! strigă Radu Costescu, smulgîndu-se din strînsoarea mîinilor lui Șomotecan. Vă iubiți ! Își privi ceasul, chibzui cîteva clipe și sfîrși prin a se hotărî : Fie ce-o fi, hai să ne plimbăm.

Șomotecan întrebă, surprins :

— Dar ce ți se poate întîmpla ? Doar nu faci nimic rău... nimic urît...

— Tu ai citit „Mînăstirea din Parma“ ?

— O ! Demult ! răspunse procurorul.

— Este în cartea aia o replică ce mi se potrivește de minune : „Închisoarea cea mai cumplită este aceea la care omul se condamnă singur“, sau cam așa ceva. Oricum, repet, mi se potrivește.

Deși nu știa despre ce era vorba, lui Tudor Șomotecan îi era cît se poate de limpede că prietenul lui invoca, prin acel citat, o situație limită. Șomotecan cunoștea asemenea stări nu numai din studiile sale psihologice și judiciare, ci și dintr-o practică destul de bogată, așa încît își propuse să procedeze cu foarte mult tact, dorind sincer să vină în ajutorul fostului său coleg și prieten. Desigur, în celula unui condamnat poate intra oricine, dar în tainița sufletului ome-

nesc nu se poate ajunge decît cu consimțămîntul celui care s-a osîndit la suferința lui reală sau închipuită, dar persuasivă și distrugătoare. Aflase din literatura de specialitate, tratate judiciare, medicină legală și psihiatrie, mai ales de la precursorii psihiatriei moderne, Charcott și Boudouin, doi medici care făcuseră școală la epoca lor, că nici măcar prin hipnoză nu se poate afla ceea ce subiectul dorește să păstreze numai pentru el. Și gîndul acesta îl făcu să-și rîdă de el însuși, socotind că prietenul său nu făptuise cine știe ce grozăvenii, pe care le vrea îngropate în conștiința lui, cu prețul oricărui chin.

Cu siguranță, căsnicia arhitectului trecea printr-un impas, iar lui Tudor Șomotecan nu-i trebuia decît puțină perspicacitate și foarte multă delicatețe spre a-l determina să-i mărturisească momentul și pricina rupturii. Altminteri, cum să-l ajute ? Cum, dacă nu prin a-l face să-i mărturisească ?

O clipă, fu tentat să se considere indiscret, dar imediat după aceea își dădu seama că, aducîndu-și prietenul la confidențe, treaba era pe jumătate rezolvată. Sigur, nimic altceva nu-l redrează pe omul aflat la grea cumpănă, ca despovărarea. Căci ce altceva e mai important ca revărsarea grijilor, îndoielilor și chiar a celor mai grave fapte, dinaintea altuia, ca să scapi de chinul tăinuirii ? Fiindcă taina este cea mai atroce stare pe care o poate încerca un individ, și asta datorită incertitudinii trăite la fiecare pas. Și-apoi, nimic nu-i mai de nesuportat ca incertitudinea.

Tudor Șomotecan văzuse temuți răufăcători, răsufliînd mulțumiți după ce își recunoscuseră greșelile, cu toate că știau osînda care-i aștepta. Osînda era o stare de fapt rea, dureroasă, dar o certitudine, și asta o situa mult deasupra tainci ce se voia mereu

păstrată, dar cu ce preț ! ? Nu, hotărît lucru, mintea lui o luase razna. Ce-l tot cufunda pe omul acesta mîhnit printre lepădăturile pe care le cerceta el ?

Se insera. În parc, nici țipenie de om.

— Aș vrea să ne așezăm, propuse Costescu.

Porniră pe o alee la capătul căreia se zărea o bancă.

Stătură unul lîngă celălalt, ca doi străini, vreme îndelungată.

Spre surprinderea lui Șomotecan, arhitectul puse capăt tăcerii, mărturisind :

— Vrea să mă distrugă.

Procurorul îi căută privirea, și-l întrebă :

— Cine ?

— Ela.

— Soția ta ?

— Da.

— Pentru ce ?

Costescu mimă nedumerire, iar Șomotecan prinse a-l examina atent, de parcă s-ar fi aflat dinaintea unuia care-și pierduse mințile.

— Nu sînt nebun, îl asigură arhitectul, pe tonul cel mai convingător. Și continuă : Totul a început chiar din prima săptămîină după ce ne-am căsătorit. Ela este arhitectă, la fel ca mine. I-am fost asistent... în ultimii ei doi ani de studii. Datorită talentului și hărniciei sale, am dorit să lucrăm împreună. Chiar în ziua căsătoriei noastre, am fost numit conferențiar. Mi-a spus că asta-i belfărie, că nu se va împăca niciodată să-mi ratez geniul... da, da, așa mi-a spus, geniul, chinuindu-mă cu niște troglodiți pe care să-i învăț tainele meseriei. Sigur, nu m-am arătat convins de punctul ei de vedere, ba... i-am spus că mă simțeam onorat pentru considerarea mea în învățămîn-

tul universitar, Ela însă... mi-a dat a înțelege că altul este rostul meu în viață. Am cedat ! A ! Să nu-ți închipui că am făcut asta numai în dorința de a-i satisface un capriciu, preciză Radu Costescu, fără pic de convingere în glas, dar tocmai în acea perioadă, am câștigat un concurs internațional cu un proiect pentru construirea unui oraș în plin deșert. După o lună, mă găseam cu Ela într-un stat din Africa, instalați la cel mai bun hotel, preluând comanda înfăptuirii unicului meu vis de pînă atunci. Tudore, gîndește bine ! Nu împlinisem încă treizeci de ani. Suspină profund, își pocni palmele și, pe un ton de litanie, spuse : I-am propus soției mele să conlucrăm. Puteam să angajez pe oricine. Mi-a răspuns că ea este stăpîna, că nu se va supune ordinelor mele și m-a privit cu multă ură... N-am să pot înțelege niciodată pentru ce.

— Ia lasă prostiile ! se prefăcu Șomotecan că îl dojenește. De ce s-ar fi măritat cu tine și, mai ales, de ce naiba te considera geniu, doar tu mi-ai spus asta, dacă te ura chiar de la începutul legăturii voastre, așa cum pretinzi ?

— Nu știu, răspunse arhitectul, dar ceea ce mă face cu-adevărat nefericit este disprețul pe care mi-l arată. O ! Să nu crezi că sînt victima unor închipuiri, că sufăr de mania persecuției. Aș ! Disprețul ei merge pînă acolo încît mă batjocorește de față cu lumea. Știi, de cînd s-a născut Mona, nici nu mai ieșim împreună.

— Cîți ani are copilul ?

— Opt luni. Nici pe ea nu o suportă. Nu și-a dorit-o. A fost pur și simplu un accident. Doctorul i-a spus că își riscă viața dacă recurge la o întrerupere de sarcină. A refuzat s-o alăpteze. Niciodată nu stă lîngă ea, și cînd se pune masa, eu trebuie să stau cu

fata în camera alăturată, ca Ela să poată mânca liniștit. Odată...

— Ce-i ? Ce s-a întâmplat ? se arată procurorul, pentru prima oară, insistent, sperînd că va afla mobilul rupturii, împrejurarea care declanșase înstrăinarea Elei de soț și copil.

Radu Costescu ezită să răspundă, însă sfîrși prin a se condamna pentru tot ceea ce spusese pînă atunci.

— Cu siguranță că mă consideri un tip odios. Nici nu merit altfel, din moment ce ți-am făcut asemenea destăinuiri. Da, da, recunosc, sînt abject, sînt de disprețuit.

— Ia ascultă ! se răsti Șomotecan. Nu este nevoie să-ți dai atîta osteneală ca să jignești. La urma urmei, abject, odios și cîte altele pot fi considerat eu, pentru că m-am pretat să dau ascultare unui om care, el singur, se prețuiește astfel.

Se ridică de pe bancă și vru să plece, dar Costescu se agăță de el, cu disperare, implorîndu-l :

— Să nu pleci ! N-ai dreptul ăsta. Ceea ce vrei să faci acum ar fi de neiertat. Sper să nu te fi schimbat atît de mult... Vreau să cred... lasă-mă să cred că mi-am regăsit prietenul adevărat... Uite, dacă vrei, îngenunchez înaintea ta... Rămîi !

Tudor Șomotecan reveni lîngă el, își puse coatele pe genunchi și își acoperi fața cu palmele. Îi venea să plîngă de mila celuiilalt, dar să și urle din pricina indignării ce-l cuprinsese în fața acelei scene de teatru desuet, care însă nu era teatru, ci un moment real care înfățișa o limită a decăderii omului în propriii săi ochi, marcată printr-o înspăimîntătoare depersonalizare.

— Iartă-mă ! șopti arhitectul. Privi în jurul său de parcă s-ar fi temut că cineva se afla la pîndă, vrînd

să audă ceea ce el nu destăinuise încă nimănui. Apoi continuă : Odată... am pălmuit-o.

Șomotecan își descoperi fața, întorcându-se brusc spre el și, fără să vrea, exclamă :

— Cumplit !

— Da, recunosc, însă nu m-am putut stăpîni, văzînd-o că voia să sugrume fetița. Și poate că aș fi continuat s-o lovesc, dacă chipul Monei n-ar fi fost vinăt, din pricina asfixiei la care o supusese maică-sa. M-am repezit asupra fetiței, i-am masat toracele, i-am făcut respirație artificială... apoi gură la gură și, în sfîrșit, am văzut-o respirînd normal. Fericirea mea era atîta de mare, încît, năuc, am ridicat-o pe Ela în brațe și am certat-o, superficial, așa cum te porți față de un copil care a făcut o poznă. Și strigam, covîrșit de bucurie : „Trăiește ! Mona trăiește ! Altă dată, joacă-te mai frumos cu ea !“ Ce crezi că mi-a răspuns Ela ?

— Presupun că... cel puțin s-a scuzat într-un fel ori... mă rog, și-a negat intenția.

— Da' de unde ? S-a smuls din brațele mele, amenințîndu-mă : „N-am să ți-o iert niciodată !“

— Evident, se referea la purtarea ta violentă... vreau să spun... la faptul că o pălmuișezi.

— Aș ! Era furioasă că n-am lăsat-o să-și ucidă copilul. Reține asta ! Ba... mai mult, s-a simțit datoră să-mi dezvolte o întreagă teorie în legătură cu independența individului, ce-i drept, referindu-se numai la ea, adică... pricepi ? Nu căuta să-și ridice dorința la rang de principiu ! Că... ea este împotriva a tot ce se cheamă ori se vrea veșnic sau măcar traianic, de lungă durată, așa cum ar fi căsătoria... căminul conjugal, copiii. Într-un cuvînt, respingea orice dă sens și echilibru unei vieți normale. I-am spus că sînt gata s-o înțeleg, deși nu o acceptam, precizînd

că făceam asta numai de dragul copilului. Atunci... ea m-a întrebat dacă mă simt în stare să îndur un adevăr spus pe de-a-ntregul și, fără să mai aștepte încuviințarea mea, s-a pornit într-o înșiruire de aventuri amoroase, prin care trecuse, dar povestite cu un lux de amănunte, pe cît de indecente, pe atît de dezgustătoare. Recunosc, am fost tentat să divorțez, dar, pe de o parte, Mona, pe de-alta pudoarea mea exagerată, m-au împiedicat să compar în fața unei instanțe judecătorești, unde să-mi despoi sufletul, înecat cu dejecții sentimentale. Sînt convinși că Ela nu m-ar fi supus la atîta umilință, dacă n-ar fi fost sigură de aceste două mari slăbiciuni ale mele : copilul și decența, pe care le folosește împotriva mea, urmărindu-și, se pare, unicul scop al vieții ei, distrugerea mea. Cu siguranță că-mi vei răspunde : „Doar o discuție cu ea m-ar putea lămurii“. Tăcerea Elei este însă atît de puternică în sugerarea unei suferințe pe care, numai din mîndrie, n-o mărturisește, încît... chiar și pe unul ca tine l-ar induce în eroare sau măcar l-ar pune pe gînduri în privința mea.

: . : : : : : : : : : : : :

Trecuse mult de miezul nopții, cînd soneria telefonului îl trezi din somn. Buimac, apucă receptorul.

— Procuror Șomotecan ! spuse el, de parcă s-ar fi aflat la serviciu și nu în patul atît de mult rîvnit, fiindcă, de cîteva zile, treburile îl împiedicaseră s-ajungă acasă.

De la celălalt capăt al firului, se auzi glasul unui bărbat :

— Tudore ! Eu sînt !

— Cine ? Care ești ?

— Radu ! Radu Costescu.

Abia atunci recunoscuse glasul arhitectului care îl vizita cu regularitate, dar întotdeauna singur.

— Ce-i, Radule ! Ce s-a întâmplat ?

Urmă un lung șir de scuze și apoi mărturisirea :

— Sînt disperat ! Mi s-a întâmplat ceva îngrozitor. Dacă poți, te rog să mă primești..

— Bine ! Aprinse lampa de noapte, văzu că era aproape ora trei, și preciză : Peste cinci ore, mă găsești la birou.

Costescu oftă prelung, iar procurorul, trezindu-se cu totul, îi spuse :

— Atunci, vino la mine. Te aștept !

Se ridică din pat, merse la camera de baie, își spală bine fața, apoi trecu în bucătărie unde pregăti cafeaua.

Dacă Puși n-ar fi lătrat, Tudor Șomotecan ar fi rămas, în continuare, cu fruntea lipită de geamul ferestrei de la bucătărie, scrutînd întunericul, în așteptarea arhitectului.

Trezită din somn, Sofia strigă din dormitor :

— Ai înnebunit ? V-a apucat joaca în puterea nopții ? O să sculați toți vecinii.

Covîrșit de amintirea confesiunii pe care Radu Costescu i-o făcuse cu doi ani în urmă, procurorul părăsi locul de la fereastră și porni spre dormitor.

În pragul bucătăriei, soția îl privea îngrijorată.

— Ce-i, tată ? Iar te-a dat jos din pat fetița asta rea ?

Intuind că despre ea era vorba, căteaua se ghemui la picioarele lor.

— Nu... Eu am trezit-o pe ea. Am vrut să fac o cafea dar mi-a dat în foc.

Sofia l-a mîngîiat, iscodindu-l doar cu privirca, și asta numai o clipă.

— Face mama altă cafea, mai cuminte, care nu va sări pe foc.

Și porni spre bucătărie. Tudor veni după ea, și-i spuse :

— Mulțumesc, poate pînă atunci vine și Radu.

— El te-a sunat la telefon ?

— Da.

— Auzisem eu ceva, dar am adormit din nou. Pe urmă, întrebă firesc, de parcă ar fi fost cea mai potrivită oră pentru o vizită : Vine chiar acum ?

— Da. Ar fi trebuit să sosească.

— Bine ! Vă prepar cafeaua și o las aici. Îl sărută și-i făcu semn să treacă în birou.

Sonerie îi făcu să tresară. Tudor reveni în pragul bucătăriei.

Soția îl privi cu un fel de teamă, și apoi îl întrebă :

— Vrei să plec ?

— Da.

— Bine, nu mă supăr, îl asigură ea, văzîndu-l că se întristează. Probabil, e vorba despre ceva foarte grav.

— Sper să nu fie chiar foarte grav, răspunse soțul, neconvins.

Se duse să deschidă și cînd reveni cu arhitectul, cîinele, care întotdeauna îi făcea lui Radu Costescu o primire entuziastă, de data asta i se gudură la picioare și, grăbit, părăsi încăperea.

Cei doi se așezară.

Imediat, arhitectul își aprinse o țigară și apoi scoase din buzunar o foaie de hîrtie cam mototolită, oferind-o procurorului, fără nici o vorbă.

Șomotecan nu ceru explicații ; începu să citească și, pe măsură ce lectura lui înainta, cutele feței i se adînceau, trădînd-o intensă încordare. Din cînd în

cînd făcea scurte pauze, inspirînd adînc, de parcă aerul nu-i mai ajungea. Într-un tîrziu, deschise larg fereastra biroului, îşi reluă locul şi prinse a citi din nou :

„Radu şi Mona !

Nevolnica din mine, în sfîrşit, şi-a dat seama că traiul ei alături de voi nu face altceva decît să vă împovăreze. Nu sînt o soţie bună, nici o mamă bună ; dimpotrivă ! Şi asta, nu din vina mea, ci pentru că ceva malefic, dincolo de conştiinţa şi vrerea ome-nească, mă împiedică să fiu.

Radule !

Pe tine te-am nedreptăţit, dar, cum poate ţi-ai dat seama în decursul nefericitei noastre convieţuiri, totul s-a datorat neputinţei mele de acomodare la o viaţă legată de un singur bărbat, de aceeaşi casă, de traiul pe care să-l împart cu cineva, zilnic, şi mai ales constrînsă de nişte tipare legale, în care independenţa mea se simţea încătuşată dincolo de limitele celei mai atroce dintre dureri, şi dezgustată peste orice închipuire de scîrbă. Cîndva, ţi-am mărturisit toate astea, iar cînd tu mi-ai propus să ne despărţim, ţi-am dat mîna liberă, convinsă că Mona te va împiedica s-o faci, iar pudicitatea îţi va lega şi mai mult destinul de stîlpul umilinţelor la care eu te legasem, spre a te distruge. Pentru că ce altceva te-ar fi putut readuce la credinţă, pe tine, ateu convins, decît supliciul îndelungat ce-ţi fusese hărăzit să-l înduri prin mine ? Ce altă cale de mîntuire, decît suferinţa, ar putea să scoată din sufletul tău diavolul care te mistuie ? Şi, de ce n-aş fi sinceră pînă la capăt, acum, în acest ultim ceas petrecut în decorul neprietenosului nos-

tru cămin, mărturisindu-ți că, din dragostea păcătoasă pe care ți-o purtam, a fost o vreme când m-am aflat pe marginea prăpastiei, gata să mă prăbușesc în bezna iertării marelui tău păcat de propovăduitor al materiei, ca zeu atotputernic, atoatecreator. Iată pentru ce te-am împiedicat să faci carieră universitară ! Asta ar fi însemnat ca, de la înalta catedră, să faci prozeliti, mulți, înspăimântător de mulți ; cultura ta vastă, forța credinței tale în necredință, geniul tău ca arhitect, poezia proiectelor tale care fascina lumea și farmecul tău personal, printre tineri, te-ar fi făcut un exemplu de urmat, cu ochii închiși. Înmiind primejdia care începuseși s-o reprezinți, am hotărât să curm răul din rădăcină, adică... să te distrug. Dar pentru asta, îmi trebuia putere, o mare putere, pe care am găsit-o în bărbații pe care i-am întâlnit în număr mare ; apropierea de ei era singura cale de a le fura puterea, amăgindu-i că ei erau aceia care izbîndiseră asupra mea, învingîndu-mi voința. Într-un cuvînt, am făcut totul, cu gînd curat, pentru un scop unic, măreț, chiar sublim, dar, văzînd că voința mea nu te-a răpus, că rezistența ta amenință să se opună încă multă vreme acestei lungi agonii la care te-am supus, nu-mi rămîne decît să încerc a te mîntui prin moartea mea.

Mona !

Nu te-am dorit, nu te-am iubit și asta numai pentru că ai fost recunoscută ca fiică de cel pe care nu l-am dorit, nu l-am iubit, și pe care l-am urît cu toată puterea ființei mele. Îmi este silă de tine, și dacă aș putea aș curma firul păcătoasei tale vieți, așa cum dealtfel am mai încercat.

Ai fost piedica totalei mele independențe la care am ținut atît de mult. Sper să înțelegi cîndva since-

itatea mărturisirii dezgustului ce-l am pentru tine și
tatăl tău legal, pentru că, dintre zecile de bărbați pe
care i-am întâlnit în perioada concepțiunii tale, n-aș
ti căruia dintre ei să te asemăn ; în nici un caz lui
Radu. Consideră-te un copil fără tată și fără mamă,
o lepădătură, care nu are a mă plînge, nicicînd !
Radu !

Lăsa scrisoarea asta ca să te disculpe în fața auto-
rităților, pe care le sfătui să nu mă caute, asigurîndu-
le că niciodată nu vor afla cadavrul meu. Am
chibzuit bine la ce fel de sfîrșit voi recurge, ca nu
cumva, după moarte, mîini păgîne să mă pro-
faneze.

Ela

Post scriptum : Dezvinovățesc pe această cale toți
foștii mei... prieteni, încredințînd justiția că, dincolo
de slăbiciunile ce le-au arătat față de mine, sînt in-
capabili de uciderea cuiva. Totuși, unuia singur, pe
care l-am iubit cu adevărat, i-am trimis o scrisoare,
spre a-l ocroti chiar și după ce eu voi fi dispărut.

Ela

Tudor Șomotecan puse foaia de hîrtie pe birou și
prînse a măsura încăperea cu pași rari, pradă unor
gînduri pe care se străduia să le înlăture, ori măcar
să le pună într-o anumită ordine.

Arhitectul încremenise în fotoliu, părăind că înce-
tase să mai respire.

Într-un tîrziu, procurorul puse capăt tăcerii :

- Cu cine ai lăsat copilul ?
- Cu o vecină, adică... la o vecină.
- Cînd ai aflat ?
- Cu o jumătate de oră mai înainte să-ți telefo-
nez. Am venit foarte tîrziu acasă. Trebuia să ter-

minăm proiectul unei fabrici de sticlă, o investiție mare și... termenul ne presează.

Vorbea calm, cu voce joasă, așa cum se cuvenea la o oră atât de nepotrivită, mai ales într-o casă străină.

— Când ai discutat ultima oară cu Ela ?

— Astăzi... mai exact ieri. Da, da, ieri dimineată, înainte să plec de-acasă.

Șomotecan încetă să se mai plimbe, își examinează atent musafirul și apoi încercă să-i zîmbească, întrebându-l :

— Vrei cafea ?

— Vreau ! E tot ce-mi doresc în clipa asta, dar să faci multă... multă... Apoi, văzându-l pe procuror că pornește spre bucătărie, îl urmă.

Cafeaua, dintr-un ibric de un litru, mai aburea încă.

— Formidabilă ! murmură Tudor și, surprinzând privirea întrebătoare a oaspetelui, se precipită să explice, ca un școlar ce minte pentru prima dată : Ei ! Am făcut cafeaua înainte de sosirea ta și am uitat.

— Să-i spui Sofiei că îi mulțumesc, spuse Costescu după un moment de liniște grea. Și să mă ierte că... în nenorocirea mea... v-am ales tocmai pe voi, ca reazim. Învață-mă, ce să fac !

Șomotecan turnă cafeaua în cești și tăcu multă vreme. Apoi spuse, ca pentru el :

— Trebuie să mă gîndesc.

Intr-adevăr, avea nevoie de asta, pentru că scrisoarea aceea de adio cuprindea unele inadvertențe privind atitudinea victimei față de soț și copil. La început, Ela se scuza pentru conduita ei, pentru lipsa de afecțiune, dînd vina pe ceva „malefic“, dincolo de voința ei, ca, în paragrafele următoare, să dea în

vileag tocmai dorința sa de a-și distruge soțul, ba chiar și copilul, denunțând elementele constitutive care obligă la considerarea unei fapte ca infracțiune : intenția și premeditarea.

Cum putea Tudor Șomotecan să considere acest straniu context de asociere a unor noțiuni care nu numai că nu pot sta laolaltă, ci, dimpotrivă, se exclud : indiferența față de cineva, care presupune lipsa oricărui afect (dragoste, ură, etc.), cu acțiuni repetate, gândite dinainte și cinic motivate, privind exterminarea fizică și morală a aceleiași persoane ? Ce trebuia să înțeleagă el, prietenul arhitectului Radu Costescu, și cum trebuia să interpreteze el, procurorul Tudor Șomotecan, asocierea făcută de scriptor, între o atitudine religioasă și imoralitatea ridicată la rang de conduită firească ? Unde trebuia așezată lipsa de pudoare, care aureola destăinuirile în legătură cu incertitudinea paternității, adresate unui copil care era al ei ?

Aparent, Ela făptuise totul cu discernământ, dar, oare, întreaga ei atitudine o prezenta ca pe un om cu judecata întreagă ? Și ura asta declarată, ostentativ, nu îndemna oare la convingerea silită a lectorului scrisorii că sinuciderea, chipurile, fusese menită să încununeze chinurile la care ea îi osîndise pe cei detestați cu atîta înverșunare ?

Hotărît lucru, din clipa aceea, nu gândurile dezordonate, nu amalgamul faptelor, nu haosul chinuiului judecata procurorului, ci îndoielile. Ceva nu era în ordine. Dar ce anume, încă nu-și dădea seama. Se așază la măsuta din bucătărie.

Costescu făcu la fel, luîndu-și ceașca de cafea de pe bufet. Își aprinse o altă țigară, apoi îi oferî una și procurorului.

Șomotecan nu-și aprinse țigarea ; o plimbă dintr-o mână în alta, de parcă ar fi făcut o experiență care să-l asigure că, oricât de repezi erau mișcările, obiectul n-avea cum să-i scape.

De fapt, tocmai asta îl frământa pe Șomotecan : ceva se sustrăsese raționamentului său, iar strădaniile pe care le făcea se dovedeau din ce în ce mai zadarnice. Se ridică de pe scaun, porni spre fereastră și trase perdeaua.

Afară apăreau zorii unei dimineți noroase.

În depărtare, un copil împingea o femeie, silind-o să meargă în direcția dorită de el.

Șomotecan privi scena, la început, distrat, apoi cu un interes nedefinit, ca și cum ceva dinlăuntrul său îl îndemna să nu își abandoneze observarea. Într-un târziu, sfârși prin a-și mărturisi revelația, murmurînd abia perceptibil : SILIRE !

— Ce-ai spus ? întrebă Costescu.

Procurorul se întoarse spre el și-l privi cu-atîta insistență, că arhitectul se neliniști.

— De ce te uiți la mine, de parcă nu m-ai cunoaște ?

Celălalt încercă să zîmbească liniștitor.

— Ești foarte obosit.

— Poate, dar nu-mi dau seama. Și se grăbi să se scuze : Cu siguranță, tu ești însă. Poate că ar fi bine să te las... poate mai prinzi o oră-două de somn... Costescu nu făcu însă nici cel mai mic gest care să arate că avea de gînd să plece.

Șomotecan nu-i răspunse. Își reluă locul, sorbi de cîteva ori din cafeaua care se răcise, își aprinse țigara și se lăsă pradă gîndului care acumina amenința să-i tulbure judecata. Cum de nu se opri el, nici măcar în treacăt, asupra sfîrșitului scrisorii ? Și, din nou murmură SILIRE, revăzînd cu ochii minții co-

pilul care împingea o femeie. Nu-și putea ierta cît de superficial trecuse peste acele rînduri care puteau elucida totul. Începu să-și rememoreze : „Las scrisoarea asta să te disculpe în fața autorităților...” și îi veni să-și strige disprețul pentru raționamentele de doi bani, făcute pînă atunci. Nu era, oare, prea mult, din partea unei femei a cărei judecată părea umbrită, să lase o asemenea pavază în apărarea omului pe care l-a urît atîta de mult, pentru a cărui distrugere își curmase viața ? Hotărît lucru, cinismul Elei nu se împăca de fel cu o astfel de generozitate. Mai de grabă, cei dornici de distrugerea cuiva, în lipsa altor mijloace, recurg la sinucidere, înscenînd crimă și lăsînd scrisori prin care denunță pretinsul făptaș, adică cel pe care vor să-l nenorocească. Nu cumva aceste rînduri i-au fost dictate ? Cel puțin nepotrivirile de pînă acuma puteau forma convingerea unui anchetator că victima scrisese silit acele mărturisiri indecente și mai ales paragraful care suna cam : „Nu vă atingeți de soțul meu”. Dar dacă Ela fusese sinceră, cu toată atitudinea ei bizară ? Poate că, prin gestul acela disperat, ea a urmărit, într-adevăr, să-l împingă și pe soț la sinucidere, știind cît de mult o iubea. Și, în căutarea unor dovezi, sau măcar a unui suport, fie el bazat chiar numai pe niște indicii, procurorul se pomeni gîndind la piesa „Domnișoara Nastasia”, care, în dorința răzbunării iubitului ucis de Vulpașin, se căsătorește cu asasinul și, știind că acesta nu va putea supraviețui morții ei, se sinucide chiar în ziua nunții. Dar acolo era vorba de înfăptuirea unui act de justiție împotriva criminalului care nu putea fi dovedit; acolo era sublimul relevat printr-o jertfă supremă, pe cînd aici... doar o ură care friza grotescul, cu implicații obsesive, sumbre, maniacale, izvorînd dintr-un dez-

echilibru psihic. Totuși, soția arhitectului s-ar fi putut comporta aiudoma eroinei lui G. M. Zamfirescu, convinsă, în nebunia ei, că împlinește astfel un act de dreptate. Șomotecan încercă să se convingă de faptul că acel înscris fusese conceput de scriptor, și nu redactat sub presiune morală ori fizică sau prin concursul amîndurora. Curînd, însă, prinse a-și rememora precizarea victimei : „Am chibzuit bine la ce fel de sfîrșit voi recurge, ca nu carecumva, după moarte, mîini păgîne să mă profaneze“. Așadar, nu-mi căutați cadavrul ! De ce acest îndemn adresat justiției ? Ciudat ! Sigur, ipoteza asemănării procedului Domnișoarei Nastasia cu cel al Elei Costescu se prăbușește, pentru că prima și-a făcut seama în mijlocul mulțimii, fără să lase mărturii scrise, ci doar cadavrul sau, arma care avea să-l piardă pe uci-gașul iubitului ei, pe cînd cea de a doua anunța și prevenea inutilitatea oricăror demersuri pentru dovedirea categorică a morții sale. De ce ? De ce ? continuă Tudor Șomotecan să se întrebe, pînă cînd istovirea începu să devină chinuitoare, dureroasă.

Gemu surd, își plesni fața cu palmele și porni din nou la fereastră, de data asta, însă, fără să mai ridice perdeaua, temîndu-se parcă să revadă copilul care împingea femeia, silind-o a merge pe drumul voit de el. Rămase acolo, nemișcat, vreme îndelungată, căznindu-se să scape de gîndul că Radu ar fi dictat Elei scrisoarea aceea, pentru că altminteri ar fi trebuit să-l pună sub învinuire... să-l aresteze ca virtual asasin. Nu ! Arhitectul nu era capabil de o asemenea netrebnicie, continua procurorul să-și spună. Sigur, cazurile Nastasia — Ela refuzau să se supra-pună, dar el se încăpățîna totuși să le găsească ceva comun. Asta, însă, pînă cînd îi trecu prin minte post-scriptumul scrisorii „Dezvinovățesc pe această

cale toți foștii mei... prieteni, în afară de unul singur pe care l-am iubit și căruia i-am trimis scrisoarea spre a-l ocroti chiar și după ce eu voi fi dispărut". Deci, lista eventualilor bănuți se anunța mare. Ba, pe deasupra, victima preciză că pe unul anume, iubitul ei, îl dorea ocrotit cu prioritate, însă nu-i pomenea numele.

Deci, stimați lucrători din cadrul justiției, capul de pereți ! Căutați, că aveți și unde, și pe cine !

Deodată, se răsuci cu fața spre Costescu, întrebându-l pe un ton rece, profesional :

— Nebună, poate, dar crezi că era și timpită ?

Arhitectul tresări. Speriat, se ridică de pe scaun, răsturnându-și cafeaua peste pantaloni și bîngui :

— Cine ? Despre cine vorbești ?

— Ela ! răspunse Șomotecan, calm, rece, țintuindu-l cu privirea.

— Nu... nu cred. N-am crezut asta niciodată. Pot spune chiar că era o femeie dotată cu o inteligență superioară. Știi... tocmai de-aceea n-am izbutit să pricep atitudinea... ura... Da, da, ți-am mai spus doar...

Era atîta spaimă în purtarea arhitectului, și-atîta sinceritate în glasul lui, că Șomotecan veni lângă el, îl bătu pe umăr, șterse masa, îi turnă cafea într-o altă ceașcă și șopti cu ostentativă nuanță de glumă :

— Dörenmatt spunea că cine a fost odată polițist, niciodată nu va mai putea deveni altceva. Se vede că și cu procurorii este la fel... Ori, mai știi ? La fel o fi și cu ceilalți meșteșugari ! ? Și rîse silit.

Arhitectul continua să se arate neliniștit. Privirea îi rămase agățată parcă de un colț al bucătăriei, iar mîinile sale, prinse de muchea scaunului, fre-mătau într-o încordare ce amenința să rupă lemnul. După o vreme, izbucni :

— La urma urmei, crezi ce vrei. Și-apoi, mie puțin îmi pasă ce se va alege de mine, însă copilul acela...

— Taci ! strigă Șomotecan. Știu bine că Mona intră în calculele noastre, așa că nu te simți dator să-mi amintești.

Și, din nou se lasă prins în păienjenișul întrebărilor stîrnite de nepotrivirile cuprinse în scrisoarea aia blestemată. Din nou, rememorarea conținutului atît de chinuitor prin inadvertențe, din nou ultimul paragraf și post-scriptumul. Hotărît lucru, trebuia să-și pună judecata în ordine și să nu mai repete ieșirea „profesională” de mai înainte. Dar cum naiba să accepte că Ela dorea să-l distrugă pe Radu, pentru că nu-i împărtășea crezul, cînd ea însăși mărturisea tot ceea ce era mai nedemn, imoral, odios, ca fiind unica ei credință ? Dar sinuciderea care nu se voia confirmată de găsirea cadavrului ? Apoi precizarea în legătură cu dezvinovățirea de asasinat a omului pe care l-a urît într-atîta... Și, în sfîrșit, includerea unui număr nedefinit de suspecți, dintre care pe unul... unul singur... îl dorea exclus din demersurile justiției... Și cine-i acela, dacă ținea atît de mult să-l salveze chiar și de cea mai neînsemnată bănuială ? Toate astea îl făcură să se gîndească la ceea ce, în criminalistică, poartă denumirea „Împrejurări negative” adică... situații, stări de fapt, probe, indicii, etc. din contextul aceluiași eveniment, care se bat cap în cap. Asemenea situații te îndeamnă să consideri ca nefiresc decorul — cîmpul infracțiunii — lipsa petelor de sînge lîngă o victimă înjunghiată, aflarea cămășii unui proiectil în cu totul altă parte de cît prin apropierea celui care a fost împușcat și cîte altele. Apoi, mînat de datorie și incitat de curiozitatea care ți-a devenit o a doua natură,

pornești pe singurul drum știut, gonind, scormonind, tîrîndu-te, sacrificîndu-te în aflarea adevăratului mod în care s-a produs fărădelegea și, implicit, descoperirea făptașului.

Ce n-ar fi dat el, Tudor Șomotecan, în acele clipe să scape de povara cazului Ela Costescu ? Sigur, putea să se recuze, să spună oricui că era prietenul arhitectului, că se temea de subiectivitate, la drept vorbind, era și el om, iar legea prevede astfel de situații. Dar, dincolo de prezumția vinovăției lui Radu, care se putea desprinde fie și numai din apărarea scrisă de victimă, și care de departe părea că i-a fost dictată de asasin, ceva, nedefinit încă, devenise frînă în considerația finală a procurorului. Dacă Ela insinuase disculparea soțului ei tocmai spre a sugera că scrisoarea i-a fost impusă de acesta, acuzîndu-l astfel de omor ? Sigur, această presupunere putea fi realitatea ; n-avea decît să treacă la dovezi. Însă, nu după multă vreme, își spuse că probele se aflau de partea celeilalte ipoteze, acuzîndu-l pe arhitect. Neînțelegeri, îndelungate umilințe, îndoieli asupra paternității unicului copil, dispreț și ură mărturisite cu cinism de victimă, totul convergea spre acceptarea lui Radu Costescu ca virtual asasin al celei care se străduise ani de-a rîndul să-l distrugă. Tot ce putea face, era să-i acorde niște circumstanțe atenuante, dar să-l excludă din lista suspectilor nici vorbă ; mai mult, cu fiecare clipă își dădea seama că trebuie să-l mențină chiar în fruntea acelei liste.

— Știi ce ? Du-te acasă. Am nevoie să fiu singur. Prezența ta mă împiedică nu numai să gîndesc, ci chiar să-mi pun gîndurile într-o ordine, așa cît de ești, îi spuse Tudor prietenului său, într-un tîrziu. Apoi se grăbi să se scuze : Crede-mă, nu-mi este

ușor să-ți cer asta, mai ales în starea în care te afli, dar simt că nu pot face altfel și...

Arhitectul îl măsură cu o privire de copil uluit. Pe urmă se ridică de pe scaun și, înainte să plece, întreabă :

— Îmi dai voie să-mi termin cafeaua ?

Era atîta candoare în vorbele lui Costescu, încît ochii lui Șomotecan se umeziseră.

— A ! Bineînțeles ! se precipită procurorul. Ia te uită ! Păi... nici măcar n-ai sorbit din ea. Dacă vrei, pun alta pe foc. Da, da, asta s-a răcit și... sigur... nu mai are nici un gust.

Porni grăbit spre bufet, turnă apă și zahăr în alt ibric decît cel folosit înainte, dar cînd adăugă cafeaua, răsturnă totul pe jos.

Tensiunea nervoasă ce-l covîrșise și imensul regret pentru încercarea de aș fi alungat prietenul îl făcură să izbucnească într-un hohot de rîs care-l contamină și pe oaspetele aflat în aceeași stare de surescitare.

După o vreme, se priviră lung.

Șomotecan îi prinse umerii și-l întreabă, cu oarecare deznădejde în glas :

— Ești nevinovat, așa-i ?

Celălalt îi susținu privirea, răspunzînd în șoaptă :

— Tot ceea ce doresc este s-o aflu.

Spusele arhitectului puteau fi răbufnirea dragostei purtate încă femeii care-l părăsise pentru totdeauna, speranța nebunească a disperatului, dar și o incitare cinică a ucigașului, sigur de „opera“ lui fără cusur, ca „găsește-i cadavrul, dacă ești în stare !“ mizînd, evident, pe neputința justiției.

Și, din nou, Șomotecan, chinuit de neîncredere, se lăsă purtat în noi supoziții. Renunță la cafea, încercînd să glumească :

— Cum vezi, avem ghinion. Mai bine, hai să mîncăm ceva. Mi s-a făcut o foame !

Costescu își părăsi locul și porni spre ușă, murmurînd :

— Mai bine plec.

Cercetările stabiliră că arhitectul Radu Costescu schimbase, pînă acum doi ani, cinci locuri de muncă, la cererea lui. Transferurile însă fuseseră determinate de aventurile amoroase ale soției sale, aventuri care, ajungînd la scandal public, impuneau părăsirea orașelor respective.

Legăturile de mai lungă durată ale victimei erau :

1. Domca Vasile, douăzeci și opt de ani, șofer pe o basculantă la un șantier de construcții din Brașov.

2. Schaffer Leon, cincizeci și patru de ani, ceasornicar la o cooperativă din Arad.

3. Hutei Ion, patruzeci de ani, profesor de desen la Iași.

4. Jivan Petre, treizeci și cinci de ani, marinar în portul Constanța.

5. Giberro Nino, pe numele lui adevărat Gheorghe Aninoaniei, treizeci de ani, cîntăreț de bar.

Trecuseră aproape două luni, pînă cînd investigatorii aflară detaliile necesare considerării fiecăreia dintre aceste legături, cu toate că arhitectul i-ar fi putut măcar numi. Dar Costescu refuză orice fel de colaborare cu organele justiției, motivînd că era incapabil să adauge suferinței prin care trecea un noian de întîmplări neconvenabile lui și mai ales memoriei soției sale.

Sentimental vorbind, Tudor Șomotecan acceptă purtarea arhitectului, însă procurorul din el era tentat să-l bănuiască de intenția tergiversării anchetei.

Ori, dacă asta urmărea arhitectul, atunci vinovăția lui devenea și mai evidentă, pentru că ce altceva decât frica de a fi descoperit l-ar îndemna la o asemenea atitudine ?

Acuma, singur în biroul lui, Șomotecan alunecă tot mai departe în raționamentul său, spunându-și că pretinsa nevolnicie a soțului victimei nu era decât o pură abstracție a cercetărilor. Cît de mult îl afecta această stare de lucruri!? Trebuia să-și reconsidere totuși atitudinea față de prietenul său și poate chiar să dispună reținerea lui, temîndu-se că viitoarele acțiuni ale lui Radu Costescu ar putea îngreuna și mai mult stabilirea adevărului. Totuși, era nevoit să-i facă jocul, cel puțin deocamdată, și să cîntărească atent pe cei cinci amanți ai Elei, pentru că fiecare, sau măcar unii, păreau să-și merite locul pe lista suspectilor.

Domca Vasile, șoferul de la Brașov, mult mai tînăr ca victima, declarase : „Am cunoscut-o într-o cîrciumă din Mediaș, unde stătea la băutură cu un anume Băilă, hoț de buzunare. El se îmbătase și m-a rugat s-o conduc acasă. Ea m-a plăcut, eu am plăcut-o. După o săptămînă, m-am pomenit cu ea la mine acasă. Era beată și mi-a făcut scandal pentru că m-a găsit cu o femeie. În noaptea aceea a rămas la mine. Dimineata, cînd s-a trezit, am bătut-o zdravăn ca să nu mai supere vecinii. De-atunci o băteam de fiecare dată cînd mă vizita, fiindcă eu nu suport ca femeia să strige la mine, ori să-mi iasă din vorbă, că așa am apucat la tata acasă. Am dus-o așa, pînă cînd a aflat bărbatu-său. Omul m-a căutat la șantier, s-a plimbat cu mine vreun ceas, un ceas și jumătate, apoi m-a rugat să-i las nevasta în pace. Seara, cînd Ela a venit la mine, ca de obicei, i-am spus ce-am discutat cu bărbatu-său și că îmi crapă obrazu de

rușine, așa că s-o terminăm. Dar ea s-a opus, a urlat, mi-a spart niște vase, și asta m-a făcut s-o scot în stradă și s-o duc în palme pînă la ea acasă. I-am spus că, dacă mai vine după mine, o omor ! Mai tîrziu am aflat că plecase din oraș, însă, după cîteva luni, am reîntîlnit-o în Brașov. Era cu un bărbat pe care l-am crezut a-i fi tată. Mi l-a recomandat ca fiindu-i soț. Il chema Schafhausen sau cam așa ceva, de parcă era o marcă de ceas ori de stilou. Lui i-a spus că sînt fiul gazdei la care a locuit în Brașov. Noaptea, tîrziu, a venit la mine acasă. Ne-am împăcat. De-atunci și pînă acum două-trei săptămîni mă vizita cam o dată pe lună. În prezent, nu știu nimic despre Ela Costescu și precizez că de la plecarea ei din Brașov n-am cunoștință unde locuia“.

Vecinii, colegii de serviciu și chiar rudele cele mai apropiate ale lui Domca Vasile relatau că se tem de el, știindu-l puternic, violent, arțăgos, bețiv. Nu avea prieteni, fusese căsătorit de două ori, divorțase de prima soție, iar pe cealaltă o timora, vizitînd-o numai cînd aceasta își încasa leafa, spre a o jecmăni. Deferit justiției în repetate rînduri pentru tentativă de viol, vătămare gravă a integrității corporale și huliganism, executase pedepse privative de libertate, între două luni și un an.

Toate aceste date concureau, desigur, la cunoașterea comportării, temperamentului și atitudinii lui Domca, însă nici una dintre lacunele amintite nu îndreptătea la considerarea șoferului ca posibil ucigaș al Elei. Și-apoi, trebuia ținut seama de faptul că el nu aflase nici unul dintre domiciliile victimei, după ce ea părăsise Brașovul. Oricum, această precizare rămînea valabilă, atîta vreme cît nu se putea dovedi contrariul. Și asta, pînă într-o zi, cînd șeful de garaj, amintindu-și despre o învoire de patruzeci și opt de ore accer-

dată lui Vasile Domca, o mărturisi investigatorului.

Chemat la procuratură, Domca negă, hotărît să ră-nină în această atitudine, dar întîmplarea îi jucă o festă. Tot scormonindu-și buzunarele în căutarea cî-lorva țigări, ce i se vărsaseră, scoase, printre alte nîrtii, un bilet de tren pe distanța Brașov — X, datat cu o zi înaintea dispariției Elei Costescu.

— Unde-i biletul cu care te-ai întors ? întrebă an-chetatorul penal.

Șoferul ridică din umeri, apoi, pretinzînd că și-a amintit cum s-a înapoiat acasă, răspunse :

— Cu o mașină de ocazie.

— Ce-ai căutat în orașul X ?

Șoferul ezită cîteva momente, dar sfîrși prin a re-cunoaște :

— Păi, ce mai ? Am fost să mă întîlnesc cu ea.

— Ai văzut-o ?

— Da.

— Cît timp ați stat împreună ?

— Păi... să zic... la vreo două-trei ceasuri.

— Unde v-ați dus ?

— Doamne, eu mă pornesc greu la vorbă, dar p-ormă nu mint. Ce mai ? La una care stă într-un bloc nou, taman lîngă gară, da' să-mi sară ochii dacă știu cum îi zice. O bătrînă, na ! Ela avea cheia dă la coteț, a deschis și gata. Aia, nici nu știu dacă m-a văzut bine, că erau două camere și noi am intrat în alta decît cea în care s-a dus baba. I-am și spus : „Mă-ta ?“ Da' ea a rîs și mi-a făcut semn să tac. P-ormă... din vorbă în vorbă... am căzut în conver-sație și mai p-ormă Ela a stins lumina, că se făcuse noapte. Asta-i !

— De cîte ori v-ați întîlnit în casa aceea ?

— Atuncea ! Numai atuncea cînd m-a chemat ea și, spre a-și asigura interlocutorul că sfîrșise șirul ne-

adevărurilor, dădu la iveală o scrisoare prin care victima îl invita în oraşul unde-şi avusese ultima locuinţă.

Din cuprins reieşea clar că şoferul nu-i cunoştea adresa, iar întâlnirea avusese loc la gară. Rămînea doar stabilirea orei cînd se despărţise de victimă şi, mai ales, clipa în care părăsise oraşul.

Tot ce ştia însă Domca în legătură cu maşina care îl duse înapoi la Braşov era că purta un număr de Vaslui şi transporta nişte chimicale. Dar unde se ducea ? De unde venea ? Cine era şoferul ? Nici un răspuns.

— Eram obosit şi infometat. Nu-mi ardea de vorbă, şi-apoi... mă certasem rău cu Ela. Zicea că bărbat-său trebuia să moară, că fiică-sa îi poartă ghinion şi... chestii d-astea care mie nu-mi plac, mai ales că n-aveam de gînd să mă însor cu o nebună ca ea.

De ce negase Vasile cu-atîta înverşunare, e drept, numai la început, ultima întâlnire cu victima, se întreba Şomotecan recitînd însemnările cercetărilor de pînă atuncia. Devenise, oare, o problemă de rutină, pentru el, a nu recunoaşte nimic decît în faţa probeilor ? Sau instinctul îl avertizase că motivul interogării sale, în legătură cu nevasta arhitectului Costescu, era unul de cea mai gravă natură ? Să fi fost numai asta, ori şoferul ştia că Ela murise ? Dar cum aflase ? De unde ? Prin cine ? Evident, calea cea mai sigură era aceea directă, dar în acest caz el şi nu altcineva era făptaşul. Bine, dar mobilul ? Să-l fi şantajat victima cu vreo ticăloşie mărturisită chiar de el, spre a-l constrînge să n-o părăsească ? Posibil, fiindcă părea obsedată de acest bărbat. Atunci, fie din teamă că-l putea denunţa, fie pur şi simplu că nu putea scăpa de asalturile unei femei care-i dorea într-atîta prezenţa, încît era gata să-şi ucidă şi soţul şi copilul,

spre a-și dobîndi libertatea absolută, așa cum o gîndea ea, șoferul o ucisese. Să zicem !

Dar scrisoarea ? Da, da, scrisoarea aceea care, la expertiza grafologică a dovedit ca scriptor pe Ela Costescu, dar la examinarea stilului insinua că i-a fost dictată, cum rămîne cu ea ? Cuprinsul ? Nici o formulare din limbajul colorat al șoferului. Deci, nu Vasile Domca putea fi cel care a conceput-o. Așadar, cel puțin aspectul cu dictatul scrisorii cade. Atunci, ce se alege din ipoteza privind vinovăția șoferului ? Dacă ținem să-l păstrăm în cercul de bănuți, o putem face numai considerînd că a ucis-o pe Ela, spontan, în urma unei discuții aprinse, iar în acest caz victima n-ar mai fi avut răgazul să lase ceva scris. În sfîrșit, gîndi Tudor Șomotecan, ne vom lămuri dacă îl vom afla pe acela care l-a transportat la Brașov.

Și continuă lectura notelor, privindu-l pe ceasornicarul din Arad.

Leon Schaffer era un burghez tîmpit și prețios, pentru care sentimentele, ca și morcovii ori ceapa pe care le cumpăra de la piață, aveau un tarif, evident, în funcție de calitate. Aceste impresii reieșeau cu prisosință din declarația scrisă cum și din completările verbale în timpul interogatoriului.

Înalt, gras, cu fruntea și obrajii stacojii, permanent acoperiți de transpirație, se fălea dinaintea oricui : „Sînt un bărbat voinic, în plină putere, viril, irezistibil, fermecător.“ Nu-l interesa opiniile nimănui, indiferent despre ce ar fi fost vorba. Singurul lucru, de care părea a se bucura nespus, era să se asculte vorbind, uneori subliniind chiar măsura agerimii judecății sale (de copil subdezvoltat mental) și, mai ales, spiritualitatea pe care, ca un făcut, nimeni n-o observa.

Se prezentase la procuratură după repetate citații, motivînd că timpul său era prețios pentru binele și prosperitatea cooperativei, perorînd demagogic ce mult luptă el pentru calitatea muncii și, mai ales, cît se străduie cu tinerii aflați sub mîna sa, la calificare (lucru care nu i se întîmplase niciodată).

Își notă cu grijă prima întrebare și după o jumătate de oră scrise : „Am avut deosebita plăcere ca, în ziua de... să cunosc pe doamna arhitect Costescu, dînsa purtînd ca nume mic pe acela de Ela“.

— Unde ? întrebă procurorul.

Schaffer chibzui vreme îndelungată, apoi zîmbi încurcat :

— Are vreo importanță ? Mîine-poimîine o să mă întrebați dacă am dus-o la mine acasă, ceea ce n-ar fi fost chiar o crimă dublă, fiindcă eu nu sînt căsătorit. Și dacă o să mă întrebați așa ceva n-o să vă răspund, fiindcă eu sînt un bărbat discret, dar și onest, așa că prefer să tac, decît să rostesc un neadevăr.

Își privi interlocutorul cu atîta mîndrie, de parcă i-ar fi strigat „Ei ! Ce zici ? Așa-i că te-am făcut praf ?“

Ce ar fi putut atrage o femeie ca Ela spre un asemenea individ, infatuat, lipsit de haz și cu o conversație limitată ? gîndi Șomotecan. Farmecul masculin era exclus. Tinerețea ? De mult apusă !

Se făcuse tîrziu și se simțea obosit, pricină din care nu-și reamintea ce spuneau rapoartele de verificare. Se ridică de la birou și porni spre fîchet. Odată ajuns acolo se opri cu mîna pe ușa, răspunzîndu-și la întrebarea ce-l chinuia : „Banii !“ Dar soția arhitectului nu făcuse dovada unei conduite de prostituată, relațiile ei amoroase neurmărind obținerea vreunui profit, nici pentru ea, nici pentru alții. Mai

curînd, purtarea ei marca o lipsă de echilibru psihic, dacă țineai seama, îndeosebi, de motivările declarate în scrisoarea de adio.

Tudor descuie apoi ficherul și scoase mapa de care avea nevoie. Revenind la masa de lucru, începu să citească :

„Încă din copilărie, Leon Schaffer a manifestat înclinații spre masochism.

Procurorul rămase pe gânduri, reproșându-și cum de nu-i trecuse prin minte că Ela întâlnise în acest bărbat subiectul asupra căruia, în dorința ei de distrugere a altui bărbat, își putea exercita nestingherită orice fel de toană, defulîndu-se astfel. Atunci, pentru ce se despărțise de el ? Fu tentat să afle răspunsul tot printre filele dosarului, dar își aminti că, la interogatoriu, Leon răspunsese acestei întrebări :

„După o vreme, doamna arhitect Ela Costescu a început să nesocotească dorințele mele și, ca un mascul intolerant ce sînt, neputînd îngădui nici cea mai neînsemnată abatere de la hotărîrile mele, i-am aplicat o pedeapsă corporală. Spre mirarea mea, doamna Costescu mi-a pretins s-o leg de mîini și de picioare spre a nu se sustrage. Atunci mi-am dat seama că, departe de a-i produce o suferință, îi făcusem o plăcere și, pentru că n-aveam la îndemîină alt mijloc de sancțiune, i-am spus să plece“.

Întrebat fiind „cînd, unde și în ce împrejurări ați mai întâlnit-o după aceea ?“ Schaffer dădu la iveală o scrisoare legată cu fire de păr roșcat, așa cum victima se vopsea.

— Poftiți ! Citiți și convingeți-vă !

— Asupra cărui fapt ?

— Nu putea trăi fără mine. Asta-i ultima scrisoare. Mai am acasă încă cinci sau șase asemenea mostre de

disperare și dragoste. Am înțeles-o, pentru că mi-am dat seama... În sfârșit, întâlnise bărbatul ideal la care, evident, nu poți renunța cu una... cu două.

Aduse în grabă și celelalte scrisori, simple chemări, întâlniri prin gări sau parcuri, expediate de Ela din toate orașele prin care soțul ei fusese nevoit să se transfere din cauza scandalooasei sale purtări. Ultima, însă, fusese trimisă cu cinci zile înaintea dispariției victimei.

Ceasornicarul negă cu vehemență că ar fi dat curs acelei invitații, recunoscînd însă că la celelalte chemări răspunsese, dar numai din milă pentru aceea care nu putea trăi fără el. Preciză locurile întâlnirilor (hotel, diverse case particulare, despre care Ela îl informase că aparțin unor prietene) și odată, chiar în locuința ei conjugală, la Constanța.

Totul se confirmase cu exactitate, pînă cînd Leon, absorbit în propria-i dogoare, vorbi și despre întâlnirea cu Ela în casa unei bătrîne care „părea dintr-o altă lume, acolo, în preajma gării, unde locuia“. Ori, singura locuință situată lîngă o gară, folosită de victimă ca loc de întîlnire, se afla în orașul X, unde își avusese ultimul domiciliu.

— La ce localitate vă referiți ? întrebă procurorul.

Schaffer tresări și, numai după o vreme, în decursul căreia, desigur, chibzuise, încercă să răspundă tot printr-o întrebare :

— Nu toate localitățile au o gară ?

— Da, însă asocierea gării cu bătrîna gazdă la care v-ați referit mă face să cred că această ultimă întîlnire a avut loc în orașul X.

Ceasornicarul își tamponă fruntea cu o batistă de un alb imaculat, însă de un format mult mai mic decît cel folosit de bărbați.

Tudor Șomotecan observă batista, puțin contrariat, iar martorului nu îi scăpă asta, pentru că se grăbi să și-o pună în buzunar.

Intrigat de precipitarea acestuia, îi ceru hotărît să i-o arate.

Leon Schaffer scoase o altă batistă, dintr-un alt buzunar decît cel în care o ascunsese pe aceea folosită cu cîteva clipe mai înainte.

Procurorul îi arată buzunarul cu pricina, iar Schaffer lovi cu pumnul în birou, strigînd :

— Ce-nseamnă asta ? Mi se face o percheziție corporală ? Mîine-poimîine o să-mi răscoliți și prin casă, dar eu nu voi tolera.

— Puteți reclama eșalonului superior orice nemulțumire, dar vă rog să-mi arătați cealaltă batistă, ripostă Șomotecan, calm dar hotărît.

Ceasornicarul își relua locul și prezentă obiectul cerut : era o batistă de damă, cu inițialele „E. P.“, brodate chiar pe mijlocul suprafeței.

— Să știți că nu veți afla a cui este ! Nu sînt obligat să dau socoteală nimănui asupra relațiilor mele intime. Și-apoi, fiindcă nu aparține persoanei pentru care m-ați sustras ocupațiilor mele, consider că discuția noastră a luat sfîrșit.

Procurorul zîmbi. Privea monograma de pe batistă ca pe o veche cunoștință. Era sigur că memoria nu-i juca vreo festă. Ela, înaintea căsătoriei sale cu arhitectul, purtase numele Podea.

— Știu că ceea ce vă voi spune o să vă necăjească, dar pentru că, altminteri, așa cum m-ați amenințat, discuția noastră se va sfîrși... nu-mi rămîne decît să risc...

Schaffer încercă să rîdă, fără să izbutească însă decît o schimonoseală și, presimțind că lucrurile s-ar putea complica, replică :

— O ! Să nu-mi spuneți că ați și descoperit a cui este batistuța, că n-o să vă cred.

Procurorul îi făcu un semn complice, de parcă s-ar fi jucat cu un copil și apoi murmură :

— Ba da ! Știu ! Și cînd vă voi spune că stăpîna este soția arhitectului Costescu, sînt sigur, îmi veți cere dovezi.

— Iacă, aicea vă înșelați ! Leonaș greșește, Leonaș poate să fie chiar prost uneori, dar idiot — niciodată. Și continuă pe un ton în care gluma se amesteca perfect cu un fel de : „Ia să vezi ce deștept sînt“. Știți dumneavoastră care este deosebirea între un prost și un idiot ? Nu știți ! își răspunse martorul singur. Prost, poate să fie oricine, fiindcă... prostia se face o singură dată, pe cînd idiotul... Ei ! idiotul repetă prostia, cu toate că își dă seama de greșală. Asta-i !

Tudor Șomotecan se arătă de-a dreptul uluit de înțelepciunea lui Schaffer și, numai după o vreme, cînd chipurile își mai venise în fire, spuse :

— Deci, sîntem de acord ! Și-i arătă din nou batista victimei.

Ceasornicarul oftă, ripostînd :

— Credeam că biata mea cugetare v-a lămurit, dar cum se vede, procuratura nu prea e familiarizată cu petaforele.

— Metaforele ! îl corectă procurorul.

— Hm ! Va să zică știați cum se cheamă formula asta de stilou.

— Figura de stil ! îl întrerupse, din nou, Șomotecan. Descumpănit, ceasornicarul capitulă :

— Ce rost are să facem gramatică ? La urma urmei dumneavoastră nu doriți altceva decît recunoașterea mea. Ei bine, batiștioara asta a fost a doamnei arhitect Costescu.

Procurorul tresări la auzul precizării : „A fost a...” Aşadar, Leon Schaffer ştia că Ela nu mai există ? Cum ? Prin ce împrejurare ? Cine îl informase ? Poate chiar dispăruta, poate altcineva... Şi, deodată, limpezindu-şi gândurile, prăvăli asupra lui întrebări menite să-l determine la sinceritate :

— De când aveţi batista ? Se pare că aţi obţinut-o de curînd ! Nu mi-aţi răspuns cu exactitate : unde şi cînd v-aţi întîlnit ultima dată cu victima ?

Ceasornicarul se prinse, cu amîndouă mîinile, de marginea biroului, ca şi cum s-ar fi aflat pe pragul unui leşin. Într-un tîrziu, murmură :

— Victima, victima... De ce aţi numit-o astfel ?

— Doar este una dintre victimele dumneavoastră sentimentale. Nu ?

Cuvintele procurorului avură darul să-l liniştească pe Leon Schaffer care, bucuros că scăpase de o sumbră bănuială, se ridică şi îşi pocni palmele :

— Ce mai pot spune ? Ştiţi să vă jucaţi cu oamenii. Sînteţi un artist. Da, da, artist trebuia să vă faceţi. Tii ! era gata să cred că a păţit cine ştie ce şi mă bănuieţi pe mine.

— Dacă nu i s-ar fi întîmplat nimic Elei, n-aş fi insistat atîta asupra nesincerităţii dumneavoastră.

— Ce ? Ce anume s-a petrecut cu ea ?

Tudor Şomotecan îi făcu semn să-şi reia locul, apoi îi spuse :

— Aici, eu pun întrebări. Şi aici... aşteptăm răspunsuri sincere, complete. Repet : sincere şi complete. Pe urmă, fără a-i mai da răgaz, strigă şoptit : De ce n-aţi mărturisit de la bun început că batista v-a fost dată de soţia arhitectului Costescu ? Poate că i-aţi furat-o, dar în acest caz va trebui să motivaţi

ce anume v-a determinat s-o faceți ! Vă atrag atenția că situația dumneavoastră, din această clipă, devine cât se poate de incertă.

— Domnule procuror, ultima întâlnire cu doamna Ela am avut-o în orașul X, la bătrîna aceea care... parcă venea din altă lume, se repezi ceasornicarul să recunoască. Și dacă n-am spus asta pînă acuma, este pentru că ea m-a rugat să păstrez taina.

Răsufală ușurat, și întrebă dacă putea pleca, fiindcă avea un tren care mergea spre Arad în următoarele patruzeci de minute.

Șomotecan încuviință.

La plecare, Leon se întoarce din drum și întrebă :

— O mai pot vedea ? Vreau să zic... dacă mă mai cheamă...

Anchetatorul mimă nehotărîre, iar celălalt nu mai insistă.

Care să fi fost rostul acelei consultații, ca între prieteni. „O mai pot vedea ?“ Nu, cumva, în megalomania sa, Leon Schaffer știind că Ela a murit, voise să-l umilească de parcă i-ar fi spus : „Ia să vedem, ce-o să-mi răspunzi acuma, cînd îți pun problema în față ?“ Dar de unde putea ceasornicarul să fi aflat ? Să fi fost el asasinul ? Oare el să-i fi dictat scrisoarea aceea impudică și mai ales insinuantă privind vinovăția lui Radu Costescu ? Un singur element susținea această ipoteză ; post-scriptumul care dezvinovăța cu precădere pe singurul om iubit cu adevărat de Ela. Bineînțeles, Leon era genul de om capabil de o asemenea aluzie, și totodată incapabil să-și menționeze numele într-un context atît de sumbru. Dar stilul ? Aici, presupunerea se năruia cu brio ; că doar cunoscuse sărăcia spirituală a cuceritorului de inimi gata sfărîmate. Nu ! Scrisoarea aparținea,

deocamdată, scriptorului, evident, pînă la descoperirea eventualului asasin, dacă acela exista, și abia atunci stilul aceluia să fie comparat cu cel al scrisorii. Firesc, dacă rîndurile lăsate de soția lui Costescu erau produsul unei constrîngerii, numai ucigașul ei ar fi putut realiza asta. Totuși, Leon Schaffer se eschivase anchetei, pe cît posibil. Mințise, negase că locul ultimei întîlniri cu victima ar fi orașul X, voise să ascundă proveniența batistei etc. De ce toate acestea ? Se temea de ceva ? De cine ?

Nu cumva... Tudor Șomotecan căuta totuși să-și stăvilească imaginația, dojenindu-se că mintea lui o cam luase razna. Însă, odată pornită pe acest povîrniș, judecata lui alunecă din ipoteză în ipoteză, treptele raționamentului prinzîndu-se într-un lanț ce părea cînd de nedeșlegat, cînd predispus la sfărîmare, clipă de clipă. Această ultimă presupunere tot creștea, aîdoma unui aluat, în mintea lui Șomotecan, umbrîndu-i, suprimîndu-i chiar, orice alt gînd. Dacă virtualul asasin al Elei, cel care îi impusese scrisoarea prin care să insinueze vinovăția soțului ei, sau a oricui altcuiva, nu-și înfăptuise planul pînă la capăt, în sensul că o împrăjurare anume îl împiedicase s-o ucidă, iar omorul fusese săvîrșit, să zicem, de ceasornicar ? Tudor Șomotecan mai întîlnise în practica lui judiciară, ce-i drept, un singur caz asemănător noii sale ipoteze, dar asta îl făcea să acorde o șansă destul de mare actualei sale presupuneri. Atunci, care ar fi fost mobilul ceasornicarului ?

Mai reflectă cîteva clipe asupra purtării ciudate a lui Schaffer, asociînd la inițiala lui lipsă de sinceritate, atît batista victimei cît și posibila insinuație : „Eu știu mai mult ca tine“, spusă deliberat ori scăpată din megalomanie, prin întrebarea : „O mai pot vedea ? Vreau să zic... dacă mă mai cheamă“.

Apoi trecu la revederea înscrisurilor privind-i pe cel de al treilea suspect.

Profesorul de desen Hutei Ion era de statură potrivită, slab, cu părul de un blond proaspăt, decolorat cu perhidrol, și cu ochii albaștri — spălăciți —, de parcă ar fi fost ai unui pește bine fiert. Plin de bunăvoință față de anchetă, discret și demn, martorul răspunse :

— Departe de mine lipsa de interes față de ceea ce se petrece cu Ela, dar nu vă voi plictisi cu întrebări care v-ar face doar să pierdeți vremea.

Recitind aceste rînduri, Tudor se întreba dacă nu cumva, dincolo de aparenta înțelegere, s-ar fi ascuns graba martorului pentru aflarea cît mai grabnică a celor stabilite de justiție, evident, din interogatoriul la care fusese chemat. Curînd, însă, procurorul puse la îndoială această presupunere, deoarece profesorul prin acel : „Departe de mine lipsa de interes pentru ceea ce se petrece cu Ela...” folosisese timpul prezent, așa încît o considera vie, dar afectată de vreun necaz. Și dacă martorul recursese la această formă de exprimare, tocmai spre a-i sugera lui Șomotecan că el habar n-avea de cele petrecute cu soția arhitectului ? În această situație, precizarea lui căpăta aspectul unei vădite ostentații în a se disculpa, ceea ce, prin contrast, putea deveni o învinuire directă. Era însă prea devreme ca anchetatorul penal să se lase prins într-o asemenea judecată, în care principalele elemente ale raționamentului său păreau alcătuite numai din impresii, în urma citirii unor însemnări.

Șomotecan renunță la continuarea deducțiilor și reluă lectura interogatoriului :

— Mai bine mi-ați da voie să vă povestesc eu, totul, iar dumneavoastră să mă întrerupeți ori de cîte

ori simțiți nevoia unei precizări, a unui detaliu, sau completarea lacunelor ce s-ar ivi în relatarea mea.

Enunțarea, dacă nu chiar impunerea tacticii de urmat în audierea sa, pe care martorul o mărturisea cu atîta concizie, redată însă cu savantă nuanță de sugestie, dar și cu vădită ardoare de a-și proba buna credință chiar de la început, îl aruncară pe procuror într-o serioasă descumpănire. Ținea bine minte că și atunci, cînd stătuse de vorbă cu profesorul, cu greu izbutise să se stăpînească, în sensul de a nu-i striga în față : „Lasă dumneata lecțiile procedurale și mai bine fi gata să răspunzi cînd te voi întreba eu !” Acuma, însă, cînd Hutei nu se mai afla dinaintea lui, i se părea ridicul să angajeze un asemenea dialog, chiar și așa, imaginar. Și totuși, ceva îl îndemna s-o facă, dar nu formalismul era factorul care-l incita, ci o idee care-i răsărise în minte, chiar în clipa aceea. Era vorba de un stimul de fond, un soi de critică, nu asupra vreunei inadvertențe între realitatea obiectivă și prezentarea acestei realități în mod trunchiat, deformat etc., de către Hutei. Nu ! Ceea ce simțea el în clipa aceea, era ceva dincolo de neliniștea unui zbucium firesc al omului care încearcă o confruntare, o deducție. Era indignarea. Căută să frîneze valul de antipatie ce-l covîrșea clipă de clipă față de profesor, dar tot ce izbuti, fu numai să recunoască în ce măsură devenise subiectiv. Și, de ce toate astea ? Numai fiindcă Ion Hutei își exprimase punctul său de vedere în legătură cu felul în care să decurgă discuția lor ? Cum adică ? El, procurorul Tudor Șomotecan, ajunsese atît de subiectiv și de suficient, încît oamenii de dinaintea lui n-aveau voie să spună deschis ce și cum considerau ei că e mai bine să ajute elucidarea unui caz penal ? De unde lipsa asta de modestie ? De la cine moștenise el, oare,

atîta neînțelegere, ba chiar dispreț față de semenii lui ? De la cine învățase intoleranța asta de stăpîn absolut al gîndurilor și voinței celor din jurul său ?

Și, pradă remușcărilor stîrnite de un sever proces de conștiință, era gata să renunțe la așa-zisa lui antipatie subiectivă față de Hutei cînd, deodată, avu revelația răspunsului la starea sa de mai înainte. Își aminti că infractorii inveterați, recidiviștii cei mai de temut, trecuți de zeci de ori prin birourile anchetatorilor, foloseau tactica : „Răspund numai la ce mă întrebă și mărturisesc adevărul, doar în cazul cînd mi se aduc probe ori simt eu că dovezile există“. Așadar, iată explicația revoltei simțite de el împotriva profesorului : faptul că acela căuta să-l supună unui asemenea procedeu. Bine, dar Ion Hutei se oferise a povesti totul, chiar înaintea începerii interogatoriului, ceea ce infractorii din obicei nu fac. Era, oare, asta, un semn de bună credință, care anula presupunerea de mai înainte ? Sau, pur și simplu, martorul dorise ca prin omisiunile ce avea să le facă, deliberat, anchetatorul să-l întrerupă, iar din întrebările acestuia el să-și dea seama cît știa și mai ales dacă aflase ceva în legătură cu ceea ce el nu dorea să se cunoască ?

Și din nou, gîndurile, ipotezele, îndoielile și licărele de certitudine prinseră a i se învîrți în minte, de-a valma, ispitindu-l a crede în această din urmă posibilitate.

Dar, într-un tîrziu, aplecîndu-și privirea asupra celor declarate de Hutei, reciti, în continuare :

— Eu am acostat-o. Doream să-i fac un mini-portret. Era o zi de primăvară friguroasă, dar însorită. Ea purta un taior din postav cenușiu deschis. Ne găseam pe dealul Copoului. M-a privit lung și m-a întrebat dacă sînt pictor. Am mințit-o, dar numai pe

jumătate, fiindcă niciodată arta pe care o practic nu va fi recunoscută drept pictură în zilele noastre, ci abia peste cinci-șase secole. I-am ascuns că eram un oarecare profesor de desen, pentru că... nici asta nu mai eram în acea clipă. Demisionasem din postul ce-l aveam, dorind să mă consacru fundamentării curentului Pițopalmist pe care urmează să-l lansez în viitorii treizeci-patruzeci de ani.

— Desigur, vă trageți dintr-o familie de longevivi, se arată Șomotecan gata să creadă în reușita planurilor martorului. Și, pe un ton sfios, îi ceru explicații asupra naturii acelei concepții artistice, necunoscută încă.

Mindru de interesul stîrnit, Ion Hutei se grăbi să-i satisfacă curiozitatea.

— La fel și Ela dorea să afle viitorul drum al picturii, dar, cer scuze, la fel ca și ei, vă voi împărtăși mai întâi cîteva noțiuni elementare. Știți ce înseamnă Piți ?

Procurorul mimă nedumerirea.

— Ei bine, este noțiunea cea mai cuprinzătoare a tot ce înseamnă mic ! Dar Palmist ? Și pentru că interlocutorul se arată la fel de mirat ca și mai înainte, continuă : Fiți sincer, măcar o secundă, și trebuie să mărturisiți că ați fost înclinat să asociați termenul acesta cu palma omenească. Da ?

Nu prea convins, Șomotecan înclină capul, confirmînd.

— Perfect ! Așa și este ! Picturile mele, picturile viitorului, vor trebui să poată încăpea într-o palmă, ca dimensiune, iar conciziei subiectului redat nu-i va fi îngăduit să depășească mai mult de cinci liniuțe în maximum patru culori. O ! Cit privește forma, aceasta se va subordona liniei drepte, care nu-i alt-

ceva decît drumul cel mai scurt între două puncte. Căci ce altceva defineşte mai bine tabăra celui care priveşte un tablou decît punctul din stînga, după cum tabăra artistului este reprezentată prin punctul redat în partea dreaptă ? Iar linia, ei ? Linia între aceste puncte nu face decît să anuleze, poate chiar ostentativ, dar să anuleze discrepanţa de pînă acum între priceperea, perceperea şi accepţiunea spectatorului, pe de o parte, şi atitudinea pictorului neînţeles cu desăvîrşire. Iată, aşadar, puntea care desfiinţează critica raţiunii pure a lui Immanuel Kant, supunînd-o pentru totdeauna legilor cognoscibilităţii, negînd relativismul artistic, prăbuşind definitiv şi definitiv mizerabila concepţiune fizico-matematică a lui Einstein.

Poate că Hutei şi-ar fi continuat şirul elucubraţiilor dacă un scrişnet puternic nu ar fi pus capăt acelei jalnice logoree. Procurorul îşi sfărîmase stiloul între dinţi, pierzîndu-şi controlul, în faţa străniului său interlocutor, înspăimîntat la gîndul că nu va afla o ieşire din situaţia aceea care ameninţa să-l cufunde într-un adevărat coşmar.

— Rămîneţi aşa ! Şi, apucînd o foaie de hîrtie, prinse a schiţa cîteva cercuri, unite prin linii drepte, Mulţumesc ! Iertaţi-mă, dar nu pot rămîne nepăsător dinaintea unui moment artistic, se scuză Hutei.

Şomotecan îşi scoase oglinda de buzunar, se privi şi rămase îngrozit : buzele îi erau pline de cerneală, iar bărbia îi devenise un fel de jgheab, de-a lungul căruia picăturile de un albastru închis se prelingeau spre gulerul cămăşii. Se şterse în grabă cu o batistă, amînînd spălatul pînă avea să scape de acel interlocutor, pe cît de ciudat, pe-atît de interesant cercetărilor sale.

— Ela era arhitectă ! Ştiaţi ?

Profesorul tresări, bîguind :

— Era ?

— Da, se precipită procurorul să-și repare greșeala. Și preciză : Vorbeam de perioada în care v-ați cunoscut.

— Știam, răspunse Ion Hutei pe un ton sec, trădînd că oscilarea lui Șomotecan pusese stăpînire pe el.

Acesta sesiză starea martorului și regretă scăparea de mai înainte. Era hotărît ca din clipa aceea să continue discuția în așa fel, încît Hutei să fie încredințat că nu moartea ori dispariția soției lui Radu Costescu fusese motivul interogării sale.

Dar atitudinea profesorului se schimbă brusc, chiar îngrijorător, haoticul de mai înainte se arată dintr-o dată lucid, sobru, dornic să discute la obiect, ba chiar hotărît să-și silească anchetatorul la un asemenea drum.

— Domnule procuror ! Credeți că într-o situație ca aceasta vă este îngăduit să vă jucați cu sentimentele oamenilor ? Vă acuz de tot ce poate fi mai nedemn.

Tudor Șomotecan deveni atent, încordat, ca un vîntător la pîndă. Răspunse abia după ce se simți cu totul stăpîn pe sine :

— Credeți că vă ascund ceva ?

— Moartea Elei Costescu ! preciză Hutei, însoțindu-și spusele cu o lovitură în tăblia biroului.

Urmă o lungă tăcere, timp în care procurorul chibzui profund la noua atitudine a martorului. Din siguranța tonului pe care făcuse acea afirmare — „Moartea Elei“ — reieșea limpede că știa ce se întîmplase cu ea. Poate avea cunoștință și despre modul în care ea își pusese capăt zilelor, ba chiar și unde se află cadavrul, ceea ce ar fi ajutat foarte mult la elucidarea acestui caz.

— Vorbiți-mi despre moartea soției arhitectului, ceru procurorul.

Hutei îl privi de parcă atunci descoperise că se afla în aceeași încăpere cu omul legii.

— Ia te uită ! exclamă el. Dumneavoastră vreți să vă istorisesc ceva despre care habar nu am. Ce vă face să credeți că eu știu ceva în legătură cu povestea asta ?

Va să zică, devenise arțăgos, neliniștit, și, poate că, involuntar, voia să cunoască în ce măsură autoritățile stabiliseră legătura lui cu posibila ori numai aparenta sinucidere a prietenei sale. Dar nu avusese curajul necesar să nege absolut. De ce ? Și-apoi, cum aflase ? De la cine, dacă nu chiar el era ucigașul ? Alternarea stărilor de irascibilitate cu cele total firești, îl îndemnau pe Șomotecan să-l considere, din ce în ce mai mult, ca virtual asasin. Dacă limbajul și purtările șoferului Domca Vasile, cum și cele ale ceasornicarului Leon Schaffer îl siliseră să-i elimine de pe lista suspectilor, fiindcă nu puteau fi autorii acelei scrisori de adio, dacă ar fi fost dictată victimei, alta era situația profesorului. Hutei făcea parte din categoria celor cu vădită labilitate în comportare și, pe deasupra, stilul coincidea, în multe puncte, cu cel din scrisoarea lăsată de Ela. Cît privea mobilul unui eventual omor, acela putea, la fel de bine, să existe ori nu. Dar... elementele din conținutul scrisorii ? Cum le aflase ? Oare chiar victima să i le fi comunicat, făcându-i confidențe ? Nu ! Aici, totul părea să se cufunde în bezna neaflării unui răspuns plauzibil. Singurul căruia pînă acuma Ela i-ar fi putut face asemenea destăinuiri, indecente și umilitoare pentru orice femeie, era Schaffer, despre a cărui viață intimă se cunoșteau unele carențe. Dar lui Ion Hutei ? Cum să-i fi destăinuit victima ororile

pe care le-a menționat în răvașul ei de adio ? Aparent, relația sa cu pictorul avea ceva elevat, sigur, exceptînd nestatornicia judecăților lui de valoare și, mai ales, îngrijorătoarea lor alunecare spre grotesc, uneori. În rest, ciudățeniile conceptului său artistic și straniul său scop, declarat ca unic și suprem, asociate cu intenția ei privind distrugerea soțului, făceau casă bună, dacă circumstanța : „Apti pentru internare într-un spital de boli mintale” funcționa dinaintea unui judecător plin de îngăduință. Așadar, legătura lor părea firească în acest bizar context, dar nu îndreptățea pe nimeni să accepte presupusele confidențe ale victimei către profesorul de desen. Deci și aspectul de virtual asasin, în ceea ce-l privea pe Hutei, nu mai rezista. Cu toate acestea, datorită purtării sale, atitudinii și reacțiilor din timpul interogatoriului, Tudor Șomotecan își spuse că trebuia menținut pe lista suspectilor.

Pe neașteptate, Ion Hutei se arătă supărat :

— Mi-ați cerut să vă spun cîte ceva despre moartea Elei.

— Da, răspunse procurorul, tresărind.

— Aflați că nu știu nimic.

Șomotecan se arătă surprins.

— Eram sigur de asta, pentru că Ela Costescu trăiește.

Pictorul se ridică de la locul său și, pornind spre ușă, murmură :

— Atunci, descurcați-vă singur.

Procurorul nu schiță nici cel mai neînsemnat gest care să-l împiedice pe Ion Hutei din drumul său, dar acela, tocmai cînd apăsa clanța, se răzgîndi.

— Chiar nu vă interesează tabloul ?

De data asta, Șomotecan se ciupi zdravăn de bărbie, vrînd parcă să fie sigur că nu trăia un coșmar.

Totuși, izbuti să se angajeze pe calea dorită de profesor cu foarte mare prudență.

— Vreți să spuneți, scena morții... adică... împrejurările... decorul locului în care s-a produs. Da ?

Hutei își clătină capul, negînd. Pe urmă preciză :

— Am vorbit destul de limpede : tabloul, și nu scena !

— Găsiți vreo deosebire ? se prefăcu procurorul neștiutor.

— Bineînțeles ! Prin scenă se poate înțelege locul unde se produce o acțiune teatrală, după cum, tot atît de firesc, noțiunea e capabilă să sugereze o acțiune, indiferent de ce natură. Tabloul, însă, cuprinde esență, rezultatul unei întîmplări în curs de consumare sau deja consumată.

Nu prea era de acord Șomotecan cu definiția bi-valentă a tabloului, sîcîindu-l preținsa logică a pictorului, în sensul că „tabloul cuprinde esența, rezultatul unei întîmplării în curs de consumare sau deja consumată“, pentru că, vorbind despre rezultat, te gîndești la ceea ce s-a ales numai și numai în urma unei acțiuni terminate, în nici un caz nu te poți referi la un fapt în curs de desfășurare.

Cîteva clipe mai tîrziu avea să-și reproșeze această considerare pripită a spuselor lui Ion Hutei. Cum cîle-i scăpase oare posibilitatea ca teoria profesorului să vizeze exact ceea ce el evita să mărturisească, și anume acțiunea întreruptă. Că doar îl lăsase să spună vrute și nevrute, în speranța aflării a cît mai multe elemente. Trebuia ținut seama de această nouă situație care-l impunea pe Hutei iar ca asasin, dar atribuindu-i omorul numai parțial, pentru că împlinirea uciderii Elei fusese curmată de ceva, de cineva. Și întrebă, sperînd că însuși făptașul avea să-l salveze :

-- Spuneți că tabloul morții Elei Costescu redă esența acestei întâmplări.

— Exact ! mărturisi pictorul și scoase din buzunar un dreptunghi din lemn, de mărimea unei cutii cu chibrituri. Priviți !

Șomotecan apucă „tabloul“ cu un gest mașinal, fără nici o brumă de convingere că examinarea lui l-ar conduce la un rezultat. Observă cîteva linii de culoare roșie, altele galbene, toate legîndu-se între ele prin niște cercuri albe și mov ; desenul, cum aprecia el acea reprezentare grafică, părea mai mult redarea, cu oarecare aproximație, în formula chimică, descompusă, a unei hidrocarburi ciclice, nesaturate, decît o reprezentare artistică a vreunei fapte sau stări anume. Chibzui îndelung, ispitit să creadă că Hutei practica o artă fie pentru înțelegerea căreia trebuia să cunoști un cod anume, fie că totul nu era altceva decît prezentarea ostentativ savantă a cine știe cărei aprecieri în legătură cu victima.

— Vă rog să-mi explicați semnificația tabloului, ceru el.

— Interesant ! răspunse Ion Hutei. Puțini oameni sînt dispuși să-și recunoască limitele. Da, da, cei mai mulți dintre semenii noștri, aflîndu-se dinaintea unei picturi care nu exprimă corect, ca o fotografie, un cal... un cîine... un om, ci doar sugerează ceea ce artistul a dorit, sînt gata să declare niște enormități în care nici ei nu cred, și asta doar spre a se arăta pricepuți, cunoscători. Mă rog, sînt și cazuri cînd artistul află de la public ce-a vrut să picteze, ori, și mai interesant, cînd cumpărătorul unui tablou se declară de acord cu părerea pictorului. O ! Dar asemenea situații de intensă corespondență spirituală sînt rare, pentru că, de cele mai multe ori, opiniile oamenilor se exclud reciproc. Ei bine, v-am enunțat numai cîteva exem-

ple din artele colaterale Pițopalmismului, fiindcă nu puteam numi pictură mîzgălelele unui Van Gogh, Breugel, Picasso și alți asemenea impostori. Mă rog, istoria o să-i alunge ca pe niște otrepe.

— Dacă sînteți bun, vorbiți-mi despre tabloul acesta ! interveni Tudor, arătîndu-i opera pe care i-o încredințase cu cîteva minute mai înainte. Îngăduiți-mi să fac un apel strict profesional, și să vă consider expertul de care am nevoie.

— Expert ? întrebă Ion Hutei, părăind încîntat de calitatea ce i se atribuia. Atunci să fim concisi ! El bine, tabloul, pe care vi l-am dat, reprezintă, prin liniile drepte, de culoare roșie, intențiile bune ale Elei, însă, din nefericire, erau numai două : distrugerea celui care-i furase talentul și... redobîndirea acestui har, după moartea lui. Celelalte linii marchează gîndurile sumbre ale femeii care mi-a pozat și anume : renunțarea, în culoare mov, mila, în verde, dragostea pentru mine, în alb. Cît privesc cercurile, aceste forme perfecte, ele redau cele cîteva clipe de respiro adevărate oaze, unde subiectul premedita, în nevinovăția lui criminală, cum să-și înfăptuiască sublimul plan.

Răsufliă ușurat, mulțumit, considerînd că, prin observațiile debitate, își îndeplinise cu succes misiunea pentru care fusese solicitat.

Așadar, soția arhitectului mărturisise profesorului gîndul distrugerii lui Radu Costescu, însă motivarea acestei intenții, mobilul propriu zis : „redobîndirea talentului care-i fusese sustras“ o prezenta pe Ela în cu totul altă lumină. Dacă pînă atunci, chinurile și umilințele la care-l supusese pe Costescu păreau nefasta urmare a unei judecăți întunecate, lipsite de noimă, acum dispăruta se prezenta în postura unei demente care-și susținea programul devastator mî-

nată de cel mai josnic sentiment — invidia ! Căci ce altceva putea să însemne acuzarea unui om valoros ca Radu Costescu („Mi-a furat talentul“), decît justificarea urii ce i-o purta, tocmai din pricina meritelor sale unanim recunoscute. Iată deci un nou aspect în legătură cu personalitatea victimei și totodată mobilul ce-ar fi mînat-o, cu-atîta înverșunare, la desființarea lui, pe toate planurile. Nu cumva... tot invidia o dusesese la propria ei moarte, la sinucidere ? Dealtfel, în scrisoarea de așa-zis bun rămas, femeia mărturisise cît se poate de limpede că a recurs la actul acela disperat tocmai spre a-l anula pe soț, știind că n-ar putea supraviețui morții ei. Dar scrisoarea ? Sigur, îi putea fi dictată de pictor, acesta cunoscîndu-i ura față de arhitect și poate multe alte detalii. Ca să poată trage o concluzie, fie ea cît de sumară, Tudor Șomotecan își dădu seama că raționamentului său îi mai trebuia măcar încă un element.

— Dumneavoastră i-ați înțeles suferința ? își întrebă el interlocutorul.

— Da, însă nu am încurajat-o.

Va să zică, Ela găsise în el un reazim, dar nu și un stimulent pentru ceea ce dorea să făptuiască.

— Îl cunoașteți pe Radu Costescu ?

— Desigur ! Mi-a vizitat atelierul, m-a împrumutat cu bani pentru pînze, vopsele și rame, dar i-am refuzat prietenia, fiindcă nu comunicam cu el pe plan artistic.

— Din tabloul dumneavoastră rezultă că împărtăseați punctul de vedere al Elei, în sensul că, prin semnificația culorilor și explicațiile pe care mi le-ați dat, considerați ca pozitivă dorința ei de a-și ucide soțul.

— Nu avea altă ieșire. Cînd ți se fură un obiect, te zbați să-l găsești, pentru că e vorba de ceva con-

cret, dar cînd e vorba de o abstracție, ca talentul, atunci n-ai nici o șansă, decît suprimînd hoțul, ca harul să se reîntoarcă la tine. E ceva, cred eu, lesne de înțeles. Altminteri... Ei, dar Ela nu era omul care să se sinucidă, pentru că ea iubea prea mult banii, bijuteriile.

Procurorul nu-și amintea ca Radu Costescu să-i fi vorbit despre asemenea pasiuni ale victimei.

— Ați văzut-o purtînd astfel de obiecte de preț ?

— O ! De multe ori.

— Nu v-a ispitit s-o pictați cu bijuteriile acelea ?
întrebă procurorul în speranța că ar putea obține reprezentarea sau măcar descrierea lor.

Hutei îl privi contrariat.

— Eu fac artă pițopalmistă, dar numai de esență. Valorile luăntrice mă interesează ! Nimic altceva. Și-apoi, puteam să fi pictat ororile alea, fără ea, fiindcă le păstrează la mine în atelier. Se teme de soțul ei, fiindcă nu de la el le-a căpătat, ci de la un tip care vrea s-o ia de nevastă.

— Cine este... tipul ?

— Un ceasornicar din Arad, nu știu cum se numește. S-a întîlnit cu el și la mine acasă. Pe mine nu mă afectează asemenea lucruri minore. Esența vieții este însăși moartea, pentru că moartea e singurul lucru definitiv din viața noastră trecătoare. Iată preceptul care stă la baza conceptului meu artistic.

Hotărît lucru, cu individul acesta n-o putea scoate la capăt, consideră Șomotecan și, după ce reconstitui în minte întreaga discuție, asociind, disociind, eliminînd și reținînd o parte din elementele care-l acuzau ori îl îndepărtau de pe lista suspectilor, își spuse că cel mai bine era să scape de el pînă nu avea să fie prea tîrziu. Îi mulțumi pentru participarea atît de

valoroasă la discuție, iar martorul se declară încântat de recunoștință procurorului și plecă.

Oricum, aflate câteva lucruri noi : Ela Costescu, dincolo sau paralel aparentele ei manifestări metafizice și strania dorință de răzbunare pe un om care o adora, se dovedise ahtiată de lux și se pretase chiar la a-l dobîndi printr-un fel de ciudată prostituare. Apoi certitudinea că pictorul n-o ucisese, cel puțin nu din pricina bijuteriilor dăruite ei de Leon Schaffer și nici din gelozie. Asupra acestei ultime supoziții mai avem de chibzuit, fiindcă profesorul declarase că pe el nu-l deranjau celelalte legături amoroase ale iubitei sale, dar... parcă spusese asta cam ostentativ. Atunci ce interes avea Ion Hutei, dacă el ar fi fost ucigașul, să sugereze crimă, negînd categoric posibilitatea ca Ela să se fi sinucis ? Hm ! Tocmai spre a întări credința anchetatorului în imposibilitatea unui omor, mizînd pe efectul contrar al afirmației sale.

Dar precizarea lui Hutei privind relația sa cu arhitectul Radu Costescu, de la care acceptase ajutoare bănești, dar a cărui prietenie o respinsese, cum trebuia înțeleasă ? Ca o relatare banală sau îmbinarea faptului că el, pictorul Ion Hutei, datorită comunicării spirituale cu Ela nu i-ar fi putut face nici cel mai neînsemnat rău, pe cînd soțul ei, obtuz, lipsit de sensibilitate artistică, cel care-i furase talentul... putea fi considerat capabil s-o și ucidă ? Oare asta voise Ion Hutei să insinueze ? Complicat !

Prinse a răsfoi declarațiile lui Jivan Petre, următoarea legătură amoroasă a soției arhitectului, care lucra pe o șalupă în portul Constanța. Marinarul avea o statură de atlet și un cap cu profil de medalie. Puternic, sănătos, încrezător în forțele sale, mulțumit de viață, rîdea mai tot timpul, bucurîndu-se din te miri ce, ca un copil.

O cunoscuse pe Ela într-una din puținele lui zile libere, pe plajă. Femeia s-a apropiat de el și l-a întrebat dacă este sportiv.

— Nu, răspunse Petre Jivan.

O invită să se așeze pe cearceaful lui, iar ea a dat curs invitației.

— Am stat acolo pînă cînd s-a înserat, declară marinarul lui Șomotecan. Pe urmă, odată cu întunericul, i-am spus : „Hai să facem baie“, dar ea mi-a răspuns că nu știa să înoate. Am lăsat-o la mal, m-am aruncat în apă, și dus am fost vrea trei sferturi de oră. Înainte, cînd eram mai tînăr, ehe ! treceam dincolo de linia vapoarelor, acuma însă... dacă mai rezist o oră întreagă. Cînd m-am întors am găsit-o în picioare. Părea îngrijorată. De-ndată ce-am ajuns lîngă ea, mi s-a aruncat în brațe, m-a sărutat și a plîns. Dar știți ce-a mai plîns ? De-atuncea ne vedeam mereu, adică... în zilele mele libere, că... sigur... știți cum e la noi... Odată îți dă trei la rînd, altă dată... una la două săptămîni... De ! Cum se întîmplă !

Tonul sigur, glasul limpede, sinceritatea în vorbe și atitudinea martorului îl impresionară atît de plăcut pe Șomotecan, încît își spuse : „Cu flăcăul ăsta termin repede“, încredințat că n-avea decît o treabă de rutină.

— Unde vă întîlniți, de obicei, cu Ela Costescu ? Jivan oftă lung.

— Domnule procuror, de cînd a plecat din Constanța... ne vedem rar... foarte rar. Și, după ce își pironi privirea în cea a procurorului, murmură trist : Credeți că se cade să vorbesc așa... despre o femeie măritată ?

Felul în care marinarul îi punea problema avea să-l tulbure oarecum pe Șomotecan. Sigur, trebuia să pro-

cedeze cu multă gingășie față de un om cu atita sensibilitate, așa încît îi răspunse, riscînd să nu mai afle ce-l interesa.

— Nu sînteți obligat să-mi destăinuiți nimic. Întrebarea mea a fost o rugămintă, și asta... doar în interesul instituției pe care o reprezint. Gîndiți-vă și, dacă nu puteți altfel, renunț la ajutorul dumneavoastră.

Petre Jivan, mișcat de înțelegerea procurorului, se emoționează. Ochii i se umezesc. Într-un tîrziu, apucă strîns brațele scaunului pe care stătea, de parcă s-ar fi aflat la dentist, în clipa unei dureroase extracții, și murmură :

— Acuma... dacă ziceți că trebuie... mă rog, că e bine pentru lege, fie ! Dar să nu afle bărbat-su, că și așa i-am făcut destul sînge rău.

— Promit ! îl asigură Șomotecan și-i zîmbi prietenos.

Jivan oftă din nou, apoi spuse :

— La Constanța ne întîlneam la mine, că am casă bună. Locuiesc cu mama și două surori. Știți, eu sînt „ăla micu” și bieteale femeii îmi suportă toate nebulniile. A ! Să nu credeți că sînt unul de-ăla care face cine știe ce rele, dar mai trag cîte un chef... ori mai vin cu vreo femeie... și asta nu prea înghite mama. Încolo, îmi văd de treabă. Vă spun eu cum de-a aflat dom’ arhitect, că, dacă ea mă asculta pă mine, mergea lucrul ca pă roate, dar o apucase nebuneala și ținea morțiș să mergem de mîină prin oraș. Pînă nu apucam să beau, nu i făceam pe voie, dar după ce mă lua vinul de cap, jucam cum îmi cînta ea. Ce mai ? Într-o lună, urla tot orașul. Venea după mine oriunde, dar și eu, cînd o vedeam, mi se ducea băutura în ghetă, că mă limpezea cu dragostea ei. Domnule procuror, am mai întîlnit ceva femeii, că am colindat

prin lume de pe la pai'spe ani, cînd m-am făcut căruță de-acasă, dar să mă iubească cineva, așa, ca un cîine, cum mă iubește Ela, n-am pomenit.

— Cînd ați văzut-o... mai de curînd ? întrebă Șomotecan, care era gata să spună : „Cînd ați văzut-o ultima oară ?“

Jivan spuse o dată care se situa cu două zile înaintea dispariției victimei. Deci, asta se petrecuse în orașul X, aici, unde Ela Costescu își avusese ultimul domiciliu.

— Vreți să precizați locul întîlnirii ?

— M'da, făcu marinarul ! Într-o casă de oameni, pe lîngă gară. Ne-a deschis o bătrînă, tocmai cînd ea băgase cheia în broască, iar Ela i-a zis că sînt un prieten de-al lui Nino cîntărețul. Am stat cu ea vreo două ore și pe urmă... ne-am dus pe străzi... pînă seara, tîrziu, cînd aveam tren.

— Cine este Nino ? vru să afle Șomotecan.

Marinarul ridică din umeri, în semn că habar n-avea. Apoi spuse :

— Cred că e un neam de-al ei, că altminteri nu îndrăznea să mă ducă acolo.

Așadar, Jivan nu știa nimic despre celelalte legături amoroase ale victimei, soția arhitectului negăsind un teren propice destăinuirilor. După o vreme, îl întrebă, mai mult formal, prin ce îl supărase pe Costescu.

— Păi, știți 'mneavoastră ce om e ăla ? Vai dă mine ! Înger, nu om ! Păi, cînd a venit după ea, la mine acasă, și ne-a găsit... ce mai ?... Să fi fost în locul lui, îi fărîmam pe amîndoi. Așa făceam ! P-ormă, ăhă, mai tîrziu, mi-am dat seama că... de fapt, dom' arhitect o iubea mai ceva ca mine, fiindcă el a iertat-o, iar eu am gonit-o : „Du-te femeie acasă la tine, că om ca bărbat-tu nu mai găsești“. Ca să fiu cîstit,

mai era și fetița la mijloc... Știți, are un copil. Eu cred că soțul îndura purtarea ei nu numai din dragoste, ci... poate mai ales pentru copil, că... de ! să nu-i, aducă mamă vitregă ! Pe maică-mea a durut-o cel mai al dracu' toată chestia asta, că Ela era măritată. Daa... pentru că eu i-am zis că am cunoscut-o de domnișoară. Săraca mama ! Ea nu mi-a vrut decît binele, că mereu îmi spunea : „Petrică, băiatule, tare aş dori să pot închide ochii liniștită, să te văd însurat și cu pensie, că ăsta e viitorul unui om adevărat“ ! Dar n-a avut parte decît să închidă ochii, mai acum vreo două luni. Cam, asta e ! păru el grăbit să încheie discuția.

De ce această subtilă schimbare de atitudine ? Ce anume voia martorul să evite ? Însemna că teama îl făcuse să-și iasă din făgașul bonomiei de mai înainte și să caute a se sustrage continuării interogatoriului.

Spre deosebire de ceasornicar și mai ales de profesor, marinarul nu știa să-și ascundă sentimentele ori dorințele în spatele unor fraze meșteșugite. În clipa aceea voia să scape și ca atare mărturisi acel : „Cam asta e !“

La urma urmei, ce am aflat pînă acum de la el ? gîndi Șomotecan. O banală legătură de dragoste, o discuție cu soțul trădat, urmată de ruperea temporară a relației cu femeia adulterină și, în sfîrșit, reluarea întîlnirilor cu două zile mai înainte ca Ela Costescu să-și fi aflat sfîrșitul. Ceva lipsea din mărturia lui Petre Jivan, dar procurorul nu-și dădea seama ce anume. Tot căutînd asemănări și deosebiri între declarația marinarului și a celorlalți prieteni ai dispărutei, își aminti într-un tîrziu de biletul de tren scăpat de șofer, de batista victimei aflată la Schaffer, de scrisoarea de adio lăsată de ea arhitectului și, fără

a-și da prea bine seama, ca și cum ar fi avut de-a face cu o grafomană, se pomeni cerînd lui Jivan :

— Scrisoarea ! !

Deodată, chipul lui Petre Jivan se albi. Mîinile sale prinseră a scotoci, febril, prin buzunarele hainei, sfîrșind prin a scoate un plic pe care i-l dădu lui Șomotecan.

— Cînd ai primit-o ? întrebă procurorul, mai înainte să citească scrisoarea.

Marinarul se mulțumi să tacă resemnat.

Tudor Șomotecan desfăcu plicul. Depeșa era datată cu patru zile înaintea sinuciderii anunțată de Ela Costescu, iar întîlnirea cu Petre Jivan fixată chiar în ziua întîmplării.

Noua situație a martorului îl arăta în cu totul altă lumină decît aceea de : „Băiat bun dar cu lipsuri“, cum se recomandase el însuși. Aici nu putea fi vorba de o omisiune, ci de o minciună premeditată, ceea ce, într-un context atît de tragic, putea umbri chiar pe cel mai inocent dintre oameni. Abia acum trebuia să înceapă adevăratul interogatoriu, pentru că, din clipa aceea, Jivan devenea cu-adevărat suspect. În antecedentele sale nu figurau acte de violență, dar asta părea o palidă circumstanță, șubredă, incapabilă să-l apere de ceea ce minciuna de mai înainte îl învinuia.

Buna impresie produsă de aparenta sinceritate a marinarului se năruise, iar grija menajării sensibilității lui cedă locul unei prudențe vecină cu pînda, în atitudinea lui Șomotecan. Presupunerea că Jivan nu știa nimic despre moartea Elei devenea cel puțin ridicolă, datorită considerării superficiale a personajului cu chip zîmbitor și candoarea adolescenței. Care să fi fost mobilul tăinuirii acelei scrisori ? Care altul, dacă nu teama că putea fi implicat în cele petrecute fostei sale iubite ? Dacă acela era adevărul, atunci

el era asasinul, fiindcă cineva care ar fi avut doar cunoștință de sinuciderea cuiva, chiar în calitate de autor moral, n-ar fi făcut atîta mister, riscînd să-și atragă bănuielile anchetatorului ; de-ndată ce s-ar fi aflat înaintea procurorului, și-ar fi dat seama de complicațiile în care îl putea azvîrli o asemenea tăcere și, firesc, ar fi spus totul de la bun început.

Dar scrisoarea lăsată de Ela soțului ei, din stilul căreia experții, și chiar el — Tudor — opinau pentru aspectul de a-i fi fost dictată, putea fi pusă în sarcina lui Jivan ? Nu !

Și încă o dată Șomotecan simți cum judecata i se întuneca. Din nou, un drum fără capăt, din nou orbăire într-o nouă ipoteză lipsită de orice șansă în rezolvare. Oricum, trebuia să afle motivul care l-a îndemnat pe marinar la ascunderea chemării lui de către soția arhitectului în orașul X. Un lucru era sigur : Petre dorise ca justiția să nu se lege de ziua ultimei sale întîlniri cu Ela, fapt probat și prin declarația lui în care preciza că o văzuse cu patru-cinci zile mai înainte de data reală. Dar în scrisoarea prin care își anunța sinuciderea, Ela preciza că a lăsat o dezvinovățire scrisă singurului om pe care l-a iubit cu-adevărat. Nu cumva marinarul era acela ? Atunci, la el ar fi trebuit să se afle dovada nevinovăției despre care presupusa sinucigașa făcuse mențiune în mod expres, gîndi omul legii și încercă să afle.

— Aveți la dumneavoastră și cealaltă scrisoare ? întrebă el interlocutorul, pe cel mai firesc ton, ca și cum ar fi fost sigur de existența ei.

Jivan tresări, scuzîndu-se că mintea lui hoinărea aiurea.

Procurorul repetă întrebarea.

— Da ! O am la mine, dar asta nu mi-a trimis-o prin poștă, ci mi-a dat-o personal, chiar în clipa cînd

m-am urcat în tren, la despărțire. O scoase cu multă grijă din buzunar și o înmînă lui Șomotecan.

Plicul era lipit.

— N-ați citit-o ?

— Nu.

— De ce ?

Martorul răspunse fără ezitare :

— Întîi, că m-a rugat s-o deschid numai peste trei luni, și pe-ormă... mi-a fost frică.

— Frică ? De ce ?

— Prea bine nu știu. Mă temeam poate că n-o s-o mai văd vreodată...

Procurorul îi căută privire și, numai după ce i-o întîlni, spuse :

— Vorbise Ela Costescu despre așa ceva ?

— Uneori spunea : „Te porți urît cu mine. O să vină timpul cînd n-o să mă mai vezi“. Și asta mă înnebunea...

— Bine, dar spuneți că vă iubea teribil.

— Ei, sigur, mă iubea, dar taman din cauza asta eu n-o băteam și ea zicea că, dacă n-o bat niciodată, n-o iubesc. Nenorocirea mea e că am bătut-o pentru vorbele astea și de-atuncea... n-am mai scăpat de ea, așa că...

— Nu vă înțeleg, îl întrerupse procurorul. Mai înainte ați afirmat că gîndul despărțirii de Ela Costescu vă tulbura...

— Mă-nnebunea ! Asta-i ! Dar nici să se țină ca scaiul de tine ! Bine zicea bătrîna : „Femeia e ca umbra, Petrică mamă ; dacă fugi după ea, fuge ea de tine, însă dacă tu fugi de ea, fuge ea după tine.“ Sînt și eu om și, vorba aia, chiar nicăieri să nu poți fi singur ? Ce dracu' ? Și cînd ne-am întîlnit ultima dată m-a îndemnat s-o bat, dar am certat-o : „Ești nebună ? O să te vadă omul tău acasă !“

Pentru Tudor Șomotecan era important să clarifice sensul spuselor marinarului în legătură cu temerea pierderii definitive a Elei, astfel că îl întrebă :

— De ce vă era teamă că n-o s-o mai vedeți ? V-a amenințat cu despărțirea sau...

— Niciodată n-a spus așa ceva, însă eu mi-am zis că despre asta era vorba.

— Nu și despre altfel de despărțire ? insinuă Șomotecan.

— Știu și eu ?

— Să zicem că se hotărîse să dispară.

— Haida-de ! rîse silit marinarul. Așa ceva numai în filme vezi. Păi, cum să dispară ? Însă, după cîteva clipe de tăcere, izbucni : Te pomenești că despre așa ceva e vorba în scrisoarea asta, pe care n-am deschis-o ! Dom'ne, domnule procuror ! Zicea ea, uneori, că are pe unul care o umple de acareturi, toate din aur, că doar-doar i-o pica în plasă, și că dacă o mai supăr se va duce la ăla, dar eu mi-am zis că face fițe și am lăsat-o în doaga ei. Totul este să nu te potrivești la mintea femeii, că ți-o pierzi pe-a ta ! Suspină adînc, privind undeva în gol. Pe urmă vorbi pe un ton coborît : Dacă la asta a dus-o capul, treaba ei, că eu unul tot n-aveam banii ăluia s-o acopăr cu diamante. Da' orice ați spune, merită, că tare e frumoasă.

Care să fi fost rostul acelei sincerități întîrziate, divulgarea unui pretendent la favorurile Elei, prețuirea bijuteriilor și a unui om înstărit de către femeia pe care el o iubește ? Nu cumva încerca să abată cercetările asupra altuia, căutînd a se erija în victima unui amor, pe cît de straniu, pe atît de neîmpărtășit ? De fapt, ce ascundea omul acesta ? Într-un tîrziu, procurorul își spuse că răspunsul se putea afla în scrisoare. O desfăcu și citi :

„Ultima mea dorință e ca Petre Jivan să nu aibe nimic de suferit, în urma dispariției mele din viață. El este singurul în stare a mă fi ucis, cu dragostea, cu forța și cu violența lui, singurul pe care l-am iubit cu-adevărat. Rog autoritățile să țină seamă de scrisoarea asta și să-l ocrotească de neplăcerile pe care soțul meu i le-ar putea produce, numai și numai din lașitatea ce-l călăuzește.

„Ela“.

Bizară dezvinovățire ! Însă, în nici un caz, scrisoarea asta nu fusese concepută de Jivan. Cel mult, asasinul i-o dăduse, spre a-l asigura că nu va păți nimic, dar în această situație marinarul apărea în postura de complice. Dar el susținea că i-a fost dată chiar de Ela. Atunci, pentru ce n-o arătase imediat ? O păstra, oare, pentru clipe mai grele ? La ce se aștepta, oare, Petre Jivan și care era pricina temerilor sale ? Apoi, faptul că disculparea sa de către victimă se referea direct la eventuale neplăceri pe care soțul ei le-ar putea produce marinarului și, în sfârșit, precizarea că el era acela pe care dispăruta îl iubise cu-adevărat, cum trebuiau interpretate ? Sigur, martorul acesta nu părea să aibe o inteligență sclipitoare, dar nimic din purtarea și vorbele sale nu îndreptăteau a-l socoti ultimul dintre nătărăi. Și-apoi, chiar un idiot sadea nu ar fi uzat de o asemenea dovadă care, mai mult îl acuza decît să-l apere. Scrisul era al victimei, stilul purta o oarecare amprentă de ostentație, sugerînd, deopotrivă, vinovăția lui Jivan — complice la omor — și acuzarea arhitectului, indirect, ca virtual asasin.

Așadar, tot Radu Costescu ! Inteligent, abil, chinuit și dezonorat, iată pe cel care a conceput „scuza“ unuia dintre iubiții Elei, alegîndu-l pentru ispășirea tuturor umilințelor îndurate. Totuși, Jivan trebuia

să răspundă măcar pentru ce tănuise cea de a doua scrisoare. Și procurorul îl întrebă.

— Ea mi-a spus că nimeni nu trebuie să știe despre întâlnirea aceea răspunse marinarul. Iar cît privește asta, și arată ultima scrisoare, habar n-am ce dorea de la mine. V-am mai spus, n-am deschis-o, fiindcă aveam o strîngere de inimă, așa, o presimțire neagră.

Somotecan nu mai insistă. După plecarea marinarului încredință cea de a doua scrisoare laboratorului, care constată lipsa oricăror impresiuni digitale, confirmînd astfel că era neatinsă.

Încercă să renunțe la șirul acela de deducții care părea fără de sfîrșit.

Se ridică de pe scaun și deschise larg fereastra.
Se întunecase.

Strada era aproape pustie.

O ploaie mărunță și rece azvîrli cîtiva stropi de apă peste chipul lui, răcorindu-l.

Rămase acolo multă vreme, cu fruntea lipită de pervaz, încercînd să nu se mai gîndească la nimic.

Într-un tîrziu, își aminti că avea încă de recitat notele în legătură cu ultima relație amoroasă a sinucigașei, dar simțea nevoia să-și prelungească repaosul, ba îi trecu prin minte chiar ideea amînării acelei lecturi, oboseala îndemnîndu-l s-o considere adevărată corvoadă. Și-apoi, la ce bun tot acest zburcium pe care i-l pricinuia măcinarea la nesfîrșit a unor date deja cunoscute ?

Cu toate astea, reveni la masa de lucru, spunîndu-și că, de fiecare dată, reanalizînd cazul Elei Costescu, mai descoperea cîte ceva.

Dar ce anume ? Și, așezîndu-se, își rîse de el, răspunzîndu-și : „O altă nepotrivire de fapte și, mai

ales, prăbușirea, rînd pe rînd, chiar a ipotezelor ce păreau pînă acum solid construite“.

Cu un gest mașinal, apucă prima filă din materialul care-l privea pe Nino Giberro.

Acest din urmă martor, pe numele lui adevărat Aninoaiei Gheorghe, cîntăreț de bar, era originar din orașul X, unde Ela își avusese ultima reședință. De statură potrivită, cu ten măsliniu și ochii verzi, departe de a fi frumos, Nino Giberro avea un farmec deosebit. Nu-și prea văzuse el de carte, dar localurile mari prin care fusese piccolo și apoi cîntăreț îi împrumutaseră o spoială de bune maniere, ceea ce la prima vedere producea o bună impresie. Cînta în toate limbile pămîntului, nerostind nici măcar un singur cuvînt inteligibil, dar cu un asemenea tupeu, încît complexa chiar și pe cei în graiul cărora își prezenta programul.

O cunoscuse pe Ela la un restaurant unde cîntase primăvara trecută. Soții Costescu se aflau atunci în trecere prin București. Profitînd de absența arhitectului de la masă, Ela i-a trimis cîntărețului un bilet în care îi fixa o întîlnire pentru a doua zi, dimineața, chiar în camera hotelului în care locuia, fiind sigură că soțul avea să fie plecat.

Cîntărețul s-a prezentat punctual, avînd grijă ca mai înainte să-i parvină femeii un coș cu flori.

Au petrecut împreună cîteva ore.

Întîlnirile s-au repetat încă trei-patru zile, timp în care el i-a dat adresa mamei lui din orașul X, spunîndu-i : „Casa este chiar lîngă gară, discreție absolută. La vară, ne putem vedea acolo“.

După cîteva luni Radu Costescu părăsi Iașul fără prea mari speranțe că șirul umilințelor se va curma în localitatea X.

Nino Giberro de-ndată ce-l auzi pe Tudor Șomotecan rostind numele Elei se ridică de pe scaun și-l invită la el acasă, unde locuia și mama lui.

— De ce ? întrebă procurorul.

— Acolo am scrisoarea prin care ea îmi comunica : „Dragostea mea, de ieri locuim în același oraș“.

Șomotecan dorind să-i arate încredere, îl invită să-și reia locul.

— O să mi-o aduceți dumneavoastră. Doar v-am chemat în calitate de martor, așa încît nu am pentru ce să vă însoțesc. Și, zîmbind, continuă : Propunerea dumneavoastră seamănă cu un îndemn la percheziție, ori eu nu am de gînd să fac așa ceva. Dar, spunîndu-și că nici să se arate abandonat în mîinile martorului nu se cădea, completă, cu oarecare insinuare în glas : Cel puțin, deocamdată.

Ultimele cuvinte ale procurorului avură un efect neașteptat. Cîntărețul de-a dreptul speriat, preciză :

— Recunosc, m-a plătit din prima zi. Veți mai putea găsi la mine și alte scrisori, dar toate numai și numai legate de bani. Însă, nu vreau să aveți o impresie proastă despre mine, așa... că aș fi un întretinut. Nu ! Vă asigur ! Pe lîngă faptul că eram intimi, îi făceam un mare serviciu. E drept, îmi plătea, dar unde ar fi găsit ea o cameră în care să stea singură, oricînd dorea ? I-am dat cheia de la intrări și pe deasupra... și cheia odăii mele.

— Pentru ce are nevoie Ela de altă locuință, decît aceea pe care o folosește împreună cu soțul ei ? întrebă Șomotecan, dornic să-l încurce pe martor.

— La drept vorbind, nu știu. Zice că... nu se prea împacă cu arhitectul, că o bate. Și, surprinzînd mirarea lui Tudor, preciză : Am văzut-o cu ochii mei, plină de vînatăi. Cred că ăla e un sadic ; avea numai dungi de nuia, de parcă era o zebră, și asta... nu o

singură dată. Chiar am întrebat-o de ce nu se desparte de el.

— Ce v-a spus ?

Nino Giberro răspunse cu promptitudine :

— Mi-a arătat o broșă ; altă dată... niște cercei... Și tot așa, de cîte ori o vedeam bătută, se justifica la fel : perle... inele... dar știți... bijuterii adevărate, nu la truc. Și adăugă pe un ton superior : Că la de-alde astea, mă pricep.

Șomotecan afluase despre cîntăreț că se ocupa de mici afaceri cu ceasuri și bijuterii, dar cît privea aspectul de întreținut, nu i se raportase nimic. Și-apoi, un individ cu asemenea preocupări se putea preta chiar și la astfel de treburi josnice. Nu cumva, însă, ahtiat după bani, se lăsase ispitit de valoroasele pozoabe ale prietenei sale și... Nu ! Era prea devreme să concludă că el ar fi ucis-o pe Ela. Dar, cum scrisoarea de adio, lăsată de victimă, îl obseda, mai mult fără voie, se lăsă pradă supoziției că el ar fi conceput-o spre a arunca vina, deopotrivă, pe arhitect și pe un alt iubit al ei. Și totuși, acest martor nu părea capabil de un omor, însă de abilitate, perfidie și chiar ingeniozitate în rele, da. Era nevoie de un element, fie el oricît de mărunț, care să-i întărească presupunerea, dacă nu chiar să i-o confirme, și acela trebuia să fie în strînsă legătură cu mobilul. După o vreme, își spune că unui asemenea individ îi este de-ajuns ispita, așa că îl întrebă direct :

— Ce chirie vă plătește Ela Costescu ?

— O mie pe lună, dar nu mie, ci mamei mele. Eu îi dau cît pot, că nu sînt un pricopsit, așa că... vedeți și dumneavoastră... se mai ajută și ea, cum poate.

— Văd, văd, murmură Șomotecan. Pe urmă continuă pe ton de anchetă : Plătea regulat ?

După o lungă și chinuitoare tăcere, martorul se arată nedumerit asupra celor ce procurorul dorea se afle.

— Vă referiți la brățara aia chinezească, pe care mi-a dat-o luna trecută, când n-a avut bani de chirie?

— Precizați dacă v-a lăsat-o în gaj pentru suma datorată sau drept echivalent al acesteia ! se arată Șomotecan că știa despre ce este vorba.

Din nou derutat, cîntărețul bîigui :

— Chemați-o ! Să spună ! Ea mi-a dat-o ! Eu nu sînt dintr-ăia care să ia cu japca. Să jure ea că nu mi-a dat-o, că mă bag singur în lanțuri.

Sinceritatea tonului îl asigură pe procuror că așa se petrecuseră lucrurile. În această situație, martorul părea să se excludă de pe lista suspectilor, însă mai trebuiau lămurite unele lucruri. De pildă, poate că Nino Giberro îi cunoștea și pe ceilalți, măcar pe unii dintre prietenii Elei Costescu. Sigur, orice detaliu avea șansa transformării într-o informație prețioasă, indiciu ori chiar probă, așa încît Șomotecan urma să insiste, ceea ce și făcu, dar mai înainte de toate, dorea să afle cît și cu ce plătise victima, în realitate, pe cîntăreț.

— Ce alte obiecte mai aveți de la Ela ?

De data asta, cel întreat, sărind ca ars cu fierul înroșit, strigă plin de revoltă :

— Nu cumva, bărbat-su m-a reclamat ? Adică ce ? După bătăile care i le dădea ca să aibe treabă cu unul și cu altul, pentru bijuterii și blănuri, acum a da vina pe mine. Deștept se crede băiatu ! Păi, eu, ce am, am că mi-a dat ea, și nu pentru că am gonit-o eu după ghiuluri. Vreți să ziceți că arhitectul e îngeraș, iar Nino dracul gol ? Nu vă lăsați „plimbat” de șmecherul ăla care se preface că plînge, rugîndu-te să-i lași nevasta în pace, că nu ține. Știți dumneavoastră ce urmărește el cu bocitul ? Să-i dai și haina de pe

tine. Ehe ! Tehnică mare ! Trebuia să fi luat notițe, de fiecare dată cînd m-a vizitat. Da da ! Asta-i mai ceva ca cel din cartea „Regele cerșetorilor“ !

— Ați citit-o ?

— Nu, șopti Giberro, puțin jenat. Mi-a povestit-o Ela. Se vede că aia era biblia lui dom' Radu, că după ea își făcea „rugăciunile“. Abia acum am dat seama că tot circulînd n-avea alt scop decît să ia înapoi ce dăduse nevastă-sa. Poate că și cu ceilalți prieteni ai nevesti-si proceda la fel...

Martorul devenise abject, iar procurorul îi făcu semn să tacă, deși, din ceea ce spunea, începuse a răspunde tocmai la : „Îi cunoștea oare Nino Giberro și pe ceilalți ?“

Tudor simulă că avea nevoie de o pauză spre a medita și, după cîteva clipe, se arătă dispus să-l asculte.

— Va să zică, dumneavoastră m-ați putea informa asupra unor prieteni ai Elei Costescu.

— Domnule procuror, n-am spus asta, se grăbi să nege cîntărețul. Îi știu, vi-i pot arăta, îi recunosc dacă-mi prezentați un album cu poze, dar cum îi cheamă, habar n-am.

În mintea lui Șomotecan își făcu loc o idee nouă. Dacă martorul avea sau nu cazier. Referirile sale : „Vi-i pot arăta“, sau : „Îi recunosc dacă-mi prezentați un album“, cum și altele, folosite în cursul discuției lor, puteau trăda faptul că Giberro era un om trecut măcar prin cercetări, dacă nu chiar prin procese. Și, ceea ce frapa, mai ales, erau formulările martorului. Nu ! Cîntărețul suferise doar o singură condamnare la o amendă penală, pentru trafic de băuturi, și un avertisment, în urma îndemnului dat unei minore de a părăsi căminul părinților ei. În rest, doar referințe bune, însă toate numai de la oameni de teapa lui.

— Îmi puteți descrie cum arătau prietenii Elei Costescu ?

Nino Giberro se oferi bucuros, dar preciză că el nu-i cunoștea pe toți, fiindcă, mai tot timpul stătea la București.

— Doi-trei, acolo, dar pentru restul galeriei numai cu ea să discutați, ori chiar cu arhitectul, că ăla îi știe pe toți.

— Ce vă face să credeți că soțul Elei Costescu i-ar cunoaște ?

— Simplu ! Despre cei pe care i-am văzut eu, știe domnul Radu, că doar în fața mea le-a cerut să-i lase nevasta în pace. Pe urmă, maică-mea, mi-a spus că a mai venit după Ela de cîteva ori și de fiecare dată a găsit-o cu cineva. Oricum, știe mai multe ca mine. Oftă lung și continuă : Îmi amintesc de unul, cel mai tînăr dintre ei, părea cam troglodit. Vorbea mai mult la șme.

— Ce-i aia ? se arată Șomotecan mirat.

— Adică... în jargon, explică Giberro, important.

— Mulțumesc. Puteți continua.

— Păi, ce să vă spun despre ăla ? O cam sughea de bani, că... de cîte ori venea cu el, Ela aducea mîncare și băutură. Făcu un efort de rememorare și spuse mai departe : Băiatul, tinerel, frumușel, dar cam neglijent îmbrăcat. Și mîinile... O !... mîinile erau înegrite, de parcă ar fi lucrat într-o mină. Cred că era sondor... sau mecanic. Așa ceva.

— Venea des ?

— Pe ăsta l-am văzut o singură dată. După aia, mi-a spus mama că a mai venit, dar atuncea a ieșit cu bairam, că... arhitectul și-a făcut și el apariția pe ring, însă meciul n-a avut loc. Vechiul truc : Dă-i cu apița la șoricei, dă-i cu : „Lasă-mi, nenisorule, nevasta în pace“ și alte chestii d-astea. I-o fi luat și

ăluia ce i-o fi luat. Dar, cum prea mult n-o fi avut de unde, îmi închipui ce vînatăi i-a făcut soției acasă, că se încurcă cu de-alde ăștia, fără un sfanț.

Procurorul nu-l mai putu urmări la un moment dat, pentru că tot căuta să intuiască ce anume îl determina pe cîntăreț să-i denigreze, deopotrivă, pe soții Costescu. Aproape chiar de la începutul interogatoriului, mai exact din clipa în care îl întrebese ce alte obiecte mai primise de la prietena sa, acesta izbucni furios împotriva arhitectului, și asta, fără ca numele lui să fi fost pomenit măcar. Ce urmărea el prin discreditarea soțului ? Să demonstreze că grosul valorilor dobîndite de Ela fuseseră însușite de arhitect și, implicit, că lui îi revenise doar cîteva lucruri mărunte, iar acelea reprezentau plata chiriei convenite dar neachitate ? Slabă motivație, meschină și chiar necuviincioasă, însă, cu prisosință, revelatoare a caracterului său infam. Sau, dedesubtul atrocei discreditări, ascundea ceva mult mai grav ? Dorea el, oare, ca prin denigratoarea prezentare făcută lui Radu Costescu, vina morții Elei să treacă asupra acestuia ? Atunci totul trebuia reconsiderat de la capăt.

Spaima unei noi cufundări pe drumul care se vedea a nu duce nicăieri, îl opri pe Șomotecan să mai gîndească, așa că își rugă interlocutorul să treacă la celelalte descrieri.

— Al doilea, se precipită martorul, era un tip care se vedea cît de colo că dispune de bani. Noi, oamenii de local îi depistăm pe ăștia la prima vedere, că avem ochiul format. Te uiți la om, cîntărești bine în ce este ambalat, apreciezi mersul, siguranța mișcărilor... Că, știți, omul cu bani e mai sigur de el ca ăla fără bani. De la legea asta fac excepție intelectualii, că printre ei sînt tipi care, oricît ar avea de mult, tot în blugi umblă. P-ormă iei la țintă... degetele. Cum-

peri cu ochii grosimea inelelor, mărimea pietricelelor... mă rog, pînă faci prețul și la ceas. La sfîrșit, tragi o linie și aduni. Dacă iese peste zece-cinșpe mii, ce-i pe deasupra, poți fi sigur că samarul poartă măcar de douăzeci de ori pe-atîta. Asta... afară de cazul cînd ai de-a face cu escrocii. Dar și pe ăia îi afli, că prea se dau fraieri. Și pentru cineva mai trecut prin viață pute de la o poștă. Acuma să vă spun despre cel pe care începusem să-l foarfec... Fraier adevărat, judecînd după măsura în care se lasă jumulit, dar avea ceva... știți, cum să vă spun, așa... ceva care te înfioară, dar nu întotdeauna. Odată, l-am auzit strigînd. Apoi am auzit-o și pe Ela, dar odată cu țipetele ei au răsunat și niște plesnituri, de parcă cineva ar fi fost pălmuit. Chiar am vrut să intervin, dar mama, înțeleaptă cum este, mi-a spus : „Nu te amesteca în casa altuia !” Și bine că am ascultat-o, că Ela, cînd i-am zis că am vrut să o scap de bătaie, a rîs și mi-a răspuns, mai mult în glumă : „Ești încă un copil. Nu-i frumos să ascuți pe la uși”. Sigur, m-a jignit faptul că tocmai ea mă suspecta de indiscreție, dar nu i-am reproșat pînă în ziua de azi. Tăcu o vreme, după care preciză : Cel care strigase atunci putea să-i fie tată. Înalt, burduhănos și cu fața mereu udă de transpirație, de-ți venea să crezi că tocmai atunci ieșise din baia de aburi, o făcea pe deșteptul mai tot timpul. Drept să vă spun, am înțeles-o pe Ela, fiindcă așa-i viața. Nu faci întotdeauna ce-ți place, după cum trebuie să-i suporti și pe cei care nu-ți plac. Vedeți, eu n-am prejudecăți, se făli cîntărețul, cu așa-zisele lui principii liberale. Dar mie mi-a plăcut marinarul. Țăla bărbat. Avea niște umeri lați, cum nu mai văzusem, și un cap frumos, de ziceai că e statuia lui Apolodor.

— Apolo ! îl corectă nervos Tudor.

— Nu-i tot aia ? se grăbi să întrebe Nino, încercînd astfel să-și ascundă nepriceperea. Apoi continuă: Era mai sărit ca mine, cu vreo șase-șapte ani, poate chiar mai mult, dar cred că orice femeie înnebunea după el. Țăla a venit o singură dată, sigur, o singură dată... chiar de cînd n-am mai văzut-o pe Ela. Furios, își prinse mîinile una într-alta și murmură : Nici chiria nu mi-a plătit-o pe ultima lună. Cum naiba de nu i-am cerut eu grasului ăla cu bani numele și adresa, că dacă-i scriam, mi-o achita el.

— Ei ! făcu procurorul. N-ați rămas dumneavoastră în pagubă prea mare !

Cîntărețul îl măsură cu o privire iscoditoare, vrînd să afle dacă Șomotecan îi dăduse un avertisment ori doar îl tachinase.

— Păi, începu el șovăitor, una e să-ți faci ceva un dar și alta e să-ți achite o datorie... așa, cum îi vine lui mai la îndemînă.

Încercarea de a se eschiva se dovedi nereușită, fiindcă, în clipa următoare, procurorul întreabă :

— Ce alte obiecte mai aveți de la victimă ?

Nu făcuse asta cu nici unul dintre cei interogați în acest caz. Nici acum nu știa de ce procedase astfel, dar procedase deliberat, conștient de riscul pe care și-l asuma.

Nino Giberro se clătină pe scaun, de parcă cineva îl plesnise în moalele capului, cu un drug de fier. Rămase multă vreme într-o atitudine vecină cu pierderea conștiinței, iar cînd își mai reveni, blîguî, ca și cum s-ar fi trezit din somn pe o altă planetă, unde totul îi era de neînțeles.

— Victimă... victimă... Și după alte cîteva minute de tăcere, prinse a vorbi : Dacă nu-i găsiți cadavrul, n-a murit.

De cînd se știa, Tudor Șomotecan nu întîlnise o

asemenea situație : înspăimîntare trădată și sfidătoare provocare amestecate parcă în proporții egale. „Dacă nu-i găsiți cadavrul n-a murit“. Ce altceva se putea înțelege prin asta, decît că Nino Giberro era sigur de opera lui ? Să fi fost o scăpare ceea ce spusese, ori răspunsul făcea parte dintr-o întreagă galerie de asemenea atitudini, gîndite și repetate într-atîta că se cuibăriseră în adîncul subconștientului său ? Numai așa se explica răbufnirea aceea necontrolată care-l acuza direct, ireversibil. Desigur, neașteptata condiționare — fatală mărturisire a cîntărețului — schimbase brusc calitatea lui de martor ori suspect în aceea de inculpat. El își dădea seama unde ajunsese, pentru că, de cîteva momente se uita fix la Șomotecan, gesticulînd dezordonat, mișcîndu-și buzele fără să poată rosti vreo vorbă. Într-un fel, procurorul se simțea mîndru de inițiativa avută, felicitîndu-se chiar pentru curajul și riscul încercării de mai înainte. Rezultatul acela neașteptat, care ar fi trebuit să-l bucure pe deplin, începu însă să-l neliniștească mai rău decît un insucces ridicul, care ar fi putut încununa cea mai desăvîrșită gafă. Și asta, fiindcă moara discernării începu din nou să rîșnească gînduri, presupuneri, incertitudini. Obosit, se ridică de la birou și prinse a măsura încăperea cu pași rari. Asemenea atitudine trădează mai totdeauna o stare de nesiguranță din partea anchetatorului. Tudor Șomotecan știa asta, dar nu putea face altfel, pentru că tensiunea în care-l cufundase martorul atinsese o limită, se vede, dincolo de rezistența obișnuită la treburi de rutină. Trebuia să-l rețină ori să-l interogheze în continuare. Se hotărî pentru a doua posibilitate.

— De ce v-ați neliniștit ? întrebă el, revenind la masa de lucru, reluîndu-și locul.

— Recunosc, mai am de la ea niște cercei... răspunse grăbit Nino, dornic să arate că e un om de bună credință. Și... și niște perle. Atîta ! Nimic altceva ! Dacă trebuie, i le dau soțului și gata.

Procurorul își aprinse o țigară, apoi preciză :

— Nu despre bijuterii e vorba, ci de faptul că, de-ndată ce am numit-o victimă pe Ela Costescu, v-ați tulburat.

— Recunosc ! Sigur că da. Păi... s-auzi vorbindu-se astfel despre o femeie care, în ciuda nebuniilor ei amoroase și neînțelegerilor cu bărbat-su, e plină de perspectiva îmbogățirii alături de unul putred de bogat, nu te ia spaima ?

Aparent, Giberro căuta să se sustragă unui răspuns exact, dar tot atîta de bine putea fi sincer. Nimic nu-l îndreptăța pe Șomotecan să decidă cum să-l considere.

— La cine vă referiți ? La care dintre prietenii ei ? îl luă procurorul la sigur, insinuînd că nici nu se îndoia în legătură cu aflarea unui nume precis.

Cîntărețul ridică din umeri, își privi lung interlocutorul, de parcă i-ar fi spus : „De unde să-l știu eu pe acela“, și, într-un tîrziu, murmură, mai mult ca pentru sine :

— Grasul... grasul acela care transpiră ca...

— Am cerut un nume ! insistă Șomotecan.

Martorul nu-l auzise, așa că își continuă mărturisirea gîndurilor, de data asta, însă, pe un ton mai susținut :

— Dar ăla n-are față să gonească Ela după el. Ala e așa de important, că-i bun să-l chemi la petreceri, că rîde lumea de leșină, cînd o începe cu teoriile sale de parvenit.

— Înseamnă că vi s-a vorbit destul de mult despre el.

— Zicea că dispune... știți... că are bani... că i-ar face o viață frumoasă. Eu cred că femeia nu-i accepta oferta, deși se fălea că numai alături de ăla o să aibă o viață... așa și pe dincolo. Ce mai ? Se dădea mare, vreau să spun... important, se corectă cântărețul.

Cînd Nino isprăvi recapitularea tuturor celor implicați în dispariția Elei, procurorul avu senzația că aflarea unui răspuns exact devenise imposibil. Se simțea ca un copil care vede prima dată un val și nu izbutește să știe de unde vine, ori ca atunci cînd se juca „de-a baba oarbă“, bîjbîind în căutarea prietenilor, pe care, deși era sigur că se aflau în imediata lui apropiere, nu izbutea să-i atingă, fiindcă regula jocului era să nu își lepede năframa ce-i acoperea ochii. Bine, dar atunci era vorba de un joc, îngăduit de o convenție, pe cînd acum, deși putea să accepte „jocul“, eliberarea de prejudecată îi era la îndemînă și nimeni nu l-ar fi condamnat că dorea să nu judece cu ochii închiși.

Și totuși, prietenia amestecată cu compasiune pentru Radu Costescu nu putea fi socotită drept cîrpa ce-i acoperea privirea la joaca din copilărie, ci niște sentimente puternice, chiar dacă cineva le-ar fi numit slăbiciuni ori motivări neconforme cu calitatea în care era obligat să judece situația prietenului de odinioară, astăzi aparent virtual vinovat, datorită atît relațiilor sale cu soția dispărută, cît și unele relatări ale martorilor.

Dar era și el om și, în cele din urmă, putea fi slab. Sigur nu trebuia să se întîmple astfel ; trebuia să-și facă datoria și să-l aresteze, măcar preventiv, pe arhitectul asupra căruia se îndreptau unele bănuieli. Însă, procurorul se simțea împiedicat să ia o asemenea măsură, nu atît pentru că acela era prietenul său, dar pentru că nu procedase astfel nici cu ceilalți

suspecți. Și apoi îl împiedica dispariția anunțată și nedovedita sinucidere a Elei Costescu.

Într-un târziu, soneria telefonului puse capăt noianului de gânduri care amenința să-l cufunde din nou în bănuielile acelea atît de chinuitoare legate de prietenul său.

Tresări, apoi ridică receptorul ca un automat.

De la capătul celălalt al firului, un bărbat îl informă că arhitectul Radu Costescu murise din pricina unui atac de cord.

Tinăra familie Dudaș trăia o mare dramă : trecuseră șase ani de cînd se căsătoriseră, dar copilul mult așteptat refuza să poposească în casa lor.

Vasile Dudaș căuta să-și menajeze soția, asigurînd-o, ori de cîte ori se plîngea din pricina infirmității sale, că menajul lor avea să meargă bine și așa. Paula, însă, văzînd soțul cu cîtă dragoste se apropia de copii, cum se juca și mai ales cum îi îndemna să vină la el : „Hai ! Nu-ți face nimic rău, tata !” hotărî să înfieze un orfan. La rîndul său, inginerul Vasile Dudaș voia să facă același lucru însă, de teamă că și-ar putea jigni soția, tot amîna mereu.

Se cunoscuseră în uzina unde lucrau amîndoi ; el era forjor, iar ea controlor tehnic de calitate. Prietenia lor a durat aproape doi ani, nici unul neavînd curajul să spună : „Te iubesc”. Dar asta, pînă cînd maestrul Horia Lavric i-a luat de mîna și, prefăcîndu-se că îi dojenește, a pus problema fățiș :

— Mă ! Ce-aveți de gînd, că ați ajuns de rîsul lumii. Cu cine vorbesc, îmi spune : „Ce-i cu proștii ăia de Paula și Vasile, că unblă de mîna, tac și suspină de un cincinal !”

S-au căsătorit.

Nici el și nici ea n-aveau familie. Au plecat la cununie însoțiți de câțiva colegi. După aceea s-au plimbat cu barca și au plîns de fericire.

Mai tîrziu, Vasile Dudaș a fost trimis la politehnică, apoi a devenit inginer. Paula și-a continuat munca la uzină și în același timp și-a pus la punct și o casă ca o oglindă.

— Să nu-mi cumperi altceva, decît păpuși, i-a spus soția odată, cînd soțul a întrebat-o ce și-ar dori.

Și inginerul i-a dăruit cîte una, în fiecare lună, de ziua cînd s-au cunoscut.

De la o vreme însă Vasile Dudaș nu mai apuca direct drumul spre casă. De-ndată ce ieșea din schimb, pornea zorit și se urca într-un autobuz. Mergea vreo patru-cinci stații, cobora, își privea ceasul și, dacă i se părea că se făcuse prea tîrziu, începea să alerge pînă la cofetăria din capătul străzii, unde cumpăra bomboane de ciocolată, și apoi își continua drumul, la fel de grăbit, oprindu-se în fața unei creșe unde se jucau zeci de copii.

Într-una din zile, ploua ; copiii nu aveau voie să iasă.

O femeie îl văzu cum se strecoară hoțeste în curte și, crezînd că e un răufăcător, vru să dea alarmă. Bărbatul se opri însă lîngă scara ușii.

Directoarea căminului, informată de femeia de serviciu, coborî imediat :

— Ce căutați aici ? îl întreabă ea.

Vasile Dudaș încercă să răspundă ceva, însă nu izbuti. Fîstîcit, scoase din buzunar o punguță cu bomboane.

— A ! Dumneata ești acela care-mi face viața grea ! Dumneata ești acela care mi-ai îmbolnăvit-o pe Mona ! Să știi că din pricina dumitale fetița nu mai doarme, nu mai mănîncă. Să nu mai vii

pe-aici ! Auzi ? ! Să știi că oricît ai fi de puternic, eu te fărîm ! Bagă de seamă, pentru oricare dintre copiii de-aici, fărîm pe oricine. Vreau să știu cine ești !

Vasile Dudaș scoase buletinul de identitate și legitimația de serviciu.

— Să nu mai vii, spuse directoarea căminului, după ce citi datele cu atenție și după ce le restitui posesorului.

— Trebuie, imploră inginerul, fără s-o privească.

— De ce ?

— Pentru că... pentru că nu pot altfel.

Bîgui ceva în semn de salut și plecă.

A doua zi, Corina Oprescu, directoarea căminului, se prezentă la uzina unde lucra Dudaș, cerînd să vorbească cu secretarul comitetului de partid, care nu era altul decît meșterul Horia Lavric.

Îi povesti despre vizitele inginerului, mărturisind compasiune pentru suferința pe care i-a citit-o în ochi, dar se arătă neînduplecată, precizînd :

— Tovarășe secretar, acolo este un cămin de copii orfani, părăsiți... Eu nu pot îngădui ca cineva să se poarte cu ei de parcă ar fi niște cățeluși cărora le dai prin gard cîte un oscior, chiar dacă eu și ceilalți care le purtăm de grijă, recunosc, nu facem față pe de-a-ntregul nevoii lor de tandrețe. I-am spus că-l fărîm, dacă-l mai prind pe-acolo.

Lavric zîmbi trist.

— E fărîmat el destul.

Oarecum jenată de duritatea ei, Corina Oprescu căută să-și motiveze tonul de mai înainte :

— Monica, fetița despre care v-am vorbit, plînge, refuză mîncarea și nici nu doarme, dacă se întîmplă ca inginerul dumneavoastră să nu vină într-o zi. Tot timpul spune : „Am fost rea... Tăticu s-a supărat...”

Vreau la tăticol meu bun !... O să-l rog să mă ierte...
O să fiu cuminte... Tăticule ! Tăticule, vino înapoi !"

Horia Lavric formă un număr de telefon, așteptă să i se răspundă și apoi spuse pe un ton gîtit de emoție :

— Paula ! Lasă totul și vino imediat la mine.

De-ndată ce sosi, nevasta inginerului rămase pe pragul încăperii, cu ochii ațintiți asupra directoarei, surprinsă de frumusețea acesteia.

Meșterul o invită să se așeze, iar Paula Dudaș se supuse mașinal, fără să-și dezlipească privirea de pe chipul străineii de uzina lor.

— Fată dragă, dacă mai vrei să-ți păstrezi bărbatul, află că va trebui să-l împarți cu alta, spuse Horia, pe tonul cel mai sincer.

Femeia tresări, își prinse poalele halatului cu amîndouă mîinile, înfîngîndu-și unghile în carnea pulpelor, cu o disperare pe care abia și-o putea stăpîni. Cum să împartă ea dragostea lui cu alta ? Asta ar fi însemnat ca fiecare vorbă, răsufare și chiar păpușile să le facă pe din două, ori ea nu putea să trăiască din jumătăți de măsură. Tîrziu, cînd își mai reveni, murmură, privind-o pe directoare :

— Ți-l las tot. Atîta doar, să-l iubești și să-i faci copii. O droaie de copii ! Că numai pentru asta îl las, fiindcă eu nu-i pot avea.

— Dar nu despre asta e vorba, izbuti să îngăime directoarea căminului.

Cealaltă n-o auzise, și continuă :

— Ești foarte frumoasă ; cu-adevărat frumoasă ! Meriți să fii iubită...

— Ascultă ! se adresă meșterul Paulei. Tovărășica asta e directoarea unui cămin de orfani, iar bărbat-tu dă tîrcoale pe-acolo, vrînd să ademenească... să fure o fetiță.

— Da, interveni Corina Ţoprescu. Acuma vreo două luni... a trecut întâmplător prin faţa căminului. Copiii se jucau. Dintre toţi, Mona a venit lângă gard, i-a întins mînuţele şi i-a spus : „Tata“. De-atunci soţul dimitale; de fiecare dată... îi aduce cîte ceva... o mîngîie... Şi dacă se întâmplă să nu-l vadă într-o zi, e cuprinsă de o disperare fără seamă, spunînd tuturor că tăticul ei s-a supărat pentru că ea a fost neascultătoare. Şi-l strigă... îl strigă...

Paula o luă în braţe pe directoarea şi, strîngînd-o, îi spune într-un suprem omagiu :

— Bunica mea zicea că oamenii frumoşi sînt şi buni !

Directoarea îşi luă rămas bun şi plecă.

Meşterul Lavric îl chemă pe inginer care, întîlnindu-şi soţia în biroul secretarului de partid, întrebă, surprins :

— Ce s-a întîmplat ?

— Iată, nevastă-ta a venit să-mi spună că îi este teamă de tine.

— De mine ? Pentru ce ?

— Păi... vezi mătăluţă, că partidul nostru nu prea are ce face, şi-atuncea... s-a gîndit Paulica, ia să-i îmbogăţim noi activitatea, să ne rezolve el, drăguţul, şi problema copilului.

Vasile Dudaş îi privi, pe rînd, năuc.

— Sigur, te faci că nu pricepi, dar nevastă-ta nu mai vrea să rămînă cu tine dacă nu înfiaţi un copil, dar ştii, nu să-l luaţi de la careva anume, ci... de la un orfelinat.

— Meştere...

Secretarul îi făcu semn să tacă, şi adăugă :

— Încă ceva : să fie fată şi s-o cheme Mona !

Cînd privirile lor se întîlniră, toţi trei izbucniră în rîs,

După-amiază, cei doi soți se prezentară la cămin. Copiii dormeau.

Directoarea îi întâmpină ca pe niște vechi prieteni.

Le făcu o notă cu actele ce trebuia întocmite pentru înfierea fetei.

Vasile Dudaș ceru s-o vadă pe Mona.

— Fac o excepție, preciză Corina Oprescu. Ar mai trebui să așteptați o oră, sper însă că la noapte Mona va dormi bine.

Părăsi biroul și după câteva minute reveni împreună cu viitoarea fiică a familiei Dudaș.

De-ndată ce dădu cu ochii de inginer, copilul se repezi spre el, cu brațele întinse, strigînd cît putea de tare „Tăticuuu ! Tăticuuu meu !“

Paula abia își stăpînea lacrimile.

Vasile Dudaș sărută fetea. Apoi emoționat, îngrijorat de felul în care ar putea reacționa, îi spuse :

— Uite, ea este Paula, soția mea și... mămica ta.

Fetea coborî de pe genunchii lui și se apropie timid de noua cunoștință. O examinează lung, îi atinse rochia cu oarecare teamă, apoi îi mîngîie părul, întrebînd :

— O să mă bați ?

Paula hohoti în plîns, o îmbrățișă și-i răspunse, ca într-un jurămint :

— Nu, draga mamei ! Niciodată !

Mona începu să plîngă și își ascunse fața în poala mamei-si. Într-un tîrziu, șopti :

— De-acuma... vii și tu să mă vezi ?

— De-acuma n-o să vină nici tăticu nici mămica, pentru că te vei duce tu la ei, interveni directoarea.

Copilul îi întrebă pe toți trei :

— Chiar acum ?

Soții Dudaș se priviră o clipă.

— Chiar acum ! răspunse, aproape strigînd, inginerul.

— Va trebui să-și ia micul ei bagaj, preciză directoarea.

— Să nu-și ia nimic, hotărî fericită Paula Dudaș.

— Nimic ! spuse și soțul.

O luă pe Mona în brațe, o înfășură în pardesiul său și vru să plece, dar Corina îi tăia calea.

— Așa, gata, nici măcar nu ne luăm rămas bun ? Apoi, văzînd buimăceala care se întipărise pe chipul inginerului, îl bătă pe umăr :

— Nu uitați actele !

! : . : : : : : : : : : : : :

Biroul procurorului șef Tudor Șomotecan era plin de lume ; se ținea ședința semestrială de analiza muncii.

La un moment dat, procurorul de serviciu îl anunță prin interfon :

— Tovarășul Horia Lavric insistă să-l primiți de urgență.

— Încă o jumătate de oră, și îi stau la dispoziție, răspunse Tudor.

— Zice că vine de la cinci sute de kilometri și n-are de gînd să-i crească al doilea rînd de barbă pînă îl primiți dumneavoastră.

— Cum ai spus că-l cheamă ?

— Horia Lavric !

Șomotecan izbucni în rîs.

— Ai grijă cum te porți ! Cu asta nu-i de glumă. Oferă-i o cafea, spune-i anecdote, dă-i ziarele din ultimii zece ani...

— Dar cu celălalt, cum să mă port ?

— Au venit împreună ?

— Da. Pretinde că e cel mai nefericit părinte din lume.

— Bine, cobor imediat.

Rugă pe ajutorul lui să continue și părăsi încăperea.

Revederea lui Șomotecan cu fostul său tovarăș de fabrică îl făcu pe procurorul de serviciu să descopere adevărata personalitate a șefului său.

— Te ții mare, mă Tudore ? îl întâmpină Lavric, pe un ton mînios.

Drept răspuns, șeful procuraturii îl bătu cu palma peste piept. Celălalt făcu la fel și, o clipă mai târziu, se cuprinseseră în brațe.

— Să nu-mi spui că ai venit doar să mă vezi, îl ironiză Șomotecan.

— Cum de nu ? Că tare mi-era dor să văd ce purtări ai.

— Ia ascultă ! Ai rămas acelaș pisălog, numai că acuma ai și îmbătrînit.

— Da, făcu meșterul. Tu ai rămas însă la fel de tînăr, doar părul ți-a albit și... pe ici, pe colo, ți se mai vede o palmă de chelie... În rest, arăți ca la optzeci de ani.

Rîseră, își strînseseră mîinile, apoi Lavric îl prezentă pe Vasile Dudaș.

Intrară într-un birou care era liber.

— Măi, Tudore, începu Horia Lavric, eu l-am adus la tine pe omul ăsta necăjit, nu pentru a-i face dreptate, ci să-l dumirești și să-l dezlegi de pînza de păianjen în care e prins. Că tu ai fost ciocănar ca mine și eu cred în cinstea ta la fel cum cred într-a mea. De băiatul ăsta nu-ți spun decît că este ca și copilul meu, iar dacă-i așa, atunci nu poate fi decît ca mine. Și-am mai venit la tine, pentru că tu ai văzut și-ai desfăcut multe rele, să te rugăm să alungi și răul care se țese pe sufletul lui.

Procurorul zîmbi prietenos și spuse]

— Dacă înțeleg bine, vrei să fac un fel de descîntec. Apoi, privindu-l pe inginer, îl invită să povestească.

Vasile Dudaș istorisi înfierea Monei. După aceea preciză motivul venirii acolo, la procuratură.

— De cîteva zile trăim o adevărată dramă. Alaltăieri, soția mea a primit un telefon ; o femeie i-a comunicat : „Sînt mama Monicăi. Trebuie să discutăm“. Paula a rugat-o să mă sune pe mine, dar aceea i-a spus : „Noi două ne-am putea înțelege mai ușor“. Și, fără prea multă vorbă, s-a invitat la noi. După o jumătate de oră, femeia a sosit. Nevastă-mea a invitat-o în casă. Fetița era la școală. Fără nici un menajament, vizitatoarea a somat-o : „Mi-o împrumuți, o săptămîină-două ; apoi ți-o restitui. Altminteri... eu pot să-mi revendic copilul și legea mi-o va restitui“. Știți, se înfuriă Dudaș, parcă vorbea de o cratiță... de... mă rog, de un obiect oarecare. Și-a lăsat adresa... la un hotel... și a spus că așteaptă răspunsul în două zile. M-am dus la ea. M-a primit ca pe ultimul dintre oameni. Ba... la un moment dat a început să-și scoată lucrurile de pe ea, rămînînd aproape goală. Atunci i-am spus : „Respectă-ți bătrînețea, femeie !“ Cu asta cred că am greșit, pentru că m-a dat afară.

Dealtfel, pînă atunci, nu aflasem de la ea mai mult decît somația pe care i-o făcuse Paulei. Sînt sigur că nici n-avea altceva de spus. O ținea una și bună : „Îmi împrumuți copilul“. I-am zis : „Chiar dacă aș accepta, ce explicație pot da fetei ?“ Mi-a răspuns : „Asta te privește“. Pe urmă, i-am cerut să-mi spună în ce scop dorea să-i împrumut copilul. „O chestiune absolut personală“, a precizat nemernica. În sfîrșit, m-a asigurat că, satisfăcîndu-i dorința, Mona nu va afla niciodată că noi nu sîntem adevărații ei părinți.

— Spuneați că pretinsa mamă e o femeie bătrână, vorbi Tudor Șomotecan, mai mult pentru sine.

— Nu ! Așa i-am zis, că m-a revoltat purtarea ei, dar nu pare nici măcar de patruzeci... Și-apoi este foarte frumoasă, chiar splendidă... și... elegantă... plină de bijuterii...

Se opri din descrierea în care se avîntase, observînd că Șomotecan nu-l mai asculta. Schimbă o privire cu Lavric, iar secretarul de partid îi făcu semn să păstreze tăcere.

După o vreme, procurorul se ridică de la locul său și părăsi încăperea.

— Vasile ! șopti meșterul. Tu să crezi în Tudor ! Nu-ți face griji că a plecat de lîngă noi, așa, fără „bună ziua !” Asta înseamnă că s-a dus după ceva ce i-a fulgerat prin minte. Ascultă ce-ți spun eu : toțiăștia care vorbesc mai puțin umblă la concret.

Șomotecan reveni cu un maldăr de dosare pe care le trînti dinaintea oaspeților. Își șterse mîinile de praful așezat atîta amar de timp peste ele, își aprinse o țigară, și trase cîteva fumuri. Întreaga lui atitudine trăda o mare încordare. Părea că-i este teamă să deschidă vreuna dintre mapele aduse, fiindcă, deși nu-și dezlipea ochii de pe ele, ori de cîte ori întindea mîna într-acolo, și-o retrăgea la jumătatea drumului. Într-un tîrziu, murmură :

— Și totuși, e cu neputință...

Cei doi bărbați, neînțelegîndu-i vorbele, se arătară mirați, dar procurorul, surprinzîndu-le privirea, explică, oarecum încurcat :

— Ar fi de-a dreptul extraordinar. Dacă Mona este fiica lui Radu și Ela Costescu...

— Nu ! Ela Schaffer ! preciză inginerul.

— Ei ! făcu Tudor, decepționat, cum văd, extraordinarul nu se realizează nici măcar pe jumătate.

— Pe jumătate ? întrebă Horia Lavric, și își ridică brațele de parcă ar fi trebuit să prindă pe cineva.

— Da, răspunse Șomotecan. Dacă s-ar fi numit Ela Costescu, atunci v-aș informat că, nouăzeci la sută, aceea murise pe cînd Mona avea zece luni.

Oaspeții se priviră lung.

După o vreme, inginerul Dudaș explică :

— Vedeți, cînd noi am înfiat-o, cei de la cămin nu ne-au predat actul de naștere al fetei. Cică așa e legea și, de ce n-am recunoaște, e foarte bună, fiindcă niciodată copilul nu va afla cine au fost părinții care au murit ori... l-au abandonat.

Tudor Șomotecan izbi cu pumnul în brațul scaunului pe care se așezase, și un licăr straniu se aprinse în ochii lui.

— Cîți ani are, astăzi, Mona ? strigă el, deodată.

— Peste... da da, peste unsprezece zile, împlinește optsprezece ani, răspunse Vasile Dudaș, nedumerit.

— Mona... Ela... Ela Schaffer ați spus ?

— Da. Așa am reținut, se arată inginerul nesigur.

— Perfect ! Dacă-i așa, atunci incredibilul a devenit realitate, minunea — ceva cît se poate de firesc, cea mai întunecată taină, adevărul strigat în gura mare ! declară procurorul, spre uluirea celor doi.

Și, grăbit, prinse a răsfoi printre dosarele pe care le adusese dinaintea lor, pînă cînd se opri asupra unuia dintre ele. Îl prinse strîns cu amîndouă mîinile, se retrase cu el la fereastră și-l verifică timp îndelungat, întorcînd filele cu pasiunea, încetineala și încordarea unui jucător care își filează cărțile, în aflarea atuului salvator. Trecuse de mult dincolo de jumătatea pieselor din dosar, cînd izbucni :

— Vasile ! Și imediat își ceru scuze : Iertați-mă, tovarășe inginer, se vede că, o clipă, mi-ați părut chiar fiul lui Horia, cum dealtfel...

— Mă bucur ! Mă bucur ! Așa să-mi spuneți, îl asigură Dudaș că nu se supăraseră și, fără s-aștepte altă chemare, porni spre Șomotecan care îi arătă o declarație semnată Schaffer.

— Te asigur, această femeie nu te va mai supăra.

Meșterul Lavric se ridică de pe scaun și spuse pe tonul cel mai firesc :

— Ai văzut, mă ? Ce tot îndrugi tu acolo : că n-are competență teritorială, că Tudor Șomotecan e șef, dar la procuratura altui județ decît ăla unde locuim noi, și cîte altele ! Vasile ! Dreptatea n-are granițe în țara asta. Na ! Văzuși, doară, cu ochii tăi.

Inginerul renunță să mai privească hîrtia pe care se afla acel nume edificator pentru Șomotecan, atît pentru că asigurarea procurorului îl năucise, cum și din pricina oboselii și a emoțiilor încercate pînă atunci.

— Va să zică, n-o să mai vină la noi ? șopti Dudaș ca în fața unei minuni.

— Ba... de venit, o să vină, însă cînd o da cu ochii de mine... sînt sigur că o va lovi amnezia. Va jura că habar n-are unde se află... ori că nici măcar numele nu și-l cunoaște. Dar ce urmărește ea cu propunerea pe care v-a făcut-o : „Împrumută-mi copilul pentru două săptămîni, dacă nu vreți să nu afle că tu și nevastă-ta nu sînteți adevărații ei părinți !”

— Treaba ei, făcu inginerul, mie să-mi lase copilul liniștit, că se apropie bacalaureatul și...

Meșterul Lavric îl înșfăcă de reverul hainei și după ce-i întîlni privirea, îl dojeni :

— Bravo, băiatul tatii ! Dacă tu ești liniștit, javra aia poate să șantajeze ori chiar să omoare netulburată pe oricine. Să declari asta și să te fălești cu acest mod de viață descoperit de tine.

Jenat, Vasile Dudaș își aplecă capul, iar meșterul îi eliberă reverele hainei din strînsoarea mîinilor lui.

— Lasă omul în pace ! interveni Șomotecan. A spus și el așa, într-o doară, că-l vezi în ce hal este. Gata cu morala, critica... Mai bine spune-mi, cînd aveți tren spre casă ?

— La opt și jumătate, deseară, răspunse Vasile în locul meșterului, intuind ce-avea de gînd procurorul.

Tudor Șomotecan își privi ceasul.

— Mai avem șase ore. Așteptați-mă aici. Văd și eu cum s-au limpezit treburile în ședința din care m-ați scos, lucrările curente rămase nerezolvate astăzi dimineață, îmi fac formele de drum și pe la patru vă iau la mine acasă. Apoi la gară... Și mîine scăpăm de stafie.

Apucă mapa în care se afla cazul „Sinucidere — Ela Costescu” și-l dădu procurorului de serviciu, spunîndu-i :

— Mi-l pui în brațe cînd plec !

Apoi luă celelalte dosare și părăsi încăperea unde cei doi rămaseră să-l aștepte.

A doua zi dimineața, de-ndată ce coborîră din tren, procurorul întrebă :

— La ce oră se duce Mona la școală ?

Vasile Dudaș tresări.

— Doar n-aveți de gînd să vorbiți cu fata despre...

— Nu chiar asta, dar trebuie să știu cînd învață: dimineața, ori după-amiaza ?

Îngerul privi speriat către Lavric, cerîndu-i parcă ajutor, dar acesta se arătă de-a dreptul supărat :

— Răspunde omului ce te întreabă, că doară ți-ai pus viața în mîinile lui. Ei, comedie ! Dacă mergi la operație, începi tocmeala cu chirurgul : „La asta răspund, la ailaltă — nu“ ?

— Dimineața, tovarășe procuror, răspunse Dudaș. La ora șapte pleacă de-acasă, la șapte treizeci intră la cursuri, la treisprezece și treizeci iese, la patru-sprezece sosește acasă... dacă nu se ivește vreo ședință sau activitate extrașcolară.

Tudor își privi ceasul ; era ora șase și cincisprezece minute.

— Școala, unde învață Mona, e mai aproape de casa sau de hotelul în care locuiește Ela ?

— Păi... de la hotel la școală faci patru... cinci minute, iar de la Vasile pîn' la școală... douăzeci, pe puțin, răspunse meșterul, văzînd că inginerul părea nehotărît.

— Ai telefon acasă, tovarășe Dudaș ?

— Da !

— Putem merge la mine, și eu am telefon, se oferi Lavric.

Tudor Șomotecan zîmbi prietenos.

— Nu. Vasile, mă interesează.

— Atunci eu mă duc acasă.

— Rămii cu noi. Din clipa asta, numai eu am voie să mă despart de grup. Strînse discret mîna secretarului de partid, iar acesta pricepu că îngrijoratul tată trebuia ferit de un eventual acces de violență ori vreun alt act care ar stînji planul acțiunii. Apoi ceru lui Dudaș să telefoneze soției că s-au înapoiat, că totul e în cea mai perfectă ordine și că o roagă să pregătească două cafele.

— De ce, numai două? se arătă mirat Vasile Dudaș.

— Pentru că eu doresc să iau cafeaua cu Ela.

Inginerul se holbă la procuror de parcă descoperise pe altul decît cel de la care aștepta mîntuirea zbuciumului și disperării sale.

— Vasile ! Tu nu te potrivești la ce-ți spune bătrînul ăsta, ci fă cum îți cere, îl liniști Horia Lavric.

Crede-mă ! Nici el nu se știe mai bine decît îl știu eu.

Șomotecan făcu semn unui taximetru care trecea și, înainte ca toți trei să urce în mașină, le spuse :

— Vreau să parcurgem traseul pe care Mona merge la școală. Apoi, drumul de la școală la hotel. Eu voi rămîne acolo, iar voi doi mergeți la Vasile Dudaș acasă și nu vă mișcați de lîngă telefon. O să vă țin la curent cu tot ceea ce voi face, dacă am nevoie, vă chem de urgență.

Porniră la drum.

— Vă rugăm să mergeți cît se poate de încet, rugă procurorul pe șofer.

Omul îl privi prin oglinda retrovizoare și murmură:

— Nu prea arătați bolnav.

Tudor Șomotecan surise.

După o jumătate de oră, procurorul, abătînd discuția pe tărîmul mașinilor, al vremii și cîte altele, reconstituise deja traseele care-l interesau. Îi lăsă pe ceilalți doi în fața casei lui Dudaș, însă cînd vru să-și continue drumul, Horia Lavric îl întrebă :

— Dacă sună Ela, ce facem ?

Spre surprinderea lor, taximetristul interveni :

— Nu cumva o fi vorba de o femeie care însoțea pe unul-grăsan ? O ! Dacă l-ați fi văzut cînd l-am dus la hotel, acu' trei-patru zile... Abia respira și fruntea îi era năpădită de sudoare, ca și cum ar fi avut o cișmea sub piele. Oftă adînc și continuă pe un ton disprețuitor : La ce dracu' i-o mai folosi inelele alea multe, că... pe unele degete... avea chiar cîte două. Apoi rîse silit și adăugă : În schimb, nevastă-sa... ehe ! Mult mai tînără ca el și... ce să mai zic... hotărîită să-l îngroape cît mai repede, că tot despre testament îi vorbea...

— Veneau de departe ? întrebă procurorul, ținîndu-și privirea ațintită de-a lungul drumului.

— Cred că da. Ia stați ! Dacă m-au luat pe la cinci; cinci și un sfert, țin bine minte asta, că la cinci iau medicamentul pentru stomac, chiar cinci era, asta înseamnă că veneau de la Arad... Satu Mare... Nu, nu ! Arad.

Cei trei bărbați se priviră nedumeriți, singurul dintre ei care știa la cine se referise șoferul, era Tudor Șomotecan, însă procurorul nu dădu nici un semn că ar fi priceput ceva.

— Tot așa se numea și nevasta bolnavului ăla gras care transpira mereu. Ela ! Mi-am amintit...

— Unde i-ați dus ? întrebă Șomotecan.

— La hotelul unde mi-ați spus că doriți să mergeți și dumneavoastră. Țăla pe lângă care am trecut.

Inginerul pricepu despre cine vorbea șoferul și vru să ceară unele lămuriri, dar procurorul spuse că se grăbește.

Pe drum, Șomotecan întrebă :

— La ce oră vă schimbați ?

— De obicei, la șapte, însă colegul meu își însoară băiatul, așa că rămân pînă pe la douășpe.

— Trecem pe la procuratură.

— Trecem !

Viră scurt la dreapta, apucă pe o străduță laterală și, cînd ieșiră în bulevard, șoferul îi anunță :

— Clădirea de peste drum.

Șomotecan coborî, traversă strada, intră și, foarte grăbit, se legitimă și ceru sprijin, explicînd în linii mari cazul de care se ocupa.

Procurorul Rostaș, singurul care se afla la serviciu, la acea oră, îl asigură că în următoarele cincisprezece minute avea să se găsească la hotel, urmînd să acționeze numai dacă îl va solicita.

Șomotecan îi mulțumi și reveni în taxi.

— Și-acuma, la hotel, dar repede.

După cîteva minute, ajunseră la destinație.

— Nu opriți aparatul !

— Mai mergem undeva ? îl privi mirat șoferul.

— Poate ! Oricum, rămîneți cu mine.

— Rămîn, dar...

Procurorul intuind îngrijorarea șoferului, scoase două bancnote de cîte o sută și i le dădu.

— Cînd aparatul de taxat se va apropia de suma asta, să mă preveniți.

— Unde parchez ?

— Cît mai aproape de intrarea în hotel.

Coborî din mașină, merse la recepție, se legitimă și ceru registrul de pasageri. Soții Leon și Ela Schaffer locuiau la camera două sute opt. Privi tabloul cu chei și descoperi că cea de la camera lor nu se afla acolo, asta însemnînd că cei doi nu părăsiseră încă hotelul. Într-un tîrziu, se hotărî să-l întrebe pe recepționar cîte ceva despre ceasornicar dar, spre surprinderea lui, un bărbat tînăr, bine îmbrăcat, apăru lîngă ghișeu, venind de-afară, în fugă.

— Vă rog să comunicați doamnei Schaffer că am sosit, ceru el, cu glasul întretăiat de gîfîială.

— Pe cine să anunț ?

— Avocatul Vaizuzea.

La auzul acelui nume, Șomotecan tresări. O clipă mai tîrziu se afla lîngă ghișeul recepționarului, căruia îi spuse :

— Domnul avocat dorește să vorbească, mai întîi, cu mine. Și, adresîndu-se noului venit, îl sili să-și întoarcă fața spre el.

— A ! Sigur ! Am onoarea, tovarășe procuror ! Chiar voiam să vă consult în privința testamentului.

— Foarte bine ! Cum vezi, am sosit la vreme.

— Evident ! Evident !

Procurorul îl luă de braț, invitîndu-l la capătul

holului, unde amîndoi se așezară ; tînărul cu spatele la scară, iar Tudor Șomotecan cu fața.

Vaizuzea, pe numele lui adevărat Varză Bădilici, de profesie „bun la tot ce-i rău“, cercetat de procuror cu mai puțin de un an în urmă, nu era dintr-aceia care fac zile grele anchetatorilor. Dimpotrivă, dorea cu orice preț să-și facă un nume în lumea interlopă și pentru asta era nevoie să-și asigure o oarecare simpatie, dacă nu chiar un soi de considerație în fața oamenilor justiției, cum auzise el că dobîndiseră celebrii spărgători Iancu Broitman, Florică Florescu, Cairo, Voinescu și atîția alții, recunoscînd totul la primul contact cu autoritatea. Așa că, fără să fie întreat, Vaizuzea dădu la iveală ciorna unui testament conceput de el, în numele lui Leon Schaffer, care, știind că suferă de o boală gravă și că mai avea de trăit cel mult două-trei luni, lăsa ca unică moștenitoare a întregii sale averi pe fiica sa Mona, în vîrstă de optsprezece ani, dacă aceasta va adopta numele lui, înainte ca el să sucombe.

O clipă, Șomotecan fu ispitit să rupă hîrtia, dar apoi își înfrînă scîrba ce-l cuprinse, pentru că ciorna purta și unele modificări, cu un alt scris. I le arătă pungașului, iar acesta preciză :

— Sînt făcute de soție, după bunul ei plac. Amărîtul ăla de bărbat-su o să semneze.

Să-l întrebe unde a cunoscut-o ? De cînd ? În ce împrejurări ? În ce locuri se întîlneau ? La ce bun ? Oricum, avea s-o facă mai tîrziu, din obligații procedurale, dar acuma în nici un caz. Tîrziu, după o lungă meditație, îl întrebă :

— Măi, Varză, Ela te crede avocat ?

Șocat de îndoiala mărturisită de procuror, escrocul protestă :

— Domnule procuror ! Așa m-a recomandat Nino

Giberro. Doar eu nu sînt dintr-aceia care se aşază la patru dimineaţa în faţa magazinelor şi fac liste cu cei care se află la coadă pentru covoare persane, dînd numere de ordine, luînd cîte cinci mii numai de la primii opt şi-i lasă pe ăilalţi să plîngă că nu-i ia în seamă ? Aşa mă cunoaşteţi dumneavoastră ? Ce-mi trebuie mie patruj'de mii, cu potera după mine, cînd de la asta... luam o sută de mii, într-un ceas, fără nici o remuşcare, chiar dacă-i dădeam şi lui Nino 20% ?

— Ai dreptate, recunosc Şomotecan. Îşi deschise servieta şi scoase o foaie de hîrtie, apoi îi spuse în şoaptă : Hai să fim practici şi să nu pierdem vremea.

Vaizuza îşi luă stiloul şi începu să scrie : „Declaraţie...”

Procurorul Rostaş apăru în holul hotelului şi se aşază pe un fotoliu, cît mai aproape de intrare.

Tudor Şomotecan îi făcu un semn discret şi apoi îl preveni pe infractor :

— Fii atent ! Doresc să precizezi ce urmăreşte Ela prin acest testament.

Pungaşul lăsă tocul pe măsuta din faţa lui.

— Dom' procuror, pe mine m-a tocmît numai să-i concep actul, dar eu m-am adresat unui avocat ade-vărat. Încolo, nu ştiu nimic.

— Şi... de ce fata acestui om nu-i poartă numele ?

— Poate că n-o fi a lui...

Şomotecan rîse.

— Va să zică, ştii !

Celălalt făcu o mutră de om surprins în baie:

— M'da. Aşa e !

— Varză ! se răsti Şomotecan, pe un ton înfundat.

— Ordin, don' procuror !

— Te-ai prostit. Ai ajuns şi tu ca toţi găinarii, să răspunzi în doi peri. Bine că ştiu cum să mă port cu tine, de-acum-nainte...

Nimic altceva nu l-ar fi scos din sărite pe Vaizuzea, ca o comparație cu cei pe care el îi disprețuia atît de mult. Procurorul știa asta și de-aceea lovise în plin.

Efectul nu întîrzie să se arate, Varză ripostă supărat :

— Greșiți ! Eu sînt mare ! Sînt mare, cu-adevărat, nu ca ăia de se dau mari și-ți fac neazuri pentru doi poli. Eu sînt Vaizuzea, nu amăriții de Cirimel Tăbliță, Gelu Limbă ori Sandu Fugebine. Așa să știți ! Și pradă indignării revărsate, ca un șuvoi de sînge, din vanitatea lui rănită, scoase din portvizit o mică agendă din care citi : „Mona Dudaș, fiica lui Vasile și Paula, strada Viorele nr. 13“. Apoi, ridicîndu-și privirea spre Șomotecan, întrebă, pe un ton superior : Corect ?

Dar, spre surprinderea escrocului, care socotea că fără ajutorul lui nu s-ar fi aflat asta, procurorul completă :

— Tatăl este inginer, iar mama — controlor tehnic de calitate, amîndoi lucrînd în aceeași uzină. Da ?

— Exact ! recunosc Bădilici, înfrînt.

— Deci, continuă Șomotecan, dacă știi toate astea, îți dai seama că nu ne putem opri aici.

— Păi... ce să vă mai spun. Chestia cu fata, eu i-am sugerat-o. Nici măcar nu știam de existența ei, dar cînd mi-a spus că ăla e pe ducă și ei n-o să-i lase nimic, i-am zis : „Bagă-i pe gît un copil, că la vîrsta lui, hapuri d-astea se înghit ușor“. Abia după aia, Ela mi-a spus că are o fată cu el, dar eu m-am prins că ea dorește să-mi folosească ideea, fără ca eu să capăt ceva. Vă dați seama că nu puteam să-ndur asta, și m-am pus pe treabă. Dom' procuror, mă jur cum e mai rău că nu mint, dar cînd am văzut-o că ia trenul și vine în orașul ăsta, mi-am zis : „Vaizuzea, aici e cheia afacerii și, dacă ești fraier, o să te bată Moș

Crăciun, cu basca udă, peste fălci". Adică... să mă lase ea, pe mine, Vaizuze, cu ochii-n soare ? P-ormă, cînd i-am explicat că știu despre Mona, mi-a cerut s-o învăț cum să-i silească pe ăia de-au înfiat-o ca să i-o dea înapoi, pentru vreo două-trei săptămîni, cît durează actele de moștenire. I-am zis că e nebună, că ăia n-o să accepte, dar ea mi-a răspuns : „Am eu ac de cojocul lor !" Ce puteam să fac ? S-a condus după capul ei...

— Cum a aflat Ela cine a înfiat-o pe Mona ?

— Dom' procuror, după moartea lu bărbat'su, cînd a prins de veste că fiică-sa a fost internată la un orfelinat, n-a mai avut liniște. De ! Femeie care ține la independență, vedeți dumneavoastră... A tot bătut drumurile prin preajma căminului de orfani și nu și-a aflat tihna decît în clipa cînd a știut că fii-sa n-o să-i mai cadă pe cap niciodată. De interesat, s-a interesat, n-avem ce zice, și după ce a fost sigură că cei de-au adoptat-o pe Mona erau niște fraieri sentimentali, s-a lăsat păgubașă și... poate nu i-ar fi deranjat niciodată dacă n-ar fi ajuns în situația de nevoie... ca să nu zicem....

— De legitimă apărare ! interveni Șomotecan batjocoritor. Și în clipa următoare șopti : Nu întoarce capul !

— A venit domnul Nino Giberro ? întrebă Ela, pentru o cît mai mare siguranță în reușita planului ei.

Procurorul tresări, înțelegînd sursa. informațiilor Elei în legătură cu fetița pe care o abandonase. Așadar, iată banda !

— M-a căutat și altcineva ? întrebă femeia.

Recepționarul se prefăcu a căuta printre scrisorile aduse în dimineața aceea, dar Ela preciză :

— La telefon !

— Nu ! răspunse prompt hotelierul.

„Dispăruta“ de-odinioară urcă înapoi în camera ei. Tudor Șomotecan urmărea cînd scara, cînd foile de hîrtie pe care Varză le umplea cu dezinvoltura unui inspirat.

— Semnează ! îl îndemnă procurorul pe escroc. Mirat, Bădilici se supuse, dar adăugă cu regret :
— Aveam încă atîtea lucruri de spus...

Pe la ora treisprezece, Ela coborî și ieși din hotel, apucînd-o la dreapta.

Anchetatorul penal adună foile scrise de Varză, le puse în servietă și plecă zorit, ținîndu-l de braț pe unul din complicii Elei. Ajuns în stradă, spre surprinderea lui, văzu că taxiul se afla încă în locul convenit. Trecu strada și-i zîmbi recunoscător șoferului, fără s-o scape din vedere pe Ela care mergea foarte încet. Îl plasă pe Bădilici în mașină și spuse lui Rostaș, care apăru în spatele lor :

— El trebuie să rămînă cu noi.

Procurorul Rostaș se urcă pe bancheta din spate, alături de Vaizuzea.

— Mergeți spre școală și așteptați-mă acolo, mai spuse Șomotecan și porni pe urmele femeii.

Dar Ela se abătu din drumul care ducea spre școală. Procurorul o văzu intrînd într-o prăvălie unde se vindeau articole de menaj. Curios, Șomotecan se apropie cît mai mult de vitrină, dorind să vadă cu cine va lua ea legătura, dar așteptarea se dovedi infructuoasă, femeia privi distrată cîteva obiecte, apoi se uită la ceas și părăsi magazinul în mare grabă, trecînd chiar prin fața sa. Era aproape neschimbată, în ciuda celor șaptesprezece ani care trecuseră de la dispariția ei. Tot frumoasă și tot elegantă. Încărcată de bijuterii, arăta ca o parvenită sadea, pe capul căreia căzuse un noroc neașteptat și, orbită de licărul

aurului, uitase cu desăvîrşire de existenţa adevăratei lumini care bucură cu-adevărat tot omul.

Şocat de vederea celei care-i dăduse atîta vreme de furcă, chinuindu-l cu îndoielile şi mai ales vinovatele bănuieli faţă de bunul său prieten Radu Costescu, procurorul porni hotărît spre ea.

Femeia cîştigase un avans de cîţiva zeci de paşi şi se găsea acum la capătul străzii, de unde Şomotecan o putea pierde din vedere. Speriat, porni pe urmele ei, aproape alergînd.

La ce bun folosise Ela tactica asta : venise liniştit şi-acum o luase într-un marş forţat, de parcă s-ar fi aflat la un concurs. Se temea oare că era urmărită ? Voia să se verifice astfel ? În cazul acesta avea să se oprească brusc şi să întoarcă privirea înapoi, sperînd să-l afle, dar să-l şi deruteze pe eventualul urmăritor. Îşi micşoră pasul, riscînd s-o piardă, spre a nu se lăsa descoperit.

Şi lucrurile se petrecură întocmai cum prevăzuse Tudor.

După ce se asigură că nimeni nu se ţinea scai de ea, Ela îşi reluă drumul, dar de data asta la pas normal, mergînd în direcţia şcolii.

Aşadar, presupunerea lui iniţială se confirma.

Strada pe care se afla liceul era animată.

Din depărtare, se vedeau venind cinci eleve în uni-forme albastre.

Şomotecan îşi privi ceasul ; era ora treisprezece şi douăzeci de minute.

La vreo cincizeci de metri se vedea taxiul în care se aflau procurorul Rostaş şi Bădilici.

Ela se apropia cu paşi repezi de grupul fetelor.

Tudor grăbi şi el într-acolo.

Ajunsa în dreptul lor, „sinucigaşa“ spuse :

— Monica, trebuie să-ţi vorbesc !

Auzind aceste vorbe, procurorul gîndi : „Va să zică, lipsa de scrupule a celei care o părăsise pe Mona, tocmai cînd ea avea cea mai mare nevoie de mamă, o împingea acum să calce în picioare pînă și convenția șantajului. Probabil că miza era atît de mare, încît nu-și mai putea îngădui tergiversările unor sentimentali ca soții Dudaș, Leon Schaffer putînd muri din clipă în clipă.”

— Draga mea... continuă Ela.

Mona, însă, mușcată parcă de o rea presimțire, o întrerupse :

— Ce doriți de la mine ?

— Eu sînt...

— ...o impostoare, o escroacă și vreau să te amăgesc, cerîndu-ți complicitatea la o afacere murdară ! completă Șomotecan.

— Dumneata... știi măcar cine sînt eu ? bravă „dis-păruta”.

— O zdreanță ! Ela Schaffer, în numele legii, ești arestată !

— Protestez !

— Avocatul dumitale te așteaptă în taximetrul de vizavi.

Procurorul Rostaș coborî din mașină și-i făcu semn Elei să se apropie.

— Dar ce-a făcut ? întrebă Mona, tulburată de întîmplarea prin care trecea.

— N-ai auzit ? Doream să te corup la complicitate într-o afacere murdară... odioasă, răspunse femeia, fără s-o privească, și porni spre mașină.

Înainte de a urca și el în taxi, Tudor Șomotecan o salută pe Monica, descoperindu-se și înclinîndu-se adînc.

Grupul de fete își continuă drumul, neștiutoare de drama care se consuma acolo, în mijlocul lor.

Contele

Sala de judecată era arhiplină.

Sfârșit de iulie.

Atmosferă sufocantă.

Undeva, în spatele boxei, un aprod trage mînerul unui oberlicht, deschizându-l.

Ziařiștii fac cerc în jurul acuzatului și blitzurile țîșnesc odată cu țăcănitul aparatelor de fotografiat. Apoi, interesul reporterilor se îndreaptă spre sală ; asistența este fotografiată din cele mai diferite unghiuri.

În primele rînduri se află cei care s-au constituit victime ale „Superbului“ ; printre acestea, baroana Greiff, bijutierul Ceafdaridis, Carmela Băltaru, văduva unui comandor de marină ș.a.

Un gazetar discută cu baroana, un altul cu bijutierul.

Acuzatul urmărește parcă mișcările fiecărui om. Privirile sale înregistrează gesturile, auzul lui, murmurale, nările adulmecă lacom boarea de aer ce se strecoară prin geamul deschis. Pare un animal la pîndă, cu toate simțurile încordate, gata să lupte pînă la ultima picătură de energie. Dar, pentru reușita evadării, el trebuie să afle tot ce se spune ori se

crede despre el. Și „Superbul“ știe bine asta, pentru că nu este la prima lui confruntare cu o asemenea situație. A mai trecut el prin clipe grele, dar niciodată n-a zăbovit mai mult de cîteva luni prin pușcării.

Omul din boxă aude șoapta unei femei așezată în apropierea lui : „Superb individ !“

Bărbatul de lîngă ea, răspunde sec : „Un escroc !“

Grefierul anunță că domnul președinte a încuviințat reporterilor să fotografieze numai înaintea începerii dezbaterilor.

• • • • •

Trecuseră aproape douăzeci și cinci de ani. Acuma era maistru, conducea o sută de oameni și i se spunea „Bătrînul“ sau „Meștere“, iar cei mai de-o seamă cu el, Nea Marin. Nimeni însă nu îndrăznea să-i spună pe nume și mai ales pe numele cel mic, Paul, pentru că era prea sobru, lega foarte greu prietenii, și acelea numai în uzină.

Rămăsese același bărbat superb, dar voioșia de odinioară dispăruse parcă pentru totdeauna ; trăsăturile chipului i se aspriseră, iar părul îi albise într-o singură noapte, de mult, cînd, brusc, se hotărîse să facă cale întoarsă din drumul pe care rătăcise atîta amar de vreme.

La început, nu știa mare lucru, adică... mai nimic, pricină din care fusese angajat să care șpanul, ori s-aducă cele de trebuință muncitorilor calificați. Și asta a durat aproape un an, pînă cînd Băilă, cel mai bătrîn dintre maiștrii, l-a luat pe lîngă el și l-a învățat meserie.

— Asta o fac pentru tat'tu, pentru Ion ! i-a spus Băilă, aruncîndu-i o privire în care ura și disprețul se amestecau deopotrivă.

Marin a înghițit în sec și i-a urmat poruncile de parcă ar fi fost un ținc.

Au mai trecut doi ani, pînă cînd Băilă l-a prezentat în fața unei comisii care i-a dat carnetul de lucrător.

— De-acuma să-ți porți singur de grijă ! i-a spus maistrul și i-a întors spatele.

Imediat după aceea, cineva i-a strigat lui Marin :

— Ia te uită la ăsta ! Acu s-a reprofilat !

Băilă auzindu-l s-a răsucit pe călcîie, a venit spre acela, l-a înșfăcat de piept și i-a urlat, de s-a cutremurat hala :

— Care te mai legi de el, te legi de mine ! Și apoi, privind spre cei din jur, a continuat : Cîtă vreme a fost... ce-a fost, nu l-a tras nimeni înapoi, ca să nu fi făcut... ce-a făcut... Și acum, cînd s-a dat pe brazdă, v-a găsit vitejia pe toți. Bravo, mă, clasă muncitoare ! Apoi, eliberînd din strînsoarea ca de menghină a pumnului său pe cel ținut pînă atunci, mai tună odată : Care te mai legi de el, te legi de mine !

Și cu meșterul acela nu prea era de glumă, cum astăzi nimeni nu și-ar îngădui așa ceva cu Paul Marin.

Anii trecuseră, incidentul fusese dat uitării, iar trecutul furtunos al „Superbului“ părea să fi fost îngropat pentru totdeauna.

Din cînd în cînd se mai spuneau lucruri stranii pe seama lui. Bunăoară, una dintre femeile care-l rîvniseră, și pe care el o respinsese, zicea că ar fi fost lotru, că împreună cu tatăl său jefuiau trecătorii prin codru, iar părul îi albise în beciul unei jandarmerii cînd văzuse moartea cu ochii. Altcineva, cu multă vreme în urmă, îi ceruse să spună de ce făcuse pușcărie, dar secretarul comitetului de partid a explicat că meșterul se reabilitase așa că întrebarea nu-și mai avea rostul. Cei mai mulți dintre colegii săi, îndeosebi cei tineri, refuzau însă să dea crezare,

Acum, Paul Marin stătea pe o bancă, în penultimul rînd, în sala clubului, ținîndu-și coatele sprijinite pe genunchi, iar capul în palme, de parcă ar fi moțait.

— Meștere ! șopti o fată care se afla în spatele său.

Bătrînul nu răspunse.

Atunci, tînăra îi puse o mînă pe umăr și, cu toate că abia îl atinsese, meșterul Marin scoase un geamăt surd, de parcă cineva l-ar fi înjunghiat.

— Oameni buni ! strigă fata. Meșterul ! și se repezi asupra lui, căznindu-se să-i desfacă palmele, să-i vadă chipul.

Însă brațele bărbatului erau prea puternice, iar durerea pe care voia s-o înăbușe era prea mare, prea urîță ca să poată fi eliberată în văzul lumii.

Nimeni nu mai era atent la Toader Voican, tînăr muncitor în echipa lui Nea Marin, judecat acum pentru niște matrapazlicuri, pe care era gata să le facă la îndemnul unui normator necinstit. În ciuda probeilor, acesta refuza să recunoască fapta, deși nu i se cerea decît sinceritate.

Alarmați la strigătele fetei, oamenii își părăsiră locurile și zarva amenința să devină din ce în ce mai mare. Cîțiva se apropiară de Nea Marin. O femeie strigă : „A murit !“

Voican, alarmat de starea meșterului, pe care îl iubea cu adevărat, sări peste cîteva rînduri de bănci și ajunse lîngă el.

— Răsufală ! strigă el.

Murmurele încetară.

— Ești sigur, Toadere ?

Băiatul se mai aplecă o dată asupra lui Nea Marin, apoi, ridicîndu-se, privi disperat la cei din jur.

— Plînge... izbuti să șoptească într-un tîrziu.

— Eu pentru tine plîng, mă nenorocitul! răspunse meşterul. Că numai în genunchi nu ți-au căzut să spui adevărul. Te ții drept în strîmbătatea ta și vrei să protestezi lumea cu găinăriile tale. Alții au fost mai ceva ca tine, de nici urmele ghetelor n-ai fi fost în stare să le-atingi, și tot au trebuit să-și întoarcă fața la cînte.

Toader Voican îl privea năucit, cum dealtfel făceau și ceilalți, pentru că niciunul dintre ei nu l-ar fi crezut pe meşter în stare de asemenea ton, de asemenea vorbe. Dar ce-i neliniştea și mai mult era tîlcul spuselor lui, pe care numai cîțiva dintre bătrînii uzinei îl cunoșteau.

— Spune aici, la judecata asta fără osîndă, fără lanțuri, fără gratii, fără cătușe, tot adevărul. Și să vezi că după aceea te vei simți cu sufletul primenit. Altminteri, toate apele, săpunurile și mirosurile tuturor florilor din lume n-or să spele duhoarea minciunii în care ai căzut.

Paul Marin nu voia să-l lase pe tînărul ucenic să alunece în ispita înșelătoriei. Dorea cu orice preț să curme răul din drumul acestui cirac al său, așa cum ar fi fost gata s-o facă cu oricare alt tînăr aflat pe pragul infracțiunii, așa cum fusese el, cu ani și ani în urmă.

Voican bîigui ceva neînțeleș, apoi reuși să articuleze :

— Sînt nevinovat.

Nea Marin porni cu pași rari, dar hotărîți către masa prezidiului. Cuprinse cu o privire pe cei care conduceau judecata tovarășească și ceru voie să vorbească.

Cei din prezidiu, oarecum descumpăniți de noua situație, se uitară întrebător la cei din sală, de parcă

le-ar fi cerut aprobarea, iar asistența răspunse în cor : „Să vorbească !”

Bătrînul se-ntoarse cu fața spre ei și strigă :

— Toadere ! Vino aici, că eu pentru tine oi spune ce-oi spune, iar dumnealor s-asculte numai dacă or vrea.

Impricinatul se apropie de Marin, pășind șovăielnic.

— Ești ca hienele ! îi spuse meșterul, cu dispreț. Adică la fel ca fiarele alea care dezgroapă mortăciunile. Asta ai făcut tu cu mine, ăla care am fost odată. M-ai dezgropat dinaintea mea și mi-ai făcut silă. Dar ști ce silă, că n-o pot cuprinde singur. Și, de-aceea, mi-am zis, să fi cît mai aproape de mine, să te mai înfrupți și tu din ce mi-a fost mie scîrbă, dacă scîrba de tine însuți nu-ți ajunge. Apoi, cu un gest mecanic, își scoase o țigară, pe care și-o aprinse.

Nimeni nu obiectă.

Nea Marin trase cîteva fumuri și, pe urmă, spre stupoarea asistenței, o stinse între degete, fără prea mare grabă.

— Ascultă ! spuse el într-un tîrziu, fixîndu-l drept în ochi pe Toader Voican.

Și prinse a-și depăna povestea vieții.

. . . : : : ? : : : : :

— Om face noi ce-om putea, și n-o rămîne de ocară dom' doctor ! își încurajă Anica, odrasla.

Și se ținu de vorbă. Pentru a-i cumpăra lui Paul un rînd de haine, vîndu și ulucile curții, ba chiar și rîșnița, singura zestre pe care i-o dăduse bunică-sa cînd s-a măritat cu Gheorghe, acar la calea ferată.

Paul Marin terminase ultima clasă de liceu ca premiant al școlii, iar examenul de bacalaureat și ad-

miterea în facultate nu mai era o problemă pentru nimeni.

Seara, cînd s-au afișat listele, băiatul nu s-a dus la școală, sigur de rezultat, dar taică-su se cățără pe gard laolaltă cu copiii, vrînd să afle ce ispravă făcuse fiul său. Citise rezultatul de vreo cinci, șase ori, și nu-i venea să creadă că Paul trecuse chiar înaintea tuturor copiilor de oameni avuți. Așa că rugă pe o fată ce-l tot înghiontea :

— Domnișorică, fă bine de-mi citește și mie dacă Paul Gh. Marin a trecut.

Un hohot de rîs izbucni în jurul lui.

— Ehe, nenică ! Să nu mai scoți vorba asta din gură, că ajungi de...

— Sînt tat-su ! mărturisi Gheorghe Marin, nențelegînd ironia celorlalți.

Cei cocoțați pe gard coborîră, cei aflați mai departe se apropiară de el, iar cîțiva dintre părinți, care-și însoțiseră odraslele, îi întinseră mîna, spunîndu-i : „Halal băiat !“

Unul dintre colegii lui Paul adăugă însă insinuant :

— Āla vorbește latina ca un popă, iar italiana... de parcă s-a născut la Roma.

Vorbele băiatului îl răniră de moarte, amintindu-i că oamenii din tîrgușorul lor discutaseră vreme îndelungată de legătura lui Paul cu Magnolia Frasscati, profesoara de latină, originară din Roma. Știa el ce știa, dar ar fi astupat gura oricui, dacă și-ar fi îngăduit să-i bîrfească feciorul în fața lui.

— E un smintit, dar învață foarte bine, îl liniștea nevastă-sa, ori de cîte ori venea acasă furios că auze cine știe ce pe seama lui fiu-său.

Frumos ca regele Solomon — cum spunea preoteasa — cînd era adolescent, la numai șaptesprezece ani

Paul și-a anunțat familia că se însoară. Părinții au rîs, dar fiul lor părea să fi luat o hotărîre categorică.

— Mă rog, cine-i aleasa ? întrebă acarul într-o doară, cînd insistențele flăcăului cu : „Dați-mi dispensa de vîrstă !” începuseră să-l cam îngrijoreze.

Și copilul minune nu se sfii să le declare că e doamna Frasscati, încredințat că toți erau obligați să-l considere bărbat capabil să-și întemeieze o familie după capul său.

Bietul Gheorghe Marin a rîs în silă, apoi i-a spus-o pe șleau :

— Măi tăticule, aia poa' să-ți fie mamă. Apoi, fiindcă fiul nu reacționa în nici un fel, adăugă : Despre mine unul, ia-o și pă asta, dar mainainte dă orice fă-ți un rost.

— Cu ce bani să-mi fac un rost în viață ? a răspuns prompt Paul.

În secunda următoare, tatăl a sărit la el cum nu mai făcuse vreodată, dar nu l-a lovit.

— Cu banii mei și nu cu ai ei ! La nevoie o să scurm pămîntul cu unghiile, și mă-ta o să facă la fel.

Pe urmă l-a luat în brațe și l-a strîns de era gata să-l sufocă, implorîndu-l :

— În viață să fii bărbat, nu pește !

Anica a intervenit violent, strigînd soțului că nu se cade să rostească asemenea vorbe în fața unui copil de școală, iar acarul, rușinat, a ieșit pe prispa casei, mîncînd, în neștire, tutunul unei țigări pe care o găsisese în buzunarul dinlăuntru vestonului.

Cu două zile înainte, mama „regelui” Solomon promise vizita doamnei Frasscati.

— Sînt o femeie tînă, începu profesoara, iar soțul meu este cu aproape treizeci de ani mai vîrstnic decît mine.

Anica scoase un oftat sincer, compătîmind-o în simplitatea ei :

— De, nu-i bine ! Uite... eu am fost tare frumoasă, dar cînd părinții înclinau să mă dea unui circiumar... bogat, ce-i drept, am lăsat dracului averea, dar și slujenia ăluia, și m-am luat cu Gheorghe... cu`bărbatu' meu.

Paul asculta din casă discuția celor două femei, amuzîndu-se.

— Doamnă Marinică ! continuă Magnolia Frasscati, dezmierdînd-o, cu prețiozitate. Eu știu... am aflat tot ce s-a vorbit despre amiciția mea cu fiul dumneavoastră și...

Anica Marin, neînțelegînd prea bine ce spusese, o întrerupse, pledînd cu mult patos în apărarea fiului ei :

— Să nu-i faceți prea mare vină, că-i doar un copil. Că... d-aia și tat-su, mai deunăzi, a vrut să-l bată...

Profesoara ceru explicații pe un ton care trăda că se sufocă :

— Ce vreți să spuneți cu asta ?

— Păi... ce-am spus, că eu nu știu să zic odată într-un fel și p-ormă... altminteri. Asta-i ! Cînd a aflat Gheorghe că vrea să se însoare cu 'mneavoastră...

Doamna Frasscati sări de pe laviță și bătu cu piciorul în dușumeaua prispei, de parcă s-ar fi aflat la ora ei de curs, cerînd supunere.

— Fiul dumneavoastră este destinul meu.

— Aaa ! Va să zică.. nu-l vreți de soț, ci numai de... de...

Fu rîndul profesoarei să se arate nedumerită și, spre hazul lui Paul pitit pe prispă și care abia își stăpînea rîsul, întrebă :

— Doamna Marinică... faceți obiecție... vreau să spun... nu vă convine că sînt măritată ? Dar soțul meu acceptă pe Paul.

Anica o privi cu spaimă.

— Fata mamei... doamnă profesoară, să nu faci prostia asta... că să te desparți de omul dumitale.

— Dar nici nu mă gîndesc. Soțul meu este un om foarte bogat, așa că vă închipuiți...

Mama băiatului o privi nedumerită, iar profesoara continuă să explice :

— Asta a fost condiția pe care i-am pus-o soțului meu chiar în ziua logodnei.

— Păiii... cînd v-ați logodit ?

— Acum doisprezece ani.

Anica Marin prinse a socoti ceva, numărînd pe degete, apoi izbucni :

— Doar nu vreți să spuneți că îl știți pe fi-meu de cînd avea cinci-șase anișori ! ?

— Nuu... sigur că nu ! Tăcu o vreme și pe urmă izbucni, pîrînd să fi ajuns la capătul răbdării, vrînd să încheie cît mai degrabă tîrgul pentru care venise : Uitați ce este ! Cumpăr o casă, am spus o casă, și nu un apartament, pe numele băiatului dumneavoastră.

Nevasta acarului făcu ochii mari. Părea atît de speriată, că numai după o vreme izbuti să întrebe :

— Dacă nu vă este cu supărare, noi... alt copil n-avem... așa că nici eu... nici eu și nici bărbatu' meu nu-l dăm de suflet.

— Scumpă doamnă, eu nu vreau să-l înfiez...

În clipa aceea, obrazii Anicăi se roșiră ; nu-i fusese dat încă să audă o asemenea necuviință și chiar pe prisma casei sale. Mîinile prinseră a-i tremura, gîtlejul i se uscă deodată, iar graiul păru să-i fi pierit.

Socotind că oferta își făcuse efectul, profesoara se grăbi să mărturisească prețul :

— Paul va locui acolo și astfel eu mă voi putea întâlni cu el cînd doresc.

— Va să zică... e adevărat ce vorbește lumea ! ?

Magnolia Frasscati se arată de-a dreptul furioasă :

— Adică... nu plătesc îndeajuns ? Credeți că băiețelul dumneavoastră merită mai mulți bani ?

Paul, neobservat pînă atunci de cele două femei, urlă :

— Marș !

Anica era gata să cadă de pe scăunelul pe care stătea ghemuită, crezînd că ei îi fusese adresată vorba aia de ocară ; bîlgui abia perceptibil :

— Eu ? Mie ?

Fiul îngenunche lîngă ea, strigînd ca un disperat :

— Nu ! Tu ești mama ! Și repetă acel marș ! uitîndu-se drept în ochii profesoarei.

Magnolia Frasscati îi măsură pe amîndoi cu o privire disprețuitoare, bombăni ceva și plecă.

Anica izbucni într-un hohot de plîns, iar Paul, cuprins de indignare, îi șopti :

— Tu ești mama ! Tu nu trebuie să plîngi pentru o... aia. Gata ! Am dat-o afară. Nici tu nu trebuie să plîngi, și nici eu nu sînt de vînzare.

Dar, în seara zilei următoare, vecina lor, preoteasa, îi spuse Anicăi că italianca i-a condus odrasla pînă la colțul străzii, ba că l-a și sărutat. Mama își închipui că fiul se împăcase cu profesoara, în speranța că poate îl va împrumuta cu ceva bani pentru cumpărarea unui costum nou de care avea nevoie pentru vizita ce urma s-o facă la moșia unui coleg al său.

— Dragul mamei, să ști că ți-am luat stofă, iar dom' Mielu, croitorul ăl mare de pe Corso, te-așteaptă să-ți ia măsurile, i-a spus Anica de-ndată ce l-a văzut acasă.

— Stofa aia gri ? a întrebat el.

— Aia, aia care ți-a plăcut ție !

— Dar pantofi ? Că doar n-oi merge cu șlapii ăștia pe care i-am tot peticit.

Gheorghe Marin, care apăruse în pragul casei de câteva clipe, răspunse în locul nevastă-si :

— Avem și pantofi, dom' doctor ! și se sili să rîdă, arătîndu-i cutia pe care o ținea sub braț.

O clipă, băiatul fu ispitit să desfacă pachetul dar, observînd o dîră de sînge care se preîngea pe la colțul gurii lui Gheorghe Marin, întrebă, oarecum îngrijorat :

— Tată, ce-i cu tine ?

Acarul privi spre Anica, exclamînd :

— Ia te uită la fecioru'-tu ! Ce-o fi văzut el la mine de-mi pune astfel de întrebări ! ?

Femeia se apropie și-i șterse firicelul de sînge, arătîndu-i dîra ce se așternuse pe un colț al șorțului ei.

— Păi, se fîstîci Gheorghe, am trecut și pe la dentist... că... știi... mă tot supărau ăia doi dinți de...

— De aur, îl îngînă nevastă-sa, dar fără urmă de reproș, în glas.

„Superbul“ n-avea cum să știe că dinții aceia fuseseră prețul taxei de admitere pe care tatăl său o pregătise din vreme. Își întrebă părintele dacă se simțea mai bine în urma extracțiilor și, nemaiasteptînd răspuns, apucă cutia în care se aflau pantofii atît de potriviți cu hainele cele noi.

■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■

În sala clubului, oamenii încetaseră parcă să mai respire. Meșterul își petrecu o palmă peste față, acoperindu-și pentru câteva secunde ochii, ca și

cum imaginile invocate îl făceau să re trăiască durerea de odinioară.

Dacă altădată se mai găsea cîte unul gata să înfigă hîrlețul în sufletul lui și să scurme acolo, adînc, nemilos, îndurerîndu-l, de data asta Paul Marin o făcea singur, poate fără să-și dea prea bine seama, vrînd parcă să dezgroape clipele de puritate ale propriei sale copilării, zbuciumul adolescenței umbrite de influențe nefaste, afectat de cele ce se petreceau în prăpastia întunecatelor minciuni și înșelătorii, aerul acela mocirlos care îi înghițise atîta amar de ani.

— Vino mai aproape ! spuse el împricinatului pentru care se jertfea acum. Vino ! Nu-ți fie teamă de mine, iar dacă frica îți dă tîrcoale, atunci, numai de ce-i rău în tine să fugi.

Și Toader Voican se trase mai lîngă el, dar meșterul părea să-l fi uitat, pentru că, fără să-l mai privească, gemu surd și continuă povestea furtunoasei lui tinereți.

Era ora cinci după-amiază.

Paul Marin stătea îmbrăcat de pe la două, așteptînd nerăbdător sosirea trăsुरii, plimbîndu-se nervos prin casă, sub ochii plini de admirație ai părinților.

Hainele îi veneau de minune. Gulerul alb și înalt de-o palmă contrasta fericit cu părul lui negru, bogat, numai inele, dîndu-i înfățișarea unui aristocrat.

Cînd trăsura moșierului din Boldești opri dinaintea casei acarului, mahalaua se afla la post, privind peste garduri, printre uluci și chiar în fața porților. Era o trăsura de mare lux, trasă de doi cai albi și puternici ; pe capră se afla un vizitiu burduhănos îmbrăcat într-o livrea albastră, cu nasturi aurii și cu

fireturi galbene, ceea ce atrase copiii de pe toată strada.

— Prințe, a sosit caleașca ! își anunță Gheorghe odrasla.

„Superbul“ îl măsură cu o privire iscoditoare, vrînd să vadă cîtă ironie se ascundea în vorbele părintelui, dar cînd îi zări ochii umezi și covîrșiți de adorație, vru să-l smulgă din starea aceea și, rîzînd, îi întinse mîna spre gură.

— Sclavule, mă duc la moșie !

Acarul îi prinse mîna și i-o sărută în neștire, iar nevastă-sa, pătrunsă în credința ei de ceea ce Paul avea să devină, abia îi atinse mîneca hainei, murmurînd :

— Petrecere frumoasă, dom' doctor !

Și fiul său îi ciufuli părul, sărutîndu-i-l.

Din trăsură coborî George Boldești, un băiețandru slăbănog și spălăcit, îmbrăcat cu un costum alb care cădea pe el de parcă ar fi fost de căpătat.

Abia atunci ieși din casă Paul. Cînd apăru în stradă, ochii vecinilor uitară să mai admire trăsura aceea luxoasă, caii cei falnici și chiar pe vizitiul burduhănos în livreaua lui țipătoare ; toate privirile erau ațintite spre copilul acarului, care pășea aidoma unei feline, ținîndu-și capul ridicat, cu o ușoară înclinare spre spate.

— Dumnezeule ! Frumos mai e ! a exclamat preoteasa.

— Ia te uită ! Unde dracu' a învățat să meargă ca un rege ? Ehe ! Pare la vreo douăj' de ani... a murmurat un alt vecin, tovarăș de muncă cu Gheorghe la calea ferată.

— Păi... înalt cum este și lat în spate, îi poți da și douăș'cinci, interveni nevastă-sa.

Fiul boierului își întâmpină prietenul și colegul de școală cu efuziune. Schimbară câteva vorbe, se urcă în trăsură și vizitiul pocni din biciul său lung pe lângă urechile cailor, care și porniră într-un trap mărunț.

Se înnoptase.

După vreo trei ore de mers, ajunseră la moșie.

Seara era caldă, cerul senin.

Conacul era luminat de parcă ar fi fost în flăcări.

Trăsura trase la peron.

Vasile Boldești, un bărbat robust, își îmbrățișă odrasla, apoi făcu același lucru și cu Paul.

— Ia să te văd, premiantule, că fi-meu mi-a făcut capul cât o baniță, ce frumos și deștept ești. Îl examinează cu luare aminte câteva clipe apoi exclamă : Halal bărbat ! Că băiat nu prea pari ! Și rîse zgomotos. Dacă aveam o fată, ție ți-o dădeam, mă ! Jur !

Îi luă la braț pe amîndoi și porni cu ei spre grădina din spate, unde lumina era și mai puternică decît în încăperile conacului.

— Mi-au venit băieții ! strigă boierul bucuros.

Era lume multă, așezată în jurul unei mese lungi de vreo zece metri.

Invitații, ca și cei ai casei, se-ntoarseră spre noii sosiți.

Cu siguranța unui adevărat om de lume, pentru care asemenea sindrofii sînt cele mai obișnuite lucruri, dacă nu chiar și cele mai plicticoase, cu purtări, ținută și atitudini îndelung studiate la școala experimentatei Magnolia Frasscati, Paul Marin cuprinse întreaga adunare dintr-o privire, strigînd, ca unor vechi cunoștințe :

.. — Paul Marin ! Și adăugă imediat : Pentru cine nu mă cunoaște ori... pentru cei care... spre tristețea spiritului dumneavoastră, n-ați auzit încă de mine.

Toropeala care părea să-i fi cuprins pînă atunci, se risipi ca prin farmec și mai toți comesenii bătură din palme.

— Mulțumesc ! Înseamnă că nu sînteți chiar atît de ignoranți.

De data asta, toți izbucniră într-un hohot de rîs.

— Ce v-am spus eu ? se grozăvi George, încîntat de dezinvoltura colegului său. E un tip formidabil !

Odată trecut șocul intrării în scenă, musafirii prinseră a-l examina pe tînărul care-i tratase de la egal la egal, unii dintre ei, ce-i drept, cu întîrziere, socotind că se cam întrecuse cu gluma. Dar asta gîndeau cîțiva dintre bărbați, pentru că femeile se înfruptau din imaginea „Superbului“, fără jenă.

— Gata cu gluma ! îi dojeni el, punînd astfel capăt tăcerii care se așternuse. Unde stau ? Că doar n-o să mă țineți în picioare, și mai ales nemîncat ! ?

Tatăl lui George îl sărută pe amîndoi obrații și-l așează între un avocat, Gogu Pădureanu, și fiica acestuia, Eliza, o tînără de vreo nouăsprezece ani, deloc frumoasă și cu privirea rea, care se fîstîci toată cînd, spre hazul tuturor, Paul Marin o întrebă :

— A fost bună păpica ?

— Dar n-am mîncat. răspunse ea. Nimeni n-a mîncat.

— Toată lumea e flămîndă, în așteptarea dumitale, îl ironiză avocatul, vrînd să vină în ajutorul fiicei sale care părea să nu prea aibă nici replică și nici simțul umorului.

Cîțiva se siliră să rîdă.

Paul Marin, intuind că avea să rămîină singur de partea cealaltă a baricadei, ripostă prompt, arătînd și spre George și spre el :

— Adică... noi n-am meritat să fim puțin așteptați ?

Recîştigă simpatia unanimă, pentru că băiatul moşierului era iubit de toată lumea.

Masa dură pînă spre miezul nopţii.

A doua zi, la cafeaua de dimineaţă, Gogu Pădureanu s-a așezat lîngă „Superb“. Tinereţea, farmecul, inteligenţa şi dezinvoltura lui Paul Marin trezîră un puternic interes la Gogu Pădureanu. Era devreme şi cei mai mulţi dintre invitaţi nu coborîseră încă din camerele lor. Şi-a aprins o ţigară, a tras cîteva fumuri şi apoi l-a întrebat cum a dormit. Paul i-a răspuns cît se poate de cuviincios. Nu mai avea nici un chef de glume ; băuse mult vin, se culcase în zori şi era obosit. Într-un tîrziu, l-a auzit spunînd ceva de parcă vorbea singur :

— Păcat, mare păcat !

Paul s-a uitat la el, străduindu-se să priceapă ce anume îl nemulţumise. Avocatul s-a grăbit să-i explice :

— Uite, fata asta a mea vrea să urmeze filozofia.

— Şi ce găsiţi rău ?

Gogu Pădureanu a mai tras un fum din ţigarea, care ameninţa să se stingă, şi i-a răspuns pe un ton plictisit :

— Asta nu-i o meserie. Dorinţa mea ar fi fost să se înscrie la drept. Un om inteligent nu trebuie să repete în prostie ce-au spus alţii, ci să-şi afirme propriile-i păreri.

— Dacă-i place...

— Dar dumitale îţi place să te faci medic ? ! l-a întrerupt mînios avocatul.

— Sigur !

— Ştiţi voi, la vîrsta voastră, pentru ce sînteţi buni ? ! La naiba ! De pildă, un om ca dumneata, înzestrat cu-atîta farmec, spontaneitate şi un excelent dar al vorbirii, te duci la facultatea de făcut

clisme ! Ehe, așa se risipesc adevăratele valori în țara asta ! Auzi, dumneata ! continuă el, privind spre un interlocutor imaginar. Cu o minte atît de ageră, s-ajungi un nenorocit de lefegiu în cine știe ce hrubă denumită dispensar și să-ți îngropi zilele moșind toate neisprăvitele din lume. Mai bine, fă-te gunoier, că tot atîta mizerie vezi și înghiți !

Tinărul a încercat să-i demonstreze că medicina se deosebește „oarecum“ de munca la salubritate.

— O asemenea argumentare asigură cîștigarea chiar și a unui proces foarte important. Se vede cît de colo că ești făcut pentru avocatură și nu pentru altceva. Pe urmă, coborînd tonul, arătîndu-se covîrșit de niște sumbre presentimente, mărturisi : Paule ! Dă-mi voie să-ți spun pe nume și să te consider ca pe copilul meu. Sînt un om în pragul bătrîneții și... în sfîrșit... ros de o boală pe care... numai bunul Dumnezeu știe cum și, mai ales, cîtă vreme o s-o mai pot ascunde fetei mele. În clipa asta... îți vorbește un om pe care... poate chiar mîine... îl vei petrece pe ultimul său drum.

Paul era foarte impresionat. Avocatul l-a mîngîiat pîrintește, continuînd să insiste spre a-l convinge că adevăratul lui drum era cel prezis de el.

— Dragul meu ! Copilul meu ! Cum să-ți spun ca să crezi în sinceritatea vorbelor mele și mai ales în sfatul pe care ți-l voi da. Unui muribund, și el tată, nu-i este îngăduit să mintă. Poate vei fi un medic bun... poate vei izbuti să urci culmi universitare... Poate ! Dar în avocatură, vei fi un adevărat rege. Tu farmeci oamenii, tu ai vocație de mare actor. Pentru mine, care practic avocatura de aproape treizeci și cinci de ani, a fost... și... este încă o mină de aur. Pentru tine, va fi o mină de diamant, pentru că tu

însuși ești un produs al diamantului în această profesie.

O vreme „Superbul“ nu i-a mai putut urmări pleoara, gândindu-se la speranțele părinților săi pe care nu se simțea în stare să le trădeze, chiar dacă omul acela avea dreptate. Dar gândul abandonării medicinei începu să-și facă loc în cugetul său.

Între timp apărură și alți invitați. Avocatul s-a ridicat de la masă privindu-l cu insistență. Paul l-a urmat, înțelegând că dorea să-i mai spună cîte ceva.

Apucară de-a lungul unei poteci care ducea spre aleea cu trandafiri. Se așezară pe o bancă și tăcură vreme îndelungată. Tânărul căuta să se elibereze din îndoiala în care îl aruncase avocatul. Celălalt își urmărea propriile-i gânduri.

— Paulică, reluă Pădureanu discuția, pe un ton care se voia al unui înfrînt. Nu pot decît să regret că nu-mi dai ascultare. La urma urmei, odată cu gândul morții, va trebui să mă obișnuiesc și cu acela al distrugerii a tot ce am clădit: o avere frumoasă... o bibliotecă impresionantă... și, mai ales, o clientelă cu care nici unul dintre confrășii mei nu se poate mîndri. Și, urmărind un nor care se îndrepta leneș spre soare, adăugă : Băiatul meu, să nu crezi că vreau să te ispitesc cu toate astea, pentru că tot ce am agonisit e pentru Luiza. Pentru tine... ar fi fost cariera... firma... și clientela. Sînt sincer, nu vreau să te amăgesc. Apoi, la capătul unei îndelungate tăceri, presărate, din abundență, cu suspine sfîșietoare, adăugă : N-ar trebui decît să vrei. Dai examenul de bacalaureat... și te prezinți la drept. Dacă nu te simți pregătit pentru asta, îți tocmesc profesor. Pot vorbi și cu părinții tăi. Atîta doar, la cursuri te vei duce mai rar, pentru că... leafa de 5.000 de lei pe lună n-am de gînd să ți-o dau fără să muncești.

În secunda următoare, „Superbul“ s-a ridicat de pe bancă și l-a întrebat, aproape strigînd :

— Cinci mii ?

Pădureanu a zîmbit, i-a prins o mîină și l-a silit să-și reia locul.

— Asta... în primul an. Pe urmă, la fiecare an... creștem cu o mie.

Încetă să-l mai privească ; nici nu mai avea la ce s-o facă, pentru că îl simțise în mîna lui.

Pentru Paul ispita era prea mare ; drumul dragostei pentru lux și bani, deschis de Magnolia, judecata lui prea firavă ca să țină piept acelei formidabile ocazii, ca și gîndul că va putea cîștiga înzecit față de cel mai mare doctor îl fascinaseră.

Părinților le-a vorbit despre norocul care dăduse peste el, abia după ce intră la facultatea de drept. Mama izbucni în lacrimi, tatăl i-a spus însă că lui nu-i miroase a bine, și îl sfătuiește să nu se încreadă în generozitatea boierească. Doar cînd au aflat că reușise primul la examenul de admitere, supărarea li s-a mai risipit.

— Fă-te și avocat, dacă n-ai avut noroc la altceva, dar pe cine o să aperi, ți-oi arăta eu, i-a spus Gheorghe.

Și Paul i-a promis, cum avea să promită multe, multora, oricui trebuia amăgit.

Imediat după examene, maestrul Pădureanu se înfățișă părinților, asigurîndu-i că îi va purta de grijă lui Paul, că orice abatere de la obligațiile ce i le impunea slujba ori învățătura avea să le-o semnaleze, rugîndu-i ca, la rîndul lor, și ei să-l țină la curent cu purtările lui de acasă.

Gheorghe Marin nu înceta să-i mulțumească pen-

tru grija purtată băiatului, iar Anica îi binecuvîntă urma pașilor.

Cînd se ridică să plece, maestrul le ceru voie să-l lase pe fecior o săptămînă la Sinaia.

Acarul făcu ochii mari, în timp ce nevastă-sa bîigui :

— Domnule, n-avem cu ce-l trimite.

Și domnul scoase din buzunar două mii de lei, oferindu-i.

— Asta este arvuna la prima lui leafă. Călătoria mă privește pe mine. Băiatul e surmenat după atîta învățătură și de la întîi vreau să-l pun la treabă.

— Dom'le maestru... e mult !

Pădureanu zîmbi, asigurîndu-l :

— Coane Gheorghiiță, în meseria noastră se cîștigă bani cu nemiluita. Lasă-mă să fac și eu ceva pentru copilul ăsta care o să-mi ia locul, că prăpădita de fiică-mea se ține de filosofie !

Se prefăcu a-și șterge o lacrimă și acarul îl compătimi.

— Parcă fiu-meu e mai breaz ? De-astea sînt în stare dumnealor, da, da, să-ți facă numai împotrivă la ce te-ai gîndit că-i bine pentru ei. Ehe, dom'le maestru !

Gogu îl bătu pe umăr prietenește :

— Vorbești cu păcat ! Băiatul dumitale a ales bine ! Eu, unul, m-oi prăpădi într-un an, cel mult, dar ce-ți cer, este ca, la fiecare găleată de aur pe care Paulică ți-o va aduce acasă, să aprinzi o lumînare pentru sufletul meu. Că fiică-mea și-a pierdut și ultima fărîmă de credință.

Anica făcu trei cruci mari și își scuipă în sîn, dar Gheorghe murmură ca pentru sine :

— Poate că nu-i rău cum gîndește domișoara 'mneavoastră.

Avocatul se prefăcu a nu-l fi auzit. Se ridică de pe scaun, sărută mîna femeii — mai mult speriată decît onorată de gestul său — strînse amîndouă mîinile acarului și părăsi casa, împreună cu noul lui secretar.

După cîteva zile, sosiră patru costume, dintr-o stofă cum părinții lui Paul Marin nu mai văzuseră, un pardesiu din camgarn, un palton din păr de cămilă, o duzină de cămăși și tot atîția pantofi.

Seara, cînd tatăl lui ajunsese acasă, exclamă :

— Măi băiete, eu cred că ăsta... ori te vrea pentru fiică-sa... ori vrea să te înfieze... dar să știi că, de suflet, eu nu te dau.

Paul rîse din toată inima și îl asigură că trusoul acela nu era prețul nici uneia dintre presupunerile sale și că avea să plătească totul, muncind. Apoi, explică că maestrul nu-l putea introduce în lumea clienței sale îmbrăcat prost, și că tot ce făcea era numai pentru prestanța firmei, nicidecum un act filantropic.

Sinaia a însemnat pentru „Superb“ o redescoperire a lumii, dar a acelei lumi în care Gogu Pădureanu voia să-l robească. Seară de seară bancheturi care țineau pînă în zorii zilei, jocuri la ruletă, baccara și chemin de fer ; banii nu erau, nici pe departe, o problemă. Maestrul plătea, maestrul îi umplea buzunarele, maestrul îl recomanda noilor cunoștințe, și mai ales femeilor. „succesorul meu la bară“. „Superbul“ avea succesul asigurat, cheltuielile asigurate, totul gratuit. Prețul avea să fie însă imens, aidoma lui Faust care-și vînduse sufletul diavolului, pentru cîteva clipe de bucurie trecătoare.

• • • • •

Toader Voican vru să plece de lîngă Nea Marin, dar meșterul băgă de seamă și întinse o mînă spre el, prinzîndu-l de un rever al hainei :

— Rămii ! Abia am început. Și tu... doar la început ești. Așteaptă, ca să vezi cum ar putea sfîrși drumul tău. Și, privind spre sală, strigă înăbușit : Să nu plece nimeni ! Să nu plecați ! Că altădată... nu știu dacă voi mai avea curajul ăsta... Că-i greu, măi tovarăși ! E foarte greu ! mai spuse meșterul. Și, privind din nou spre împricinat, îi șopti : Și... pe deasupra... e o mare rușine. Dar eu o fac numai pentru că... văzînd rugul la care îmi ard sufletul, lumina lui să-ți poarte pașii pe alt făgaș decît ăsta pe care l-ai apucat.

Tînărul muncitor murmură :

— Nu mai pot !

— Atunci, spune adevărul.

Și, fără pic de convingere, Toader continuă să susțină :

— Nea Marine... sînt nevinovat.

De la rîndurile din mijloc nu s-a mai auzit ce-a răspuns meșterul, dar cei din față au descifrat mișcarea buzelor sale care abia izbutiră să articuleze :

— Atunci, lasă-mă să mai ard oleacă, și își relua povestirea.

Odată cu revenirea în București, avocatul Pădureanu a mai vizitat familia Marin, aducîndu-le fiul.

— De mîine, să îngăduiți ca Paulică să ia masa de prînz la mine, îi rugă el. Avem mult de lucru și-apoi... tînărul mai trebuie să și învețe.

Părinții noului secretar al domnului Pădureanu, ce-i drept, fără prea multă tragere de inimă, se învoiră, mai ales că maestrul se arătă a nu lua vreo hotărîre — fie ea și spre binele fiului lor — fără să le ceară încuviințarea.

Gogu Pădureanu discută vreme îndelungată cu acarul, supunîndu-i, parcă, spre aprobare, vederile lui în legătură cu situația celor pe care-i apăra.

— Coane Marinică, e-adevărat, încasez bani mulți, dar eu apăr pe cei care prin muncă... n-au reușit să aibă un trai omenesc. Eu am vederi democratice, domnule ! Eu nu suport nedreptatea !

Acarul Gheorghe îi prinse mâinile într-ale sale, șoptindu-i :

— E foarte frumos ce spuneți, dar...

Maestrul îl întrerupse, aproape strigînd :

— Bravo ! Dumneata... muncitor, mă îndemni la tăcere? Mie nu îmi este frică ! Vreau să apăr tot ce e drept. De-aceea m-am făcut avocat, că averea pe care o am mi-ar fi îngăduit să deschid o fabrică ori să devin armator de vapoare. Așa să știi ! Însă, dacă socotești că rostul avocatului este altul decît acela de apărător al victimelor mizeriei într-un stat ca al nostru, atunci să nu-i îngădui copilului dumitale să mai calce pragul casei mele. Cere-mi o sumă, oricît de mare, te despăgubesc pentru anul pe care Paulică l-a pierdut din cauza mea, dă-l la facultatea de citit în pișat și de făcut clisme, și nu-l lăsa să fie ceea ce trebuie, ceea ce, iartă-mă, dumneata nu îți dai seama că trebuie să fie. Oftă prelung, și continuă : La urma urmei, nici fiică-mea nu vrea să devină ceea ce trebuie...

Gheorghe Marin își părăsi scaunul, veni lîngă Pădureanu și-i mărturisi :

— Domnule maestru, vă cer iertare. Dacă asta-i ceea ce vreți să faceți din copilul meu, ceea ce credeți că se cuvine, și mi-o spuneți ca un adevărat părinte, atunci... așa să fie.

În primele două luni, Paul copie sentințe și hotărîri judecătorești. Odată, cînd i-a cerut patronului să-l ia cu el la tribunal, dorind să-l vadă luptîndu-se pe viață și pe moarte pentru salvarea unei victime a mizeriei, acesta i-a răspuns :

— Dacă te expun unor asemenea scene, mai înainte

ca tu să-ți formezi un solid bagaj de cunoștințe în ale dreptului, nu vei înțelege mare lucru și vei altera și viitorul pledant pe care eu vreau să-l formez.

Într-o seară, pentru că de la o vreme „Superbul” nici seara nu mai mînca acasă, maestrul l-a întrebat dacă știe să joace cărți.

Flăcăul l-a privit surprins.

— Fac eu din tine un adevărat om de lume !

Și, chiar de a doua zi, împreună cu doi prieteni ai săi, a început să-l inițieze în tainele jocurilor de noroc.

Paul nu mai copia sentințe, nu mai transcria hotărîri judecătorești, și nici pe la facultate nu mai trecea. De dimineață și pînă seara, maestrul și prietenii lui îl antrenau ca pentru un campionat mondial.

Într-o după-amiază, fără măcar să bănuiască înscenarea, tînărul secretar surprinse pe unul dintre musafirii maestrului trișînd la jocul de cărți. Se ridică brusc de pe locul său și își preveni patronul :

— Domnul Culea este un escroc ! Înșeală ! Joacă necinstit !

Partenerii rîseră, dar Pădureanu își părăsi scaunul și veni lîngă tînărul revoltat.

— Dragul meu, ca să putem lămuri în ce măsură domnul Culea se face vinovat, este nevoie să-ți limpezesc judecata. Da, da ! Și asta... mai înainte de orice. Îl trase pe o sofa așezată de-a lungul unui perete al salonului și, pentru prima dată, îi oferî o țigară din tabachera lui de aur. Ei bine, părerea mea este că ai căzut pradă unei foarte grave confuzii și, drept să-ți spun, asemenea stări sînt o adevărată primădie pentru noi... pentru meseria noastră. Oftă prelung, trase două fumuri din țigarea frumos mirositoare și apoi continuă : În primul rînd, ca viitor avocat, vei avea de apărat oameni necinștiți.

— Bine, dar dumneavoastră spuneți că nu ați luat apărarea decît a celor care au ajuns la marginea drumului, numai și numai datorită mizeriei. Ori... domnul Culea, din cîte mi-ați spus, este un om bogat.

Maestrul păru să se întristeze și mai mult. Își stinse țigarea, își plesni palmele, și sfîrși într-o izbucnire furioasă, cum nu mai făcuse pînă atunci.

— Prea bine ! Cum definește codul penal infracțiunea de înșelăciune... escrocheria ?

Paul Marin se fîstici, ezită și abia într-un tîrziu izbuti să îngăime :

— Prezentarea de fapte mincinoase... drept adevărate sau... sau...

— Sau viceversa !... pentru dobîndirea unor foloase materiale, fie în beneficiul său, fie în folosul altuia, îl completează patronul. Da ?

— Da..:

— Perfect ! Hai să vedem pentru ce am refuza apărarea unui client care... să zicem... a făcut, după opinia ta, ceva și mai grav decît Culea. De pildă, a acelui care a vîndut cinci pogoane de... mare unor pescari dornici să aibă iazul lor. Cazul este absolut autentic, dar suma încasată se ridică de peste o mie de ori față de ceea ce a realizat domnul Culea. În primul rînd, este de datoria noastră să stabilim dacă în cazul în speță, într-adevăr, avem de-a face cu un infractor.

— Un escroc este, desigur, un infractor ! ripostă Paul.

Avocatul zîmbi îngăduitor, ridicînd o mîină, semn că cerea permisiunea să continue.

— Nu te pripzi. Te rog să judeci dacă este, oare, escrocul... un individ care încalcă legea ?

— Din moment ce Codul penal incriminează fapta lui ca atare, este ! răspunse tînărul secretar, sprijit

nindu-se pe acest argument, singurul pe care se baza în confruntarea aceea inegală.

Maestrul îi mîngîie părul, îi zîmbi cald, și-i spuse :

— Ceea ce Culea a făcut astăzi, aici, în casa mea, a fost pe gîndul meu. Vreau ca ceea ce vei învăța de la mine să-ți fie de folos, și pentru asta e nevoie de ancorare în realitate. Paul ! E prima ta lecție de viață, iar pentru mine, primul examen practic la care te supun. Asta nu se învață nici într-o sută de ani, într-o sută de facultăți. Cîndva o să-i mulțumești domnului Culea că s-a „pretat” la acest joc, numai de dragul meu dar... numai și numai spre folosul tău.

Băiatul privi încurcat spre prietenul patronului său și murmură :

— Dacă a fost doar mimarea unui act de necinste, sînt gata să vă cer scuze !

Pădureanu rîse zgomotos și interveni.

— Iar te grăbești. Așteaptă să terminăm disputa și după aceea... cumpără-i chiar o cutie cu trabucuri. Tăcu o vreme, apoi reluă grav, profesional : Va să zică, noi nu apărăm escrocii... pentru că, în conformitate cu legiuirea penală, ei sînt infractori.

Paul nu mai îndrăzni să rostească vreo vorbă, iar maestrul prinse a măsura încăperea cu pași rari, privind undeva, jos, parcă dincolo de covorul gros și viu colorat de Buhara. Apoi, cuprinzînd privirile celorlalți trei, începu o adevărată pledoarie, vorbind pătimaș, convins, chiar emoționat.

— Domnilor ! Escrocul nu este un infractor ! El este un adevărat cavalier al minții. Și, adresîndu-se parcă unui complet de judecată, ori ripostînd procurorului, continuă : Ce vă îndreptățește să considerați drept infractor un astfel de om ? Adică, ce ? Escrocul se comportă aidoma hoțului care, în lipsa de-acasă a unui semen de-al său, îl pradă ? Oare...

escrocul procedează ca un tâlhar, luînd cu japca... haina de pe altul ? Ucide ? Nu ! Nu fură, nu timorează, nu ucide ! Escrocul este, repet, un cavaler care luptă pe faţă cu semenii lui, dobîndindu-şi mijloacele necesare existenţei de la aceia ce au mai multă avuţie dar mai puţină minte. Am ajuns oare să ne degradăm într-atîta, încît să negăm evidenţa ? Căci ce altceva sînt legile naturale, decît evidenţa sărmanei noastre existenţe ? Chiar vrem să trăim, refuzînd a mai privi în jurul nostru şi mai ales înlăuntrul societăţii omeneşti ? În cazul acesta nu ne mai rămîne decît să ne continuăm drumul bieteii noastre vieţi purtînd ochelari de cal, trăind ca nişte robi ai unor prejudecăţi, aşa cum ar încerca să ne convingă oricine, invocînd pretextul că... odată prevăzută de legea penală, o faptă trebuie socotită neapărat infracţiune. Poate că dreptatea este de partea lui, poate că bătrîneţea ce m-a cuprins mi-a umbrit judecata, dar cu fărîma de omenie care mi-a mai rămas, îngăduiţi-mi să strig disperat, dumneavoastră, reprezentanţii dreptăţii şi, implicit, ai sublimului omenesc : *Quo vadis ?* Încotro ? Spre ce ţărm se îndreaptă biata noastră umanitate care, cîndva, şi-a jertfit o existenţă paradisiacă de dragul cunoaşterii ? E oare cu putinţă să renunţăm la tot ceea ce e logic, de dragul unor dogme ? Găsiţi oare că un om care n-a făcut altceva decît să se supună unei legi naturale a echilibrului, deopotrivă de importantă ca aceea a selecţiei, să fie condamnat ? Şi, la urma urmei, de ce ? Doar schimbul a fost echitabil : dobitocului, naivului cu mulţi bani, escrocul i-a vîndut din inteligenţa lui, i-a dat o lecţie... şi încă una care-i va prinde bine pentru tot restul vieţii. Ne aflăm cumva la apogeul cunoaşterii ? Nu mai avem nevoie să învăţăm ? Sîntem chiar atîta de deştepti că ne putem

permite luxul să renunțăm la acești dascăli ? Dacă înalta dumneavoastră judecată concludde astfel, nu-mi rămîne decît să mă supun hotărîrii, dar vă asigur că mă voi sfîrși ca cel mai trist dintre oameni, văzînd că cineva este condamnat numai pentru necuviința de a se fi născut mai inteligent ca semenii lui. Căci, ce altceva ați osîndi aici, decît agerimea minții ?

Fascinat de teoria ascultată, Paul își îmbrățișă maestrul, iar acesta, mărinos ca un Goliat față de un pigmeu, îl bătu pe umăr :

— Vezi, dragul meu, totul pe lume este atît de relativ, încît nu se cuvine a ne încăpățîna în vreo credință ori alta.

Și, din clipa aceea, încrederea „Superbului“, în bine și adevăr, avea să înceapă a se surpa. Luxul, dragostea de bani, femeile, pasiunea pentru jocurile de noroc, cultivate cu grijă de influentul său mentor, aveau acum pentru el și un așa-zis suport etic.

De acum maestrul era sigur că putea lucra pe față cu noul său complice. Curînd, Paul a fost introdus în tenebroasele afaceri ale lui Pădureanu, iar experiența acumulată avea să dea roade cu mult peste așteptările oricui. Timp de un an, discipolul își văzuse maestrul operînd în chip de : „Președinte al Curții cu Juri“, „Profesor universitar“, „Diplomat“, „General de brigadă“ și cîte altele, asigurîndu-și victimele de obținerea cine știe căror profituri ilegale, avansări, reușite la examene, dobîndirea de posturi însemnate și chiar comutarea unor pedepse de condamnare la moarte, promisiuni pentru care încasa sume fabuloase. Paul învățase să creadă că această „mină de aur“, cum își numea Pădureanu „mese-ria“, este pe cît de nesecată, pe-atît de sigură.

„Cine să te reclame ? îi spuse, odată, Pădureanu, enervat de temerile ucenicului său. Păi clientul nu-și

dă seama că, odată intrat în combinație cu noi, se află în aceeași găleată ? Dacă ar vrea să dobândească ceva pe cale legală, clientul s-ar adresa autorităților. Vreau să-l văd eu pe ăla care își bagă singur capul în gura leului ! Haida-de ! Nu-ți face griji ! Nu s-a născut încă dobitocul care să se autodenunțe, ba... pe deasupra să mai facă și rău, fie lui, fie ăluia care se zbate pentru el“.

Trecuse o vreme.

Tutela maestrului îl cam plictisea. Trebuia să se elibereze de sfaturile și mai ales de procedeele lui Pădureanu, încredințat că adunase destulă experiență, iar acum n-avea decît să-și lase fantezia să zburde. Și la această independență îl îndemnase citatul din Pitigrilli : „Nu-mi dați sfaturi ! Știu să greșesc și singur !“ pe care nu înceta să-l azvîrle în fața oricui și-ar fi îngăduit să-l povățuiască altminteri de cum se gîndea el.

Într-o seară, pe cînd se afla în holul unui cinematograf, Paul a cunoscut o tină ră angajată la familia unui diplomat italian. S-a dat drept funcționar la Banca Crisoveloni și i-a spus că ar dori să se căsătorească, fiind sătul de mîncărurile unor birturi modeste și dormitul pe la gazde.

Ioana Bucea, impresionată de frumusețea noii sale cunoștințe și mai ales de aerul timid arborat, a acceptat să-l revadă peste cîteva zile. La întîlnire ea s-a arătat însă grăbită.

— Trebuie să mă-ntorc de-ndată. Copiii domnului conte sînt suspecti de o boală contagioasă. Doamna n-a sosit încă din Italia, și micuții au rămas singuri.

Ningea.

Cîțiva fulgi se așternură pe genele lungi ale „Superbului“ și el își spuse că n-ar strica o mică simu-

lare de tristețe pentru întâlnirea ratată, astfel că se prefăcu a-și șterge o lacrimă.

În naivitatea ei, fata se simți covârșită de pasiunea pe care o stîrnise acelui tînăr serios, rezervat, cu gînduri curate și, pe deasupra, frumos, cum ea nu mai văzuse decît la cinematograf.

— Plîngi ? Și, cum Paul Marin își întoarse capul, rușinat parcă de slăbiciunea trădată, fata îi mîngîie mîneca paltonului, murmurînd : Uite, dacă promiți că ești cuminte, eu te iau în camera mea. Dar, cum se înnoptează, pleci !

Cu o prefăcătorie perfect jucată, Paul se răsuci spre ea, privind-o ca un copil neîncrezător că în clipa următoare va putea zbura pînă în înaltul cerului, cu zmeul lui de hîrtie. Se arătă incapabil să articuleze o singură vorbă, dînd impresia că bucuria pe care o încerca îl covîrșise cu totul.

Ioana Bucșa l-a luat de braț, îndemnîndu-l să meargă. Paul mîngîia fiecare creangă de pom ce răz-bătea dincolo de gardurile curților, adunînd zăpada.

Fata îi urmărea gesturile, bucurîndu-se, poate, la gîndul că, într-o zi, mîngîierile acelea vor fi și pentru ea. Nu prea avusese parte în viață de vorbe bune, darmite de asemenea alintări. La un moment dat, dornică de o asemenea purtare și față de ea, ori chiar geloasă, rupse o crenguță și strigă înăbușit :

— Și eu pot fi mîngîiată !

Paul se prefăcu fisticit, bîiguind :

— N-am îndrăznit. Pe urmă, o dojeni cu blîndețe, arătîndu-i crenguța pe care ea o rupse : Să nu mai faci asta... Te rog ! Ni... niciodată...

Ioana izbucni într-un hohot de plîns și-i sărută mîinile, șoptind :

— Niciodată... jur... Iacă, jur, niciodată.

Privi spre fată, iar aceasta îi surîse blind, îndem-
nindu-l să-și reia drumul.

Porni în urma ei.

După o vreme, Ioana îi făcu semn să se oprească
și îl rugă să aștepte pe trotuarul de vizavi, arătî-
du-i geamul unei camere de mansardă, de unde avea
să-i facă semn cînd să intre.

Paul simți o strîngere de inimă, gîndind că Pădu-
reanu n-ar fi acceptat o asemenea situație umili-
toare, dar căuta să se stăpînească, presimțind că
merita să continue aventura.

Își aprinse o țigară. Urmărind-o cu privirea, văzu
pe tînăra cameristă descuind poarta masivă din fier,
apoi ușa de la intrarea de serviciu și, în cele din
urmă, dispărînd în spatele ei.

Trecuse mai bine de zece minute pînă apăru la fe-
reastră. Paul zvîrli mukul țigării stins de mult și
porni fără grabă, observînd atent strada și apoi vila.
Cînd apăsă clanța, ușa se deschise. Ioana așteptă
precipitată :

— Vino, dragule ! Nu-i nimeni, decît copiii.

Urcară în camera care era atît de mică, încît „Su-
perbul“ nu se putu abține să nu remarce :

— Sînt convinși că seara, la culcare, trebuie să te
dezbraci pe hol.

Rîseră amîndoi.

Ioana, fericită, îl invită să se așeze pe pat, dealtfel,
singura mobilă. Tare s-ar fi dorit cuprinsă în brațe
și mîngîiată, dar ea nu știa să poruncească ; nici
măcar să ceară. Știa doar să roage. Acuma, graiul
părea să-i fi pierit, speriată poate de izbucnirea ce-o
avusese mai înainte cînd, copilul crescut pe la orfe-
linate, își pierduse, pentru o clipă, supunerea și, lă-
sîndu-se învinsă de gelozie, rupsese o biată crenguță
dintr-un pom. Aștepta oare vreo pedeapsă pentru

cutezanța și nesăbuita ei purtare ? Ce-ar fi însemnat o palmă-două pentru ea, care fusese bătută de-atâtea ori, de-atîția stăpîni, pentru nimica toată...

Sfîrși prin a-i spune toate astea „Superbului“. Acesta se arată impresionat. Poate că o clipă încercă un moment de milă, dar imediat se disprețui pentru asta, că doar văzuse el în casa maestrului niște chestii care ar fi produs atîtea lacrimi de inundai întreaga omenire, dar niciodată nu aflase pe chipul lui fie și cea mai neînsemnată urmă de slăbiciune.

Odată, venise la „Domnul director general“ din Ministerul Sănătății (Gogu Pădureanu) o biată femeie, în căutarea unui cărucior de olog pentru fetița ei, de numai șaisprezece ani. Secretarul o introdusese cu mare pompă, după ce o lăsase în antecameră, mai bine de o oră. Femeia a pus pe biroul patronului două mii de lei și, plîngînd, s-a scuzat :

— Domnule director general... ultima sută, n-am mai avut de la cine s-o cerșesc.

Pădureanu și-a părăsit scaunul, a venit lîngă ea, i-a cuprins umerii cu o mînă, iar cu cealaltă i-a mîngîiat părul. Apoi, cu un glas ce părea înecat în lacrimi, îi spuse :

— Lasă, drăguță, uite... sută aceea ți-o dăruiesc eu.

După ce femeia a plecat, Gogu Pădureanu a observat că Paul se lăsase puternic impresionat de situația la care asistase. Și-a aprins o țigară, a pușnit de cîteva ori și, pe un ton care nu ascundea plictiseala, i-a spus :

— Măi băiete, în meseria asta e la fel ca în chirurgie : n-ai sînge rece, te lași impresionat de gemetele pacientului... operația nu reușește. Ei ! Dar ce spun eu „ca-n chirurgie“ ? Mai rău ! Pentru că ăluia... dacă îi tremură mîna moare clientul, pe cînd în meseria asta, murim noi !

Și Paul n-avea de gînd să moară, tocmai cînd se hotărîse să încerce a-și rostui viața pe speze proprii.

Privi fata lung, în tăcere. Apoi mîinile lor se împreunară și, într-un tîrziu, buzele lor.

De-ndată se auzi plînsul unui copil.

Ioana se smulse speriată din îmbrățișare și porni alergînd pe scări.

Intrigat de absența ei prea îndelungată, „Superbul”, părăsi și el camera, coborînd spre apartamentul con-
telui. Se opri dinaintea unei uși din stejar masiv. Apăsă ușor clanta și pătrunse într-o bibliotecă, cu un birou somptuos și cîteva fotolii din piele. Încăperea era bine luminată și putu citi titlurile cîtorva tratate de drept, în limba italiană. Rîse, asociînd-o pe Magnolia Frasscati, de la care învățase să vorbească perfect această limbă, cu Gogu Pădureanu, a cărui bibliotecă nu cuprindea altceva decît astfel de cărți. Pe urmă își îndreptă pașii spre masa de lucru, pe care avea să afle un teanc de cărți de vizită pe care se afla scris :

PAOLO DI MARINI

Conte

Prim secretar al Ambasadei...

O clipă închise ochii, nevenindu-i parcă să creadă în acea stranie asemănare a numelui său cu cel al stăpînului Ioanei. Citi din nou, abandona cartea de vizită, privi într-aiurea și, prosteste, își spuse cu glas tare propriul nume. Luă pentru amuzament cîteva cărți de vizită și le puse în buzunar. Apoi se întoarse în odăița cameristei.

Cînd reveni, Ioana tremura toată.

— Ce s-a întîmplat ? întrebă Paul.

Ea îi arătă un plic, și-i răspunse înspăimîntată :

— Am uitat să-l duc la adresa asta. Mă tem că

acea vor telefona, cînd or vedea că domnul conte n-a sosit... că...

— Un moment ! o întrerupse elevul lui Gogu Pădureanu. Unde trebuia să ajungă scrisoarea ?

— Păi... aici, răspunse fata, arătîndu-i plicul scris în limba italiană și adresat altei ambasade decît aceea unde slujea contele.

— Îl duc eu.

Ioana îl privi cu nespusă recunoștință.

— Nici nu știi din ce situație mă scapi, că băieților le este tare rău și n-aș fi putut să-i las singuri.

Pe urmă suspină și-l sărută pe amîndoi obrazii, rugîndu-l să nu se supere, dar în seara aceea nu se vor mai putea întîlni.

El o asigură că o dragoste adevărată nu ține seamă de o seară, că vor avea destule seri pe care le vor consuma numai pentru ei și mai ales în liniște. Îi sărută mîna ceremonios. Ioana îl asigură că n-avea să uite niciodată bunătatea lui.

Ajuns în stradă, Paul alergă pînă la prima intersecție. Se uită la ceas. Era încă devreme. Apucă, la întîmplare, spre dreapta și își continuă drumul cu pasul domol al omului care-și face siesta după o masă îmbelșugată. Își privi ceasul : era aproape șapte. Scrută întunericul și ninsoarea abundentă, descoperind firma unei cafenele. Porni într-acolo, intră și comandă o cafea dublă. Își scoase mănușile și paltonul, apoi desfăcu plicul. Scrisoarea era adresată primului secretar de ambasadă, căruia contele Paolo di Marini îi cerea scuze pentru neparticiparea la recepția din acea seară, motivînd că, soția aflîndu-se încă în Italia, el era nevoit să rămînă acasă, avînd să vegheze la căpătîiul copiilor săi, suspecti de o boală contagioasă.

Tot din scrisoare, elevul lui Pădureanu constată că stăpînul Ioanei era cît se poate de puțin cunoscut în lumea diplomaților, fiind recent acreditat.

Își prinse capul în palme, acoperindu-și bine ochii, ca pentru a se putea cufunda cît mai adînc într-o meditație.

Un băiat de prăvălie veni lîngă el și-l întrebă sfios, abia atingîndu-i umărul hainei :

— Domnule, vă e rău ?

— Nu ! răspunse Paul într-o doară, fără să-l privească, evident mințind, pentru că de un an buzele sale nu rostiseră nici măcar o fărîmă de adevăr.

Băiatul se aplecă și, ridicînd de lîngă piciorul scaunului un carton imprimat cu litere ce păreau să fi fost caligrafiate de mîna unui artist, prinse a citi, în fugă, invitația adresată de Ambasada... domnului Conte Paolo di Marini. Apoi se mai uită o dată la omul ce-și ținea capul în palme și, ascunzînd prețiosul cartonaș sub șorțul purtat deasupra pantaloanelor, îl duse patronului.

Acesta citi și reciti invitația, nevenindu-i să-și creadă ochilor că o asemenea personalitate îi onorează cafeneaua și, pentru prima dată în viața lui, încercă o dureroasă părere de rău că nu-i trecuse prin minte să-și facă o carte de onoare a prăvăliei, în care asemenea clienți să mărturisească ce cafea bună se bea la el. Trecu apoi în spatele tejghelei, își schimbă șorțul, luă o tavă pe care așeză un șervet curat, puse deasupra cartonașul găsit de piccolo și porni spre masa nobilului său client.

Cînd îl văzu, Paul își duse mîna spre buzunar, întrebînd oarecum contrariat :

— Am cerut plata, sau nu inspir destulă încredere ?

Patronul mai-mai să cadă de pe picioare. Fîstîcit, se înclină de cîteva ori, negă presupunerea celuilalt

și aduse tava la nivelul privirii consumatorului, bluguind :

— Domnul conte a pierdut invitația. Și este chiar pentru această seară.

Paul tresări. Apucă tava, luă cartonașul și îl citi. Gîndurile prinseră a i se rostogoli de-a valma, pînă la senzația unei cumplite migrene. Își prinse capul în palme, apoi își astupă urechile, de parcă auzul i-ar fi fost izbit de trîmbițele Ierihonului ; își întrebă interlocutorul :

— Și de ce credeți că eu am pierdut-o și nu altcineva ?

Dar avu grijă să zîmbească îngăduitor, așa cum îl învățase maestrul că trebuie să se arate mărinimos cu cei de „condiție mizeră“.

Patronul răspunse curtenitor :

— Distincția dumneavoastră nu lasă nici o îndoială.

Clientul îi făcu semn să se așeze, dar cafegiul nu îndrăzni.

În mintea lui Paul nu răsunau decît acele două cuvinte „Domnul conte“, care se amplificau și se reverberau ca strigătele unor buciume izbite de crestele munților și prăvălite apoi în văile de unde porniseră : „Domnul conte“ ! Abia își putea stăpîni emoția pricinuită de revelația încercată. Așadar, putea fi considerat conte ! Judecata lui bine antrenată în rele făcu de-ndată calculul profiturilor realizabile de pe urma acestei întîmplări. Chibzui o vreme și, cînd se mai liniști și izbuti să-și pună gîndurile în ordine, își întrebă interlocutorul, abia învrednicindu-l cu o privire :

— Cum te cheamă ?

— Ignat ! Ignat Lörencz !

— Cît câștigi, cu dugheana asta, pe zi ?

Celălalt răspunse fără să chibzuiască prea mult :

— Sîmbăta și duminica, mai merge, în rest, vedeți și dumneavoastră, și își invită oaspetele să privească la cei opt consumatori din prăvălie.

— Te-am întrebat, cît ?

— O sută-două !

— Pe zi ?

— Pe zi. Vi se pare mult ?

Și Contele, pentru că de-acuma așa va fi cunoscut fiul acarului Gheorghe Marin, scoase un teanc de bani, oferindu-i-l patronului.

— Domnule ! strigă Ignat, pierzîndu-și cumpătul în fața acelei sume care pentru el era o adevărată avere. De ce îmi dați atîția bani ?

Paul se ridică de pe scaun, murmurînd :

— Așa plătesc eu micile servicii. Pe cele mari, le plătesc mai bine.

Lăsă banii pe masă. își luă scrisoarea de scuze și invitația, salută pe toată lumea cu un aer seniorial, se lăsă îmbrăcat de Lörencz și părăsi cafeneaua, pierzîndu-se în noapte.

Din clipa aceea se simți altul, de parcă psihiatria se dăduse pe mîna chirurgilor ori a geneticienilor care, împreună, operaseră un fantastic transplant de gene, prezentînd omenirii rezultatul perfect al dublării personalității, după modelul solicitat de pacient.

Cît timp irosise el în afacerile, uneori meschine, ale lui Pădureanu și cum de nu își dăduse seama pînă acum că el, Paul Marin, era mult superior avocatului, fiind făcut numai pentru lovituri în stil mare. El nu se va mai pierde în cîștiguri întîmplătoare ; el va activa organizat, numai în afaceri de cea mai mare amploare.

Ajuns la Pădureanu acasă, gîfîind, urcă scările ca o vijelie.

— Ce vînt te-aduce ? îl întîmpină maestrul.

— Lasă vorba și telefonează la bătrînii tăi să-mi facă rost de o mașină luxoasă, cu un șofer în livrea !
răspunse agitat Contele.

Tonul și neobrăzarea cu care i se adresase surprinseră pe maestrul.

— Ce înseamnă tonul ăsta, Paulică ! Uiți cu cine vorbești ? !

— Vezi dacă e apă caldă la baie și îngrijește-te de ce ți-am ordonat ! continuă Paul, ca și cînd n-ar fi auzit mustrarea care i-a fost adresată.

— Băiete... cred că ești beat !

Contele nu-l mai auzea, el trăia momentul de vîrf al independenței sale. Miza era uriașă, iar rezultatele îi apăreau fabuloase. Și-apoi, maestrul acela plin de infatuare nu culegea decît ce semănase cu învățăturile lui : „Prinzi fraierul la înghesuială, te dai mare, și chiar dacă își dă seama că nu ești ceea ce spui, insiști, că n-are ce să-ți răspundă, dacă e la mîna ta !“. Și Paul reținuse lecția, iar acum o aplica de o manieră care stîrnea invidia chiar și a unuia ca Pădureanu.

— Vrei frac, vei avea frac ; vrei mașină cu șofer în livrea, vei avea și mașină cu șofer în livrea ! îi strigă avocatul din cameră.

Paul își dădu seama că, în timp ce el se spăla, Pădureanu îi explorase buzunarele hainelor și nu fără rezultate. „Ei, și ?“ gîndi el. Sigur că maestrul n-avea să-l trădeze, că doar știa și el destule despre afacerile lui.

La ora nouă și zece minute, soneria de la intrarea principală îl făcu să tresară.

Avocatul ieși din birou și reveni însoțit de un șofer

bătrîn, îmbrăcat într-o livrea galbenă, purtînd pe brațe o cutie mare de carton.

— Ce-i acolo ? întrebă Paul.

— Fracul dumneavoastră, domnule conte Paolo di Marini ! răspunse maestrul, înclinîndu-se.

— Ești mare, Gogule, dar ce folos ! îl compătimi Paul.

Celălalt se înclină, privindu-l cu ironie stranie, convins că tînărul nu va atinge niciodată măiestria lui în ale escrocheriei și că va capota la prima încercare de lucru pe cont propriu, fiindcă nu avea pregătirea lui juridică și nici tact.

De-ndată ce ajunse la ambasadă, Paul prezentă cartea de vizită odată cu invitația.

Majordomul îl anunță din pragul salonașului :

— Domnul conte Paolo di Marini !

Privirile celor peste o sută de invitați se întoarseră spre Conte, și un murmur de uimire se făcu auzit.

„Superbul“ rămase în poză doar cîteva clipe, după care își înclină capul ușor. Zîmbi, dar în ciuda rangului său, neputîndu-și stăpîni „temperamentul meridional“, ridică brațele pînă în dreptul umerilor, cuprinzînd parcă întreaga asistență, și, lărgindu-și zîmbetul, dădu la iveală un adevărat șirag de perle. Totul era calculat, totul măsurat cu precizia unui optician. Atuurile și le cunoștea perfect : tinerețea, frumusețea, farmecul, inteligența și inventivitatea.

Ca puse în priză, toate aceste motoare intrară în funcțiune. Păși, cu mersul lui de felină puternică, spre gazda care-i veni în întîmpinare, scuzîndu-se în franceză, apoi în engleză și sfîrșind prin a spune, în italiană, poezia unui copil care regretă că a întîrziat la masă, știind că astfel nu va căpăta prăjitura. Pînă și morga celor doi bătrîni diplomați se dusesse pe apa sîmbetei, toată lumea hohotînd în rîs, unii chiar

aplaudîndu-l. Pe urmă, cînd gazdă îl asigură că va fi iertat pentru întîrziere, Conteale ceru o dovadă sigură.

— Să văd prăjitura !

Soția ambasadorului se grăbi să-i facă pe voie și, în ovațiile celorlalți, „Superbul“ mîncă nouă prăjituri.

— Acuma sînteți încredințat de iertare ? îl întrebă un corespondent de presă.

— Vorbeam despre prăjitura de la sfîrșitul mesei, răspunse Paul.

Și oaspeții fură cuprinși de un hohot de rîs.

Contele devenise protejatul tuturor femeilor, care mai de care vrînd să-i sature foamea.

Un diplomat belgian i-a admirat butonii ; Paul i-a smuls de la manșete și i-a oferit. Soția gazdei i-a admirat tabachera, spunînd că rubinul care servea drept închizător al capacului semăna cu cel al pudrierei pe care a pierdut-o anul trecut la Milano ; Paul i-a oferit tabachera din aur.

Atrași de dărnicia tînărului nabab, bărbații s-au apropiat de el cu interes, iar Conteale, cu o „naivitate de condamnat“, le-a vorbit, deschis, despre afacerile cu petrol pe care tatăl său le face, cum și despre disprețul lui pentru bani.

Curînd, devenise punctul de atracție al unor oameni de afaceri, atît din țară cît și din străinătate, unii propunîndu-i, evident, cu delicatețe, importante comisioane, în dorința unor tranzacții cu întreprinzătorul său părinte.

Curtenitor, politicos, reținut, Conteale asigură pe fiecare în parte de interesul stîrnit, promițînd un răspuns ferm, într-un timp cît se poate de scurt. De fapt, nu știa ce să spună, pentru că, ce-i drept, în petrol, nu „lucrase“ încă. Oricum, numai la auzul sumelor enunțate, simțul lui practic îl și mîna spre o

documentare urgentă. Își notă adresele celor interesați, rugându-i însă a nu-i telefona la birou ori acasă, insinuînd că soția l-a împresurat numai cu oamenii ei, și că ar dori ca afacerile lui... să rămînă doar ale lui.

Partenerii îl încurajară, asigurîndu-l că nici nu-și prea ostenesec soțiile cu asemenea treburi, așa încît ar fi bine ca viitoarele lor discuții să se poarte în locuri cît mai discrete.

Pentru Conte, nici că se putea mai bine ; locul acela discret îl va avea.

După cinci zile îl părăsi pe maestru și se mută în blocul Creditul minier, unde închirie un apartament luxos mobilat, și cu două telefoane ; om de încredere — secretară și menajeră — Verona Gore, o prostituată ajunsă la reformă, dar încă frumoasă, prezentabilă și cu o garderobă foarte bogată.

Urmă reluarea legăturilor făcute la recepție, evident, prin secretară care, de-a lungul mizerei sale cariere practicate prin porturi, învățase de la clienți să se descurce în limba greacă, franceză, italiană și germană.

Dar nici Ignat Lörencz nu trebuia neglijat în combinație : mașina atît de bine pusă la punct de Conte simțea nevoia unei consolidări — fie ea și aparentă.

Partenerii de afaceri fuseseră programați cu grijă : bancherul Campa Rossino, luni, la orele zece, industriașul Herbert König, marți la orele șaptesprezece, un diplomat suedez, miercuri, la ora patrusprezece, iar petrolistul Ugo Navara, joi, la orele douăzeci și unu, singurul invitat împreună cu soția.

Sîmbătă, înainte cu două zile de începerea mării afaceri, pe la amiază, Conte telefonă primului secretar la ambasada căreia îi fusese oaspete, plîngîndu-i-se că mașina i s-a defectat și numai disperata situație în care se află l-a îndemnat să apeleze la el.

— Unde vă aflați ? l-a întrebat secretarul.

— Mă găsesc pe aeroport. N-aș vrea ca soția și copiii să fie îngrijorați din pricina întârzierii mele. Altminteri...

Secretarul nu-l mai lăsă să-și termine fraza, asigurându-l că îi va trimite chiar mașina ambasadorului, pentru că aceea pe care el o are în folosință era plecată, cu familia lui, la Sinaia.

O oră mai târziu, o limuzină purtând însemnele corpului diplomatic și drapelul statului... se opri în fața cafenelei lui Ignat Lörencz.

Cei câțiva oameni care se aflau acolo, mai mult din pricina gerului năprasnic ce se lăsase, decît pentru insipida licoare neagră, se holbară prin geamul aburit al prăvăliei.

Unul dintre ei strigă patronului :

— Hei ! Pregătește salonul de recepție, că a venit ambasadorul...

Cafegiul bombăni ceva, ștergînd tejgheaua pe care se vărsase o linguriță de zahăr dar, întorcînd capul, încremeni : în prag se afla Contele, purtînd un imens buchet de trandafiri.

Năucit de surpriza acelei vizite; cafegiul prinse a-și șterge mîinile de șorț și porni în întîmpinarea oaspetelui, murmurînd :

— Domnul Conte ! Domnul Conte !

Acesta îi întinse mîna ca unei vechi cunoștințe, zîmbi timid, oferindu-i florile.

— Pentru doamna Lörencz, soția dumneavoastră !

— Pentru... pentru... pentru... repetă prosteste cafegiul neîndrăznind să ia buchetul.

— Contele Paolo di Marini nu-și uită prietenii. Cîndva mi-ați făcut un bine. De-atunci... pentru mine a-ți devenit un sfînt. Răposatul meu tată, contele Giorgio di Marini, îmi spunea : „Paolo ! Prieten îți

este acela care nu-ți face rău ! Cel care îți face bine, măcar o singură dată, în viață, este un sfânt !"

— Frumoasă vorbă ! interveni un bătrîn care stătea chiar la masa de lîngă ușa.

— Și înțeleaptă ! adăugă altul.

Impresionat, cafegiul luă buchetul și vru să-i sărute mîna, dar Contele și-o retrase, dojenindu-l :

— Să nu faceți asta ! Florile înseamnă dragoste, recunoștință, prietenie ! Dumneata ești mai mult decît un prieten, și dacă cineva ar trebui să facă ceea ce erai gata să faci mai înainte, acela sînt eu. Îl luă de braț, purtîndu-l spre tejghea, unde îi șopti : Cred că sînteți un om de încredere. Nu vă cer să renunțați la modesta dumneavoastră afacere dar... mi-am zis că v-aș putea completa venitul... Evident, nu oferindu-vă pomană, ci angajîndu-vă pentru unele servicii... pe care... să vi le plătesc.

Lörencz era tare mîndru de noua lui relație. El făcuse multe la viața lui și nu o dată își spusese că norocul îl ocolise cu încăpăținare ; cunoștea cîteva limbi străine (știa numai să le vorbească) și izbutise în cîteva mici afaceri de contrabandă. De pe urma lor reușise să-și deschidă cafeneaua, dar lovitura cea mare părea să se fi depărtat de el pentru totdeauna. Acum, însă, îi păru că a sosit momentul. Omul pentru care avea să lucreze părea un adevărat nabab și pe deasupra cît se poate de generos. Într-un tîrziu, se pomeni întrebînd într-o doară :

— Despre ce este vorba, domnule Conte ?

— Numai lucruri cinstite. Dar... treburile astea le-am putea discuta la mine acasă, mîine dimineată, și mai ales... numai dacă timpul vă permite.

Și, fără să-i aștepte răspunsul, îi scrise adresa și plecă, salutînd pe toată lumea.

Ignat Lörencz îl văzu pe distinsul său oaspete ur-

cîndu-se în mașina aceea elegantă pe care se aflau însemnele corpului diplomatic și drapelul unei țări de departe.

A doua zi urmă instruirea cafegiului, care n-avea altceva de făcut decît să ducă niște pachete cu acțiuni și, indiferent cine ar fi fost de față, să anunțe — pe un ton confidențial — creșterea fantastică a cursului, la bursă, în viitoarele două săptămîni.

— Asta, numai o vreme, pînă cînd prietenii care se vor afla la mine o vor liniști pe soția mea că speculațiile în care m-am aruncat sînt rentabile, îi explică Conte le manevra la care îl angajase. Și, pentru fiecare vizită, vă ofer o mie de lei. M-am gîndit că meritați și banii... și încrederea mea, într-o chestiune care e mai mult de familie, decît pentru cîștig.

Și cafegiul avea să-și joace rolul cît se poate de bine, spre folosul lui Paul. În primul rînd, cineva din afară, pe care Conte le îl recomanda invitațiilor săi „agentul meu de la bursă“, îi aducea un mare pachet cu acțiuni petrolifere, apoi, acel cineva îl informa confidențial asupra cursului valorilor, făcînd să crească, astfel, interesul victimei pentru o tranzacție cît mai însemnată și cît mai urgentă.

Afacerea mergea ca pe roate : bancherul Campa Rossino i-a dat un aconto de un milion și jumătate, industriașul Herbert König, opt sute de mii, diplomatul suedez, ceva mai mult de un milion, doar petrolistul Ugo Navara, om trecut de șaptezeci de ani, încercat în afaceri, s-a arătat sceptic, amînînd avansarea banilor cu o săptămîină, pe motiv că voia să mai observe oscilațiile bursei.

Conte le era însă grăbit să pună mîna pe pradă dar, în ciuda inventivității sale, lipsa de tact ca și puțina lui experiență aveau să-i joace fosta. Astfel, în loc să se retragă cu ceea ce realizase pînă atunci, pentru

că la urma urmei planul său urma să se încheie cu o dispariție bruscă, minat de lăcomia pe care Pădu-reanu i-o inoculase cu o știință măiastră, Contele nu găsi ceva mai bun de făcut decât să fugă, chiar în aceea seară, cu tinăra soție a petrolistului, despre care aflase că stăpînea o uriașă avere, dar care nu avea un ban în afară de ceea ce obținea de la soțul ei.

Urmară cercetări, investigații și, pînă la urmă, Paul Gh. Marin fu prins și deferit justiției.

Atunci, poate că tinerețea și farmecul său l-ar fi ajutat să capete o pedeapsă mai ușoară, dar cinismul cu care a susținut în instanță, cu tonul emfatic și ex-catedra, teoria maestrului său în legătură cu meritele și importanța rolului jucat de escroc în echilibrarea unei societăți dominată de tîmpiți a stîrnit indignarea instanței care l-a osîndit la trei ani închisoare.

S-au găsit însă și cîțiva nebuni care să-l susțină.

În presa vremii au apărut cîteva articole care l-au făcut celebru, mai ales în lumea interlopă care, în rangurile ei subterane, îl și categorisise : „Băiat de viitor“, sau chiar „Mare patron“.

Rușinat, acarul n-a venit la proces, dar Anica se afla pe lîngă zidurile tribunalului, înainte să se fi crăpat de ziuă. De înțeles, n-a prea înțeles ea toate vorbele lui fecioru-său, pricepînd mai bine spusele procurorului și indignarea asistenței.

Cînd l-au scos din boxă, fiul i-a strigat :

— Nu fii tristă, măicuță ! Dreptatea este de partea mea ! Toți cei care au dat astăzi cu piatra în mine, mîine îmi vor linge rănile, iar eu îi voi ierta !“.

Și declarația asta insolentă publicată odată cu fotografia „Superbului“ îmbrăcat în zeghe avea să vîndă trei ediții ale ziarelor de după-amiază.

Un pretins sociolog a deschis o listă de subscripții, atât pentru ajutorarea „Mîntuitorului prostiei“, cît și pentru studiile ce aveau să se facă asupra „Iluminatului inger al revoltei sociale“, denumiri pe care el i le atribuise.

Într-o zi de vorbitor, cînd rămăseseră numai ei doi, mama îi întinse un pachet cu d-ale mîncării și două pîini mari, care abia încăpură printre gratii.

Cineva din capătul culoarului a rîs batjocoritor, și apoi a strigat :

— Pîine neagră ? Ha, ha ! Icre negre ! Că doar e conte...

Paul s-a uitat spre acela — era gardianul șef Prișacă, spaima deținuților — și a mîrîit :

— Marș de-acolo, că-ți fărîm țeasta !

Și dacă Anica nu l-ar fi oprit, cu mîinile ei tremurînde, Contele și-ar fi împlinit amenințarea. A rămas unde se afla, dar i-a strigat omului în uniformă :

— O să te pun să-mi faci pantofii... Și asta... în fața subordonaților tăi !

Pe altul l-ar fi fărîmat cu bătaia, dar șeful gardian se mulțumi doar să bombănească, apoi părăsi culoarul.

Spre mirarea celor care-l stimau pentru „tăria“ lui, cînd reveni în celulă, Contele se prăbuși pe ciment, plîngînd și sărutînd pîinile aduse de Anica.

Tîrziu, cînd unul din pușcăriași îl ridică de pe jos, Paul declară solemn :

— Evadez !

Chiar în seara aceea a cerut să fie scos la raportul directorului închisorii, pe motiv că dorește să facă depoziții în procesul faimosului spărgător Titî Mafoame, dar numai dinaintea instanței.

— Știu, Conte, răspunse directorul, înțelegînd că Paul se plictisea în închisoare. E... un proces celebru, din care temutul nelegiuit vrea să scape basma cu-

rată, datorită lipsei probelor concludente. Trebuie însă să motivăm legal scoaterea ta din penitenciar.

— Domnule director, am fost martor cînd a pătruns în casa ceasornicarului Onida, și am văzut cu ochii mei cînd l-a lovit cu o rangă în cap.

— Cred că merge ! consimți directorul, cunoscînd dărnicia Contelui.

A doua zi fu urcat, împreună cu alți osîndiți, în duba penitenciarului, urmînd să fie prezentat judecătorului de instrucție, cu două ore înaintea începerii procesului.

De-ndată ce ajunse la tribunal, Contele ceru să meargă la toaletă.

Gardianul îi scoase cătușele, rămînînd să-l aștepte în fața ușii, convins că de la etajul doi nimeni n-avea sorți de scăpare, dacă intenționa să evadeze.

După cîteva clipe, Contele însă se afla într-o curte interioară a tribunalului. În cea mai mare grabă „convinse” repede un om de serviciu să-i „împrumute” pantalonii și halatul de pe el. Și, odată ajuns în stradă, se urcă în primul taximetru, indicînd adresa pungașului de buzunare Ion Rovăn, poreclit „Domnișoara”, pentru agilitatea cu care fura.

Contele îi povesti totul, în grabă, iar „Domnișoara” îl asigură că poate rămîne cîteva zile la el.

Acesta îl aprecia nespus, și ori de cîte ori avea ocazia, declara celor din lumea lui : „Să știți de la mine : Contele e omul zilei de mîine ! De ani de zile n-am mai văzut unul cu asemenea stofă de grangur ! La rîndul său, Contele avea mare stimă pentru iscusința „Domnișoarei”, recunoscut ca ingenios în alegerea ponturilor și chiar a unor mari „afaceri”, chiar dacă ele depășeau hotarele buzunarelor peste care el era atotstăpînitor.

Hoțul era acasă, bolnav, de pe urma unui chef

zdravăn, căruia îi ținuse piept două zile și două nopți. Când îl văzu pe Conte vru să rîdă, dar migrena care-l stăpînea îl făcu să se crispeze.

— Hai să plecăm din țară ! propuse Contele într-un tîrziu.

Hoțul de buzunare consimți cu entuziasm.

— Conte, tu ești mai ceva ca Marconi și chiar ca mulți alți șmecheri la un loc. Descoperirea afacerii cu petrolul, vreau să spun cu... acțiunile, poate să ne facă miliardari. Apoi, chestia cu titlul tău de noblețe ! Băi, Paulică, tu știi bine că Ion Rovin nu se încinge așa... la flacăra chibritului. Ehe ! Asta-i treabă serioasă, frățioare. Ai ceva bani de-o parte ?

— Am, că nu i-am dat pe toți la anchetă.

— Foarte bine ! Asta-i treabă de om chibzuit. Așa fac și eu, că... vorba aia : „Cafteala trece, pițulele rămîn !“ Cît ?

Contele făcu o pauză, și apoi răspunse, mințind :

— Vrei trei-patru sute de mii !

— Cam puțin, dădu din cap, în semn de nemulțumire, „Domnișoara“. Dar pentru drum ne-ajunge, că acolo... mă mai „împrumut“ eu de la careva. Italianește mai știi ?

Contele rîse, cu superioritate.

— Atunci e bine. Franțuzește știu eu, că doar am stat doi ani prin pușcăriile lor, așa că...

— În Franța ? Vrei să plecăm în Franța ?

— La Monte Carlo, băă ! Te scot în lume, că eu sînt de talie internațională, nu ca amărîtul ăla de Gogu care plimbă văduvele în ajun de pensie. Bate laba și să ne trăiască dușmanii, ca să ne vază fericiți.

Tîrgul era încheiat, plecarea fu hotărîtă pentru a doua zi, „Domnișoara“ urmînd să aranjeze ca totul să decurgă fără dureri de cap.

Seara, Contele trecu pe-acasă. Așteptă pînă ce-i

văzu pe tatăl său pornind spre haltă, apoi intră. Când îi zări Anica, mai-mai să leșine.

— Măicuță, să nu întrebi nimica ; prea multă vreme, nu avem. Dacă ți-a mai rămas o fărîmă de încredere în mine, află că mă fac om de treabă. Mîine plec din țară și mă apuc de muncă. Recunosc, am greșit, dar o să mă îndrept.

Anica făcu un pas înapoi, strigînd înăbușit :

— Pleci din țară ?

— Mamă, uite... ține ! bîgui el oarecum încurcat. Și-i întinse un teanc de bancnote. Pe urmă, adăugă, precipitîndu-se : Ai vreo cincizeci de mii. Peste o lună-două, ți-oi mai frimite, că pînă atunci prind eu nițel cheag.

Bătrîna se uită la el, fără să-l vadă, fără să observe măcar banii aceia mulți, care pentru ea însemnau o adevărată avere. Căzuse pradă unui singur gînd și, într-un tîrziu, i-l mărturisi :

— De-acasă ai plecat și ai văzut ce rău ți-a fost ! Dacă pleci și din țară, înseamnă că totul s-a isprăvit. Auzi, Paulică ? Totul... totul...

Ochii femeii se umeziră și printre cutele obrazilor ei zbîrciți lunecară cîteva lacrimi.

Contele se cutremură dinaintea acelei întruchipări a tuturor durerilor ce sînt date oamenilor să le încerce și, o clipă, fu tentat să dea uitării toate planurile sale de viitor ; dar numai o clipă, fiindcă : „Escrocul trebuie să fie dur ca un chirurg. Dacă te lași impresionat de văicărelile unuia, ori de strigătele altuia, moare pacientul !” O sărută în fugă și plecă.

Monte Carlo a primit cu brațele deschise pe superbul nabab care, seară de seară, pierdea mii de franci la mesele de joc.

„Pierde averi, și zîmbește fericit !” comentau pînă și cei mai bogați jucători.

Ion Rovan, „secretarul“, onora numai la un semn al lui Paul Marin toate cheltuielile lui nebunești, banii necesari pentru ruletă, chemin de fer sau baccara fiind procurați în urma furturilor pe care „Domnișoara“ le făcea ziua.

Cam în a cincea zi, o femeie între două vârste, cu o înfățișare distinsă, întâlnindu-l pe Ion Rovan în barul hotelului, îl întrebă pe cel mai firesc ton :

— Ce sînt părinții prietenului dumneavoastră ?

Ion Rovan o privi cu nedumerire, întrebînd, la rîndul său :

— Oare nu știți ? Nu-i cunoașteți ?

Femeia zîmbi puțin încurcată, dînd impresia că, în ciuda eforturilor de rememorare pe care le făcea, nu ajunsese la nici un rezultat.

— Sînt prinți, stimată doamnă, iar domnul despre care vă interesați nu este prietenul, ci stăpînul meu. Eu îi sînt secretar.

— Trebuie să fie tare bogat.

— Putrezi ! Putrezi de bogați ! răspunse „Domnișoara“, atent la brățara și colierul ei. Dacă vor lăsa însă acțiunile tuturor sondelor pe mîna tînărului, cu felul său de a cheltui, în zece-douăzeci de ani se spulberă totul.

— Petrol ?

Rovan confirmă cu o înclinare a capului.

În noaptea aceea, Prințul apăru în sala de joc foarte tîrziu. Chipul său trăda o imensă bucurie. Rugă cîteva clipe de liniște și apoi ceru tuturor să fie invitații lui.

Asistența bătu din palme, iar femeia între două vârste se apropie de „Domnișoara“ și-l întrebă care era pricina euforiei tînărului prinț.

— Acțiunile, doamnă ! S-a dublat averea... Și lu-

erurile par să nu se oprească aici. Ce vreți, se apropie războiul. Petrol, nu ?

Femeia dispăru.

Spre ziuă, cînd șampania continua încă să curgă, Prințul cîștigă pentru prima dată peste o sută de mii de franci și la ruletă și la baccara.

.

Tinăra Sofica Arghir, de la matrișerie, impresionată de momentul povestit de meșter, scoase un oftat.

Doar Iftodie se găsi s-o dojenască, supărat că-l întrerupse pe „cel care-și scotea cămașa desprinzînd-o cu greu de pe rănile sufletului, numai ca să-i arate lui Toader cît de rău poate ajunge dacă nu se întoarce din drumul pe care a apucat“.

— Ce-i fată ? Ți se pare bani așa de mulți ? Și, ca s-o aducă la realitate, cum gîndea el, mai spuse : Cu banii ăia, nici măcar un sfert din hala în care lucrezi tu nu se poate cumpăra. Așa, să știi !

— Dar atîția bani pentru un singur om ?

Tinăra se ridică de la locul ei, merse spre meșter și, cu ochii în lacrimi, nemaiînțelegînd că banii cîștigați la joc erau un capital în plus pentru afacerile necinstite, murmură :

— Meștere, eu pentru tinerețea mătăle am suspinat ; că, dacă norocul îți dăduse pe tavă atîta bănet, fără să fi făcut trăsnaî ca pînă acum, trebuia să-l lași pe ăla de te-a tîrît pînă acolo, să-i fi dat cît i-ai fi dat, și să te-ntorci la mama Anica. Că-ți făceai pe-deapsa, și gata. Erai acasă, ce mai ?

Cîteva femei lăcrimară, altele, mai prin fundul clubului, plîngeau de-a binelea, iar una de vreo cincizeci de ani, șefa secției de vopsitorie, o ardeleancă frumoasă și rumenă, tot bombănea :

— Frumos îi, cerule, și mintos pare cînd vorbește, da' să vede că adevărat îi ce se spune : „Că unde-i minte multă... nu-i tătă bună !” Apoi se jelui unei colege : Știi, tu, Mărie, cîtu l-am iubit ? Of ! De-ar ști el, amu, cîtu îmi e de drag, după ce-l aud cum își părăsește sufletu' că doară alții să nu mai porceadă în noaptea prin care el, singur și neajutat, a pribăgit !

Mășterul, privind spre Toader Voican, continuă să-și depene povestea, de data asta însă privind asistența cu ochii scâldați într-o lumină pe care numai adevărata și totală despovărare o poate da omului hotărît să-și lepede taina cea rea dinaintea semenilor săi.

.

Cîțiva oameni bogați se arătară interesați de cumpărarea unei părți din acțiunile Prințului, dar secretarul le spuse că, într-un asemenea moment de mare creștere a cursului, erau puține șanse.

Atunci, cei dornici de asemenea cîștiguri oferiră pungășului mari avantaje bănești, iar „Domnișoara”, în schimbul unui comision de doi la sută, își „trădă” stăpînul, convingîndu-l să vîndă măcar cîte zece mii din fiecare categorie de acțiuni.

Dar ca afacerea să pară cît mai serioasă, s-au prevăzut și unele piedici. De pildă, cînd totul părea să meargă ca pe roate, stocul de acțiuni se înjumătățise, pentru că tatăl nu aprobase nesăbuitele tranzacții ale risipitorului său fiu.

Secretarul Prințului își asigură însă partenerii că totul avea să se termine cu bine, dar cu o întîrziere de cîteva zile.

Și mașina de inventat minciuni intră în ultima vi-

teză : telefoanele în țară și răspunsurile, tot pe aceeași cale, la Monte Carlo.

Mecanismul era cît se poate de simplu : Verona Gore, fosta secretară și menajeră a lui Paul Marin, avea drept „misiune de luptă“ paza telefonului. „Domnișoara“ o instruisese temeinic : „Fă ! Crăpi de foame, de sete, de orice, dar nu te miști din casă ! Răspunzi la toate apelurile noastre. Placa să-ți fie asta : „Alteța Sa e foarte supărată. Nu aprobă decît jumătate din ceea ce ați solicitat“. Însă, cînd eu sau Paul vom zice : „E o chestiune de onoare“, ne telefonezi a doua zi, după-amiază, și ne comunici : „Totul este în ordine. Trimiteți bani“. Și pentru ca afacerea să fie credibilă, comenzile telefonice din străinătate se făceau din birourile cazinoului ori din apartamentul Contelui și din cele ale victimelor.

Într-adevăr, totul a fost în ordine. Cei doi escroci încasară cam două milioane de franci și se făcură nevăzuți.

Urmăriți de polițiile mai multor țări europene, ei hotărîră să-și petreacă vacanța de vară la Mamaia, convinși că, în țară, vor fi mai la adăpost.

În drum spre mare, Contele trecu pe-acasă, unde o găsi pe maică-sa trebăluind prin curte, iar pe taică-său sorbindu-și ciorba de toate zilele, în care bucățile de pîine uscată se aflau din belșug.

— Ce-nseamnă asta ? îl dojeni Paul. Și, pe jumătate de glumă, pe jumătate serios, își certă mama : Ai și învățat să cheltuiești ?

Acarul se ridică de la masă, întrebînd :

— Cum vine asta ?

Speriată, Anica murmură :

— Păi... cînd a trecut pe-aici să-și ia rămas bun că pleacă în străinătăți... mi-a lăsat niște bani, dar eu...

— Unde sînt banii, tună soțul.

Femeia îi aduse de-ndată, înveliți în jurnale peste care petrecuse o basma.

Tatăl înșfăcă teancul de bancnote și-l azvîrli lui Paul în față. Pe urmă continuă :

— Auziți, excelența voastră... sau... alteța voastră... sau... dracu' să vă ia... noblețea și puturoșenia voastră ! ? Să iertați vorbele nesăbuite ale acestei neștiutoare, și să îngăduiți a vă întreba, la ce soi de castel veți binevoi a trage ? Cu două rînduri de gratii sau cu unul singur ?

Contele privea uluit la părintele care, pînă mai anul trecut, din „bulgărele meu de aur“ nu-l scotea, iar acum părea să-l urască cu adevărat.

— Ascultă ! Toată mascarada asta se cheamă cinste ?

Acarul mărturisi că nu știa ce-i aceea „mascaradă“, dar recunoscuse că izvorul nemulțumirii sale venea dintr-un loc ce purta numele de cinste.

— Bine... ! arată fiul că e gata să capituleze. Și boala asta se tămăduiește cu ciorbă și pîine ? continuă el pe tonul de mai înainte. Încearcă să te lecuiești cu ceva mai bun, că de mîncare... există alîtea lucruri pe lume.

— Cu ce bani ?

— Păi vezi ? Dacă vorbim omenește, ne-nțelegem. Va să zică... asta e ! Nu ți se părea de-ajuns cît i-am lăsat mamei... Și scoase din buzunarul de la piept un teanc de bancnote, dublu cît cel azvîrlit de taică-său mai înainte. Alifia asta vindecă tot, inclusiv cinstea. Ha, ha, ține minte, tată !

În odaie răsună o palmă trasă cu năduf.

Urmărit de ochii înlăcrimați ai Anicăi, Paul se clătină pe picioare, bîjbîind cu mîinile întinse, în căutarea unui reazim.

Într-un târziu, acarul îi puse o mână pe umăr și-l întreba :

— Te doare ?

Feciorul dădu din cap, semn că nici nu mai putea vorbi.

— Vezi... eu... ce mai... asta e ! blîugui Gheorghe gîtit de regrete. Băi tăticule, eu nu... nu... știi bine... eu nu te-am lovit niciodată...

— Știu, șopti Paul, fără să-l privească.

— Acum... și tu... dacă...

— Dacă ai făcut-o, înseamnă că mă urăști.

— Eu ? Eu, să te urăsc ? răcni Gheorghe ca o fiară înjunghiată. Și, repezindu-se spre masă apucă un cuțit pe care i-l întinse băiatului, spunîndu-i pe un ton grav, de om sfîrșit : Dacă tu crezi asta, dar așa... cu-adevărat... dacă tu crezi că tata te urăște, atunci bagă-l în mine ! colea ! aici ! în piept, în sufletul ăsta care n-ar mai face nici cît o ceapă degerată, iar mă-ta să jure că mi-am făcut seama.

Paul i se aruncă în brațe, plîngînd :

— Tată ! Ce să fac ?

— Să vrei, mă ! Dar să vrei tare de tot ! Și vorbesc eu cu tovarășii mei să-ți găsească un loc la ateliere...

Prinse a-i mîngîia părul și a-i săruta obrajii cu disperarea și speranța care-l încercau deopotrivă în acele clipe.

.

— De ce n-ai rămas acasă, nea Marine ? spuse Titus Amarici, ucenic la cazangerie.

— Sst ! Sst ! se auzi din diferite colțuri ale sălii.

Ucenicul părea să nu se mai afle acolo, ci, cu multă vreme în urmă, acasă la povestitor, asistînd la scena aceea dureroasă, pentru că insistă să capete un răspuns.

— Meștere ! De ce n-ai rămas acasă ! Atunci trebuia...

Nea Marin îl întrerupse cu oarecare duritate.

— Dacă mă întreabă Toader, spun.

Cel pentru care meșterul își sfîrteca tainițele sufletului, răspunse :

— Ce atîta filozofie ? N-a știut să se oprească la timp.

Dolmide, un oltean de vreo patruzeci de ani, căruia i se spunea „Taurul“, din pricina robusteții sale, îl trase jos pe Toader Voican atîta de tare, încît răsturnă toată banca pe care se mai aflau alți opt sau nouă oameni.

— Lasă-l, Dolmide ! interveni meșterul.

Olteanul se ridică în picioare, murmurînd, cu părere de rău :

— Dacă zici tălică...

— Toadere ! strigă Marin, gîtit de durere. Te-ai supărat, crezînd poate că prin tot ce spun aici vreau să te așez pe aceeași treaptă cu mine. Nu... copilule ! Eu am fost cel mai rău dintre răi, pe cînd tu ești doar unul dintre oamenii care sînt gata să alunece. Și-apoi... eu mă dezgrop pe mine, cel care n-a murit cu totul, numai ca tu să vezi că una-i lecția de aici și alta-i cea de dincolo, de grații. Ascultă strigătul meu și nu te afunda în minciună ! Că de-aici pleacă toate relele !

— Nu merită ce faci pentru el ! spuse Dolmide. Văzuși ce obraznic răspunse ?

Meșterul ripostă :

— Nu felul în care mi-a răspuns trebuie să ne îngrijoreze, ci adevărul rostit de el. Pe urmă, adresîndu-i-se direct lui Toader Voican adăugă : Așa-i, băiete ! N-am știut să mă opresc la timp. Dar... oare, tu știi ? Toadere ! Află de la mine, puțini... foarte pu-

țini, dintre cei care au lunecat pe povirnișul necinstei, s-au oprit la vreme. Agață-te de miinile întinse pînă nu-i prea tîrziu. Că pe-ormă doare ! Auzi ? Nici nu-ți închipui cît doare ! Și dacă nu crezi, ascultă !

• • • • •

Înainte să-i părăsească, Conte le își asigură părinții că totul va fi bine, spunînd că are nevoie numai de cîteva ore să-și lichideze legăturile dubioase.

În stradă, îl aștepta „Domnișoara”. I-au telefonat Veronei Gore. Apoi, toți trei s-au dus la barul Motanul Negru. Aici, împreună cu două dansatoare, și-au înecat amarul într-o duzină de sticle cu șampanie Cordon Rouge.

Dimineață, era alt om.

Și-au cumpărat haine noi și cele de trebuință unei vacanțe la mare, și au plecat cu trenul la Constanța.

Pe drum s-au întîlnit cu Nelu Mitoșescu, renumit hoț din trenuri, care le-a dat o veste proastă :

— Conte ! Dacă pînă mai anul trecut ai făcut vilvă în țară, află că acum toată puterea din lume e pe urmele tale și a lui Ion Rovani. Dar eu... nu te vād, că ști ce fel de om sînt...

— De unde știi ? l-a întrebat „Domnișoara” plin de îngrijorare.

— Păi... m-am întîlnit în gară cu tatăl caselor de bani.

— Nea Iancu Brotman..?

— Da. Tocmai sosise de la Viena, cu ziarele de ieri.

Contele interveni, rîzînd :

— Mai bine ne-ai spune ce bancă a spart bătrînul, că doar n-a făcut ăla atîta drum, numai să afle de cîștigul nostru la ruleta de la Monte Carlo.

— Acțiuni !... Petrol !... Milioane !... se arată Mi-

toșescu atotștiutor, vrînd să-l convingă de primejdia care-l pîndea, dar și să stoarcă ceva bani, oferindu-i în schimb toată discreția de care era capabil.

Contele înțelesese de-ndată că pericolul imediat nu erau nici ziarele străine, care aveau să vină în țară peste cîteva zile, nici poliția țărilor europene ci Nelu Mitoșescu. Și leacul îl știa : învățase să cîștige ușor, dar în schimb cunoscuse puterea banului. Cu un aer seniorial îi oferi cincizeci de mii de lei.

— Îți dau banii ăștia pentru că vreau să fii al meu, să lucrezi numai în serviciul meu. Înțelegi ? Numai pentru mine ! preciză Contele.

Celălalt se înclină slugarnic și vru să plece, dar Paul îi porunci să nu părăsească compartimentul.

Nelu Mitoșescu, poreclit Maimuțarul (în argoul lumii interlope însemnînd hoț de valize) se așeză, sfios, pe un colț al canapelei, alături de noul patron.

Gara orașului Constanța părea să mai răsufle acum, la ceasul acela dinspre seară.

Cîteva birjari care veniseră pe peron în căutarea de clienți, își ofereau serviciile călătorilor ce păreau mai înstăriți.

Contele angajă două trăsuri. Birjarii, ajutați de un hamal, cărară cele patru valize mari la trăsuri. În prima luă loc Paul Marin și Verona Gore, iar în cea de a doua, Mitoșescu și Rovăn.

Destinația : Mamaia. Hotelul Rex.

Trecînd prin centru, Paul Marin văzu firma unui bijutier, Ceafdaridis, despre care foștii lui colegi de pușcărie discutau cu mult interes. Hotărît să renunțe la odihnă, își scoase pălăria din pai de Panama și o flutură pe deasupra.

Ion Rovăn pricepu semnul și strigă birjarilor să oprească. După o mică discuție cu Contele, în limba italiană, secretarul comunică birjarilor că : „Se-

niora nu se simte bine, pricină din care dorea o locuință la Constanța, dar una luxoasă, confortabilă și la o familie bine cunoscută în oraș“.

Birjarii recomandară pe văduva comandorului Băltaru și Conteale consinți, gazda fiind convenabilă celor ce avea să întreprindă.

Vila se afla chiar pe malul mării, foarte aproape de centrul orașului, iar drumul pînă la plaja Trei papuci nu dura mai mult de cîteva minute.

Noii veniți închiriară tot parterul vilei — cinci camere — pentru o săptămînă. Conteale plăti dinainte totul, iar doamna contesă, Verona di Marini, oferi gazdei un flacon de parfum Coty, ceea ce lăsă o impresie teribilă.

Paul rămase dinaintea portretului unui bătrîn ofițer de marină și, într-un tîrziu, ceru secretarului să întrebe cine era acela.

— Soțul meu ! răspunse femeia.

În clipa următoare, Conteale își tamponă ochii cu batista și ceru să i se spună dacă răposatul voiajase prin Italia.

Gazda îl asigură că făcuse multe drumuri pe-acolo și voi să dea unele explicații, dar escrocul se prăbuși într-un fotoliu, făcîndu-i semn să tacă.

— L-a cunoscut pe soțul meu ? se adresă văduva comandorului lui Ion Rovăn, care servea de translator.

Paul își asigură gazda că îl văzuse pe comandor în casa tatălui său, în Sicilia.

Doamna Băltaru începu să plîngă și sfîrși prin a-l îmbrățișa pe nobilul ei chiriaș, pentru frumoasa amintire pe care o păstra soțului ei.

Birjarii își așteptau plata de aproape o oră.

Conteale hotărî ca secretarul să le achite tariful dublu, iar una dintre trăsuri să stea la dispoziția lui.

Prevăzător. „Domnișoara“ îi angajă pe amîndoi, cu toate că nu aflase încă planul serenisimului său patron.

Seara a plouat mărunț și a bătut vîntul, dar, așa cum prevăzuse gazda („Dacă nu suflă Sudul, mîine va fi frumos“), dimineața se arată însorită chiar de la primele ore.

Pe plajă, doar cîteva zeci de oameni.

Contele evaluează dintr-o singură privire virtualii clienți și decide plecarea la Mamaia.

Aici, și mai puțină lume, dar de „o condiție“ cu totul propice afacerilor.

Intră în hotel și închiriază două camere.

Toți urcă, se schimbă și coboară în costume de baie.

Apa era rece.

Contele face un tur al plajei, apoi se aruncă în mare, de unde revine abia după o jumătate de oră.

Privirile tuturor sînt îndreptate asupra lui. Din clipa aceea, el e sigur că a devenit punctul de atracție al celor din jur.

Secretarul îi vine în întîmpinare cu halatul, contesa îi șterge zuluful cu un prosop uriaș, iar valetul (Mitoșescu) îi aduce șezlongul și-i prepară o băutură.

Nu mai rămîne decît „indiscrețiile“ secretarului să-și facă efectul.

Valetul mai aduce un șezlong și se retrage.

Ion Rovan plecă în prospecție, mergînd agale pe lîngă apă. Așteptarea e lungă, dar se va dovedi fructuoasă. Un copil scăpă mingea în apă. Nimeni nu se încumetă să intre în mare. Rovan caută să consoleze băiețelul, promițîndu-i o altă minge. Doamna în vîrstă, purtînd inele pe mai toate degetele, oferă unor tineri o mare recompensă, dar toți refuză să salveze obiectul disperării nepoțelului ei.

Într-un tîrziu, cînd mingea se depărtase mai bine

de o sută de metri, Paul se apropie de grupul ce se formase în jurul copilului, asigurându-l, în limba italiană, că i-o va aduce de îndată. Dar, cum băieţelul nu înţelegea, secretarul îi explică :

— Domnul Conte se va duce după minge.

În clipa aceea, toată lumea află ce hram purta neînfricatul înotător.

Urmărit de privirile admirative ale asistentei, Contele se aruncă în apa răvăşită de valurile din ce în ce mai mari. Când mingea fu salvată, bunica îi mulţumi viteazului tânăr, într-o italiană aproximativă, recomandându-se :

— Baroana Von Würtz.

— Contele Paolo di Marini ! răspunse Paul, înclinându-se.

Apoi îşi prezintă soţia şi secretarul, iar bătrîna îi invită la masă, în apartamentul închiriat tot la hotelul Rex.

Cina dură pînă aproape de miezul nopţii. Fermecată de hazul lui Paul, baroana se lăsa antrenată, bînd şi dansînd, pînă cînd vîrsta îşi spusese cuvîntul.

De-ndată ce o văzură toropită de oboseală, Contele împreună cu Verona şi Maimuţaru părăsiră încăperea, lăsîndu-l aici doar pe „Domnişoara“, care, dincolo de furturi din buzunare, practica şi „plimbarea“ inelelor, broşelor şi brăţărilor, atunci cînd, spunea el „se plictisesc să stea mereu pe aceleaşi deşte, pepţi ori gîtleanuri“.

Bătrîna însă dovedi o rezistenţă dincolo de aşteptările bandei ; cu toate că „operaţia“ se făcuse fără „dureri“, ea deschise ochii chiar în clipa cînd Ion Rovin se pregătea să dispară cu prada.

— Unde este Contele ? întrebă victima, întinzînd plină de tandreţe nişte braţe căptuşite cu o carne albicioasă şi flască.

Încurcat, Rovan părăsi camera și-l aduse pe Paul Marin.

Verona se ținea aproape de ușă, așteptînd semnalul.

„Domnișoara“ arată patronului un taburet pe care depusese bijuteriile furate baroanei, și-i lăasă singuri.

— Mio amore ! bîligui femeia, împleticindu-se atît de rău în ceea ce mai spusese, încît Contele nu pricepu nimic. Apoi îi făcu semn să se așeze lîngă ea.

Paul se supuse docil, căutînd să-i acopere privirea, ca „Domnișoara“ să poată reveni neobservat și să înșface prada.

Baroana descoperi că Paul era îmbrăcat în pijama, ceea ce o făcu să strige de bucurie.

Auzind-o, doamna contesă, însoțită de secretar, năvăliră în apartamentul bătrînei, crezînd că victima le descoperise intențiile și chema în ajutor.

Cartea era jucată ; intrarea lor trebuia să însemne finalul.

„Domnișoara“ înfășcă bijuteriile, în timp ce Verona urla într-o limbă necunoscută nici măcar ei, semn de revoltă dinaintea adulterului flagrant, iar doamna Von Würtz implora tăcere, înspăimîntată de scandalul care amenința să ia amploare.

Abia după șase zile, cînd se dezmeticise din nefericita ei aventură, baroana depuse o plîngere la parchetul din Constanța.

Odată bijuteriile furate, banda se hotărăște să se odihnească două zile și două nopți în Constanța în vila Carmelei Băltaru. În cea de a patra zi, Contele, împreună cu „Domnișoara“ se prezintă la bijutierul Ceafdaridis.

Impresionat de eleganța clienților și mai ales aerul distins al domnului cel tînăr, căruia celălalt i se adresa cu o deferență exagerată, numindu-l senior Conte, patronul se arată foarte îndatoritor.

După o discuție de câteva clipe, „Domnișoara“ se grăbi să traducă din italiană :

— Domnul Conte este în voiaj de nuntă și dorește să facă un dar soției sale.

Ceafdaridis le arată câteva inele. Contele refuză delicat, și spuse din nou ceva însoțitorului. Acesta traduse bijutierului că stăpînul său dorea ceva deosebit, asigurîndu-l că prețul nu avea importanță.

Negustorul îi invită în biroul său, prezentîndu-le o casetă în care se aflau o pereche de cercei, o broșă și o brățară, toate din platină și țintuite cu briliante.

Cei doi le examinară atenți și nu se sfiiră să-și mărturisească admirația.

Contele întrebă cît costă.

— Opt sute de mii ! răspunse Ceafdaridis. E tot ce am mai frumos și mai de preț.

Paul aprobă tîrgul cu o ușoară înclinare a capului. Fericit, bijutierul vru să afle cînd avea să revină nobilul său client cu banii, dar acesta ceru ca să-i fie adusă acasă caseta spre a-i fi prezentată soției. Apoi, plata se va face pe loc.

Ceafdaridis se întristă brusc dar, în dorința lui de a nu pierde o asemenea vînzare, ceru adresa.

— La văduva comandorului Băltaru, răspunse „Domnișoara“. Tatăl domnului Conte și comandorul au fost vechi prieteni, se grăbi el să adauge.

Negustorul se înveseli ca prin farmec ; doamna Băltaru era pentru el o garanție serioasă.

Întîlnirea se fixă pentru orele cinci, chiar în acea după-amiază.

Bijutierul sosi punctual. „Domnișoara“ îi deschise ușa, asigurîndu-l că-și va anunța imediat stăpînul.

Contele apăru într-un halat de casă foarte elegant. Își întîmpină oaspetele, jovial, întinzîndu-i mîna ca unei vechi cunoștințe, după care îl invită să ia ceaiul

cu el. Celălalt se simte onorat, biiguind ceva în semn de mulțumire.

Secretarul se făcu nevăzut, în timp ce Paul și bijutierul se așezară la masă.

După câteva minute apăru Maimuțarul cu o tavă pe care se afla un frumos serviciu de ceai, adus cu vreo treizeci de ani mai înainte de răposatul Băltaru, tocmai din îndepărtatele Antile.

Din dormitor, se aude glasul unei femei tinere, care cheamă pe cineva.

Contele zîmbi oaspetelui, în semn de scuză, intră în camera alăturată și reveni, chemîndu-l pe secretar căruia îi spuse ceva, arătînd spre caseta adusă de Ceafdaridis.

— Doamna contesă nu s-a îmbrăcat încă, dar dorește să vadă caseta, traduse acesta imediat.

Bijutierul ezită o clipă, dar imediat după aceea, rușinat parcă de purtarea sa într-o casă atît de onorabilă și mai ales față de asemenea clienți, îi oferi caseta Contelui.

Dar, în afara onorabilității gazdei și a titlului său, scenariul „Superbului“ cuprindea încă un element care să-l asigure pe vizitator. Ușa dormitorului se întredeschise, lăsînd să se vadă silueta unei tinere femei îmbrăcată doar cu un furou scurt, al cărei decolteu abia dacă acoperea jumătate din goliciunea sînilor.

— Vieni, carro ! șopti Verona, și închise ușa.

Ceafdaridis rămase cu privirea ațînită spre ușa de după care dispăruse acea fascinantă nălucă.

Contele trecu în dormitor.

— Mai doriți ceai ? întrebă „Domnișoara“, abia stăpînindu-și risul, însă bijutierul nu-l mai auzea.

Convins că „anestezia“ își făcuse efectul, „Domnișoara“ părăsi încăperea, plecînd grăbit să-și ajute

tovarășul la escaladarea ferestrei care dădea pe o străduță din spatele vilei.

Totul fusese calculat cu minuție, în funcție de orarul căilor ferate.

Și, în timp ce banda pornea în călătoria ei spre București, Ceafdaridis continua să privească, năuc, ușa dormitorului doamnei contese, murmurînd : „Ma ți femeia ! Ma ți pulpița ! Ma ți frumoșa !”

Cînd pendula din salonul doamnei Băltaru sună orele șase, bijutierul tresări. Își scoase ceasul din buzunar, îl privi atent, îl confruntă cu pendula și prinse a se neliniști, chemînd-o pe proprietăreasă.

Carmela Băltaru ciocăni mai întîi discret la ușa dormitorului, apoi din ce în ce mai tare, dar nepri-mind răspuns apăsă clanța și intră. Acolo nimeni.

După cîteva momente de consternare, văzînd fe-reastra deschisă se lămuri ce se întîmplase.

Bijutierul alarmă autoritățile.

Contele fu arestat în gara Făurei. Verona Gore reuși însă să fugă cu toată prada.

În cursul instrucției, Paul nu-și trădă complicități, în speranța că la ispășirea pedepsei, ori la o eventuală evadare, își va găsi partea lui din pradă neatinsă.

Și iarăși proces.

Sala, ca de obicei, arhiplină.

Ziarele făcuseră din nou mare vîlvă, amintind con-siderațiile de mai înainte ale tînărului revoltat, dar neomițînd nici milioanele stoarse unor oameni de afaceri la Monte Carlo, cum și abuzurile de încredere în dauna lui Ceafdaridis și a baroanei von Würtz, ca să nu mai vorbim de uzurparea titlului de conte.

Dezbaterile se anunțau furtunoase, mai ales că preținșii sociologi, care-l sprijiniseră la vechiul său

proces, își anunțaseră prezența, asigurînd opinia publică de tot concursul lor în apărarea „Superbului”.

De data asta, Contele se bucură de o reclamă fără precedent ; popularitatea lui putea fi invidiată chiar și de cele mai renumite vedete ale epocii.

Cîțiva gazetari din străinătate sosiseră cu multe zile înaintea procesului pentru a-i lua interviu și pentru a comunica gazetelor lor declarațiile cinice ale escrocului, opinia instrucției care-l considera deosebit de periculos, părerile oamenilor întrebați prin sondaj etc.

Anica poate și-ar fi pus capăt zilelor, aflînd de noua arestare a feciorului ei, dar trebuia să slugărească pe la vecini ca să adune cîte ceva pentru a-i trimite soțului, care fusese arestat pentru activitate antifascistă. Puterile ei slăbite, suferința, dublată de rușinea pe care Paul i-o azvîrlise din nou în obraz, o împiedicară să participe la proces.

Judecata începu la orele nouă în prima zi a acelei toamne.

Patru avocați, dintre cei mai buni, se oferiră să-l apere din oficiu pe Paul Marin, convinși că numai asocierea numelui lor cu un asemenea caz avea să le asigure o reclamă formidabilă.

Se citi actul de acuzare, bogat în fapte, redat cu duritate, nemilos, de procurorul..., cel mai temut adversar al celor mai iluștri apărători.

Întreaga asistență se aștepta la o înfruntare pe viață și pe moarte între cele două tabere și, mai ales, să se delecteze cu maximele și teoriile proinfracționale de care-l știau capabil pe insolentul escroc din boxă.

Spre marea surprindere a celor din sală, Contele rugă să fie lăsat a se apăra singur.

Rumoare.

Președintele completului de judecată vru să-și consulte colegii, dar acesta izbucni fără să i se dea cuvîntul :

— Domnule președinte ! Onorată instanță !

Cei pomeniți de el par șocați de glasul emoționat din care necuviința a dispărut.

Contele simțind efectul jocului devine, clipă de clipă, stăpin pe situație. Atacă hotărît :

— Să nu considerați că nesocotesc mărinimia domniilor voastre, numindu-mi apărători din oficiu, onorați membri ai completului de judecată ! Se răsuci spre masa apărării și imploră : Vă cer iertare, domnilor avocați, și vă asigur de toată recunoștința mea. Sala freamătă.

Momente de mare decepție. Idolul insolentei începe să se umilească la fel ca oricare borfaș de rînd. Însă șocul avea să vină peste cîteva minute.

— Vorbește ! încuviință președintele.

Plecîndu-și ochii, de parcă ar fi căutat un reazim în fundul pămîntului, acolo unde ar fi dorit înmormîntat pe veci oprobiul în care se cufundase, spuse aproape în șoaptă :

— Mulțumesc ! Apoi, după un lung suspin, privi întreaga sală, dornic să capteze bunăvoința auditoriului. Convins că dobîndise acest cîștig, iar influențarea juriului în favoarea sa avea să fie covîrșitoare, continuă : Oameni buni, nu am cerut să mă apăr singur, ci doar să nu vorbească alții în numele păcatelor mele, pentru că ceea ce am făcut eu nu poate fi scuzat, în primul rînd, din bun simț. Rechi-zitoriul domnului procuror, aparent neiertător, este doar o palidă imagine a fărădelegilor mele, lucru pe care domnia sa, din bunătate și creștinism, l-a prezentat cu atîta menajament. Vă sînt profund recu-

noscător, domnule acuzator public, și vă asigur că în nopțile de nesomn ale îndelungatei mele ispășiri la care voi fi condamnat, mă voi ruga pentru dumneavoastră, ca și pentru domnii judecători care mi-au dat voie să vorbesc. Domnule președinte, mă recunosc a fi cel mai vinovat dintre vinovați și, oricât de aspră va fi osînda pe care mi-o veți da, tot nu va reprezenta plata atitudinii mele antisociale, a lipsei mele de respect față de legile oamenilor și canoanele bisericești. Spun toate astea pentru că, în bezna drumului ce l-am urmat, n-am avut nici un crez ; nici măcar pe acela al răului, cu toate că am făcut atîtea rele, numai rele, în jurul meu. Oameni buni ! Am mai fost la pușcărie ! Oameni buni, mă voi întoarce la pușcărie ! Nu caut scuze, nu cerșesc iertare, pentru că, așa cum am spus, sînt de neiertat. Se vede însă că încercările prin care bunul Dumnezeu ne trece, adică destinul, sînt de neînlăturat, cel puțin așa cred eu. Și... destinul meu, se vede, este să fac rele și să colind din temniță în temniță. Dar... lumina aceea de care vorbeam, numind-o crez, nu mi-a fost arătată de nimeni. Și-apoi, cine era să mi-o arate, în bordelul unde m-am născut ? Cuțitul cu care tata a înjunghiat-o pe mama ? Complicii lui care mă sileau să intru pe ferestre, în casele oamenilor, și să fur ? Colegele de breaslă ale mamei care, cînd se îmbătau, mă băteau și mă alungau din casa aia blestemată ? Cine altcineva, decît niște oameni cinstiți, să-mi arate adevăratul drum ? Însă oamenii cinstiți au scîrbă de asemenea lepădături ca mine, și scîrbă, și teamă, și caută să le izoleze, ca pe un real pericol de infestare a societății. Iertați-mă ! Dar și dumneavoastră veți proceda la fel, trimițîndu-mă iar după gratiile pușcăriei, în loc să-mi întindeți o mînă de ajutor. Domnule președinte ! strigă Paul, cu un ton disperat. Și

dumneavoastră faceți parte din elementele destinului meu ! Poate că, în clipa de față, întregul tribunal nu-i altceva decît un juriu alcătuit din îngerii răzbunării celor pe care i-am nedreptățit. Dar unde sînt îngerii cei buni care să-și întindă, măcar o singură dată, aripile lor ocrotitoare deasupra mea ? Unde sînt acei îngeri, domnule președinte ?

Impresionată puternic, baroana spuse că își retrage plîngerea, iar Ceafdaridis, cu ochii în lacrimi, declară că nu-i fusese dat nicicînd să afle atîta suferință.

Contele făcuse o demonstrație de virtuozitate în ale înșelătoriei. Învinsese !

Completul se retrase pentru deliberări ; ședința pronunță o pedeapsă de șase luni.

• • • • •

— Dar cu ce preț ? răbufni Toader, pe chipul căruia se putea citi indignare și dispreț.

— Tu vorbești ? ripostă cineva dinspre ușa clubului.

Sala fu cuprinsă de freamăt.

Nea Marin strigă :

— Da, el este cel mai în măsură să mă judece, că voi sînteți niște spectatori de ocazie, dar el, Toader Voican, e singurul care înțelege cu-adevărat pînă unde se poate ajunge de pe pragul minciunii.

Rumoarea se potoli, dar cel pentru care se zburcuma meșterul interveni din nou.

— Batjocorirea părinților, și încă... într-un asemenea hal, mi se pare prea de tot.

— Prietene ! îi răspunse meșterul cu durere și disperare în glas : Escrocul este cea mai josnică specie de infractor ! El nu are nici un scrupul, pentru că nici drumul minciunii nu are capăt. Povîrnișul neadevărului este atîta de abrupt că... odată alune-

cînd pe el, cu greu te mai poți opri. Și-apoi... chestia asta cu minciunile e o mare nenorocire... fiindcă prima o antrenează pe a doua... a doua pe a treia și așa mai departe ; știi, e asemănător cu pietricica ce se desprinde dintr-un munte ; în cădere, ea angajează o alta, aceea... o alta, și tot așa... pînă se naște o avalanșă care, în rostogolirea ei, distruge tot ce înfrîntă cîstit în cale.

Meșterul, simțind din reacția lui Toader că acesta mușcase din pilda care i se înfățișa, continuă să-și povestească viața, sigur de izbînda pentru care, după atîta amar de vreme, se expunea iar oprobriului public.

.

Pușcăria era în mare fierbere.

De la cei mai neînsemnați borfași și pînă la cei temuți chiar și de director, vestea sosirii Contelui stîrnise furori.

— Vine la odihnă ! spuse un spărgător de case de bani.

— Vine la refacere ! interveni un hoț de rînd.

— Noroc de ăia în celula cărora o să-l bage, că nu-i mai scoală la cinci și nici la muncă nu-i mai duce ! exclamă Titi Zgardă, zis Mormînt, un experimentat hoț din cimitire.

Directorul ținu o scurtă cuvîntare gardianului șef, paznicilor de coridoare și personalului administrativ, prevenindu-i :

— Măi băieți, vine Contele ! Aveți grijă cum îl tratați ! E un băiat cu carte... subțire, delicat... și atent.

Mașina pentru deținuți intră în curtea penitențiarului.

Gardianul șef, împreună cu doi oameni de încredere se aliniară lângă portiera din spate.

Contele coborî, privind sfidător spre gratiile celulelor, unde condamnații se adunară, ciorchine, la ferestre, întinse mîna șefului pazei, surîzîndu-i prietenos :

— Ce faci, Bibilică ?

Șeful gardian salută militărește și răspunse deferent :

— Mulțumim, dom'le Conte, cu necazurile vieții.

— Dar ce, mă, nu le mai poți stăpîni ?

— Copiii, dom'le Conte, oftă acesta exagerat. Începe școala și, de dumneavoastră nu mă jenez, n-am de nici unele. Iacă, nici odraslele ăstor doi băieți n-o duc mai bine, preciză el, arătîndu-i ajutoarele.

— Vorbim diseară, Bibilică. N-o să vă lase Contele.

— Rămîneți... mai multă vreme ?

— Două-trei săptămîni.

— V-am aranjat singur, în celulă, se grozăvi unul dintre secunzii gardianului șef.

Contele se încruntă, nemulțumit.

— Dacă am nevoie să fiu singur, îl dau afară pe Grancea din birou.

— Sigur, ce mai ! Că și dom' director vă iubește, interveni al doilea ajutor al lui Bibilică. Am înțeles ! Vreți băieți mulți și de viață.

— De viață, băă ! dar nu mulți. Trei-patru, dar printre ăștia să fie și Sile Fugebine. Știți voi care... hoțul ăla de cai, de prin Vlașca. Ori s-a eliberat ?

Cei patru paznici se priviră lung, avînd aerul că nu prea știau cum să-i spună vestea cea rea.

Într-un tîrziu, gardianul șef își luă inima în dinți și răspunse :

— Dom' Conte, Sile a scăpat... de sub escortă. Da' nu de la noi, ci de la ăia de la siguranță, că... l-a prins

mila de un deţinut politic şi i-a aruncat raţia lui de pline...

— Baa... a mai şi zbierat la ăla care-l bătuse : „Pun eu şaua pe tine, şi cînd oi simţi cum strînge Sile Zăbăluţă, o să-ţi plîngi zilişoarele şi-o s-o blestemi pămă-ta că n-a făcut altu' în locul tău, se băgă în vorbă cel care era mîna dreaptă a şefului pazei.

Paul rîse zgomotos.

— Vedeţi, fraţilor ? Nu-i bună politica. Făcu o pauză şi apoi întrebă : Dar voi n-aveţi pe-aicea niscai lăutari ?

— Avem, dom'le Conte, cum să n-avem ? se arătă Bibilică gata să-l servească.

— Un gurist şi unul cu scripca, porunci el, şi porni spre clădirea în care se afla administraţia.

Directorul închisorii îi veni în întîmpinare, ca unei vechi cunoştinţe. Gardienii se retraseră.

— Să spun că mă bucur văzîndu-te, n-aş minţi, dar aici...

— Victore ! spuse Contele de-ndată ce rămaseră singuri. Trebuie să mi-l aduci pe „Domnişoara“.

— Ion Rovan ?

— Da !

Directorul făcu un efort de rememorare.

— Bine, să-l trimit pe Bibilică la el acasă.

— Nu, să te duci tu !

Directorul încercă să protesteze, dar Contele îl linişti de îndată.

— Pentru asta, ai două sute de mii. Îl aduci cu tine, în maşina ta şi îl laşi în biroul tău. Discută zece minute cu mine şi-l duci înapoi acasă. Nu mai am încredere în nimeni. Şi, dorind a-şi motiva şi mai bine cererea, puse capul pe umărul directorului, murmurînd : Trăim într-o lume groaznică, sîntem înconjuraţi numai de lichele şi escroci !

Directorul îl aprobă sincer.

Contele reveni în celula sa, care era destul de încăpătoare ; locuiseră acolo douăzeci de condamnați, dar acum rămăseseră numai trei paturi, iar pe dușumea fuseseră așternute cinci rînduri de rogojini, menite să-l ferească de răceală pe „distinsul“ client.

Bibilică aduse cîteva sticle cu vin, sifoane și pîine proaspătă, asigurîndu-l pe escroc că fripturile aveau să sosească, de-ndată, de la grătarul cîrciumii cocoțate pe dealul Mandravelei.

— Fără gheață ? se arată Contele supărat.

— Caut ! Mă duc și caut ! se precipită Bibilică, scuzîndu-se.

Odată cu mîncarea, fură aduși Silircă și Tordei, doi ăutari de prin Medgidia, care, de cum intrară în celulă, prinse a cînta un vals.

— Ceva vesel, bă ! ceru Contele.

Silircă, mic și oacheș, guristul, adulmecă mirosul de carne friptă pînă cînd se lipi de perete, simțind că picioarele nu-l mai susțin, iar Tordei, înalt ca o prăjină, tot din pricina foamei și a ispititoareii priveliști oferită de masa întinsă, se prinse cu amîndouă mîinile de gratiile ferestrei, scăpînd vioara.

„Chiriașul“ principal al celulei le dădu să mănînce din belșug.

Tîrziu, spre seară, cînd toți trei se cam ametiseră, Silircă începu să cînte :

„Dă mamă cu biciu-n mine

Că n-am ascultat de tine !“

iar Tordei interveni, completîndu-l :

„Suie mamă pe uluce

Să vezi duba cum ne duce !“

și amîndoi muzicanții se puseră pe plîns.

Scena aceasta îl făcu pe Conte să izbucnească într-un hohot de rîs ce părea să nu se mai sfîrșească.

A doua zi, dimineata, Conte le primi în „vizită de protocol” pe cîțiva deținuți „de vază”, apoi pe un nemulțumit, Mișu Harfă, hoț de instrumente muzicale.

— Conte, din șef de cameră, m-au trecut la tun ! i se plînsese acesta. (Tunul însemnînd hîrdăul în care deținuții dintr-o celulă își făceau nevoile.) Sînt un artist ! Nu trebuiau să se poarte așa cu mine !

Aidoma unui pașă, Conte le bătuse din palme. Ușa celulei se deschise imediat.

— Ordin, dom’le Conte ! spuse gardianul care apăruse în prag.

— Mișu nu mai lucrează la tun ! Înțeles ?

— Înțeles ! dom’le Conte.

— Și-l muți aici, la mine !

— Da, dom’ Conte ! Adică... poa’ să rămînă de-acuma, că acareturile și potolu i le aduc eu, că... poate mai aveți de vorbit cu el.

— Bine ! incuviință Paul, în timp ce paznicul se retrăgea. Apoi, îi spuse lui Harfă : Bă ! Ai văzut ? Eu nu sînt ca alții ! N-am uitat că tu mi-ai dat pontu cu privata de la etajul doi, la tribunal, știi doar, atuncea cînd m-am făcut căruță. Și își îmbrățișă prietenul.

După-amiază, Bibilică îl invită la directorul penitenciarului unde îl întîlni pe Ion Rovani. Trată cu el modul în care să-i parvină banii de care avea nevoie, haine pentru o eventuală evadare, întrevederi cu o doamnă din înalta societate, căreia îi promisese o noapte de dragoste în pușcărie, că, biata de ea, numai o asemenea încercare îi lipsea din palmaresul ei aventuros.

Cheful se aranjă chiar pentru seara următoare și ținu pînă în zori, cînd Conte le se culcă. Pe culoar

gardienii mergeau în ciorapi, ca nu care cumva somnul lui să fie tulburat.

Tropăitul unor galenți într-o cadență exasperant de regulată îl trezi însă după vreo două ore de odihnă.

Sări din pat, urlînd :

— Care dracu' te-a găsit plimbarea cu noaptea-n cap ?

— Sînt politiciii, îl informă Harfă, îndemnîndu-l să privească prin fereastra celulei.

Contele trase patul sub fereastră, se urcă pe el și se uită în jos. În curtea interioară, destul de mică, niște deținuți se plimbau, monom, în cerc, sub atenta supraveghere a unor paznici înarmați. Deodată, șfichiul unui bici atinse obrazul unuia dintre ei, dar acela, în loc să se prăbușească ori măcar să geamă de durere, se întoarse către paznic și-l scuipă. Cînd desluși chipul victimei, care nu era altul decît Gheorghe Marin, fiul prinse a urla :

— Călăilor !

Harfă îl prinse de picioare și-l trase de la fereastră :

— Să nu faci asta, că din labele ălor de la siguranță nici Grancea, cît este el de director, nu te poate scăpa.

— O să se răzbune pe el, gemu Contele.

— Ba poate că or să-l și mierlească, bombăni celălalt.

Contele bătu din palme, ușa celulei se deschise și gardianul, care era de pază pe culoar, întrebă :

— V-ați sculat ?

— Cheamă-l pe Bibilică !

— Azi e liber.

— Cheamă-l pe Grancea !

— Dom' director a plecat... dacă-i o juma' de ceas... la minister.

— Trimite pe cineva după șeful tău, iar cînd se întoarce directorul, spune-i că vreau să-i torn o chestie de primă mînă ; dar urgent.

— Urgent, dom' Conte ! il asigură gardianul și plecă.

— Nu cumva ai de gînd să te ușchești ? se arătă Harfă îngrijorat, nu atîta din pricina riscurilor unei evadări, cît pentru pierderea atotputernicului său protector.

Paul nu-i răspunse.

Spre seară, Bibilică îl scoase din celulă și-l duse în camera corpului de gardă unde discutară pe îndelete.

— Mîine, am nevoie de o oră, cel mult două. Am haine de oraș. Mergi cu mine și, dacă vezi că încerc să fug, trage !

— Unde vreți să mergeți ? întrebă gardianul șef, înspăimîntat.

— La mama. Vreau să-i dau niște bani și... și mai ales s-o văd.

Bibilică chibzui vreme îndelungată și apoi, sfios, îi sugeră :

— Domnule Conte, n-ar fi mai nimerit să vină doamna pînă aici ? Că nu-i problema, știți doar că puteți să discutați chiar în corpul de gardă... ori la dom' director, în birou. Și... vorba aia, stați la taifas cît vreți, ba... vă puteți lepăda de zeghe cît vorbiți cu mama 'mneavoastră. Zău că ar fi mai bine... și pentru noi, și pentru...

— Bine, mă, la cît mă costați voi pe mine, mai aveți și obrăznicia să vă tocmiți ? îl întrerupse minios Contele.

— Dom' director mi-a zis că... să încerc, dar dacă altminteri nu se poate, fie ! Acușica... rămîne doar să vedem cum s-o scoatem la cap.

După trei zile, pe la ceasurile prînzului, Grancea îi comunică Contelui :

— Iartă-mă, trăim clipe grele, frontul se apropie, nu-mi pot permite să te trimit în plimbare. Dacă ții neapărat... evadează.

După o oră, Harfă, legat fedeleș de Conte și Bibilică, „izbuti” să se rostogolească pînă la ușa celei și să lovească cu capul.

Paznicul de pe culoar apăru de-ndată, iar Harfă anunță fuga colegului său.

O ploaie mărunță răscolea glodul de pe străduța pe care locuia familia Marin.

În capătul străzii, Paul se opri, surprins de mulțimea de oameni adunată dinaintea porții casei sale. Apoi văzu o cîrpă neagră fluturînd pe gard.

Încercă să alerge într-acolo, dar picioarele păreau să nu-l mai asculte. Într-un tîrziu reuși să se urnească din loc. Mergea cu pași rari, călcînd prin toate băltoacele. Din cînd în cînd se sprijinea de vreun gard, ca și cum ar fi fost beat.

Ajuns în fața casei, citi pe doliul sărăcăcios, ținut de un bulumac, literele A.M.

Refuza să accepte acea tragică evidență, dar asta pînă în clipa cînd văzu oprindu-se, în fața casei, o căruță în care se afla o ladă ce se voia sicriu.

— Nenorociților ! Ce ? Mama mea e cîine ? În lada asta vreți s-o îngropați ? urlă el ca un scos din minți.

Căruțașul coborî și intră în casă, urmat de două femei și doi bărbați, care purtau așa-zisul sicriu.

După cîteva clipe, bărbații scoaseră moarta și o așezară în căruță, în timp ce o bătrînă aduna bani de la cei de-afară, pe care apoi îi dădu căruțașului.

Paul urmărea totul, împietrit. Deodată însă răcni :

— Aduceți un dric ! Și flori ! Multe flori. Și muzică ! Adunați toate muzicile din lume, că bani am să vă îngrop pe toți !

Bătrîna care adunase banii îl apucă de braț și-l trase lîngă moartă, căreia îi șopti :

— Anico ! Ți-a venit băiatul. Iartă-l, măicuță, că uite, se căiește... Apoi îl îndemnă : Hai ! Sărută-mîna, că se așază ploaia peste ea, și nu-i bine s-o îngropăm udă.

Paul se aruncă asupra maică-si, urlînd :

— Mămica mea ! Sfînta mea ! Blesteamă-mă cît mai rău ! Și, revenind spre ceilalți, întrebă cu sfiiciunea și puritatea copilului care fusese odată, de mult : Flori ! Pot să-i cumpăr flori ?

— Nu ! răspunse tăios, un bătrîn din mulțime. Să faci asta numai cu bani munciți, că... pe jumătate ai omorît-o tu, iar pe jumătate moartea lui tac'tu.

Paul blîngui :

— Tata ?

— Da, șopti vecina lor, preoteasa.

— Cînd ?

— Alaltăieri... dimineață.

După înmormîntarea Anicăi, nu-l mai interesă pe Paul nimic altceva decît să muncească cîstit, ca din banii obținuți astfel să-i aducă la cimitir flori, multe flori, mereu, zilnic. Porni spre casa unui fost coleg de școală, dar acela își luase o slujbă la Cluj, un altul se căsătorise cu o colegă de facultate. Nu găsi pe nimeni de care să se apropie, un colț în care să se refugieze și de unde să reînceapă a trăi cu-adevărat. Pe foștii lui parteneri nu mai voia să-i vadă, pentru

că între ei și el se așternuseră Gheorghe și Anica, ca o pavază binefăcătoare, dar nici în lumea oamenilor cinstiți n-avea ce să caute, cel puțin deocamdată, că doar era un evadat. Și-apoi, adusesese destule necazuri oamenilor ; măcar de-acum încolo să nu mai complice existența nimănui.

Hoinări toată noaptea, prin ploaie, iar spre ziuă se pomeni în cimitir, dinaintea mormîntului măică-si. Rămase acolo ore de-a rîndul, pînă cînd un gro-par îl întrebă dacă voia să împrajuiască locul acela de veci, oferindu-și serviciile. Paul își duse mîna la buzunarul din interiorul hainei, obișnuit să azvîrle cu banii, dar, în clipa cînd îi atinse, simți o fierbințeală care-i ardea brațul și urca, amenințător, spre creier, iar dinaintea ochilor minții i se înfățișă bătrînul care îi interzisese a-i cumpăra măică-si flori din bani nemuncîți. Își simți inima strînsă ca de un clește, la gîndul că, oricîte flori i-ar duce, măică-sa n-avea să-i ierte defăimarea propriilor părinți, care se sacrificaseră pentru cînte și pîine, în timp ce netrebnicul fiu calomnia, înșela, mințea și fura, pretutindeni în lume.

Într-un tîrziu, se răsuci pe călcîie și porni, alergînd, pînă la poarta închisorii, unde, spre uluirea gardienilor, ceru să fie încarcerat.

— Locul meu e aici, înăuntru. Pentru mine, lumea care se află dincolo de gratiile voastre, cred că a încetat să mai existe ! îi strigă lui Bibilică, văzîndu-l că ezită să-i deschidă poarta.

: : : : : : : : : : :

— Destul ! se auzi glasul emoționat al lui Toader.

Oamenii din sala clubului murmurară, în semn de protest, dar meșterul le făcu semn să-și păstreze calmul, apoi spuse băiatului :

— Dacă ție îți este cu neputință să mai asculți, închipuieți ce greu mi-a fost mie... să mă despoi aici, în văzul lumii.

Ucenicul își părăsi locul și veni spre Nea Marin, avînd aerul disperat al cuiva care se zbate să scape dintr-un coșmar. Gemu surd :

— Meștere ! Meștere ! Iartă-mă ! Nu dumneata, ci eu sint tot ce-i mai rău pe lume.

— Gata ! Nu ești tu cel mai rău dintre oameni. Ai greșit ! O să spui totul, o să se chibzuiască și o să se hotărască ce trebuie să faci. Du-te la locul tău.

Cu privirea aplecată, pășind pe vîrfurile picioarelor, meșterul șopti celor din prezidiu :

— Aș vrea să plec. Se lasă noaptea și n-o să mai pot intra la Anica.

Pe măsură ce se îndrepta spre ușa din fundul clubului, oamenii, pe lîngă care trecea, se ridicau de pe bănci, neîndrăznind însă a-l privi în ochii aceia mari, întunecați și triști, în care, parcă, se adunaseră tristețile oamenilor dintotdeauna, și din care, acum, despovărarea îndepărtase negura tainei.

CUPRINS

- MARTOR OCULAR 5
- PERSOANĂ DISPĂRUTĂ 77
- CONTELE 175

Redactor: GRIGORE DAMIRESCU
Tehnoredactor: MIHAIL CARCIOG

Bun de tipar: 09.01.1982
Coli de tipar: 8.

Comanda nr. 10 567
Combinatul poligrafic „Casa Scintei”,
Plăta Scintei nr. 1, București,
Republica Socialistă România

H. F. Farnham

Lei 6,25